

การพัฒนางานด้านการตรวจสอบที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8

โดย

ร้อยตำรวจเอกหญิง กนกพร แสนแก้ว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8

โดย

ร้อยตำรวจเอกหญิง กนกพร แสนแก้ว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**THE CRIME SCENE INVESTIGATION DEVELOPMENT OF THE POLICE STATION IN
PROVINCIAL POLICE REGION 8**

By

Kanokporn Saenkaew

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF SCIENCE

Program of Forensic Science

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2009

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนางานด้านการตรวจสอบที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8” เสนอโดย ร้อยตำรวจเอกหญิง กนกพร แสนแก้ว เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก สันต์ สุขวังนั
2. รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอกหญิง ดร.พัชรา สีนลอยมา

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก นายแพทย์ อุทัย ดีระวนินทร)

...../...../.....

..... กรรมการ

(พันตำรวจเอก ศรีกฤษณ์ แก้วผลึก)

...../...../.....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก สันต์ สุขวังนั)

...../...../.....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอกหญิง ดร.พัชรา สีนลอยมา)

...../...../.....

50312301 : สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์

คำสำคัญ : สถานที่เกิดเหตุ

กนกพร แสนแก้ว : การพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่
ตำรวจภูธรภาค 8. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รศ.พ.ต.อ. สันต์ สุขวัฒน์ และ รศ.พ.ต.อ.หญิง ดร.
พัชรา สินลอยมา. 149 หน้า.

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ปัญหา
และอุปสรรคในงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนางานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของ
สถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ พนักงานสอบสวน(สบ1) –
(สบ3) ในสังกัดตำรวจภูธรภาค 8 โดยเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 219 คน และให้สัมภาษณ์เชิงลึก
จำนวน 5 คน สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์
ความแปรปรวนทางเดียว ซึ่งทดสอบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และวิเคราะห์
ผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์

ผลจากการวิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี สำเร็จ
การศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี มีชั้นยศพันตำรวจโท ตำแหน่งพนักงานสอบสวน (สบ 2) มีระยะเวลา
ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนระหว่าง 11 – 15 ปี เคยผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ
มาแล้วเป็นระยะเวลา 2 - 5 ปี มีเงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษต่อเดือนอยู่ระหว่าง 15,001 - 23,000 บาท
การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการบริหารจัดการสถานที่
เกิดเหตุและด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุโดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ผลการ
ทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับการศึกษาสูงสุด ระดับชั้นยศ ระยะเวลาที่ผ่านการฝึกอบรม เงินเดือนและ
เงินเพิ่มพิเศษต่อเดือน แตกต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน แต่ตำแหน่ง อายุ ระยะเวลาที่
ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน แตกต่างกัน จะมีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ปัญหาและอุปสรรคในการ
ปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุส่วนใหญ่ คือ ขาดแคลนอุปกรณ์เครื่องมือและยานพาหนะ
ขาดแคลนทีมงาน ทีมงานขาดความรู้ความชำนาญ ขาดแคลนงบประมาณในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ
และการส่งของกลางไปตรวจพิสูจน์ยังห้องปฏิบัติการด้วยตนเอง ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนางานด้านการ
ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุส่วนใหญ่ ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาควรจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการตรวจ
สถานที่เกิดเหตุให้เพียงพอ จัดสรรกำลังพลให้เพียงพอ จัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ
เป็นประจำทุกปี และปรับปรุงแก้ไขระเบียบคำสั่งการรับส่งของกลาง

สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2552

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. 2.

50312301 : MAJOR : FORENSIC SCIENCE

KEY WORD : CRIME SCENE

KANOKPORN SAENKAWE:THE CRIME SCENE INVESTIGATION DEVELOPMENT OF THE POLICE STATION IN PROVINCIAL POLICE REGION 8. THESIS ADVISORS : ASSOC.PROF.POL.COL.SANT SUKHAVACHANA AND ASSOC. PROF.POL.COL.PATCHARA SINLOYMA, Ph.D. 149 pp.

The objectives of this study are to examine the methods of a crime scene investigation, and problems and obstacles of the investigation, as well as to suggest the development in the investigation of the police stations in the Provincial Police Region 8. Two hundred and nineteen inquiry officers (Level 1 – Level 3) were included in the questionnaire survey. In order to obtain additional data, in-dept interview was conducted with five inquiry officers. The descriptive statistics including percentage, mean, standard deviation and One Way Analysis of Variance as well as an inferential statistic were applied for data analysis.

The results showed that most of respondents were 41 - 50 year old and graduated bachelor's degree. In addition, their ranks were Police Lieutenant Colonel and they have experiences for inquiry position for 11 - 15 years. They also have trained on the crime scene investigation courses for 2 – 5 years and their salary and special allowance were 15,001 – 23,000 baht. It could be found that the crime scene investigation of the police stations in the Provincial Police Region 8 in terms of crime scene management and crime scene investigation methods were fair practice. The results of hypothesis tests on education, rank, trained in crime scene investigation course, salary and special allowance showed that those factors were not significantly different in crime scene investigate practice. On the other hand, rank, age and experiences in investigation were presented significant different in the practice. Most of problems and obstacles of the investigation were insufficient in equipments and vehicle, a lack of knowledge and skill, inadequate budget and submit evidence item. For development in the crime scene investigation, budget, human resources and annual training courses should be more provided. Moreover, procedures of transport and submit evidence item should be improve.

Program of Forensic Science Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2009

Student's signature

Thesis Advisors' signature 1. 2.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 สำเร็จลุล่วงได้ เพราะได้รับความช่วยเหลือและกำลังใจจากบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและเห็นคุณค่าของความสำเร็จครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รศ.พ.ต.อ.สันต์ สุขวัฒน์ รศ.พ.ต.อ.หญิง ดร.พัชรารัตนลออมา และ พ.ต.ท.สฤษดิ์ สืบพงษ์ศิริ ที่กรุณาเสียสละเวลาให้คำปรึกษาและแก้ไขข้อผิดพลาดต่างๆ ตลอดระยะเวลาในการทำวิจัย จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จลุล่วงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ ศ.พ.ต.อ.นายแพทย์ อุทัย ตีระวนินทร และ พ.ต.อ.ศรฤกษ์ แก้วผลึก ที่ให้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิภาพความรู้และสั่งสอนคุณธรรมอันดีงามให้ก่อเกิดในจิตใจ

ขอขอบคุณพนักงานสอบสวนสังกัดตำรวจภูธรภาค 8 ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและให้สัมภาษณ์ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ และขอบคุณกัลยาณมิตรทุกคนที่คอยให้ความช่วยเหลือและเติมพลังใจตลอดมา

คุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นของขวัญแก่ คุณนฤมล รุจนเวชช์ มารดาผู้เป็นที่รักและเคารพยิ่ง

สุดท้ายนี้ ขอมอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แก่ผู้แสวงหาความรู้ทุกท่านเพื่อประโยชน์ในการศึกษาต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	5
สมมติฐานของการศึกษา.....	5
ขอบเขตของการศึกษา	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
กรอบแนวคิด	8
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวความคิดเกี่ยวกับนิเวศวิทยาาสตร์และการพิสูจน์หลักฐาน	9
แนวความคิดเกี่ยวกับพยานหลักฐาน	12
แนวความคิดเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ.....	22
การบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ	22
การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ.....	26
ระเบียบ ข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวน	
ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ.....	42
นโยบายการปฏิบัติราชการตำรวจภูธรภาค 8	54
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	59
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	63
การกำหนดประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง	63
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	65
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	66

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล	67
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	68
ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	68
การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8	71
การทดสอบสมมติฐาน	86
ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ.....	93
การสัมภาษณ์เจาะลึกเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ.....	98
5 สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ.....	111
สรุปผลการศึกษา.....	111
อภิปรายผลการศึกษา.....	118
ข้อเสนอแนะ.....	129
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	129
ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป	131
บรรณานุกรม.....	132
ภาคผนวก	136
แบบสอบถาม	137
ประวัติผู้วิจัย	149

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สถิติคดีอาญา 5 กลุ่ม ของตำรวจภูธรภาค 8 ประจำปี 2551.....	3
2	การเปรียบเทียบสัดส่วนและขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากประชากรเป้าหมาย.....	64
3	ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	69
4	การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8.....	72
5	การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ.....	73
6	การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เรื่อง การรับแจ้งเหตุและการเดินทางไป ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ.....	75
7	การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เรื่อง การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ.....	76
8	การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เรื่อง การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น.....	77
9	การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เรื่อง การจับกุม.....	79
10	การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เรื่อง การถ่ายภาพ.....	80
11	การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เรื่อง การทำแผนที่และแผนผัง.....	81
12	การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เรื่อง การค้นหาพยานวัตถุ.....	82
13	การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เรื่อง การเก็บรวบรวมพยานวัตถุ.....	83
14	การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เรื่อง การบรรจุหีบห่อและการนำพยานวัตถุ ส่งตรวจพิสูจน์ยังห้องปฏิบัติการ.....	85

ตารางที่		หน้า
15	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานด้าน การตรวจสอบที่เกิดเหตุจำแนกตามระดับอายุ.....	86
16	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานด้าน การตรวจสอบที่เกิดเหตุจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด.....	87
17	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานด้าน การตรวจสอบที่เกิดเหตุจำแนกตามระดับชั้นยศ.....	88
18	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานด้าน การตรวจสอบที่เกิดเหตุจำแนกตามตำแหน่ง.....	89
19	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานด้าน การตรวจสอบที่เกิดเหตุจำแนกตามระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ด้านการสอบสวน.....	90
20	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานด้าน การตรวจสอบที่เกิดเหตุจำแนกตามระยะเวลาที่เคยผ่านการฝึกอบรม.....	91
21	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานด้าน การตรวจสอบที่เกิดเหตุจำแนกตามเงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษต่อเดือน..	92
22	ปัญหาและอุปสรรคในงานด้านการตรวจสอบที่เกิดเหตุ.....	93
23	ข้อเสนอแนะในการพัฒนางานด้านการตรวจสอบที่เกิดเหตุ.....	96
24	สรุปข้อมูลสถานภาพทั่วไปของพนักงานสอบสวน.....	99

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	การค้นหาพยานวัตถุแบบวงกลมหรือแบบก้นหอย.....	35
2	การค้นหาพยานวัตถุแบบหน้ากระดาน.....	36
3	การค้นหาพยานวัตถุแบบหน้ากระดานประยุกต์.....	36
4	การค้นหาพยานวัตถุแบบวงล้อ.....	37
5	การค้นหาพยานวัตถุแบบโซน.....	37
6	การกำหนดตำแหน่งพยานวัตถุแบบมุมฉาก.....	38
7	การกำหนดตำแหน่งพยานวัตถุแบบสามเหลี่ยม.....	38
8	การกำหนดตำแหน่งพยานวัตถุแบบใช้เส้นสมมุติ.....	39
9	การกำหนดตำแหน่งพยานวัตถุแบบใช้เข็มทิศ.....	40

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันคดีอาญาในประเทศไทยเกิดขึ้นมากมายและมีแนวโน้มสูงขึ้น ไม่ว่าจะเป็นคดีลักทรัพย์ ปล้นทรัพย์ วางเพลิง ช่มชู้ หรือฆาตกรรม จะเห็นได้ว่าคดีเหล่านี้มีแต่จะทวีความรุนแรง ผู้กระทำความผิดต่างมีวิธีการกระทำความผิดที่สลับซับซ้อนมากขึ้นตามความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ การนำตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษจึงเป็นเรื่องยากลำบาก แต่ก็เป็นเรื่องสำคัญที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องดำเนินการตามกฎหมายเพื่ออำนวยความยุติธรรมให้แก่สังคม

เมื่อเกิดคดีอาญาขึ้นเจ้าหน้าที่ตำรวจจะอาศัยพยานบุคคลเป็นหลักในการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย บางครั้งอาจจะทำให้ไม่ได้ตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงเพราะพยานบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงคำพูดได้เสมอ ซึ่งอาจเกิดจากถูกข่มขู่ บังคับ ได้รับสินบนหรือเหตุผลอื่นๆ ด้วยเหตุผลดังกล่าวเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้องมีการนำความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาประยุกต์ใช้ในกระบวนการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา เพื่อพิสูจน์หาข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานต่างๆ ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพราะพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จะสามารถเชื่อมโยงผู้กระทำความผิดเข้ากับสถานที่เกิดเหตุหรือผู้เสียหายได้เป็นอย่างดี การตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ที่มีความชัดเจนแน่นอนส่งผลให้กระบวนการสืบสวนสอบสวนมีความน่าเชื่อถือ สามารถหาคนผิดมาลงโทษและช่วยผู้บริสุทธิ์ให้พ้นจากข้อกล่าวหาได้

จากความสำคัญของพยานหลักฐาน สถานที่เกิดเหตุถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของการสืบสวนสอบสวน เพราะสถานที่เกิดเหตุเป็นแหล่งรวมของข้อมูลและพยานหลักฐานต่างๆ รวมถึงหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่จะสามารถบ่งชี้ถึงตัวผู้กระทำความผิดได้ การตรวจสถานที่เกิดเหตุจึงเป็นขั้นตอนการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในชั้นศาลหรือการรับรองการมีอยู่ของพยานหลักฐาน (Recognition) ในสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการกระบวนการสืบสวนสอบสวน การตรวจสถานที่เกิดเหตุจำเป็นต้องทำเป็นลำดับขั้นตอนเพื่อจะสามารถใช้ประโยชน์จากพยานหลักฐานต่างๆ ในสถานที่เกิดเหตุให้เกิดประโยชน์สูงสุด การตรวจสถานที่เกิดเหตุอย่างไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และไม่มีมาตรฐานจะทำให้พยานหลักฐานเสียหายและมีผลกระทบโดยตรง

ต่อความสำเร็จในการคลี่คลายคดี ดังที่มีผู้กล่าวว่า “ความล้มเหลวของคดีในชั้นศาลครั้งหนึ่งมีสาเหตุมาจากการตรวจสอบที่เกิดเหตุที่ไม่ดี” (สมภพ เองสมบุญ 2551 : คำนำ)

ทั้งนี้ กฎหมายได้กำหนดอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนและตรวจสอบที่เกิดเหตุให้เป็นของพนักงานสอบสวน กล่าวคือ เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้นพนักงานสอบสวนจำเป็นจะต้องตรวจสอบที่เกิดเหตุเอง เว้นแต่คดีสำคัญซึ่งพนักงานสอบสวนเห็นว่ามีร่องรอยหรือหลักฐานที่ต้องใช้เครื่องมือทางวิทยาการ อาจมีความจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากผู้ชำนาญการสาขาอื่นๆ เช่น แพทย์นิติเวช เจ้าหน้าที่วิทยาการตำรวจ เจ้าหน้าที่เก็บกู้วัตถุระเบิด เป็นต้น (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 2552) พนักงานสอบสวนมีหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐานและดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่ได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหาเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และนำตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (กู้เกียรติ เจริญบุญ 2548 : 2 - 6) ภายในเขตอำนาจรับผิดชอบหรือเขตพื้นที่การปกครองของสถานีตำรวจ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 2550 : 2)

ตำรวจภูธรภาค 8 เป็นหน่วยงานระดับกองบัญชาการ สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งมีเขตอำนาจการรับผิดชอบหรือเขตพื้นที่การปกครอง 7 จังหวัด ได้แก่ กระบี่ ชุมพร นครศรีธรรมราช พังงา ภูเก็ต ระนอง และสุราษฎร์ธานี มีพนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนและตรวจสอบที่เกิดเหตุจำนวน 482 คน จากสถานีตำรวจทั้งหมด 112 สถานี (สำนักงาน ชยชนนท์ 2551 : 1) พนักงานสอบสวนแต่ละสถานีจะทำการการสอบสวนคดีอาญาทุกประเภทภายในเขตอำนาจรับผิดชอบ หรือเขตพื้นที่การปกครองของสถานีตำรวจ รวมถึงการตรวจสอบที่เกิดเหตุและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์การกระทำความผิด

สำหรับคดีอาญาที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบของตำรวจภูธรภาค 8 จะมีความแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยส่วนใหญ่มักจะเป็นคดีประทุษร้ายต่อร่างกายและคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ ดังจะเห็นได้จากรายงานผลสถิติคดีอาญา 5 กลุ่ม ของตำรวจภูธรภาค 8 ประจำปี 2551 ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ ได้แก่ ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ ลักพาเรียกค่าไถ่ และวางเพลิง

กลุ่มที่ 2 คดีชีวิต ร่างกาย และเพศ ได้แก่ ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ฆ่าผู้อื่นโดยไม่เจตนา ทำให้ตายโดยประมาท พยายามฆ่า ทำร้ายร่างกาย และข่มขืนกระทำชำเรา

กลุ่มที่ 3 คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ ได้แก่ ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ รัวทรัพย์ ริดเอาทรัพย์ ครอบครองทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ รับของโจร และทำให้เสียทรัพย์

กลุ่มที่ 4 คดีที่น่าสนใจ ได้แก่ โจรกรรมรถยนต์ โจรกรรมรถจักรยานยนต์ โจรกรรม
โคกระบือ โจรกรรมเครื่องมือเกษตร ปล้นชิงรถยนต์โดยสาร ปล้นชิงรถยนต์แท็กซี่ ข่มขืนและ
ฆ่า ลักพาเรียกค่าไถ่ นื้อโกง และยักยอก

กลุ่มที่ 5 คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย ได้แก่ อาวุธปืน การพนัน ยาเสพติด การค้าประเวณี
มีและเผยแพร่วัตถุลามก ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สถิติคดีอาญา 5 กลุ่ม ของตำรวจภูธรภาค 8 ประจำปี 2551

เดือน	คดีอาญา									
	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		กลุ่มที่ 4		กลุ่มที่ 5	
	รับแจ้ง	จับ	รับแจ้ง	จับ	รับแจ้ง	จับ	รับแจ้ง	จับ	รับแจ้ง	จับ
ม.ค.	80	38	337	184	464	230	155	44	2,149	3,515
ก.พ.	80	47	286	153	460	210	190	49	1,903	2,964
มี.ค.	78	33	308	168	455	199	172	50	2,013	3,094
เม.ย.	75	37	311	184	398	172	159	32	1,901	2,973
พ.ค.	81	42	285	146	415	180	169	43	2,005	3,131
มิ.ย.	78	38	305	173	427	184	173	35	2,133	3,072
ก.ค.	85	41	309	158	504	251	219	48	1,870	2,816
ส.ค.	61	27	245	126	461	198	204	34	1,935	2,993
ก.ย.	63	24	298	121	454	187	209	39	1,793	2,769
ต.ค.	71	38	302	150	405	179	186	31	1,958	2,806
พ.ย.	69	28	272	127	413	173	229	49	2,187	2,981
ธ.ค.	79	36	281	138	422	187	207	55	2,625	3,550
รวม	900	429	3,539	1,828	5,278	2,350	2,272	509	24,472	36,664

ที่มา : ตำรวจภูธรภาค 8, กองบังคับการอำนวยการ, “รายงานสถิติคดีอาญา 5 กลุ่ม ของตำรวจภูธร
ภาค 8 ประจำปีงบประมาณ 2551 – 2552,” กุมภาพันธ์ 2552.

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า พื้นที่รับผิดชอบของตำรวจภูธรภาค 8 ได้เกิดคดีอาญา
ขึ้นเป็นจำนวนมาก แต่สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้น้อยและมักจะไม่ถึงร้อยละ 50 ของคดีที่

เกิดขึ้น (ยกเว้นคดีอาญากลุ่มที่ 5) ทั้งนี้ สาเหตุอาจเกิดจากปัจจัยหลายประการโดยการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอย่างไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการน่าจะเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้กระบวนการสืบสวนสอบสวนคดีเหล่านี้ไม่ประสบผลสำเร็จและไม่สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้

ทั้งนี้ หากพิจารณาแล้วจะพบว่าพื้นที่รับผิดชอบของตำรวจภูธรภาค 8 ส่วนใหญ่จะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศจำนวนมหาศาลต่อปี เช่น เกาะภูเก็ต เกาะสมุย เกาะพะงัน เป็นต้น แต่เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก และคดีส่วนใหญ่ยังไม่อาจจับตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ก็ทำให้นักท่องเที่ยวทั้งคนไทยและคนต่างประเทศที่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เพราะคดีอาญาที่เกิดขึ้นมาแต่ละครั้งก็จะตามมาด้วยความสูญเสียเสมอ อีกทั้งยังเป็นการทำลายภาพลักษณ์และยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย

สำหรับตัวอย่างคดีอาญาที่สร้างความสะเทือนขวัญให้กับคนในสังคมและเกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบของตำรวจภูธรภาค 8 เช่น คดีฆ่าข่มขืนนางสาวแคทเธอรีน เอลิซาเบธ ฮอร์ดัน อายุ 21 ปี นักศึกษาประเทศอังกฤษ ที่ริมชายหาดท้องครก บ้านละไม อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในคืนวันที่ 1 มกราคม 2549 มีคนร้ายจำนวน 2 คนได้ทำร้ายร่างกาย ข่มขืน และฆ่าเหยื่ออย่างโหดเหี้ยม จากการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียดประกอบกับการนำหลักการทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในกระบวนการสืบสวนสอบสวน ทำให้ทราบข้อมูลและพบพยานหลักฐานสำคัญต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ยืนยันตัวผู้กระทำความผิดได้ ไม่ว่าจะเป็นผลการชันสูตรพลิกศพ ผลการตรวจเปรียบเทียบดีเอ็นเอจากอสุจิในช่องคลอดของเหยื่อ หรือการนำเทคโนโลยีจีพีเอส (ระบบหาพิกัดของผู้ใช้โทรศัพท์) และกูเกิล เอิร์ธ (การใช้ซอฟต์แวร์ดูภาพถ่ายทางอากาศพร้อมทั้งแผนที่ เส้นทาง และผังเมืองของพื้นที่ต่างๆ) มาใช้คลี่คลายคดีและสามารถจับกุมตัวคนร้ายมาลงโทษตามกฎหมายได้

นอกจากนี้ คดีฆ่านางแอสทริส อัลแอสซาด ชวาเนอร์ อายุ 45 ปี นักท่องเที่ยวชาวเยอรมัน ริมหาดบ้านในวก ใกล้กับท่าเทียบเรือบริษัทส่งเสริม จำกัด ตำบลเกาะพะงัน อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2552 ที่คนร้ายได้บีบคอผู้ตายจนเสียชีวิต แล้วนำศพขึ้นรถยนต์กระบะทิ้งทะเล จากการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและสถานที่ที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียดทำให้ทราบข้อมูลและพบพยานหลักฐานสำคัญ คือ คราบเลือดภายในรถยนต์กระบะคันที่คนร้ายใช้นำศพไปทิ้งเพื่ออำพรางคดี ผลจากการตรวจพิสูจน์คราบเลือดทำให้ทราบว่า เป็นของผู้ตาย พยานหลักฐานต่างๆ ทำให้สามารถจับกุมตัวคนร้ายมาลงโทษตามกฎหมายได้

จากตัวอย่างคดีดังกล่าวเป็นเพียงส่วนหนึ่งของคดีอาญาที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 และเป็นคดีที่สามารถจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้จากการตรวจสถานที่เกิดเหตุและการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานที่พบในสถานที่เกิดเหตุ ดังที่ Pual Kirk กล่าวว่าเมื่อไรก็ตามที่คนร้ายได้สัมผัสสิ่งใดจะด้วยความตั้งใจหรือไม่ก็ตาม คนร้ายจะต้องทิ้งพยานหลักฐานของตนเองไว้ในสถานที่เกิดเหตุเสมอ ไม่ว่าจะเป็นรอยลายนิ้วมือ รอยเท้า เส้นขน เส้นผม เส้นใยเสื้อผ้า เศษกระจกแตก ร่องรอยเครื่องมือ รอยขีดข่วน รอยเลือด เป็นต้น (Kirk P.L. 1974) หากพนักงานสอบสวนสามารถตรวจสถานที่เกิดเหตุได้อย่างละเอียดและถูกต้องตามหลักวิชาการทุกคดี จะทำให้สามารถนำพยานหลักฐานและผลจากการตรวจสถานที่เกิดเหตุไปใช้ประโยชน์ในกระบวนการสืบสวนสอบสวนได้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยเห็นว่าพนักงานสอบสวนจะสามารถดำเนินการจับกุมตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ต้องอาศัยปัจจัยหลายประการซึ่งสิ่งสำคัญประการหนึ่งก็คือการตรวจสถานที่เกิดเหตุนั่นเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนางานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 เพื่อจะได้ทราบว่าพนักงานสอบสวนของแต่ละสถานีตำรวจจะมีความรู้ความสามารถในการตรวจสถานที่เกิดเหตุมากน้อยเพียงใด อีกทั้งประสบปัญหา อุปสรรค และมีข้อเสนอแนะในงานตรวจสถานที่เกิดเหตุอย่างไรบ้าง โดยจะนำผลการศึกษาวินิจฉัยไปพัฒนางานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ เพราะประสิทธิภาพของการตรวจสถานที่เกิดเหตุย่อมจะส่งผลต่อการคลี่คลายคดีต่างๆ ที่เกิดขึ้น อีกทั้งยังทำให้คดีอาญามีแนวโน้มลดลงอีกด้วย และยังเพิ่มความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในสังคมมากขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงการปฏิบัติงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนางานตรวจสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8

3. สมมติฐานของการศึกษา

พนักงานสอบสวนของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ที่มีข้อมูลสถานภาพทั่วไปต่างกัน จะมีผลการปฏิบัติงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุแตกต่างกัน

4. ขอบเขตของการศึกษา

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษครั้งนี้มุ่งศึกษาการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนด้านการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ และวิธีการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของตามขั้นตอน ดังนี้ การรับแจ้งและเดินทางไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น การบันทึกสถานที่เกิดเหตุ ด้านการจดบันทึก ด้านการถ่ายภาพ ด้านการทำแผนที่และแผนผัง การค้นหาพยานวัตถุ การเก็บรวบรวมพยานวัตถุ การบรรจุหีบห่อพยานวัตถุเพื่อส่งตรวจพิสูจน์ยังห้องปฏิบัติการ รวมไปถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน เพื่อนำไปสู่การพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

4.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ พนักงานสอบสวน (สบ1) – (สบ3) ของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ซึ่งมีพนักงานสอบสวนจำนวน 482 นาย จากสถานีตำรวจ 112 สถานี ทั้งนี้ตำรวจภูธรภาค 8 จะรับผิดชอบพื้นที่ภาคใต้ตอนบน 7 จังหวัด ได้แก่ กระบี่ ชุมพร นครศรีธรรมราช พังงา ภูเก็ต ระนอง และสุราษฎร์ธานี (กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 8 2552)

4.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของพนักงานสอบสวน มีดังนี้ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ระดับชั้นยศ ตำแหน่ง ระยะเวลาการปฏิบัติงานด้านการสอบสวน ระยะเวลาที่ผ่านการเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษต่อเดือน

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 โดยแบ่งเป็นด้านการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุและด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8

5. คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา

สถานที่เกิดเหตุ หมายถึง สถานที่ที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นซึ่งเป็นบริเวณที่ผู้กระทำความผิดได้ลงมือกระทำแล้ว รวมไปถึงบริเวณอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้นด้วย เช่น บริเวณที่เกิดเหตุ บริเวณที่ศพถูกนำไปทิ้ง บริเวณที่พบวัตถุพยาน บริเวณที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีไปซ่อนตัว บริเวณที่พักของผู้กระทำความผิด เป็นต้น

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง การที่เจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบการสอบสวนในคดีอาญาเดินทางไปยังสถานที่เกิดการกระทำผิดอาญาหรือเกิดมีคดีอาญาเกิดขึ้นเพื่อตรวจสอบและค้นหาร่องรอยของการทำความผิด โดยเริ่มตั้งแต่ การรับแจ้งและเดินทางไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ การบันทึกสถานที่เกิดเหตุ การทำแผนที่และแผนผัง การค้นหาและเก็บรวบรวมวัตถุพยาน จนกระทั่งการบรรจุหีบห่อเพื่อส่งวัตถุพยานตรวจพิสูจน์ไปยังห้องปฏิบัติการ

การบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง การดำเนินงานต่างๆ อย่างมีระบบเพื่อจะช่วยให้การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น การบริหารข้อมูล การบริหารบุคคล การบริหารเครื่องมือและเทคโนโลยี และการบริหารงานทั่วไป

พนักงานสอบสวน หมายถึง เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน และดำเนินการอื่นใดภายใต้กฎหมายเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหาเพื่อจะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง พนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งพนักงานสอบสวน (สบ1) – (สบ3) มียศร้อยตำรวจตรี ร้อยตำรวจโท ร้อยตำรวจเอก พันตำรวจตรี และพันตำรวจโท สังกัดตำรวจภูธรภาค 8

ตำรวจภูธรภาค 8 หมายถึง หน่วยงานระดับกองบัญชาการที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตการรับผิดชอบหรือเขตพื้นที่ปกครอง 7 จังหวัด ดังนี้ กระบี่ ชุมพร นครศรีธรรมราช พังงา ภูเก็ต ระนอง และสุราษฎร์ธานี

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

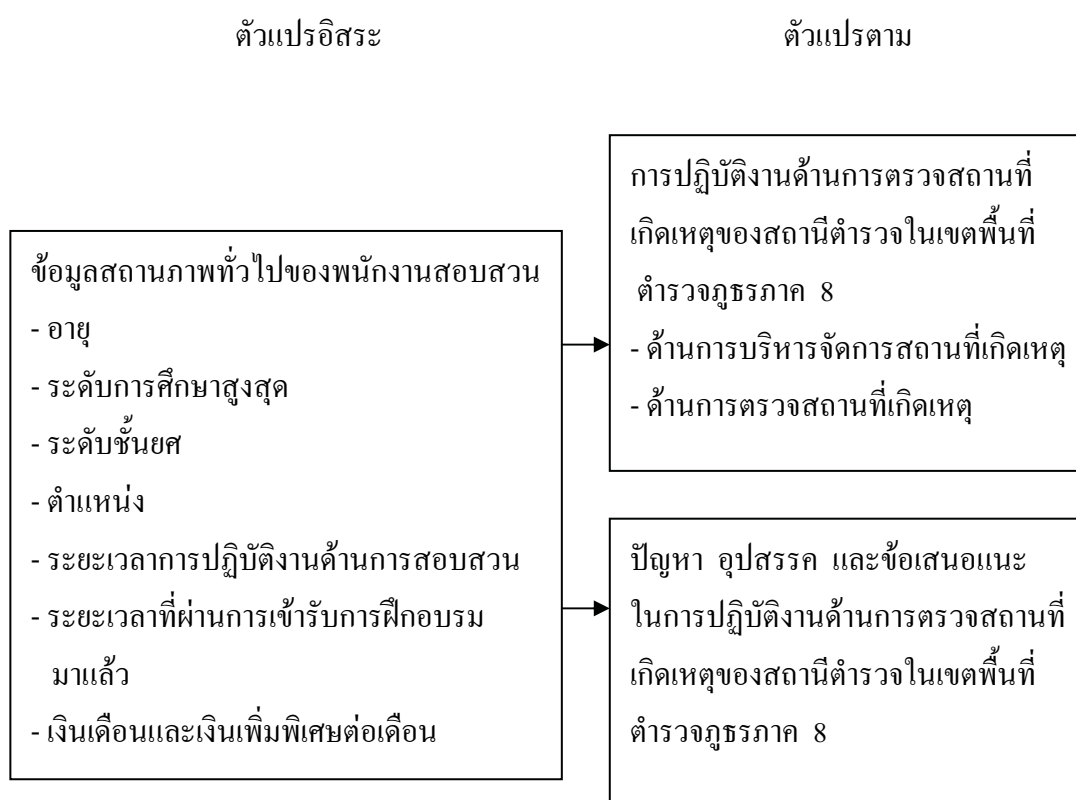
6.1 ทำให้ทราบการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8

6.2 ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8

6.3 ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ให้เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

7. กรอบแนวคิด

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 เป็นการศึกษางานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุและวิธีการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน (สบ1) – (สบ3) ของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจะนำไปสู่การพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 โดยกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิด

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี ระเบียบข้อกฎหมาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์และการพิสูจน์หลักฐาน
2. แนวความคิดเกี่ยวกับพยานหลักฐาน
3. แนวความคิดเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ
4. ระเบียบและข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ
5. นโยบายการปฏิบัติราชการตำรวจภูธรภาค 8
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวความคิดเกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์และการพิสูจน์หลักฐาน

นิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science) คือ การนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ทุกสาขามาประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ในด้านกฎหมาย ทั้งประโยชน์ทางนิติบัญญัติเรื่องการออกกฎหมาย และประโยชน์ของการบังคับใช้เรื่องของบทลงโทษ (อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์และคณะ 2544 : 2)

นิติวิทยาศาสตร์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. นิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ได้แก่ การพิสูจน์หลักฐาน (Criminalistics)

2. นิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์ เป็นการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในสาขาต่างๆ มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม นิติวิทยาศาสตร์ประเภทดังกล่าวจะมีหลายสาขา เช่น นิติเวชศาสตร์ (Legal Medicine) นิติวิศวกรรมศาสตร์ (Forensic Engineering) นิติทันตวิทยา (Forensic Odontology) นิติมนุษยวิทยา (Forensic Anthropology) เป็นต้น

สำหรับงานวิจัยเรื่องนี้จะกล่าวถึงประเภทของนิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ซึ่งได้แก่ การพิสูจน์หลักฐานเป็นสำคัญ สมาคมนักพิสูจน์หลักฐานแห่งรัฐแคลิฟอร์เนีย (California Association of Criminalists) ได้อธิบายว่า “Criminalistics is that Profession and Scientific Discipline to the Recognition, Identification and Evaluation of Physical Evidence by Application of the Natural Sciences to Law Science Matter” ซึ่งหมายถึง กฎเกณฑ์ทั้งทางวิชาชีพและทางวิทยาศาสตร์ที่มุ่งในการให้การรับรองการชี้เฉพาะ การจำแนกและการตีความของพยานวัตถุโดยนำเอาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติมาประยุกต์ใช้ในกรณีที่เกี่ยวข้องระหว่างกฎหมายกับวิทยาศาสตร์ หรืออาจกล่าวได้ว่าการพิสูจน์หลักฐาน คือ ศาสตร์แขนงหนึ่งที่ยึดกำหนดกฎเกณฑ์แห่งกฎหมาย เพื่อพิสูจน์การกระทำผิดหรือการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหา (สันติ สุขวัญ 2550 :3)

หลักการสำคัญของการพิสูจน์หลักฐาน ได้แก่

1. การจำแนก (Classification) เป็นการจัดประเภท เพื่อแสดงให้เห็นความแตกต่างก่อนที่จะมาถึงขั้นของการชี้เฉพาะ

2. การชี้เฉพาะ (Identification) เป็นวิธีที่จะจัดสิ่งของสิ่งหนึ่งไปรวมอยู่ในประเภทหรือจำพวกที่ได้กำหนดขอบเขตหรือคุณลักษณะตายตัวเอาไว้แล้ว โดยคุณลักษณะมี 2 ประเภท ได้แก่ คุณลักษณะโดยทั่วไป (Class Characteristics) และคุณลักษณะเฉพาะ (Individual Characteristics) เช่น รอยรองเท้า จะมีคุณลักษณะโดยทั่วไป คือ ลักษณะของพื้นและส้นรองเท้าตลอดจนรูหรือแบบของบริษัทผู้ผลิต ส่วนคุณลักษณะเฉพาะ คือ ลักษณะการสึกหรอหรือร่องรอยความเสียหายจากการใช้งาน ซึ่งเป็นสิ่งที่ใช้บอกถึงเอกลักษณ์ของรอยรองเท้า เป็นต้น

พงศ์พัฒน์ ฉายาพันธุ์ (2537 : 67 - 83) กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของการพิสูจน์หลักฐานว่าได้เริ่มมาตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 18 โดย Alphonse Bertillon เป็นผู้วางรากฐานของการชี้เฉพาะ ซึ่งใช้หลักการว่าบุคคลสองคนไม่มีโอกาสที่จะมีขนาดร่างกายตรงกันทุกประการได้ โดยเรียกหลักการชี้ตัวบุคคลนี้ว่า Anthropometry และได้จัดระบบการวัดขนาดของอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกาย เพื่อเป็นหลักฐานการชี้ตัวบุคคลจนเป็นที่ยอมรับของตำรวจทุกองค์การ ส่วนหนึ่งคือการใช้ภาพแสดงลักษณะบุคคล (Portrait Parle) ซึ่งยังคงใช้กันอยู่จนถึงปัจจุบันนี้

ในปี ค.ศ.1822 - 1909 Francis Galton ชาวอังกฤษเป็นผู้ริเริ่มค้นคว้าเรื่องลายนิ้วมือและพบว่าลายนิ้วมือของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ไม่มีการสืบทอดไปถึงลูกหลาน เป็นความเด่นชัดทางมานุษยวิทยาและสามารถนำลายนิ้วมือมาเปรียบเทียบยืนยันตัวบุคคล โดยได้เขียนหนังสือ Fingerprints กล่าวถึงวิธีพิสูจน์หลักฐานบุคคล ทั้งนี้ระบบพิสูจน์ลายนิ้วมือยังคงใช้กันอยู่ในปัจจุบัน และมีการพัฒนาการเก็บไว้ในเครื่องตรวจลายนิ้วมืออัตโนมัติ (AFIS)

นอกจากนี้ในช่วงสมัยเดียวกัน Edmond Locard ชาวฝรั่งเศสผู้บุกเบิกด้านวิทยาศาสตร์กับอาชญาวิทยา โดยมีความเชื่อว่าทุกวิธีการในวิชาที่เกี่ยวกับธรรมชาติโดยตรง สามารถดัดแปลงมาใช้ทางด้านเปรียบเทียบซึ่งยืนยันตัวบุคคลเพื่อประโยชน์ในทางสืบสวน เช่น การเก็บผงเศษเส้นใยต่างๆ มาทำการตรวจพิสูจน์เปรียบเทียบเพื่อยืนยันผู้กระทำผิด โดยการเก็บจากสถานที่เกิดเหตุหรือตรวจจากศพ ซึ่งเป็นที่มาของทฤษฎีการแลกเปลี่ยนสิ่งของระหว่างสองสิ่งที่มาสัมผัสกัน (Exchange Locard Principle Theory)

ในปี ค.ศ. 1891 - 1955 Calvin Goddard เป็นผู้นำเทคนิคด้านวิทยาศาสตร์มาใช้โดยค้นพบลักษณะที่แตกต่างไม่เหมือนกันบนลูกกระสุนปืน หรือบนปลอกกระสุนปืนที่ยิงออกไป ด้วยวิธีการตรวจเปรียบเทียบสิ่งที่พบในสถานที่เกิดเหตุและปืนที่นำมาตรวจ การพิสูจน์เปรียบเทียบรอยบนลูกกระสุนปืนยังใช้กันอยู่ในปัจจุบัน และมีการพัฒนาเก็บไว้ในเครื่องตรวจลูกและปลอกกระสุนปืนอัตโนมัติ (IBIS) ที่มีประสิทธิภาพมาก

ในปี ค.ศ. 1877 - 1947 Sir Bernard John Spilsbury ชาวอังกฤษผู้มีแนวความคิดใช้วิชาวิทยาศาสตร์การแพทย์มาร่วมกับวิชาการทางกฎหมาย ต่อมาเกิดการยอมรับในวงการสืบสวนวงการแพทย์ด้านกฎหมาย (Medicolegal) และนิติเวชศาสตร์

ในปี ค.ศ. 1930 Karl Landsteiner พบวิธีการถ่ายเลือดเพื่อช่วยชีวิตและแบ่งเลือดเป็น 4 กลุ่มทำให้สามารถแยกแยะบุคคลได้ และมีการพัฒนาใช้เลือดเป็นหลักฐานชี้ตัวผู้กระทำผิดเหมือนกับลายนิ้วมือ โดยการใช้ประโยชน์จากความเด่นชัดทางมานุษยวิทยา ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนานิติเวชศาสตร์

ในปี ค.ศ. 1847 - 1915 Hans Gross เป็นผู้นำเอาหลักวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้สืบสวนอาชญากรรม โดยเริ่มจากการตรวจสถานที่เกิดเหตุอาชญากรรมเป็นหลัก จึงนับได้ว่าเป็นการบุกเบิกวิชาการสืบสวนสมัยใหม่ ที่ได้รับการยกย่องจากวงการสืบสวนในปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการพิสูจน์หลักฐานมีจุดมุ่งหมายในการนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ผนวกเข้ากับประสบการณ์และความชำนาญมาประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมในกรณีที่เกี่ยวข้องระหว่างกฎหมายและวิทยาศาสตร์ สำหรับขอบเขตของการพิสูจน์หลักฐาน มีดังนี้ (วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์, อ้างถึงใน สันติ สุขวัฒน์ 2550 :6)

1. การตรวจลายนิ้วมือ ฝ่ามือและฝ่าเท้า รวมทั้งระบบตรวจพิมพ์นิ้วมืออัตโนมัติ (AFIS)
2. การตรวจเอกสาร ได้แก่ การตรวจหมึกพิมพ์ ตรวจลายเซ็น ลายมือเขียน ตรวจอายุเอกสาร เป็นต้น
3. การตรวจอาวุธปืน และกระสุนปืน (Forensic Ballistics)
4. การตรวจสถานที่เกิดเหตุและการถ่ายรูป (Crime Scene Investigation)

5. การตรวจทางเคมีและฟิสิกส์ (Forensic Chemistry & Physics)

6. การตรวจพยานวัตถุทางชีววิทยา (Biological Trace Evidence)

จากแนวความคิดเกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์และการพิสูจน์หลักฐาน ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งนับได้ว่าเป็นงานที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งหรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการสืบสวนสอบสวน การตรวจสถานที่เกิดเหตุในแต่ละขั้นตอนที่ถูกต้องตามหลักวิชาจะส่งผลต่อความสำเร็จในการสืบสวนสอบสวนแต่ละคดี และจะทำให้ปัญหาอาชญากรรมคลงได้

2. แนวความคิดเกี่ยวกับพยานหลักฐาน

การพิสูจน์ข้อเท็จจริงโดยใช้พยานหลักฐานเป็นกระบวนการหนึ่งที่รัฐสร้างขึ้นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของบุคคล และคุ้มครองผู้เสียหายตลอดจนผู้ถูกกล่าวหา โดยมีกำหนดว่าเจ้าพนักงานและศาลมีหน้าที่จะต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงในเรื่องที่กล่าวหา พิสูจน์ค้นหาความจริงด้วยพยานหลักฐาน และพยานหลักฐานต้องได้ มาจากการแสวงหาและการนำสืบพยานหลักฐานโดยชอบด้วยกฎหมาย

พยานหลักฐานเป็นเรื่องของวิธีการค้นหาความจริง มีระเบียบแบบแผนหรือกฎเกณฑ์ที่ผ่านการพิจารณาจากเจ้าพนักงานของรัฐ โดยอาศัยเหตุผลหรือการวิเคราะห์อย่างมีหลักเกณฑ์ มีความสอดคล้องสมเหตุสมผล และสามารถพิสูจน์ความจริงได้ตามหลักวิทยาศาสตร์ การดำเนินคดีอาญาในประเทศไทยเป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐที่ทุกฝ่ายมีหน้าที่ค้นหาความจริงและการชี้ขาดข้อเท็จจริงศาลต้องอาศัยพยานหลักฐานเป็นเครื่องคำจุน ในคดีอาญาต้องมีการพิสูจน์ความผิดจนสิ้นสงสัย (Proof Beyond Reasonable Doubt) คือ การแสดงให้เห็นด้วยพยานหลักฐานถึงการมีอยู่ของข้อเท็จจริงโดยปราศจากข้อสงสัย

พยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งใดๆ ที่สามารถใช้พิสูจน์ได้ว่าการกระทำผิดเกิดขึ้น ใช้บอกได้ว่าใครเป็นผู้กระทำผิด และสามารถเชื่อมโยงผู้กระทำผิดเข้ากับอาชญากรรมที่เกิดขึ้นได้ พยานหลักฐานจึงประกอบด้วย พยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ (สมภพ เองสมบุญ 2551 : 2)

พยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งใดที่สามารถจับต้องได้ตามกฎหมาย และเป็นสิ่งที่สามารถนำเสนอในชั้นศาลเพื่อพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงในคดีได้ ส่วนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 266 ได้ให้ความหมายของ พยานหลักฐาน คือ พยานวัตถุ (Physical Evidence) พยานเอกสาร หรือ พยานบุคคล ตลอดจนหลักฐานอื่นๆ ซึ่งจะใช้เป็นเครื่องพิสูจน์การกระทำผิดได้ เช่น บุคคลผู้ได้รู้เห็นพฤติกรรมในการกระทำผิดของคนร้ายถือว่าเป็นพยานบุคคล ส่วน

เอกสารต่างๆ ที่ได้กระทำขึ้นโดยชอบหรือมิชอบด้วยกฎหมายก็ดี และกระทำขึ้นโดยผู้ร้าย หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดก็ตามถือเป็นพยานเอกสาร ส่วนวัตถุต่างๆ ที่คนร้ายใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำผิดซึ่งตรวจพบในสถานที่เกิดเหตุถือเป็นพยานวัตถุหรือวัตถุพยาน (นุชนางค์ ศิริอัสสกุล 2539, อ้างถึงใน สฤษฎ์ สืบพงษ์ศิริ 2546 : 13)

พยานหลักฐาน แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ (สันติ์ สุขวักจน์ 2550 : 7-9)

1. พยานหลักฐานโดยตรง (Direct Evidence) หรือพยานบุคคล คือ หลักฐานคำให้การที่ได้จากปากคำของผู้ที่รู้เห็นเหตุการณ์ (ประจักษ์พยาน) ที่ได้สัมผัสกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง ทั้งนี้อาจรับรู้ด้วยประสาทตา หู จมูก สัมผัส หรือชิมรส คำให้การต้องไม่ได้มาจากการเสริมแต่งหรือมีสมมุติฐานเอาเอง หรือได้ยินมาจากการบอกเล่าของผู้อื่นอีกทอดหนึ่ง (Hearsay Evidence)

2. พยานหลักฐานแวดล้อม (Circumstantion Evidence) หรือพยานบอกเล่า เป็นพยานที่ไม่ได้รู้เห็นเหตุการณ์ด้วยตนเองแต่ได้ยินมาจากผู้อื่น พยานประเภทนี้เป็นพยานที่ใช้ในการประกอบการสืบสวนสอบสวนเท่านั้นเพราะการบอกเล่าข้อเท็จจริงต่อๆ กันมาย่อมทำให้ข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงได้ พยานหลักฐานประเภทนี้ มักจะไม่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่ต้องการทราบในคดีได้โดยตรง แต่สามารถนำมาประมวลเหตุการณ์หรือเชื่อมโยงเหตุการณ์ เพื่อบอกถึงข้อเท็จจริงบางอย่างได้ บางครั้งอาจเรียกพยานประเภทนี้ว่า พยานหลักฐานทางอ้อม (Indirect Evidence)

3. พยานหลักฐานที่แท้จริง (Real Evidence) ได้แก่ พยานวัตถุทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นสถานะของแข็ง ของเหลว หรือก๊าซ ที่มีความชัดเจนในตัวเองเป็นพยานหลักฐานที่มีความสำคัญที่สุดและสามารถนำมาใช้เพื่อยืนยันการกระทำผิดในคดีนั้นๆ ได้โดยตรงหรือนำไปเชื่อมโยงเกี่ยวกับคดีได้ เช่น คราบโลหิต คราบอสุจิ เส้นผม เส้นขน รอยลายนิ้วมือ เส้นใยผ้า และอาวุธต่างๆ เป็นต้น

เดิมทีการสืบสวนสอบสวนในคดีอาญาจะอาศัยประจักษ์พยานเป็นหลัก บางครั้งพยานหลักฐานประเภทนี้อาจให้การเป็นเท็จ เนื่องมาจากการถูกชักจูง ข่มขู่ หลอกลวง หรือรับสินบน และบางคดีเกิดเหตุในที่ไม่มีพยานรู้เห็นเหตุการณ์ คดีดังกล่าวก็ไม่อาจที่จะทำการสืบสวนสอบสวนเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ ต่อมาได้มีการนำเอาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์สาขาต่างๆ มาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม เช่น นิติวิทยาศาสตร์ นิติเวชศาสตร์ นิติทันตวิทยา นิติมานุษยวิทยา เป็นต้น โดยนำมาใช้ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และตรวจพิสูจน์พยานวัตถุต่างๆ ที่เก็บมาจากในสถานที่เกิดเหตุ และใช้พยานวัตถุในการเชื่อมโยงไปยังผู้กระทำความผิด

พยานหลักฐานที่แสวงหามาต้องเป็นพยานหลักฐานที่มีประสิทธิภาพในการพิสูจน์ข้อเท็จจริง และเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบตามหลักนิติธรรม และเอื้อต่อกระบวนการยุติธรรม เพื่อนำพยานหลักฐานที่ดีที่สุดมาสืบพิสูจน์หาความจริง

พยานหลักฐานที่ดีจะต้องมีลักษณะ ดังนี้ (นุชนางค์ สิริอัสสกุล 2539, อ้างถึงใน สุธงค์ สืบพงษ์ศิริ 2546 : 15)

1. สามารถพิสูจน์ความจริงได้ถูกต้องหรือใกล้เคียงที่สุด จะเห็นว่าพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป เพราะวิทยาศาสตร์เป็นเรื่องของความจริง (Fact) ที่สามารถตรวจสอบได้ ดังนั้นพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จึงมีน้ำหนักมากและเป็นพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือ (Reliability)

2. อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ทางมนุษยธรรม (Humanity) กระบวนการแสวงหาพยานหลักฐานที่นำมาพิสูจน์ในชั้นศาลจะต้องยึดมั่นในบรรทัดฐานการเคารพต่อประชาชนทุกคน และศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ภายใต้หลักเกณฑ์ของมนุษยธรรม ตามหลักว่า บุคคลถูกสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะสามารถพิสูจน์ว่าเป็นผู้กระทำความผิด (Innocent Presumption) และการพิสูจน์ความผิดของจำเลยจะต้องพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัย หากมีข้อสงสัยต้องยกประโยชน์แห่งข้อสงสัยให้จำเลย

นอกจากนี้กฎหมายยังห้ามรับฟังพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ เช่น พยานหลักฐานที่เกิดจากการจู่โจม มีคำมั่นสัญญา ชูเกียรติ หลอกลวง ด้วยวัตถุประสงคที่ต้องการยับยั้งไม่ให้เจ้าพนักงานปฏิบัติมิชอบด้วยวิธีพิจารณา เพื่อป้องกันสิทธิส่วนบุคคลมิให้ถูกล่วงละเมิดโดยเจ้าหน้าที่รัฐและเพื่อรักษาความบริสุทธิ์ของศาล ที่จะไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดด้วยกฎหมาย

3. เอื้อประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม ทำให้สามารถดำเนินคดีได้อย่างรวดเร็ว
กฎแห่งพยานหลักฐาน

พยานหลักฐานจะเป็นที่ยอมรับและนำไปใช้ในชั้นศาลได้จะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์แห่งพยานหลักฐาน 4 ประการ หากหลีกเลี่ยงหรือปฏิบัติเบี่ยงเบนไปจากกฎพื้นฐานนี้จะเป็นจุดอ่อนให้คู่กรณีหรือทนายสามารถโต้แย้งในชั้นศาล และทำให้คุณค่าของพยานหลักฐานนั้นสูญเสียไป (Hobson 1991 : 206 -207) ดังนี้

กฎข้อที่ 1 “การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ” เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่เมื่อเจ้าหน้าที่คนแรกไปถึงสถานที่เกิดเหตุจนกระทั่งผู้ชำนาญทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น

กฎข้อที่ 2 “เก็บพยานหลักฐานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย” บุคคลที่ทำการเก็บพยานหลักฐานจะต้องเป็นบุคคลที่กฎหมายให้อำนาจไว้ในการเข้าและเก็บพยานวัตถุต่างๆ ในสถานที่เกิดเหตุได้ เช่น พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน เป็นต้น

กฎข้อที่ 3 “กระทำการค้นหาและเก็บพยานหลักฐานอย่างเหมาะสม” ผู้ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจะต้องไม่มองข้ามหรือละเลยพยานวัตถุทุกชิ้น ถ้าสงสัยว่าสิ่งนั้นจะเป็นพยานวัตถุหรือไม่ให้ทำการเก็บไว้ก่อนพร้อมทั้งระบุนรายละเอียดของพยานวัตถุ ตำแหน่งที่พบและการบรรจุหีบห่อรักษาไว้อย่างเหมาะสม

กฎข้อที่ 4 “มีลูกโซ่การครอบครองพยานหลักฐานโดยตลอด” พยานหลักฐานจะต้องอยู่ภายใต้การคุ้มครองดูแลของบุคคลหรือหน่วยงานตั้งแต่เริ่มเก็บจนกระทั่งแสดงในชั้นศาล โดยไม่มีขาดช่วงของการครอบครองเลย ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงของการครอบครองจะต้องมีหลักฐานแสดงการรับ – ส่ง ของพยานหลักฐานที่เป็นของกลางโดยตลอด

กรณีที่มีบุคคลหรือหน่วยงานครอบครองพยานหลักฐานนี้มากกว่าหนึ่ง เช่น การนำพยานวัตถุส่งตรวจพิสูจน์ยังห้องปฏิบัติการ ศาลจะต้องให้แสดงลูกโซ่ของการครอบครองพยานวัตถุซึ่งประกอบไปด้วย

การจัดการ (Taking) กระทำโดยบุคคลผู้เก็บพยานวัตถุ เพื่อจำแนกพยานวัตถุในสถานที่เกิดเหตุ โดยการทำคำนิ ระบุวัน เดือน ปี เวลาที่เก็บ พร้อมทำรายละเอียดต่างๆ ของพยานวัตถุนั้นจากสถานที่เกิดเหตุจริง

การเก็บ (Keeping) เป็นพิสูจน์ให้เห็นว่าการเก็บและครอบครองพยานวัตถุได้กระทำไปอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดการปนเปื้อนและผิดพลาดขึ้นโดยวิธีการที่ดีที่สุด คือ แสดงให้เห็นว่าพยานวัตถุนั้นได้ถูกเก็บไว้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ มีการแยกเก็บและจำกัดให้เกี่ยวข้องได้เฉพาะผู้ที่จำเป็นเท่านั้น

การขนส่ง (Transporting) การขนส่งพยานหลักฐานทุกครั้งจะต้องมีความรัดกุม และแสดงให้เห็นว่า ไม่เกิดการสับสนกับพยานวัตถุที่เป็นของกลาง หรือพยานวัตถุอื่นๆ รวมทั้งแสดงให้เห็นว่าพยานวัตถุนั้นได้ถูกบรรจุหีบห่อ ปิดผนึกและติดฉลากได้อย่างเหมาะสม

การส่งมอบ (Delivering) เป็นการพิสูจน์ว่าพยานวัตถุของกลางได้ส่งมอบให้แก่ผู้รับ เช่น เจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญให้ห้องปฏิบัติการ แพทย์ เป็นต้น ไว้อย่างถูกต้องและเหมาะสมโดยมีหลักฐานแสดงวัน เดือน ปี เวลา ที่รับของกลาง รายละเอียดของพยานวัตถุของกลางและให้ผู้รับลงลายมือชื่อพร้อมทั้งวันเวลาในสำเนาหนังสือนำส่งด้วยทุกครั้ง

พยานวัตถุหรือวัตถุพยาน (Physical Evidence)

พยานวัตถุหรือวัตถุพยาน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างหากอยู่ในสถานะที่เหมาะสม ไม่ว่าจะ เป็นวัตถุ สสาร หรือ ร่องรอยต่างๆ สิ่งใดก็ตามถ้าสามารถใช้พิสูจน์ได้ว่าการกระทำผิดเกิดขึ้น บอกได้ว่าใครเป็นผู้กระทำความผิด และสามารถเชื่อมโยงผู้กระทำความผิดเข้ากับอาชญากรรมได้

พยานวัตถุแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้ (Lee 1994 : 21-42)

1. พยานวัตถุไม่ถาวร (Transient Evidence) เป็นพยานวัตถุที่มีลักษณะไม่คงทน คงอยู่ได้ชั่วคราว เปลี่ยนแปลงหรือสูญหายง่าย พยานวัตถุประเภทนี้ ได้แก่ กลิ่น อุณหภูมิ รอยพิมพ์ รอยประทับ และรอยต่างๆ เช่น รอยกระเซ็นของโลหิตบนวัตถุที่เคลื่อนที่ได้ โดยปกติผู้ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบพยานวัตถุประเภทนี้มักจะเป็นเจ้าหน้าที่ชุดแรกที่ไปถึงสถานที่เกิดเหตุ หรือพยานคนแรกที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งเจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะต้องรีบบันทึกสภาพของพยานวัตถุที่พบโดยเร็วที่สุดก่อนที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือสูญหายไป การบันทึกอาจกระทำโดยวิธีจดบันทึก การถ่ายภาพ หรือการถ่ายวิดีโอ

2. พยานวัตถุที่เป็นรูปแบบ (Pattern Evidence) เป็นพยานวัตถุที่มักเกิดขึ้นจากการสัมผัสกันโดยตรงระหว่างคนกับวัตถุ หรือวัตถุกับวัตถุ พยานวัตถุประเภทนี้ ได้แก่ รอยพิมพ์ รอยประทับ รอยตำหนิ รอยแตก พยานวัตถุที่เป็นรูปแบบเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการประมวลเรื่องราวหรือเหตุการณ์ในคดี การนำสิ่งเหล่านี้มาใช้เพื่อวิเคราะห์สถานที่เกิดเหตุจึงต้องกระทำอย่างมีระบบและจำเป็นต้องใช้การสังเกตอย่างถี่ถ้วนด้วย ในสถานที่เกิดเหตุมักจะพบพยานวัตถุที่เป็นรูปแบบหลายชนิด เช่น รูปแบบการกระเซ็นของโลหิต รูปแบบการแตกของกระจก รูปแบบการไหม้ของไฟ รูปแบบวิถีกระสุนปืน รูปแบบของวิธีการกระทำความผิด (Modus Operandi) เป็นต้น

3. พยานวัตถุตามสภาพ (Conditional Evidence) เป็นพยานวัตถุที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์หรือการกระทำ หากไม่มีการบันทึกอย่างรอบคอบอาจมีการเปลี่ยนแปลงหรือสูญหายไปได้ พยานวัตถุตามสภาพมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการลำดับสร้างย้อนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรวมถึงบ่งบอกถึงสภาพการณ์ของที่เกิดเหตุ พยานหลักฐานประเภท เช่น แสงไฟ คิว้น ตำแหน่ง และศพ เป็นต้น

4. พยานวัตถุที่สามารถถ่ายทอดหรือโยกย้าย (Transfer Evidence) เป็นพยานวัตถุที่เกิดขึ้นจากการสัมผัสระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับวัตถุ หรือวัตถุกับวัตถุ พยานวัตถุประเภทนี้มีวิธีการจำแนกที่แตกต่างกันได้หลายวิธี แต่ก็ไม่มีการจำแนกใดที่สมบูรณ์แบบที่สุดเนื่องจากไม่มีวิธีใดที่สามารถแยกความแตกต่างได้อย่างชัดเจน สามารถจำแนกได้ 7 วิธี คือ จำแนกตามชนิดของอาชญากรรม จำแนกตามชนิดของวัสดุที่ใช้เป็นองค์ประกอบ จำแนกตามลักษณะธรรมชาติ

ของพยานวัตถุ จำแนกตามสถานะของพยานวัตถุ จำแนกตามชนิดของปัญหาที่ต้องการแก้ไข
จำแนกตามวิธีการเกิดของพยานวัตถุ และจำแนกตามลักษณะเฉพาะของพยานวัตถุ

นอกจากพยานวัตถุทั้ง 4 ประเภทดังกล่าวแล้ว สมภพ เองสมบุญ (2551 : 11) ได้กล่าวถึงพยานวัตถุอีกประเภทหนึ่ง คือ วัตถุพยานที่เชื่อมโยงกันได้ (Associative Evidence) ซึ่งเป็นพยานวัตถุที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุหรือในระหว่างการสืบสวน มีความจำเพาะเชื่อมโยงถึงตัวผู้เสียหายหรือผู้กระทำความผิด เช่น กระเป๋าเงินของผู้เสียหายที่ค้นเจอในตัวของผู้ต้องสงสัย โทรศัพท์เคลื่อนที่ของคนร้ายที่ได้ทำตกหล่นไว้ในรถยนต์ของผู้เสียหายจากการเข้าไปโจรกรรมสิ่งของ

หากจะแบ่งตามชนิดของพยานวัตถุสามารถแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ (สมภพ เองสมบุญ 2551 : 3)

1. พยานวัตถุที่อยู่กับที่หรือเคลื่อนที่ได้ยาก เกิดจากการที่มีรูปร่างขนาดใหญ่ มีน้ำหนักมาก หรือยึดติดกับวัตถุที่ไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ เช่น รอยลายนิ้วมือเปื้อนคราบโลหิตบนพื้นรอยดอกยางรถยนต์ เป็นต้น

2. พยานวัตถุที่เคลื่อนที่ได้ง่าย มีน้ำหนักเบา ขนาดเล็ก สามารถบรรจุในหีบห่อได้ง่าย เช่น เสื้อผ้าเปื้อนคราบโลหิต ไขควงที่คนร้ายใช้ขุดแฉะและทิ้งในสถานที่เกิดเหตุ อาวุธปืน เศษกระสุน เป็นต้น

บริเวณที่พบพยานวัตถุ อาจแบ่งออกเป็น 4 แหล่งใหญ่ๆ ดังนี้ (สมภพ เองสมบุญ 2551 : 4)

1. บริเวณสถานที่เกิดเหตุ เป็นแหล่งที่พบร่องรอยและพยานวัตถุที่มีความสมบูรณ์มาก และพยานวัตถุบริเวณนี้ส่วนใหญ่จะสามารถใช้เชื่อมโยงและติดตามหาตัวผู้กระทำความผิดได้เป็นอย่างดี พยานวัตถุที่พบ เช่น รอยลายนิ้วมือแฝง อาวุธ เครื่องมือที่ใช้ในการกระทำความผิด เป็นต้น

2. ตัวผู้เสียหาย บางครั้งการค้นหาเพียงในสถานที่เกิดเหตุเองก็อาจจะขาดพยานวัตถุที่สำคัญไปได้ พยานวัตถุที่พบ เช่น ลูกกระสุนปืน คราบเขม่าปืน คราบอสุจิ คราบโลหิต เป็นต้น

3. ตัวคนร้าย ซึ่งอาจเกิดจากความตั้งใจกระทำของตัวคนร้าย เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจค้นเจอทรัพย์สินที่ตัวคนร้ายกระฉีกโจรกรรมทรัพย์สินจากสถานที่เกิดเหตุไป หรืออาจเกิดจากความไม่ได้ตั้งใจของคนร้ายแต่เป็นการถ่ายเทและแลกเปลี่ยนของวัตถุตามทฤษฎีของ Locard's theory ที่กล่าวไว้ว่า “เมื่อของสองสิ่งหรือมากกว่าสองสิ่งสัมผัสกันจะเกิดการแลกเปลี่ยนพยานวัตถุที่ผิวหน้า

ซึ่งกันและกันเสมอ” ตัวอย่างพยานวัตถุชนิดนี้ ได้แก่ คราบสีที่ติดอยู่ที่รถยนต์ซึ่งเกิดจากการเฉี่ยวชนกัน หรือเส้นผมที่ติดอยู่ที่เหยื่อจากเหตุข่มขืน เป็นต้น

4. บริเวณอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บริเวณที่ผู้กระทำความผิดนำพยานวัตถุไปทิ้ง บริเวณที่พักอาศัยของผู้กระทำความผิด เช่น การตรวจพบเครื่องมือในการตัดชิ้นส่วนสะเก็ดระเบิด หัวตะปูที่ใช้เป็นสะเก็ดระเบิด แผ่นโลหะหรือหม้อที่ใช้เป็นภาชนะบรรจุวัตถุระเบิด เชื้อประทุ ปุ๋ยยูเรียที่ใช้เป็นดินระเบิดหลัก ในบ้านพักของผู้ต้องสงสัยในเหตุลอบวางระเบิดในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น

คุณค่าของพยานวัตถุ (Value of Physical Evidence) มีดังต่อไปนี้ (สมภพ เองสมบุญ 2551 : 6)

1. สามารถใช้เป็นสิ่งที่บ่งชี้ว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นจริง (Corpus Delicti) คนร้ายจะทิ้งหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุทำให้ผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุสามารถระบุได้ว่าบริเวณนั้นเป็นสถานที่เกิดเหตุจริง เช่น คดีฆาตกรรมมักจะมีการพบศพ อาวุธ เสื้อผ้าที่ติดคราบโลหิตตกอยู่ในสถานที่เกิดเหตุ
2. สามารถใช้เชื่อมโยงผู้กระทำความผิดกับผู้เสียหายหรือสถานที่เกิดเหตุได้ เช่น ตรวจพบคราบโลหิตของผู้กระทำความผิดติดอยู่ที่เศษกระจกซึ่งคนร้ายทุบแตก
3. สามารถใช้ชี้ตัวผู้กระทำความผิด เช่น ในการเปรียบเทียบรอยลายนิ้วมือแฝงที่พบในสถานที่เกิดเหตุ ตรงกันกับของผู้ต้องสงสัย
4. สามารถใช้ป้องกันผู้บริสุทธิ์จากการถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด เช่น การตรวจพิสูจน์ดี เอ็น เอ ที่ฝ่ายหญิงกล่าวหาฝ่ายชายว่าเป็นพ่อของเด็ก เมื่อตรวจดี เอ็น เอ ของฝ่ายชายและเด็กแล้วปรากฏว่าไม่สามารถเปรียบเทียบเข้ากันได้ ฝ่ายชายจึงเป็นผู้บริสุทธิ์จากการถูกกล่าวหา
5. สามารถใช้ยืนยันคำให้การของผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด หรือพยาน เช่น คดีฆาตกรรมที่ผู้กระทำความผิดแจ้งว่ารอยบาดแผลบริเวณศีรษะด้านหลังเกิดจากการที่ผู้เสียหายหล้มหางหลังและศีรษะฟาดกับพื้นเอง แต่จากการตรวจบาดแผลทางนิติเวชแล้วปรากฏว่าบาดแผลดังกล่าวถูกของมีคมฟัน
6. สามารถทำให้เกิดการรับสารภาพว่าเป็นผู้กระทำความผิดจริง เช่น คดีจราจรที่รถยนต์เทอร์ลเลอร์ได้ชนและทับผู้หญิงเสียชีวิต เมื่อตรวจสถานที่เกิดเหตุพบรอยดอกยางรถติดอยู่ที่เสื้อและที่แผ่นหลังของผู้หญิง ในการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นพนักงานสอบสวนได้กักรถยนต์เทอร์ลเลอร์ไว้จำนวน 5 คัน และไม่มีผู้ใดรับว่าเป็นคนขับรถคันนั้น เมื่อทำการตรวจพิสูจน์ร่องรอยที่ดอกยางล้อรถยนต์เปรียบเทียบกับร่องรอยที่ประทับอยู่ที่ผู้เสียชีวิตพบว่ามียี่ห้อที่เหมือนกัน 1 รอย คนขับรถยนต์เทอร์ลเลอร์จึงได้เข้ามาสารภาพว่าเป็นผู้ชนผู้หญิงคนดังกล่าว

7. สามารถให้ความน่าเชื่อถือมากกว่าพยานบุคคล เนื่องจากคำให้การของพยานบุคคลอาจเปลี่ยนแปลงได้เสมอ อาจเกิดจากการถูกขอร้อง หลอกลวง ข่มขู่ หรือให้สินบน

8. ศาลใช้พยานวัตถุเป็นหลักในการพิจารณาคดี เนื่องจากพยานวัตถุเป็นพยานที่แท้จริงมีคุณค่าอยู่ในตัวเอง ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงให้เป็นอย่างอื่น ดังนั้น ศาลจึงใช้พยานวัตถุเป็นหลักในการตัดสินคดี

นอกจากนี้ อินแมนและรูดิน (Inman and Rudin 2002 : 11) กล่าวถึงแนวคิดที่มีการพัฒนาเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ทางนิติวิทยาศาสตร์ ได้แก่ การโยกย้ายแลกเปลี่ยน (Transfer) การชี้เฉพาะ (Identification) ความเป็นเอกลักษณ์ (Individualization) การเชื่อมโยงระหว่างแหล่งกำเนิดกับตัวอย่าง (Association) การลำดับย้อนเหตุการณ์ของอาชญากรรม (Reconstruction) และการแลกเปลี่ยนพยานวัตถุซึ่งกันและกันขณะที่มีการแตกหัก (Divisible Matter) โดยแนวคิดดังกล่าวสามารถนำไปใช้ในการขึ้นการรับรอง/ตรวจพิสูจน์พยานวัตถุ

กฎหมายเกี่ยวกับพยานหลักฐาน

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับพยานหลักฐานไว้ในภาค 2 สอบสวน ลักษณะ 2 การสอบสวน ในหมวดที่ 1 การสอบสวนสามัญ และ ในภาค 5 พยานหลักฐาน หมวดที่ 1 ถึง 5 โดยได้กำหนดชนิดประเภทของพยานหลักฐาน อำนาจหน้าที่ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานตลอดจนกระบวนการนำพยานหลักฐานมาใช้อย่างเป็นทางการในชั้นศาลซึ่งปรากฏในมาตราต่างๆ พบสรุปส่วนที่สำคัญได้ ดังนี้ (พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547 และ (ฉบับที่ 28) พ.ศ. 2550)

1. พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์ทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิด และพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา (มาตรา 131)

2. พนักงานสอบสวนมีอำนาจให้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือเอกสารใดๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้ ในกรณีที่จำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามข้อ 1 และในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หากการตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งจำเป็นต้องตรวจเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบจากร่างกายของผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจดังกล่าวได้ แต่ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควร โดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของบุคคลนั้น และผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องให้ความยินยอม

ในกรณีดังกล่าว หากผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายไม่ยินยอมโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายกระทำการป้องกันหรือขัดขวางมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานไว้เบื้องต้นว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามผลการตรวจพิสูจน์ หากได้ตรวจพิสูจน์แล้วจะเป็นผลเสียต่อผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายนั้นแล้วแต่กรณีรับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง ค่าใช้จ่ายในการตรวจพิสูจน์ตามมาตรานี้ ให้ส่งจ่ายจากงบประมาณตามระเบียบที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม หรือสำนักอัยการสูงสุดแล้วแต่กรณี กำหนดโดยได้ (มาตรา 131/1)

3. พนักงานสอบสวนมีอำนาจดังต่อไปนี้เพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมพยานหลักฐาน

3.1 ตรวจตัวผู้เสียหายเมื่อผู้นั้นยินยอมหรือตรวจตัวผู้ต้องหาหรือตรวจสิ่งของหรือที่ทางอันสามารถอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ให้รวมทั้งทำภาพถ่าย แผนที่หรือภาพวาด จำลองหรือพิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือหรือลายเท้า กับให้บันทึกรายละเอียดทั้งหลายซึ่งน่าจะกระทำให้เกิดแจ่มกระจ่างขึ้น และหากผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาเป็นหญิงให้จัดให้เจ้าพนักงานซึ่งเป็นหญิงหรือหญิงอื่นเป็นผู้ตรวจ ทั้งนี้ ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาจะขอนำบุคคลใดมาอยู่ร่วมในการตรวจนั้นก็ได้

3.2 ค้นเพื่อพบสิ่งของ ซึ่งมีไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำผิด ซึ่งได้ใช้หรือสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำผิด หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ (มาตรา 132)

4. ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยซึ่งนำนักพยานหลักฐานทั้งปวง อย่าพิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำผิดจริง และจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น (มาตรา 227)

5. สิ่งใดใช้เป็นพยานวัตถุต้องนำมาศาล ในกรณีที่นำมาไม่ได้ ให้ศาลไปตรวจจดยางานยังที่ที่พยานวัตถุนั้นอยู่ตามเวลาและวิธีซึ่งศาลเห็นสมควรตามลักษณะแห่งพยานวัตถุ (มาตรา 241)

6. ในระหว่างการสอบสวน ได้สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาสิ่งของซึ่งเป็นพยานวัตถุต้องให้คู่ความหรือพยานตรวจดู ถ้ามีการแก้ข้อหรือทำลายตรา การห่อหรือตีตราใหม่ให้ทำต่อหน้าคู่ความหรือพยานที่เกี่ยวข้องนั้น (มาตรา 242)

7. พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น (มาตรา 266)

สำหรับการส่งตรวจพิสูจน์พยานวัตถุที่เป็นของกลางไปยังห้องปฏิบัติการในส่วน of สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มีประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ 15 ของกลางและของส่วนตัวผู้ต้องหา บทที่ 1 ของกลาง ข้อ 419 เอกสารและวัตถุของกลางใดที่จำเป็นจะต้องตรวจ

พิสูจน์ให้พนักงานสอบสวนรับส่งไปยังกองพิสูจน์หลักฐานโดยเร็ว พร้อมบันทึกแสดงรายละเอียดของเอกสารและวัตถุของกลางที่ได้มาประกอบด้วย ซึ่งพนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติ ดังนี้ คือ การบรรจุหีบห่อเอกสารหรือวัตถุของกลางจะต้องทำให้เรียบร้อยติดตราครั้ง และมีป้ายบอกชื่อคดี ชนิด จำนวนของกลางโดยแยกห่อเป็นรายคดี การรับส่งเอกสารหรือวัตถุของกลางแต่ละครั้งจะต้องมีหลักฐานในการรับส่งทุกครั้ง และในการรับ – ส่งของกลางตรวจพิสูจน์ทางไปรษณีย์ไม่อาจกระทำได้ และเป็นการเสี่ยงต่อการสูญหาย ถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือทำลายอันมีผลกระทบต่อการสอบสวนดำเนินคดี (กองคดีอาญา 2550)

นอกจากระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวกับพยานหลักฐานข้างต้นแล้วศาลยังมีแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานจากผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้ที่ให้ความเห็นต่อศาลในประเด็นเกี่ยวกับความรู้ความชำนาญของตนเอง โดยเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป ดังนี้ (ณัฐ ดันศรีสวัสดิ์ และ ชินวัตร สุวรรณทิพย์ 2549 : 765 - 766)

1. พยานหลักฐานต้องมีความเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงจริงในคดี (Relevancy)
2. พยานหลักฐานต้องมีความน่าเชื่อถือ (Reliability) ซึ่งมีแนวทางชี้แนะจาก
 - 2.1 ต้องสามารถทดสอบ พิสูจน์ความถูกต้องได้ (Empirical Testing)
 - 2.2 มีการตีพิมพ์ผลงาน หรือได้รับการพิจารณาบททวนจากผู้ร่วมวิชาชีพ (Peer Review)
 - 2.3 มีการศึกษาถึงค่าความผิดพลาดที่เกิดขึ้นได้ (Known Error Rate)
 - 2.4 มีมาตรฐานควบคุมในการทดสอบ (Standard Controlling)
 - 2.5 ได้รับการยอมรับในแวดวงที่เกี่ยวข้อง (Relevant Community)

จากแนวคิดเกี่ยวกับพยานหลักฐานและกฎหมายเกี่ยวกับพยานหลักฐานจะพบว่าพยานหลักฐานนั้นเป็นเรื่องของวิธีการค้นหาความจริง ที่มีระเบียบแบบแผนหรือมีกฎเกณฑ์ที่ผ่านการพิจารณาจากเจ้าพนักงานของรัฐ โดยอาศัยเหตุผลหรือการวิเคราะห์อย่างมีหลักเกณฑ์และสามารถพิสูจน์ความจริงได้ตามหลักวิทยาศาสตร์ และในปัจจุบันกระบวนการยุติธรรมได้ให้ความสำคัญต่อพยานวัตถุหรือวัตถุพยานมากขึ้น เนื่องจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี อุปกรณ์เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์มีขีดความสามารถในการตรวจพิสูจน์หลักฐานสูง และพยานวัตถุยังเป็นสิ่งที่มีความเป็นรูปธรรมสามารถพิสูจน์ให้เห็นได้

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับพยานหลักฐาน จะพบว่ากฎหมายได้บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานซึ่งได้แก่พนักงานสอบสวนและศาลที่จะต้องพิสูจน์ค้นหาความจริงด้วยพยานหลักฐาน รวมทั้งการแสวงหารวบรวมพยานหลักฐานและการนำสืบพยานหลักฐานโดยชอบด้วยกฎหมาย เพราะฉะนั้น การค้นหาความจริงเพื่อให้ได้พยานหลักฐาน

พนักงานสอบสวนต้องอาศัยเทคนิควิทยาการในการรวบรวมพยานหลักฐาน โดยเริ่มตั้งแต่การตรวจสถานที่เกิดเหตุ เนื่องจากสถานที่เกิดเหตุเป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินการทั้งหลายที่จะทำให้ได้พยานหลักฐานที่จะนำมาพิสูจน์การกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดได้เป็นอย่างดี

3. แนวความคิดเกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

3.1 การบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ (Crime Scene Management)

การบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง การวางแผนดำเนินการต่างๆ ที่จะช่วยให้การตรวจสถานที่เกิดเหตุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องอาศัยการทำงานที่เป็นระบบในลักษณะการทำงานเป็นทีม ผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนต้องได้รับการฝึกอบรมจนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะ ความชำนาญในการตรวจสถานที่เกิดเหตุแต่ขั้นตอน รู้จักการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง ดังนั้นการบริหารจัดการในสถานที่เกิดเหตุที่ดีและเหมาะสมจะทำให้ได้ข้อมูล และพยานหลักฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิด

การบริหารจัดการในสถานที่เกิดเหตุแบ่งเป็น 4 ประการ ดังนี้ (Lee, Palmbach and Miller 2001 : 19 - 45)

1. การบริหารข้อมูล การตรวจสถานที่เกิดเหตุต้องอาศัยข้อมูลในการดำเนินการ แหล่งข้อมูลที่ได้รับจะมาจาก 2 แหล่ง ดังนี้

1.1 ข้อมูลจากบุคคล ซึ่งหมายถึงบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถานที่เกิดเหตุ เช่น เจ้าหน้าที่ที่ไปถึงสถานที่เกิดเหตุชุดแรก ผู้เสียหาย ประจักษ์พยาน พยานบอกเล่า เป็นต้น

1.2 ข้อมูลจากสถานที่เกิดเหตุและพยานหลักฐาน เนื่องจากสถานที่เกิดเหตุเป็นแหล่งที่อุดมไปด้วยข้อมูลที่สำคัญจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินการทั้งหลาย ผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุต้องมีความรู้ความสามารถ ความชำนาญและประสบการณ์ เพื่อตรวจค้นและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานที่สำคัญตามหลักวิชาการ นำข้อมูลหรือพยานหลักฐานไปใช้ในการพิสูจน์ว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ใช้ประมวลเหตุการณ์และระบุตัวผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยเชื่อมโยงผู้ต้องสงสัยกับผู้เสียหาย หรือผู้ตายหรือสถานที่เกิดเหตุได้

2. การบริหารบุคคล จัดเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ เนื่องจากการตรวจสถานที่เกิดเหตุต้องนำบุคคลมาทำงานร่วมกัน และจำเป็นต้องมีการจัดสรรกำลังพล จัดสรรเวลา ให้เหมาะสมกับงาน รวมทั้งผู้ปฏิบัติงานต้องได้รับการฝึกอบรมจนสามารถปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี

2.1 การจัดสรรกำลังพล การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้ประสบผลสำเร็จควรต้องจัดรูปแบบการทำงานเป็นทีม โดยมีการมอบหมายหน้าที่อย่างชัดเจน เหมาะสม และปฏิบัติงานตามขั้นตอน ซึ่งรูปแบบของการทำงานเป็นทีมต้องประกอบด้วยเจ้าหน้าที่อย่างน้อย 6 คน ดังนี้

2.1.1 หัวหน้าทีม ต้องผ่านการฝึกอบรมจนมีความรู้ความสามารถ ความชำนาญ และต้องมีความรอบรู้ในเรื่องต่างๆ เช่น ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับไฟฟ้า นิติเวช การวิเคราะห์กระเซ็นของเลือด การหารอยลายนิ้วมือแฝง และการเก็บรอยลายนิ้วมือแฝงบนพื้นผิววัตถุแต่ละประเภท เป็นต้น มีหน้าที่ดังนี้

2.1.1.1 บริหารงานในสถานที่เกิดเหตุทั้งด้านกำลังพล ด้านเครื่องมือให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

2.1.1.2 คำนึงถึงความปลอดภัยของทีม เช่น ในคดีเพลิงไหม้เมื่อหัวหน้าทีมได้สำรวจเบื้องต้นแล้วเห็นว่าอาคารที่เกิดเหตุไม่มีความปลอดภัยที่จะเข้าไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ก็จะไม่สั่งให้ทีมงานเข้าตรวจที่เกิดเหตุ และต้องติดต่อกับเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับอาคารมาสำรวจอาคารก่อน

2.1.1.3 เตรียมแบบฟอร์มการบรรยายสถานที่เกิดเหตุ

2.1.1.4 สอบถามรายละเอียดจากผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่สายตรวจหรือเจ้าหน้าที่ชุดแรกที่ไปยังสถานที่เกิดเหตุ พยานที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุ เพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินการ

2.1.1.5 วางแผนการปฏิบัติงานและมอบหมายหน้าที่ให้กับทีมงานซึ่งอาจแบ่งหน้าที่ออกเป็น เจ้าหน้าที่บันทึกภาพ เจ้าหน้าที่ทำแผนที่ ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ทำแผนที่ เจ้าหน้าที่เก็บรวบรวมพยานวัตถุ

2.1.1.6 รับผิดชอบการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ป้องกันไม่ให้บุคคลที่ไม่มีความเกี่ยวข้องเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุ

2.1.1.7 สำรวจเบื้องต้นและกำหนดเส้นทางการเดินของทีมงานและเจ้าหน้าที่อื่นๆ ที่จะเข้าไปตรวจภายในสถานที่เกิดเหตุ

2.1.1.8 จัดบันทึกรายละเอียดต่างๆ ที่ได้จากการสอบถามบุคคล และการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

2.1.1.9 ควบคุมและจัดรูปแบบการค้นหาพยานวัตถุที่เหมาะสมกับสถานที่เกิดเหตุ

2.1.1.10 ควบคุมการเก็บรวบรวมพยานวัตถุ

2.1.1.11 สำรวจครั้งสุดท้าย เพื่อตรวจสอบว่าสิ่งใดที่ยังไม่ได้กระทำหรือหลงลืม ตรวจสอบพยานวัตถุที่เก็บได้ รวมทั้งการสำรวจเครื่องมือที่เตรียมมาให้ครบถ้วนก่อนกลับ

2.1.1.12 ส่งมอบสถานที่เกิดเหตุให้ผู้เสียหาย หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ให้ดูแลรักษาสถานที่เกิดเหตุต่อไป

นอกจากนี้หัวหน้าที่ต้องมีหน้าที่ประสานงานกับผู้บังคับบัญชา ทีมงาน หน่วยงานสนับสนุน ผู้ชำนาญในสาขาอื่น รวมถึงสื่อมวลชน

2.1.2 เจ้าหน้าที่บันทึกภาพและผู้ช่วย ต้องผ่านการฝึกอบรมจนมีความรู้ในด้านการถ่ายภาพทั้งสถานที่เกิดเหตุ และการถ่ายภาพพยานวัตถุ มีหน้าที่ดังนี้

2.1.2.1 ถ่ายภาพสถานที่เกิดเหตุทั้งหมดในระยะต่างๆ กัน ทั้งในระยะไกล ระยะกลาง ระยะใกล้ และระยะใกล้แบบวางมาตราส่วน

2.1.2.2 ถ่ายภาพช่องทางเข้าออก

2.1.2.3 ถ่ายภาพพยานวัตถุ ในระยะไกล กลาง ใกล้ และวางมาตราส่วนกำกับพยานวัตถุแล้วถ่ายภาพ (Close - up a scale)

2.1.2.4 ทำบันทึก ลำดับ และรายละเอียดการถ่ายภาพ โดยทำเป็นบัญชีภาพถ่าย (Photography Log)

2.1.2.5 ช่วยตรวจค้นและเก็บรวบรวมพยานวัตถุภายหลังภารกิจเสร็จสิ้น

2.1.3 เจ้าหน้าที่ทำแผนผังและผู้ช่วย ต้องผ่านการฝึกอบรมจนมีความรู้ในด้านการทำแผนผัง โดยมีหน้าที่ ดังนี้

2.1.3.1 ทำแผนผังสถานที่เกิดเหตุ

2.1.3.2 วัดระยะขนาดพื้นที่ของสถานที่เกิดเหตุ

2.1.3.3 วัดระยะห่างของพยานวัตถุจากจุดอ้างอิง

2.1.3.4 ลงรายละเอียดพยานวัตถุในแผนผัง

2.1.3.5 ช่วยตรวจค้นและเก็บรวบรวมพยานวัตถุภายหลังภารกิจเสร็จสิ้น

2.1.4 เจ้าหน้าที่เก็บรวบรวมพยานวัตถุ ต้องผ่านการฝึกอบรมจนมีความรู้สามารถค้นหาและเก็บรวบรวมพยานวัตถุทุกประเภท สามารถบรรจุหีบห่อได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง มีหน้าที่ ดังนี้

2.1.4.1 ตรวจค้นและเก็บรวบรวมพยานวัตถุ

2.1.4.2 ให้เจ้าหน้าที่บันทึกภาพถ่ายภาพพยานวัตถุก่อนเก็บ

2.1.4.3 จัดบันทึกตำแหน่ง ทำเครื่องหมายบนพยานวัตถุ และเก็บพยานวัตถุตามหลักวิชาการ

2.1.4.4 บรรจุหีบห่อพยานวัตถุได้อย่างเหมาะสมและถูกต้องตามหลักวิชาการ พร้อมทั้งเขียนรายละเอียดที่ภาชนะบรรจุ

2.2 การจัดสรรเวลา ผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุต้องรู้จักการจัดสรรเวลาในการเข้าไปตรวจสถานที่เกิดเหตุให้เหมาะสมและได้ประโยชน์สูงสุด

2.3 การจัดการฝึกอบรม ผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุทุกคนต้องผ่านการฝึกอบรมจนมีความรู้พื้นฐานในการตรวจสถานที่เกิดเหตุแต่ละขั้นตอนเป็นอย่างดี รวมทั้งมีความรู้ในเรื่องการตรวจพิสูจน์อีกด้วย

3. การบริหารเครื่องมือและเทคโนโลยี ผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุจำเป็นต้องเรียนรู้การใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ๆ และต้องเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานและสมบูรณ์ครบถ้วนเสมอ เพื่อช่วยให้การตรวจสถานที่เกิดเหตุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งช่วยประหยัดงบประมาณและเวลาในการดำเนินการ สำหรับเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นในการตรวจสถานที่เกิดเหตุมีดังนี้

3.1 ยานพาหนะพร้อมชุดไฟสัญญาณ ควรเป็นยานพาหนะที่ใหม่หรือได้รับการรักษาดูแลอย่างดี มีความทันสมัย มีเครื่องมือประจำรถ สามารถบรรทุกผู้ปฏิบัติงานและอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

3.2 กระเป๋าตรวจสถานที่เกิดเหตุพร้อมอุปกรณ์ เช่น แดบเชือกกันสถานที่เกิดเหตุ ชุดเก็บรอยลายนิ้วมือแฝง ชุดเก็บคราบเขม่าป่น ชุดตรวจเก็บสารพันธุกรรม เข็มทิศ ไฟฉาย คลับเมตร ไม้บรรทัด ปากกิบ ดึงมือน้ำยาล้าง ถุงคลุมเท้า สมุดบันทึก อุปกรณ์เครื่องเขียน เป็นต้น

3.3 กระเป๋าเก็บพยานวัตถุและห่อร่องรอยพยานวัตถุ เช่น ถุงพลาสติก ถุงกระดาษขนาดต่างๆ เทปกาว ป้ายแสดงตำแหน่งพยานวัตถุ ถ้วยยาง ไม้พาย กรอบทำแบบ ปูนพลาสติก หรือเดินทาล สโตน (Dental Stone) เป็นต้น

3.4 กระเป๋าใส่อุปกรณ์ถ่ายภาพ ซึ่งภายในบรรจุกล้องถ่ายภาพแบบฟิล์มหรือแบบดิจิทัล แฟลช กระเป๋าชุดเครื่องถ่ายภาพวิดีโอ ขาตั้งกล้อง เลนส์ Close up เป็นต้น

3.5 เครื่องมือสื่อสาร เช่น วิทยุสื่อสาร โทรศัพท์เคลื่อนที่ โทรสาร เป็นต้น

3.6 เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจค้น เช่น จอบ พลั่ว เลื่อย บันได เป็นต้น

3.7 ชุดตรวจพิเศษ เช่น เครื่องลอกลายจากฝุ่น เครื่องกำเนิดแสงหลายความถี่ เครื่องตรวจโลหะ ชุดตรวจโลหิต เป็นต้น

4. การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานทั่วไปที่มีความสำคัญและต้องปฏิบัติ คือ

4.1 การประสานภายใน ก่อนตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทุกครั้งหัวหน้าทีมต้องจัดตั้งจุดสั่งการ (Command Post) เพื่อใช้เป็นที่ประชุมสั่งการก่อนเข้าทำการตรวจสอบและก่อนที่จะส่งมอบสถานที่เกิดเหตุ และใช้เป็นจุดประสานงานกับหน่วยงานอื่น ที่ตั้งเครื่องมือ และที่พักผ่อนด้วย

4.2 การประสานกับต้นสังกัด บางเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหัวหน้าทีมอาจขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต้นสังกัดให้จัดส่งทีมมาสนับสนุนการทำงาน

4.3 การประสานงานกับหน่วยงานอื่น บางคดีผู้มีหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุต้องร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุกับผู้ชำนาญของหน่วยงานอื่น เช่น แพทย์ กองพิสูจน์หลักฐาน เป็นต้น จึงต้องมีการประสานงานที่ดีเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ

4.4 การประสานงานกับสื่อมวลชน สำหรับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุคดีที่สำคัญ มักจะมีสื่อมวลชนมาร่วมกันทำข่าวเพื่อนำไปเผยแพร่ บางครั้งการเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุของสื่อมวลชนอาจทำให้พยานวัตถุเสียหายหรือสูญหายไปโดยไม่ได้ตั้งใจ หัวหน้าทีมจึงต้องประสานงานกับสื่อมวลชนให้เข้าใจถึงลักษณะการทำงาน โดยอาจกำหนดพื้นที่ให้อยู่เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย ต้องระมัดระวังการให้ข้อมูลกับสื่อมวลชน และควรแจ้งรายละเอียดให้ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้แถลงข้อมูลให้แก่สื่อมวลชนทราบ

ทั้งนี้ การบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุจะต้องดำเนินการควบคู่กันไปทุกด้าน ไม่ควรเน้นเพียงด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อให้การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทุกขั้นตอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ (Crime Scene Investigation)

3.2.1 ความหมายของสถานที่เกิดเหตุและการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

สถานที่เกิดเหตุ (Crime Scene) หมายถึง สถานที่ที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ทั้งทางแพ่งและทางอาญา โดยทั่วไปแล้วผู้กระทำความผิดมักทิ้งร่องรอยหรือพยานหลักฐานไว้ในสถานที่เกิดเหตุซึ่งจะทำให้ผู้ที่ไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุสามารถเก็บร่องรอยหรือพยานหลักฐานและอ่านสภาพของสถานที่เกิดเหตุได้ว่า ใครเป็นผู้กระทำความผิด กระทำอย่างไร ด้วยวิธีการใด เมื่อเวลาใด และประสงค์ต่ออะไร (จิรศักดิ์ เจียมเจตจรูญ 2550 : 1)

สถานที่เกิดเหตุเริ่มต้น ณ จุดที่ผู้กระทำความผิดเริ่มลงมือกระทำไปจนกระทั่งถึงบริเวณที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีไป รวมทั้งบริเวณที่มีพยานวัตถุต่างๆ อยู่ด้วย จึงไม่สามารถระบุได้ว่าขอบเขตของสถานที่เกิดเหตุอยู่นั้นอยู่ตรงไหน โดยทั่วไปแล้วสถานที่เกิดเหตุจึงประกอบไปด้วย สถานที่พบศพ สถานที่ศพถูกเคลื่อนย้ายผ่าน สถานที่เกิดการทำร้ายกัน สถานที่พบชิ้นส่วนของอวัยวะของผู้ตาย พาหนะที่ใช้ในการเคลื่อนย้ายผู้ตาย สถานที่ที่พบพยานวัตถุ รวมทั้งสถานที่ที่เกี่ยวข้องเนื่องด้วย

เช่น บริเวณที่ผู้กระทำผิดเข้ามาหาผู้ตาย บริเวณที่ผู้กระทำผิดหลบหนีไป เป็นต้น (สมภพ เองสมบุญ 2551 : 1)

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมีความสำคัญต่อการสืบสวนสอบสวนเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะส่งผลต่อการคลี่คลายคดีที่เกิดขึ้น ได้มีผู้ให้ความหมายของการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ดังนี้

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ (Crime Scene Investigation) หมายถึง การตรวจหาร่องรอยหลักฐานจากสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง เพื่อให้เกิดความกระจ่างในทางคดีที่ดำเนิน การสืบสวนอยู่ เช่น ในสถานที่เกิดเหตุลักทรัพย์ สถานที่พบศพ หรือสถานที่น่าสงสัยว่าได้มีเหตุอาชญากรรมเกิดขึ้น การปฏิบัติในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุนี้ถือว่ามีความสำคัญมากโดยเฉพาะคดีที่ไม่มีประจักษ์พยานหรือหาพยานบุคคลไม่ได้ หรือคดีฆาตกรรมที่มีการเคลื่อนย้ายหลักฐานและพยายามบิดเบือนทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสับสน (พงศ์พัฒน์ ฉายาพันธุ์ 2537 : 135)

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง การค้นหา เก็บรวบรวม และรักษาข้อมูลทั้งที่มีรูปร่างลักษณะและไม่มีรูปร่างลักษณะ ซึ่งเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมกับอาชญากรรม เพื่อให้รู้รูปร่าง หน้าตาของคนร้าย วิธีก่ออาชญากรรม และรายละเอียดของอาชญากรรมมีความชัดเจนขึ้น (บริษัท เซอีอูน (ประเทศไทย) จำกัด 2531 : 40)

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง การตรวจสอบสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ทางคดีอาญาขึ้น เช่น การประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย การโจรกรรม ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ เป็นต้น (พงศกรณ์ ชูเวช 2530 : 29) และยังหมายความว่า การที่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการสอบสวนคดีอาญา เดินทางไปยังสถานที่เกิดการกระทำผิดอาญาหรือเกิดมีคดีอาญาเกิดขึ้น เพื่อตรวจสอบสืบทราบและค้นหาร่องรอยของการกระทำความผิด (กัมพล อรุณพลอด 2535 : 51)

3.2.2 ขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ (2548) โดยมีความสอดคล้องกับสำนักงานสอบสวนกลางแห่งสหรัฐอเมริกา (Federal Bureau of Investigation - FBI) (สันติ์ สุขวจน์ 2550) และสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม ซึ่งได้รับการรับรองตามมาตรฐาน ISO 9001:2000 (สมชาย เกลิมสุขสันต์ 2552) โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน ดังต่อไปนี้

3.2.2.1 การรับแจ้งเหตุ

3.2.2.2 การเตรียมการก่อนเดินทางและรีบเดินทางไปสถานที่เกิดเหตุโดยเร็ว

3.2.2.3 การเตรียมการก่อนเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

3.2.2.4 การระงับรักษาและป้องกันสถานที่เกิดเหตุ

3.2.2.5 การวางแผนการปฏิบัติงานและตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น

3.2.2.6 การบันทึกสถานที่เกิดเหตุ โดยการจดบันทึกรายละเอียด การวัดระยะ การถ่ายภาพและ/หรือวิดีโอ การทำแผนที่และแผนผัง

3.2.2.7 การค้นหาพยานวัตถุอย่างละเอียด

3.2.2.8 การเก็บรวบรวมและการหีบห่อพยานวัตถุ

3.2.2.9 การสำรวจครั้งสุดท้ายและส่งมอบสถานที่เกิดเหตุ

3.2.2.10 การประชุมเพื่อวิเคราะห์และประเมินผลการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

3.2.2.11 การจัดทำรายงานการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมีความจำเป็นจะต้องปฏิบัติตามลำดับขั้นตอน เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุได้อย่างเต็มที่ การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอย่างไม่มีระบบ และขาดการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุที่ดี จะทำให้พยานหลักฐานต่างๆ เกิดความสูญหาย เสียหาย อันจะเกิดผลกระทบโดยตรงต่อความสำเร็จในการคลี่คลายคดี สำหรับขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ขั้นตอนการรับแจ้งเหตุและเดินทางไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

เมื่อได้รับแจ้งเหตุ ต้องรีบไปสถานที่เกิดเหตุให้เร็วที่สุด เพราะการไปสถานที่เกิดเหตุอย่างรวดเร็วจะก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการ ดังนี้ อาจระงับเหตุได้ทันที่ และช่วยเหลือผู้บาดเจ็บได้ก่อนที่เหตุการณ์จะลุกลามทำให้เกิดความเสียหายร้ายแรง เช่น การไประงับเหตุทะเลาะวิวาทกันก่อนที่จะเกิดการทำร้ายร่างกายจนถึงขั้นเสียชีวิตขึ้น เป็นต้น บางครั้งคนร้ายอาจยังอยู่ในสถานที่เกิดเหตุและสามารถจับกุมตัวได้ และที่สำคัญคือสามารถป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุให้อยู่ในสภาพเดิมได้มากที่สุด ซึ่งถือเป็นหัวใจของการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เพื่อนำไปสู่การคลี่คลายคดีโดยใช้พยานหลักฐานเป็นสำคัญ

เมื่อไปถึงสถานที่เกิดเหตุหัวหน้าทีมต้องสอบถามข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและประเมินความปลอดภัยในการเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ หากจำเป็นต้องแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้รับดำเนินการติดต่อประสานงาน

สำหรับสิ่งที่เจ้าหน้าที่ชุดแรกควรปฏิบัติเมื่อไปถึงสถานที่เกิดเหตุ ได้แก่ การบันทึกชื่อของพยานและบุคคลอื่นๆ ที่เข้าออกสถานที่เกิดเหตุ เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการแยกรอายนิ้วมือแฝงและพยานวัตถุอื่นของผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องในคดีออก การบันทึกข้อมูลของบุคคลที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุเมื่อเจ้าหน้าที่ไปถึง ซึ่งจะมีประโยชน์มากเมื่อเหตุเพิ่งเกิด เพราะบุคคลที่อยู่ในขณะนั้นน่าจะเป็นผู้รู้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ข้อมูลจากการสอบถามหาข้อเท็จจริงเบื้องต้นที่เกิดขึ้น

จะช่วยในวางแผนการปฏิบัติงานในขั้นต่อไปได้ รวมไปถึงการแยกตัวผู้ต้องสงสัยออกจากพยาน การแนะนำพยานไม่ให้ถกเถียงพูดคุยถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ก็ไม่ควรพูดคุยหรือถกเถียงถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับพยาน และควรฟังคำบอกเล่าของพยานอย่างตั้งใจโดยไม่แทรกความคิดเห็นใดๆ เพื่อเป็นการเก็บข้อมูลจากพยานแต่ละคนให้ได้มากที่สุดและได้รวดเร็วที่สุด

2. ขั้นตอนการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ

การรักษาสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง การรักษาให้สภาพที่เกิดเหตุอยู่ในสภาวะเดียวกับที่พบครั้งแรกไว้ระยะหนึ่ง ในขณะที่เดียวกันต้องป้องกันไม่ให้เอกสารหรือหลักฐานสูญหาย (บริษัท เซอิอุเน (ประเทศไทย) จำกัด 2531 : 38) โดยที่วัตถุประสงค์ของการรักษาสถานที่เกิดเหตุ คือ การรักษาสภาพของพยานหลักฐานให้อยู่ในสภาพและตำแหน่งเดิม (Ferdico 1979 : 326)

การรักษาสถานที่เกิดเหตุจะส่งผลต่อการเก็บรวบรวมและรักษาพยานวัตถุเพราะขั้นตอนดังกล่าวจะช่วยทำให้พยานวัตถุไม่ถูกทำลายหรือเสียหาย จนกว่าจะได้มีการบันทึกและเก็บรวบรวมอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ การรักษาสถานที่เกิดเหตุจะเริ่มขึ้นตั้งแต่เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดแรกเดินทางมาถึงสถานที่เกิดเหตุ สิ้นสุดเมื่อได้ทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้นและออกจากสถานที่เกิดเหตุ (Schiro 2009) หากพิจารณาจะพบว่าสาเหตุหลักที่ทำให้พยานวัตถุในสถานที่เกิดเหตุเกิดความเสียหาย คือ การกระทำของบุคคลซึ่งจะเกิดจากความตั้งใจหรือไม่ก็ตาม และการกระทำของธรรมชาติ เช่น ความร้อนจากแสงแดด ฝนตก ลมพายุพัด ความชื้นในอากาศ เป็นต้น

ขั้นตอนการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ มีดังนี้

2.1 หัวหน้าทีมต้องตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุภายนอกให้ทั่วถึงเพื่อประกอบการพิจารณาบริเวณในการกั้นสถานที่เกิดเหตุให้ได้พื้นที่เหมาะสม โดยใช้แถบกั้นสถานที่เกิดเหตุ (Police Line) หรือหาวัสดุอื่นๆ ที่ใช้กั้นสถานที่เกิดเหตุได้ ควรคำนึงว่ากั้นให้มีบริเวณกว้างดีกว่ากั้นบริเวณแคบเพราะสามารถครอบคลุมพยานวัตถุได้ทั้งหมด ถ้ากว้างเกินไปก็สามารถปรับลดลงได้ในภายหลังโดยไม่ทำให้พยานวัตถุเสียหาย การกั้นปิดล้อมสถานที่เกิดเหตุอาจแบ่งเป็น 3 ชั้น คือ ชั้นในสุดเป็นบริเวณที่เกิดเหตุจะมีเพียงพนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุหรือแพทย์ เท่านั้น ชั้นต่อมาเป็นบริเวณที่วางแผนปฏิบัติงานจะมีผู้บังคับบัญชา เจ้าหน้าที่ตำรวจอื่นๆ หน่วยสนับสนุน และชั้นนอกจะเป็นที่ของสื่อมวลชนบุคคลที่ทำงานหรืออาศัยอยู่บริเวณนั้น

นอกจากนี้ สามารถกั้นสถานที่เกิดเหตุให้ห่างจากจุดที่พบพยานวัตถุขึ้นสุดท้ายออกไปอีกครั้งหนึ่งของระยะที่วัดได้จากจุดที่เกิดเหตุถึงพยานวัตถุขึ้นสุดท้ายก็ได้ และต้องจัดเจ้าหน้าที่ควบคุมดูแลพื้นที่ด้วย กรณีสถานที่เกิดเหตุอยู่ในอาคารให้ปิดทางเข้าอาคารหรือกรณี

อยู่ในห้องให้ปิดประตูห้องและเจ้าหน้าที่คอยควบคุมดูแลทางเข้าออก ไม่ให้บุคคลหรือยานพาหนะที่ไม่เกี่ยวข้องเข้ามาภายในบริเวณสถานที่เกิดเหตุ

2.2 ป้องกันบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องไม่ให้เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ กรณีที่ในสถานที่เกิดเหตุมีสัตว์อยู่บริเวณนั้นต้องป้องกันไม่ให้สัตว์เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุด้วย เพราะอาจทำให้พยานวัตถุเสียหายได้ เช่น ในคดีฆาตกรรมที่มีกราบโลหิตติดอยู่ที่พื้นสุนัขอาจเข้ามาเลียคราบโลหิตได้

2.3 เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเมื่อเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุต้องสวมใส่อุปกรณ์ป้องกัน เช่น หมวก ถุงมือ ถุงคลุมเท้า ผ้าปิดจมูกและปาก เพื่อไม่ให้สิ่งต่างๆ จากร่างกายปนเปื้อนพยานวัตถุ และต้องระมัดระวังเรื่องการเพิ่มและทำลายพยานวัตถุในสถานที่เกิดเหตุอยู่เสมอ

2.4 กรณีพบอาวุธอยู่ในสถานที่เกิดเหตุไม่ควรจับต้องเคลื่อนย้ายจากตำแหน่งเดิมจนกว่าจะได้มีการตรวจสอบอย่างละเอียดจากผู้ชำนาญการ แต่ถ้าพิจารณาแล้วเห็นว่าพยานวัตถุอาจสูญหายหรือเสียหายถ้าทิ้งไว้จำเป็นต้องเคลื่อนย้าย ให้บันทึกสภาพและตำแหน่งของพยานวัตถุตั้งกล่าวพร้อมทั้งสเก็ตภาพแสดงตำแหน่งในแผนที่ให้เรียบร้อย ควรถ่ายภาพทุกแง่มุมของตำแหน่งที่พบพยานวัตถุและก่อนเคลื่อนย้ายให้ใช้ชอล์กวาดแสดงตำแหน่งและลักษณะการวางของพยานวัตถุนั้น ๆ

2.5 เมื่อพบผู้บาดเจ็บในสถานที่เกิดเหตุให้ดำเนินการ ดังนี้ กรณีผู้ได้รับบาดเจ็บสาหัส ให้รีบเคลื่อนย้ายนำส่งโรงพยาบาลเป็นลำดับแรก กรณีผู้ได้รับบาดเจ็บเล็กน้อยให้บันทึกตำแหน่งของผู้ได้รับบาดเจ็บไว้ก่อนแล้วจึงให้นำส่งโรงพยาบาลภายหลัง หากมีเจ้าหน้าที่พยาบาลมาช่วยผู้บาดเจ็บต้องให้คำแนะนำเส้นทางในการเดินเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ เพื่อหลีกเลี่ยงการทำลายพยานวัตถุ ทั้งนี้ต้องบันทึกสิ่งที่เจ้าหน้าที่พยาบาลเคลื่อนย้ายจับต้อง บันทึกการเคลื่อนที่ของเจ้าหน้าที่พยาบาลในสถานที่เกิดเหตุ และจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจไปกับผู้ได้รับบาดเจ็บด้วย เพราะระหว่างเดินทางคนเจ็บอาจให้การหรือพูดอะไรที่เป็นประโยชน์ในการสอบสวน เนื่องจากคำพูดของคนเจ็บใกล้เสียชีวิตใช้เป็นพยานหลักฐานคดีได้ ศาลยอมรับฟังเพราะถือว่าเป็นคำพูดของคนใกล้ตาย (Dying Declaration) นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ไปด้วยต้องตรวจหาพยานวัตถุในตัวผู้บาดเจ็บ และให้คำแนะนำในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่พยาบาลเพื่อหลีกเลี่ยงการทำลายพยานวัตถุจากร่างกายและเสื้อผ้าของผู้บาดเจ็บ

2.6 กรณีพบศพในสถานที่เกิดเหตุ เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องรักษาสภาพศพไว้ ห้ามเคลื่อนย้าย หรือเปลี่ยนแปลงสภาพศพโดยเด็ดขาด และต้องแจ้งให้ผู้ชำนาญการ แพทย์นิติเวช มาทำการชันสูตรพลิกศพโดยเร็ว กรณีที่มีความจำเป็นที่ต้องเคลื่อนย้ายศพ เช่น ศพอยู่ในบริเวณที่มีการจราจรหนาแน่น ให้บันทึกรายละเอียดของลักษณะที่เกิดเหตุ ตำแหน่งและลักษณะท่าทาง

ของศพอย่างละเอียด ก่อนเคลื่อนย้ายศพให้ใช้ชอล์กหรือสีสเปรย์ทำเครื่องหมายบนพื้นเพื่อแสดงตำแหน่งและลักษณะท่าทางของศพ

3. ขั้นตอนการบันทึกสถานที่เกิดเหตุ

การบันทึกสถานที่เกิดเหตุมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะสภาพที่เกิดเหตุถือได้ว่าเป็นเป็นพยานวัตถุอย่างหนึ่งที่สามารถใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงทางคดีได้ ผู้ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจำเป็นต้องบันทึกสถานที่เกิดเหตุอย่างสมบูรณ์ครบถ้วน เพราะจะเป็นหลักฐานสำคัญแม้ว่าคดีนั้นยังไม่สามารถจับกุมตัวผู้กระทำความผิดแต่รายละเอียดของคดีจะยังปรากฏอยู่ด้วยวิธีการบันทึกซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จนสิ้นอายุความ ทั้งนี้ การบันทึกสถานที่เกิดเหตุมีหลายวิธีไม่ว่าจะเป็น การจดบันทึก การถ่ายภาพ การถ่ายวีดิทัศน์ การบันทึกเสียง การทำแผนที่/แผนผัง ซึ่งในงานวิจัยเรื่องนี้จะขอกล่าวถึงการบันทึกสถานที่เกิดเหตุด้วยวิธีการจดบันทึก การถ่ายภาพ การทำแผนที่และแผนผัง

3.1 การจดบันทึก

การจดบันทึกเป็นการบันทึกด้วยการเขียน การวาดรูป หรือการทำสัญลักษณ์ลงในสมุด หรือวัสดุอื่นๆ เพื่อบรรยายรายละเอียดของสิ่งที่ได้พบเห็นด้วยตนเอง หรือได้รับการบอกเล่าจากประจักษ์พยาน หรือพยานแวดล้อมกรณี ถือได้ว่าเป็นวิธีการบันทึกที่สะดวก รวดเร็วและประหยัดมากกว่าวิธีอื่น เจ้าหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุควรจดบันทึกอย่างละเอียดในสิ่งที่น่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับคดี เมื่อเริ่มก้าวเข้าสู่สถานที่เกิดเหตุให้จดบันทึกสภาพและสิ่งที่สามารถสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลจากการมองเห็น การได้ยินเสียง การได้กลิ่น การสัมผัสทางผิวหนัง หรือแม้กระทั่งการรับรู้จากการชิมรสชาติซึ่งอาจจะไม่มีความจำเป็นมากนัก และจะต้องตอบคำถามที่ว่า ใคร ทำอะไร เมื่อไร ที่ไหน ทำไม และอย่างไร ให้ได้ครบอีกด้วย (Bennett and Hess 2001 : 39)

หัวข้อในการจดบันทึก ได้แก่

1. วัน เดือน ปี ที่รับแจ้ง โดยให้จดบันทึกวันเดือนปีที่รับแจ้งไว้และลงในสมุดประจำวันรับแจ้งเพื่อเป็นหลักฐาน
2. ชื่อและนามสกุลผู้แจ้ง และหมายเลขโทรศัพท์
3. ชื่อผู้เสียหาย ผู้ตาย เจ้าของบ้านพร้อมหมายเลขโทรศัพท์ กรณีผู้เสียหาย ผู้ตาย เจ้าของบ้านเป็นบุคคลสำคัญต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบด้วย
4. ที่ตั้งของสถานที่เกิดเหตุต้องจดบันทึกที่ตั้งของสถานที่เกิดเหตุให้ถูกต้อง

5. วันเวลาที่เกิดเหตุหรือทราบเหตุ วันเวลาที่เกิดเหตุ คือ วันเวลาที่ผู้เสียหายรู้ว่าเหตุเกิดเมื่อใดอย่างแน่ชัด ส่วนวันเวลาที่ทราบเหตุ คือ วันเวลาที่ผู้เสียหายไม่รู้ว่าเหตุเกิดจริงๆ เมื่อใดแต่เป็นวันเวลาที่มาทราบว่ามีอาการกระทำความผิดเกิดขึ้น

6. วัน เวลาที่ออกจากที่ตั้งและไปถึงที่สถานที่เกิดเหตุ รวมทั้งเวลาที่ออกจากสถานที่เกิดเหตุ โดยให้จดบันทึกไว้เพื่อใช้เป็นหลักฐานและใช้ในการตรวจสอบ

7. สภาพของสถานที่เกิดเหตุ ให้บรรยายถึงสภาพภูมิอากาศ แสงสว่าง อุณหภูมิ กลิ่น และวัตถุพยานที่เปลี่ยนแปลงได้ง่าย เช่น ประตูเปิดหรือปิด

8. ลักษณะของสถานที่เกิดเหตุให้บรรยายถึงลักษณะของสถานที่เกิดเหตุว่าอยู่บริเวณใด ภายในสถานที่เกิดเหตุมีสิ่งใดบ้าง ถ้าสถานที่เกิดเหตุอยู่ในอาคารให้บรรยายถึงลักษณะภายนอกว่าตั้งอยู่บริเวณใด ส่วนลักษณะภายในอาคารมีกี่ชั้น แต่ละชั้นกันหรือแบ่งเป็นห้องอะไรห้องใดเป็นห้องที่เกิดเหตุ ภายในห้องมีวัสดุเครื่องใช้อะไรบ้าง

9. พยานวัตถุที่ตรวจพบจะต้องบรรยายถึงบริเวณที่พบพยานวัตถุ รายละเอียดของพยานวัตถุ เช่น ลักษณะ รูปร่าง ขนาด สี จำนวน ลักษณะการใช้งานใหม่หรือเก่า เป็นต้น

10. พยานวัตถุที่ต้องนำส่งตรวจพิสูจน์ให้จดบันทึกพยานวัตถุที่จะต้องนำส่งตรวจด้วย ประโยชน์ของการจดบันทึกในการตรวจสถานที่เกิดเหตุพิสูจน์เพื่อใช้เป็นหลักฐานและใช้ในการติดตามตรวจสอบในภายหลัง

3.2 การถ่ายภาพ

การถ่ายภาพเป็นการบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในขณะที่ทำการบันทึกภาพ ภาพถ่ายที่ได้จะมีจำนวน 2 มิติ คือ กว้างกับยาว ภาพถ่ายจะสามารถบรรยายถึงรายละเอียดต่างๆ ได้ในตัวเอง ซึ่งทำให้ผู้ที่ไม่ได้ไปสถานที่เกิดเหตุเข้าใจได้ง่ายขึ้น

หลักการถ่ายภาพโดยทั่วไปในสถานที่เกิดเหตุมีดังนี้ (สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ 2548 : 3)

1. วางแผนการถ่ายภาพก่อนเข้าที่เกิดเหตุ
2. จัดทำบัญชีภาพถ่าย (Photographic Log)
3. เริ่มถ่ายภาพจากบริเวณรอบๆ ของที่เกิดเหตุเป็นลำดับแรก จากนั้นจึงเข้าหาบริเวณศูนย์กลางของที่เกิดเหตุ
4. ถ่ายภาพให้เห็นสภาพบริเวณทางเข้าและออกของสถานที่เกิดเหตุ
5. ถ่ายภาพสถานที่เกิดเหตุทั้งมุมกว้าง ระยะไกล ระยะใกล้ โดยถ่ายให้เห็นทุกด้าน

6. เมื่อถ่ายภาพพยานวัตถุหรือบาดแผล ควรวางมาตราส่วนกำกับไว้ด้วย
7. ถ่ายภาพตำแหน่งที่พบพยานวัตถุก่อนที่จะเก็บรวบรวม
8. ควรถ่ายภาพที่เกิดเหตุจากมุมสูง ถ้าสามารถถ่ายได้
9. ควรลำดับขั้นตอนและหมายเลขของภาพถ่ายทุกภาพในที่เกิดเหตุอย่าง

ถูกต้องชัดเจน

10. ควรถ่ายภาพให้ได้รายละเอียดมากๆ

สำหรับระยะและมุมการถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุมี ดังนี้ (สมภเวงสมบุญ 2551 : 38)

ระยะไกล (Long shot) ตั้งแต่ 5 เมตรขึ้นไป ระยะปานกลาง (Medium Shot) ต่ำกว่า 5 เมตรลงมา ระยะใกล้พอสมควร ระยะใกล้เฉพาะจุด (Close – Up) และระยะใกล้เฉพาะจุด (Close – Up) พร้อมทั้งวางมาตราส่วน

ภาพมุมกว้าง (Wide Angle Lens) การถ่ายภาพที่ทำให้เห็นสภาพทั่วไปของบริเวณทั้งหมด อาจจะต้องใช้ Wide Angle Lens ซึ่งสามารถถ่ายภาพได้มุมกว้างมากกว่า 90 องศา หรือการถ่ายภาพในระดับเดียวกันหลายภาพตามแนวนอนแล้วนำภาพมาตัดต่อกัน (Panorama)

ภาพมุมระดับสายตา (Eye level) การถ่ายภาพต้องตั้งมุมกล้องระดับเดียวกับวัตถุที่ถ่าย (Subject) เพื่อให้ภาพไม่ผิดความเป็นจริงมาก เช่น การถ่ายภาพการเปรียบเทียบ หากตั้งมุมกล้องไม่ดีก็จะทำให้ภาพผิดความเป็นจริง (Destortion)

ภาพมุมสูง (High Angle) การถ่ายภาพที่กล้องตั้งอยู่สูงกว่าสิ่งที่ต้องการถ่าย เพื่อให้เห็นสภาพโดยทั่วไปเป็นบริเวณกว้าง เช่น บริเวณที่เกิดเหตุเพลิงไหม้ ตึกถล่ม คดีระเบิด

ภาพมุมตั้งฉาก 90 องศา การถ่ายภาพที่กล้องอยู่ในมุมสูงกว่าสิ่งที่ถ่ายในลักษณะตั้งฉาก 90 องศา เช่น ใบหน้าศพ ร่องรอยต่างๆ และพยานวัตถุ

3.3 การทำแผนที่และแผนผัง

การทำแผนที่และแผนผังเป็นการบรรยายสถานที่เกิดเหตุที่สามารถแสดงความสัมพันธ์ของพยานวัตถุ สามารถแยกแยะรายละเอียดได้ชัดเจนมากกว่าการถ่ายภาพ และยังเชื่อมโยงพื้นที่ที่มีขนาดใหญ่ให้เห็นความสัมพันธ์ได้เป็นอย่างดี ในประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีเรื่อง การทำแผนที่ ข้อ 265 ได้กล่าวว่าโดยปกติการทำแผนที่สถานที่เกิดเหตุเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนจะพิจารณาตามแต่ความจำเป็นในคดี เพื่อเป็นรากฐานแสดงความเข้าใจสถานที่ และเป็นประโยชน์แก่คดีนั้นๆ คดีที่จำเป็นต้องทำแผนที่สังเขปแสดงสถานที่เกิดเหตุประกอบการสอบสวนแนบสำนวนเสมอทุกคดี คือ

1. คดีอุกฉกรรจ์ซึ่งนิยามของคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ ได้แก่ ฆ่าผู้อื่น โดยเจตนา ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ ลักพาเรียกค่าไถ่ วางเพลิง

2. คดียวดยานพาหนะ โคนบุคคลหรือทรัพย์สินในถนนหลวง

3. คดีบุกรุกที่ดิน

ประเภทของแผนผังมี 2 ประเภท คือ

1. แผนผังแบบหยาบ เป็นแผนผังที่วาดขึ้นในขณะที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และวาดอย่างไม่เป็นระเบียบโดยไม่ต้องคำนึงถึงมาตราส่วน แต่ได้ลงรายละเอียดของพยานวัตถุ และวัตถุระยะเพื่อกำหนดตำแหน่งของวัตถุพยานแต่ละชิ้นเป็นอย่างดี เพื่อใช้เป็นตัวอย่างในการทำ แผนผังแบบละเอียดต่อไป

2. แผนผังแบบละเอียด เป็นแผนผังที่ทำขึ้นภายหลังจากตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้นแล้ว โดยนำข้อมูลจากแผนผังแบบหยาบ ซึ่งจะมีกำหนดตำแหน่งของพยานวัตถุอย่างมีระเบียบ และมีมาตราส่วนที่แน่นอนเพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบสำนวนคดีที่ต้องส่งไปยังศาล

แผนผังที่ใช้ในการบันทึกสถานที่เกิดเหตุมี 4 ชนิด ดังนี้

1. แผนผังแบบมองจากมุมสูง (Top View, Over View or Bird's Eye) เป็นการทำแผนผังโดยมองจากมุมสูงจากด้านบนลงมาด้านล่าง การทำแผนผังแบบนี้ได้รับความนิยมมากที่สุด เนื่องจากง่ายต่อการวาดและส่วนใหญ่พยานพยานวัตถุจะตกหรือวางอยู่ในแนวระนาบ

2. แผนผังแบบมองจากด้านข้าง (Side View or Elevation View) เป็นการทำแผนผังโดยมองจากด้านข้าง การทำแผนผังแบบนี้จะเหมาะกับสถานที่เกิดเหตุที่มีพยานวัตถุในแนวตั้ง เช่น รอยถูกยิงด้วย รอยกระเด็นของคราบโลหิต ร่องรอยการลุกไหม้ของไฟที่ฝาผนัง เป็นต้น

3. แผนผังแบบกล่อง (Cross Projection or Exploded View) เป็นการทำแผนผังที่แสดงให้เห็นตำแหน่งและความสัมพันธ์ของพยานวัตถุที่มีอยู่ทั้งในแนวระนาบและแนวตั้ง

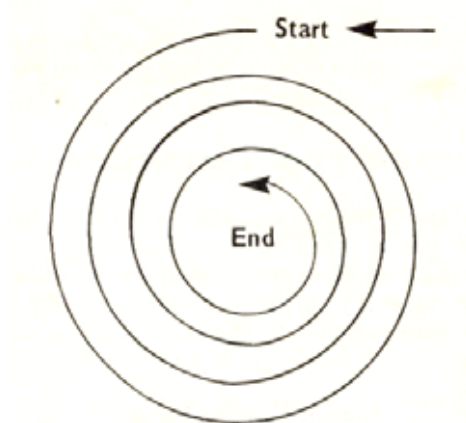
4. แผนผังแบบสามมิติ (Perspective Drawing) เป็นการทำแผนผังแบบสามมิติเพื่อแสดงให้เห็นสิ่งต่างๆ และพยานวัตถุได้อย่างชัดเจน

4. ขั้นตอนการค้นหาและกำหนดตำแหน่งพยานวัตถุ

การค้นหาพยานวัตถุในสถานที่เกิดเหตุต้องทำอย่างเป็นระบบและถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยมีจุดประสงค์เพื่อทำการตรวจค้นและจัดเก็บรวบรวมพยานวัตถุมาดำเนินการตรวจพิสูจน์ และใช้ในการลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (Reconstruction) ได้อย่างถูกต้อง (Clemens 2009) พยานวัตถุที่เจ้าหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุต้องค้นหาในสถานที่เกิดเหตุ ได้แก่ พยานวัตถุที่บ่งชี้ว่า

มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น (Corpus Delicti Evidence) พยานวัตถุที่บ่งชี้ว่าคนร้ายทำความผิดด้วยวิธีใด (Modus Operandi Evidence) และพยานวัตถุที่บ่งชี้ว่าคนร้ายเป็นใคร (Associative Evidence) โดยพิจารณาจากสิ่งที่ย้ายทิ้งไว้ในสถานที่เกิดเหตุ และสิ่งที่ย้ายนำไปจากสถานที่เกิดเหตุ ทั้งนี้ การค้นหาพยานวัตถุในสถานที่เกิดเหตุสามารถเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมโดยพิจารณาจากจำนวนของผู้ที่ทำการตรวจค้น ขนาดของพื้นที่ และสภาพภูมิประเทศ ซึ่งการค้นหาพยานวัตถุมี 5 วิธี ดังนี้

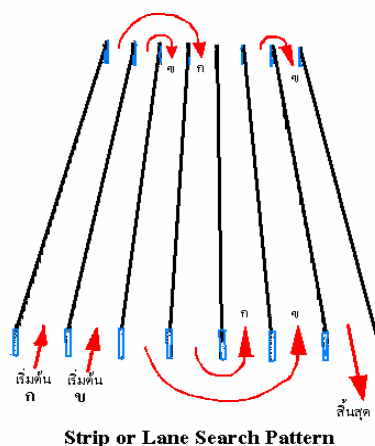
1. การค้นหาพยานวัตถุแบบวงกลมหรือแบบก้นหอย (Circle or Spiral Search Pattern) เป็นวิธีการที่ทำการค้นหาจากพื้นที่ด้านนอกเข้ามาสู่ด้านในในลักษณะวงกลมหรือก้นหอย วิธีการดังกล่าวจะใช้ค้นหาวัตถุพยานในพื้นที่ไม่กว้างมากนัก และมีผู้ตรวจค้นจำนวนน้อย สามารถตรวจค้นได้ทั้งภายนอกและภายในอาคาร และไม่จำกัดว่าพื้นที่จะมีลักษณะเป็นรูปแบบใด

ภาพที่ 1 การค้นหาพยานวัตถุแบบวงกลมหรือแบบก้นหอย

ที่มา : สมภพ เองสมบุญ, การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น (นครปฐม : โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, 2551), 45.

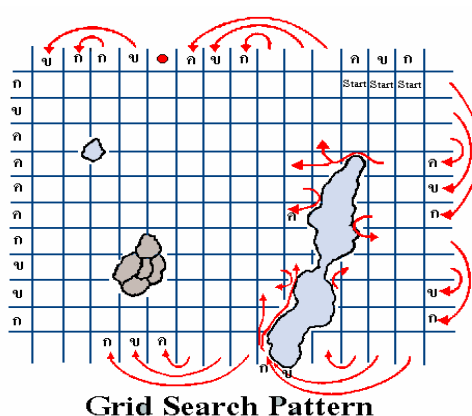
2. การค้นหาพยานวัตถุแบบหน้ากระดาน (Strip or Lane Search Pattern) เป็นวิธีการที่ผู้ตรวจค้นหาวัตถุพยานต้องเดินเป็นเส้นตรงตามแนวยาวหรือแนวขวางไปอย่างช้าๆ จากพื้นที่ด้านหนึ่งไปสู่อีกด้านหนึ่ง และต้องเดินในแนวเดียวกันอย่างมีระเบียบจะทำให้พบพยานวัตถุได้ง่ายทำให้ประหยัดเวลา เมื่อผู้ใดพบพยานวัตถุต้องให้สัญญาณกับคนอื่นเพื่อหยุดรอแล้วจึงเก็บพยานวัตถุ การตรวจค้นวิธีนี้มักจะใช้ค้นหาวัตถุพยานในพื้นที่กว้างๆ เช่น สนามหญ้า และมีผู้ตรวจค้นจำนวนหลายคน โดยสามารถตรวจค้นได้ทั้งภายนอกและภายในอาคาร

ภาพที่ 2 การค้นหาพยานวัตถุแบบหน้ากระดาน

ที่มา : สมภพ เองสมบุญ, การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น (นครปฐม : โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, 2551), 46.

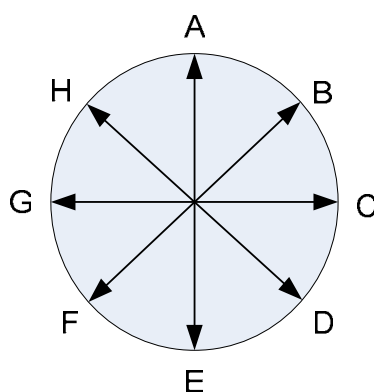
3. การค้นหาพยานวัตถุแบบหน้ากระดานประยุกต์ (Grid Search Pattern) เป็นวิธีการแบบเดียวกับวิธีการค้นหาพยานวัตถุแบบหน้ากระดาน แต่เมื่อตรวจค้นจนสุดพื้นที่ตามแนวยาวแล้วให้ตรวจพื้นที่เดิมตามแนวขวางอีกครั้งหนึ่ง พื้นที่จะถูกสำรวจถึงสองครั้งจึงเป็นการตรวจค้นพยานวัตถุที่ละเอียดมาก วิธีการการเช่นนี้ใช้ผู้ตรวจค้นจำนวนมากและสามารถตรวจค้นได้ทั้งภายนอกและภายในอาคาร

ภาพที่ 3 การค้นหาพยานวัตถุแบบหน้ากระดานประยุกต์

ที่มา : สมภพ เองสมบุญ, การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น (นครปฐม : โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, 2551), 47.

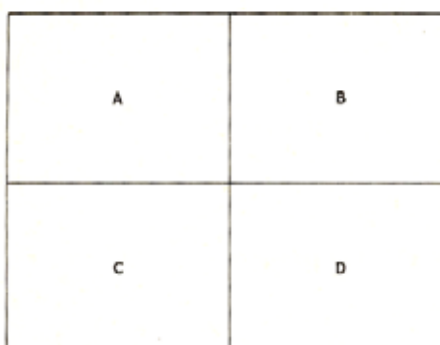
4. วิธีการค้นหาพยานวัตถุแบบวงล้อ (Wheel Search Pattern) เป็นวิธีการค้นหาจากจุดศูนย์กลางของสถานที่เกิดเหตุออกไปด้านนอกตามแนวเส้นรัศมีจนสุดบริเวณที่จะสำรวจ การตรวจค้นวิธีนี้จะใช้กับพื้นที่ไม่กว้างมากนัก เนื่องจากเมื่อผู้ตรวจค้นเดินสำรวจห่างจากจุดศูนย์กลางออกไปจะทำให้เกิดพื้นที่กว้างมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ผู้ตรวจค้นไม่อาจสำรวจได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน วิธีกรนี้ใช้ได้ทั้งภายนอกและภายในอาคาร

ภาพที่ 4 การค้นหาพยานวัตถุแบบวงล้อ

ที่มา : สมภพ เองสมบุญ, การตรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น (นครปฐม : โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, 2551), 48.

5. วิธีการค้นหาพยานวัตถุแบบโซน (Zone Search Pattern) เป็นวิธีการค้นหาโดยแบ่งพื้นที่ออกเป็นส่วนๆ แต่ละส่วนจะมีผู้รับผิดชอบในการตรวจค้นพยานวัตถุ ผู้ตรวจจะใช้วิธีการตรวจค้นแบบใดก็ได้ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น วิธีกรนี้ใช้กับสถานที่เกิดเหตุที่มีพื้นที่กว้างมากหรือมีลักษณะเป็นห้องหลายห้อง ต้องมีผู้ตรวจค้นจำนวนมากและสามารถใช้ได้ทั้งภายนอกและภายในอาคาร

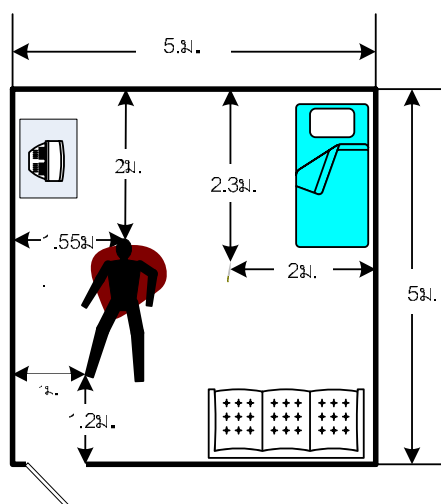

ภาพที่ 5 การค้นหาพยานวัตถุแบบโซน

ที่มา : สมภพ เองสมบุญ, การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น (นครปฐม : โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, 2551), 49.

การกำหนดตำแหน่งพยานวัตถุในสถานที่เกิดเหตุ จะต้องวัดระยะเพื่อกำหนดตำแหน่งของพยานวัตถุว่าอยู่บริเวณใดในสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้ทราบตำแหน่งของพยานวัตถุใช้เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของพยานวัตถุแต่ละชิ้น และใช้เป็นพยานหลักฐานประกอบคดี ซึ่งมีวิธีการกำหนดตำแหน่งของพยานวัตถุ ดังนี้

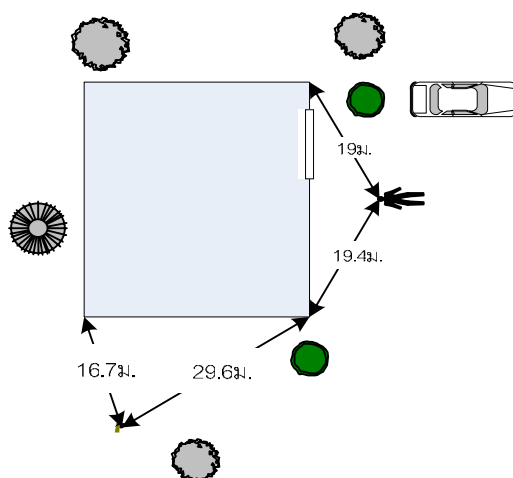
1. การกำหนดตำแหน่งของพยานวัตถุแบบมุมฉาก (Rectangular Coordinate) เป็นการกำหนดตำแหน่งของวัตถุโดยการวัดระยะจากพยานวัตถุไปยังจุดอ้างอิงที่เคลื่อนที่ไม่ได้จำนวน 2 จุดในแนวตั้งฉาก วิธีการนี้นิยมใช้กำหนดตำแหน่งของพยานวัตถุในสถานที่เกิดเหตุที่มีรูปแบบที่แน่นอน เช่น ห้องที่มีรูปทรงสี่เหลี่ยม เป็นต้น

ภาพที่ 6 การกำหนดตำแหน่งของพยานวัตถุแบบมุมฉาก

ที่มา : สมภพ เองสมบุญ, การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น (นครปฐม : โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, 2551), 50.

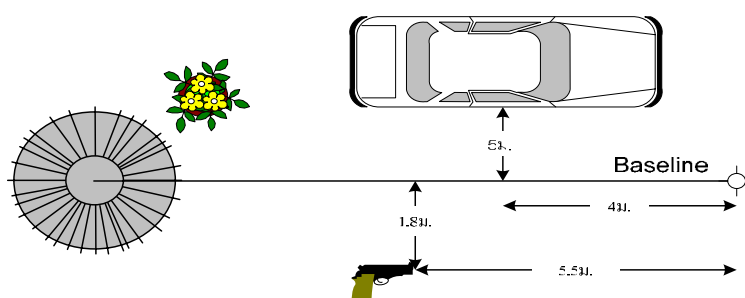
2. การกำหนดตำแหน่งของพยานวัตถุแบบสามเหลี่ยม (Triangular Method) เป็นการกำหนดตำแหน่งของวัตถุโดยการวัดระยะจากพยานวัตถุไปยังจุดอ้างอิงที่เคลื่อนที่ไม่ได้จำนวน 2 จุดในลักษณะของรูปสามเหลี่ยม

ภาพที่ 7 การกำหนดตำแหน่งของพยานวัตถุแบบสามเหลี่ยม

ที่มา : สมภพ เองสมบุญ, การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น (นครปฐม : โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, 2551), 51.

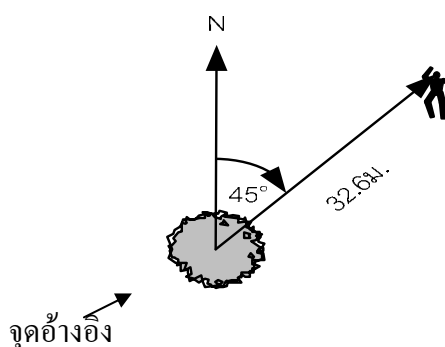
3. การกำหนดตำแหน่งของพยานวัตถุแบบใช้เส้นสมมุติ (Base Line) เป็นการวัดระยะกับแนวเส้นสมมุติซึ่งลากผ่านจุดอ้างอิงที่ไม่สามารถเคลื่อนที่อย่างน้อย 2 จุด นิยมใช้วัดกับพื้นที่ที่กว้างๆ และมีพยานวัตถุจำนวนมาก

ภาพที่ 8 การกำหนดตำแหน่งของพยานวัตถุแบบใช้เส้นสมมุติ

ที่มา : สมภพ เองสมบุญ, การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น (นครปฐม : โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, 2551), 51.

4. การกำหนดตำแหน่งของพยานวัตถุแบบใช้เข็มทิศ (Compass Point) ใช้ในกรณีที่มีจุดอ้างอิงเพียงจุดเดียว โดยเข็มทิศวางในตำแหน่งเดียวกับจุดอ้างอิงและใช้ทิศเหนือเป็นหลัก จากนั้นวัดพยานวัตถุว่าทำมุมเท่าใดกับทิศเหนือและอยู่ห่างจากจุดอ้างอิงเป็นระยะทางเท่าใด

ภาพที่ 9 การกำหนดตำแหน่งของพยานวัตถุแบบใช้เข็มทิศ

ที่มา : สมภพ เองสมบุญ, การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น (นครปฐม : โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, 2551), 52.

5. กำหนดตำแหน่งของพยานวัตถุแบบใช้เครื่อง GPS (Global Positioning System) เป็นวิธีการที่ใช้ระบบการค้นหาคำแหน่งและนำทางด้วยดาวเทียม สามารถทำได้ตลอด 24 ชั่วโมง ทุกสภาพอากาศ ทุกสถานที่บนพื้นผิวโลกหรือที่ระดับเหนือขึ้นไป ซึ่งขึ้นอยู่กับคุณภาพของเครื่องรับสัญญาณและวิธีการวัด

5. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมพยานวัตถุและการบรรจุหีบห่อเพื่อส่งพยานวัตถุตรวจพิสูจน์ไปยังห้องปฏิบัติการ

การเก็บรวบรวมพยานวัตถุจากสถานที่เกิดเหตุ จากร่างกายของผู้ตาย ผู้เสียหาย หรือผู้ต้องหา และการบรรจุหีบห่อจะต้องทำอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการโดยผู้มีอำนาจตามกฎหมาย เพื่อให้พยานวัตถุใช้เป็นพยานหลักฐานประกอบการพิจารณาคดีของศาลได้

ประเภทของพยานวัตถุแบ่งได้ ดังนี้

1. พยานวัตถุทางชีววิทยาหรือพยานวัตถุจากร่างกาย เช่น น้ำลาย โลหิต อสุจิ เนื้อเยื่อ เส้นผม เส้นขน เนื้อไม้และชิ้นส่วนของพืช เป็นต้น
2. พยานวัตถุประเภทเอกสาร เช่น ธนบัตร เช็ค เป็นต้น
3. พยานวัตถุประเภทยาเสพติด ยาพิษ สารพิษ และสารออกฤทธิ์
4. พยานวัตถุประเภทอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน เช่น ปistol กระสุน ลูกกระสุน

5. พยานวัตถุที่เป็นรอยประทับ เช่น รอยลายนิ้วมือ รอยเท้า รอยรองเท้า รอยยางรถยนต์ รอยเครื่องมือ เป็นต้น

6. พยานวัตถุที่เป็นสิ่งของอื่นๆ เช่น เส้นใยผ้า กระดุม เอกสาร เศษกระจก
หลักการปฏิบัติตัวเมื่อจะเก็บรวบรวมพยานวัตถุ มีดังนี้

1. ตระหนักว่าในสถานที่เกิดเหตุมีพยานวัตถุเสมอ
2. ระวังไม่เพิ่มและไม่ทำลายพยานวัตถุอย่างเด็ดขาด สวมถุงมือ ถุงครอบรองเท้า และหมวกคลุมศีรษะทุกครั้ง (กรณีตรวจเก็บสารพันธุกรรมดีเอ็นเอ ควรสวมผ้าปิดปากด้วย)

3. การเข้าสถานที่เกิดเหตุจะต้องระวังไม่ให้ทับเส้นทางเดินของคนร้าย โดยการใช้ไฟฉายส่องเงียงเพื่อตรวจสอบหารอยเท้า หรือพยานวัตถุขนาดเล็กอื่นๆ หรืออาจใช้กระดาษวางบนพื้นเพื่อกำหนดเส้นทางเดินให้เจ้าหน้าที่ที่เข้ามาภายหลัง

4. หลีกเลี่ยงการสัมผัสพยานวัตถุโดยตรง หากจำเป็นก็ให้จับจุดที่เล็กที่สุดหรือตำแหน่งที่คนทั่วไปไม่จับ

5. ห้ามใช้ผ้าจับหรือห่อพยานวัตถุเพราะอาจจะทำลายรอยลายนิ้วมือแฝงได้
ขั้นตอนการเก็บและการบรรจุหีบห่อวัตถุพยาน ให้ทำตามลำดับดังนี้

1. จดบันทึกตำแหน่งและสภาพพยานวัตถุเบื้องต้น โดยไม่ต้องหยิบจับแต่อย่างใด
2. ถ่ายภาพพยานวัตถุที่ตรวจพบตามหลักวิชาการก่อนจะเก็บ
3. บันทึกรายละเอียดของพยานวัตถุโดยจัดทำเป็นบัญชีหลักฐาน (Evidence Log)
เช่น ตำแหน่งกระสุนปืนในลูกไม้ เป็นต้น

4. ทำคำหนังสือลักษณะลงบนพยานวัตถุในตำแหน่งที่ไม่กระทบต่อการตรวจพิสูจน์ เช่น การทำเครื่องหมายลงบนส่วนที่เป็นโลหะด้านข้างปลอกกระสุนและห้ามทำเครื่องหมายลงบนส่วนจันท้ายปลอกกระสุนปืน

5. พิจารณาเลือกใช้วิธีการเก็บรวบรวมและบรรจุหีบห่อพยานวัตถุที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมถึงการแยกบรรจุหีบห่อพยานวัตถุที่เก็บมาจากต่างที่กันด้วย เช่น พยานวัตถุทางชีววิทยาที่เปื่อยขึ้นต้องฝังลมให้แห้งก่อนบรรจุใส่ซองกระดาษ

6. ระบุรายละเอียดที่หีบห่อหรือพยานวัตถุโดยจะต้องมีรายละเอียด ดังนี้ คดี
สถานที่เกิดเหตุ วันเวลาที่เกิดเหตุ วันเวลาที่เก็บ ชื่อผู้ตรวจเก็บ

ประเภทของหีบห่อที่บรรจุพยานวัตถุ

หีบห่อที่ใช้ต้องสะอาดและเป็นของใหม่ที่ยังไม่เคยใช้มาก่อน หีบห่ออาจทำจากวัสดุหลายประเภท ได้แก่

1. กระดาษ คุณสมบัติมีรูพรุนยอมให้น้ำซึมผ่านได้ จึงเหมาะสมที่จะใช้บรรจุหีบห่อวัตถุสิ่งของที่อาจมีความชื้นเหลือค้างอยู่ เช่น พยานวัตถุทางชีวภาพหรือพยานวัตถุจากร่างกาย (body material) เช่น เสื้อผ้าที่ติดคราบโลหิต ก้นบุหรี่มีคราบน้ำลาย เป็นต้น

พยานวัตถุที่เปียกหรือเป็นพิษสด ควรจะผึ่งลมให้แห้งสนิทก่อนจึงบรรจุลงในภาชนะที่ทำจากกระดาษเพื่อส่งตรวจพิสูจน์ ถ้าบรรจุในภาชนะที่เป็นพลาสติกอาจจะขึ้นราหรือเน่าเสียได้

สำหรับพยานวัตถุที่มีขนาดเล็ก (Trace Evidence) เช่น เส้นผม เส้นขน เศษดิน และสิ่งของอื่นๆ ที่มีขนาดเล็ก ควรบรรจุลงในกระดาษโดยใช้กระดาษห่อพยานวัตถุขนาดเล็กแล้วพับในลักษณะเช่นเดียวกับการห่อยา (Drug Folder) ปิดผนึกให้เรียบร้อย จากนั้นนำมาใส่ในซองกระดาษอีกชั้นหนึ่งเพื่อป้องกันมิให้หลุดร่วงหรือหล่นหาย และไม่ควรรบรรจุพยานวัตถุขนาดเล็กลงในซองกระดาษโดยตรง

ภาชนะที่ทำจากกระดาษมีหลายแบบ เช่น ถุง ซอง กล่อง และมีหลายขนาดด้วยกันให้พิจารณาตามขนาดความเหมาะสมของพยานวัตถุ

2. พลาสติก ซึ่งมีความทนทานแข็งแรงที่จะบรรจุที่มีน้ำหนักมาก แต่ภาชนะที่ทำจากพลาสติกทำให้อากาศไม่สามารถระบายออกมาได้ พยานวัตถุที่บรรจุไว้เป็นเวลานานจะเกิดความเสียหายแก่พยานวัตถุ เช่น เหล็กอาจขึ้นสนิม เสื้อที่ผลิตจากเส้นใยธรรมชาติอาจมีราขึ้น สำหรับพลาสติกที่ใช้บรรจุพยานวัตถุต้องแห้งสนิท และมักจะใช้บรรจุพยานวัตถุประเภทกระดาษ ยาเม็ด และยาสูบผง

3. กระป๋องโลหะ จะต้องสะอาดไม่มีสารปนเปื้อนอยู่ภายในกระป๋อง และมีฝาปิดมิดชิดเพื่อเก็บตัวอย่างที่สามารถระเหยได้ เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง

4. แก้วหรือพลาสติกสำหรับบรรจุพยานวัตถุที่เป็นของเหลว เช่น เลือด แอลกอฮอล์ น้ำ ของเหลวที่เป็นกรดหรือด่าง เมื่อบรรจุแล้วต้องปิดฝาให้แน่น

เมื่อเก็บรวบรวมและบรรจุหีบห่อพยานวัตถุแล้วให้รีบส่งไปตรวจพิสูจน์ยังห้องปฏิบัติการทันที ไม่ควรเก็บไว้นานเพราะจะทำให้พยานวัตถุเสื่อมสภาพหรือถูกทำลาย หลังจากขั้นตอนดังกล่าว ผู้ที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุควรทำการสำรวจสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้ายและส่งมอบสถานที่เกิดเหตุคืนให้แก่ผู้รับผิดชอบต่อไป

4. ระเบียบ ข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

การสอบสวน หมายถึง การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่

กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อที่จะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (11) (ผู้เกียรติ เจริญบุญ 2548 : 2-6)

การสอบสวนที่ชอบด้วยกฎหมาย ประกอบด้วย

1. การทำสำนวนโดยผู้มีอำนาจสอบสวน
2. ได้กระทำไปในเขตอำนาจของตน
3. ได้ดำเนินการสอบสวนอย่างถูกต้อง มีการแจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหาแล้ว

หลักของการสอบสวน มีดังนี้

1. ต้องเริ่มทำการสอบสวนโดยมิชักช้า
2. จะทำการสอบสวน ที่ใดก็ได้
3. จะทำการสอบสวนเวลาใดก็ได้
4. ไม่จำเป็นต้องมีผู้ต้องหาพร้อมอยู่ด้วยในขณะสอบสวน
5. ในขณะสอบสวนแม้มีผู้อื่นร่วมอยู่ด้วย ก็ไม่ทำให้การสอบสวนนั้นเสียไป

ข้อกำหนดของการสอบสวน ได้แก่

1. เป็นการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการอย่างอื่นของพนักงานสอบสวน
2. พนักงานสอบสวนเท่านั้นที่มีอำนาจในการสอบสวน
3. มีอำนาจสอบสวนทั่วราชอาณาจักรที่เกี่ยวกับคดีนั้นๆ
4. มีอำนาจสอบสวนเมื่อมีเหตุเกิดขึ้นแล้วเท่านั้น (ถ้าไม่มีเหตุเกิดขึ้นก็ไม่มีอำนาจ

สอบสวนถือว่าเป็นอำนาจเฉพาะกิจ)

5. กฎหมายบังคับผู้สอบสวนต้องทำบันทึกการสอบสวน

พนักงานสอบสวน หมายถึง เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวน โดยทำการรวบรวมพยานหลักฐาน และการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่เกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อที่จะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ (ผู้เกียรติ เจริญบุญ 2548 : 67)

พนักงานสอบสวนมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญาทุกประเภท ปฏิบัติงานในด้านการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์การกระทำความผิด เพื่ออำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดภายในเขตอำนาจรับผิดชอบ หรือเขตพื้นที่การปกครองของสถานีตำรวจ รวมทั้งการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และพัฒนางานดังกล่าว (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 2550 : 2 – 3) ซึ่งเขตอำนาจการสอบสวน หมายถึง อาณาบริเวณพื้นที่ของพนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบดูแลความสงบเรียบร้อย และมีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบอยู่ตามกฎหมาย เช่น เขตท้องที่ของสถานีตำรวจนั้นๆ (ผู้เกียรติ เจริญบุญ 2548 : 69)

ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีลักษณะที่ 2 การสืบสวน บทที่ 2 การสืบสวน และตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ดังนี้ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 2552)

ข้อ 1 เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้นซึ่งจำเป็นต้องตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้ได้เห็นสภาพของสถานที่ ทางเข้าออกของคนร้าย หรือค้นหาพยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล และทำแผนที่เกิดเหตุตลอดจนบริเวณใกล้เคียง ถ้าพบสิ่งที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานในคดี หรือพยานบุคคลใดก็ให้ระบุไว้ในแผนที่นั้นให้ชัดเจน

ข้อ 2 คดีอาญาที่เกิดขึ้นในวังตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไป บ้านบุคคลคณะทูตต่างประเทศ หรือบ้านรัฐมนตรีในรัฐบาลปัจจุบัน ถ้าเป็นคดีที่ต้องไปสืบสวนยังสถานที่เกิดเหตุให้หัวหน้าสถานีตำรวจเป็นผู้ออกไปสืบสวน และตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุด้วยตนเอง ทั้งนี้ การเข้าไปในสถานที่ดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับหรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการนั้นแล้วแต่กรณี

ข้อ 3 ในกรณีตำรวจหน่วยงานอื่นซึ่งไม่ใช่ตำรวจท้องที่ทำการสืบสวนในเขตท้องที่ของสถานีตำรวจใด เมื่อพบผู้กระทำความผิดและจะต้องทำการจับกุมให้แจ้งตำรวจเจ้าของท้องที่ทราบก่อนทำการจับกุมหรือขอหมายทำการจับกุม ถ้าไม่สามารถแจ้งในขณะนั้นได้ให้แจ้งโดยเร็วหลังทำการจับกุมแล้ว โดยให้ลงบันทึกประจำวันลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานที่สถานีตำรวจเจ้าของท้องที่ เว้นแต่ในการนั้นผู้บังคับบัญชาได้สั่งการไว้เป็นกรณีพิเศษ

ข้อ 4 เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้นซึ่งจำเป็นต้องทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้พนักงานสอบสวนทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเอง เว้นแต่คดีสำคัญซึ่งพนักงานสอบสวนเห็นว่ามีย่องรอยหรือหลักฐานซึ่งต้องใช้เครื่องมือทางวิทยาการ และจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่สังกัดสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ หรือกลุ่มงานเก็บกู้และตรวจพิสูจน์วัตถุระเบิด ให้พนักงานสอบสวนแจ้งสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจที่มีพื้นที่รับผิดชอบ หรือกลุ่มงานเก็บกู้และตรวจพิสูจน์วัตถุระเบิดแล้วแต่กรณี เพื่อจัดเจ้าหน้าที่ไปทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานร่วมกับพนักงานสอบสวนในคดีต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 4.1 คดีความผิดต่อชีวิต
- 4.2 คดีฆ่าตัวตาย แต่มีพฤติการณ์น่าสงสัยว่าอาจถูกผู้อื่นฆ่าตาย
- 4.3 คดีความผิดฐานลักทรัพย์ และมีร่องรอยในที่เกิดเหตุ
- 4.4 คดีความผิดฐานชิงทรัพย์และมีคนตาย
- 4.5 คดีความผิดฐานปล้นทรัพย์
- 4.6 คดีวางเพลิง หรือเพลิงไหม้โดยไม่ทราบสาเหตุ
- 4.7 คดีจราจรทางบกที่เป็นปัญหา

4.8 คดีที่มีการตายผิดธรรมชาติหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการตายโดยผิดธรรมชาติ หรือคดีอื่นๆ ที่น่าจะมีร่องรอยหรือหลักฐานในที่เกิดเหตุ ยกเว้นคดีที่มีการตายโดยคดีจราจรทางบก

ข้อ 5 เมื่อพนักงานสอบสวนแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ ที่มีพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อไปทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ให้แจ้งรายละเอียด วัน เวลา และสถานที่ เกิดเหตุ พฤติการณ์แห่งคดีโดยย่อ ตลอดจนสถานที่ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทางคดีและให้ปฏิบัติดังนี้

5.1 การรักษาสถานที่เกิดเหตุ

5.1.1 ให้หัวหน้าสถานีตำรวจท้องที่เกิดเหตุสั่งการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีหน้าที่รับผิดชอบรักษาสถานที่เกิดเหตุและปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุ โดยใช้สายแถบกันสถานที่เกิดเหตุหรืออุปกรณ์อื่นใด กันสถานที่เกิดเหตุไว้อย่าให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุโดยเด็ดขาด เพราะนอกจากจะเป็นการทำลายหลักฐานทางคดีแล้วยังเป็นการเพิ่มเติมร่องรอยที่ไม่ได้เกิดจากการกระทำผิดด้วย

5.1.2 เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ ที่มีพื้นที่รับผิดชอบได้รับแจ้งเหตุให้เดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุโดยเร็ว พร้อมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุร่วมกับพนักงานสอบสวนและกำหนดกั้นสถานที่เกิดเหตุตามความจำเป็นที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงสภาพพื้นที่ประเภทคดี ระยะเวลา และเหตุอื่นใดตามความเหมาะสมโดยใช้สายแถบกันสถานที่เกิดเหตุหรืออุปกรณ์อื่นใดกั้นสถานที่เกิดเหตุดังกล่าว

5.1.3 ในระหว่างที่ทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เพื่อป้องกันมิให้ร่องรอยพยานหลักฐานถูกทำลาย บุคคลอื่นใดที่มีความจำเป็นจะเข้าไปในบริเวณสถานที่ปิดกั้นต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานสอบสวน หรือเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจพื้นที่รับผิดชอบก่อน

5.1.4 เจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องที่จะเข้าไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุต้องมีอุปกรณ์ป้องกัน และระมัดระวังไม่ให้ร่องรอยพยานหลักฐานถูกทำลาย หรือทำให้เสื่อมค่าหรือไปเพิ่มร่องรอยขึ้น ควรใส่ถุงคลุมเท้าและถุงมือหรืออุปกรณ์อื่นๆ ตามความจำเป็นแห่งคดี

5.1.5 ในคดีที่ไม่สามารถตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้เสร็จภายในวันเดียว หรือมีเหตุผลความจำเป็นต้องรักษาสถานที่เกิดเหตุไว้ก่อน ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุประสานกับสถานีตำรวจท้องที่ เพื่อเฝ้าดูแลโดยปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุไว้จนกว่าจะหมดความจำเป็นหรือเสร็จสิ้นการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุดังกล่าว

5.2 ขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามลำดับ

5.2.1 เจ้าหน้าที่ตำรวจสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ ที่มีพื้นที่รับผิดชอบคนแรกที่เข้าไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุต้องพิจารณาสถานที่เกิดเหตุว่ามีเหตุเกิดขึ้นอย่างไร และมีร่องรอยวัตถุพยานอะไรบ้าง วางแผนการปฏิบัติงานเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและกำหนดทางเดินของเจ้าหน้าที่ชุดต่างๆ โดยขอทราบข้อมูลเบื้องต้นจากพนักงานสอบสวน

5.2.2 บันทึกสถานที่เกิดเหตุ ทำแผนที่และถ่ายภาพ โดยใช้กล้องถ่ายรูปหรือวิดีโอ ทำการเก็บภาพเหตุการณ์ ลักษณะสถานที่ บริเวณโดยรอบและสิ่งต่างๆ รวมทั้งภาพผู้เสียชีวิตในมุมต่างๆ และภาพร่างกายส่วนต่างๆ ที่สำคัญ

5.2.3 ค้นหาและตรวจเก็บร่องรอยวัตถุพยานต่างๆ ตามหลักวิชาการ เช่น การเก็บลายนิ้วมือแฝงตามวัตถุต่างๆ เช่น ลูกบิด ประตู หน้าต่าง มือจับด้านนอกและด้านในห้องที่เกิดเหตุ และห้องข้างเคียง เก็บร่องรอยจากวัตถุพยานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในคดี เช่น คราบโลหิต เส้นผม เส้นขน เส้นใย ลูกกระสุน และปลอกกระสุน เป็นต้น จัดเก็บหลักฐานใส่ถุงพร้อมระบุรายละเอียดและหมายเลข โดยทำบันทึกรับ – ส่ง มอบให้พนักงานสอบสวนไปดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง และส่ง สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจที่มีพื้นที่รับผิดชอบตรวจพิสูจน์ต่อไป

5.2.4 เมื่อขั้นตอนตามข้อ 5.2.1 - 5.2.3 เสร็จสิ้นแล้วเจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นใดจึงสามารถเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุได้

6. การสืบสวนและตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในคดีความผิดเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพต่างๆ ให้พนักงานสอบสวนใช้ดุลพินิจว่าจะให้ผู้ชำนาญการหรือผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเพื่อหาหลักฐานต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่คดีหรือไม่ เช่น คดีความผิดฐานทำให้แท้งลูกถ้าจำเป็นต้องมีแพทย์เข้าร่วมด้วย เป็นต้น

ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน หากเน้นเข้าไปพยานหลักฐานจะลบเลือนหรือเสียหายจนตรวจพิสูจน์ไม่ได้พนักงานสอบสวนอาจใช้ดุลพินิจขอให้ผู้มีความชำนาญพิเศษโดยอาชีพหรือมิใช่อาชีพก็ตามมาตรวจร่องรอยหลักฐานด้วยก็ได้

นอกจากนี้ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีลักษณะที่ 2 บทที่ 4 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และนำชี้สถานที่เกิดเหตุ ลักษณะ 5 การสอบสวน ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ดังนี้ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 2552)

ข้อ 1 โดยปกติเมื่อเกิดคดีอาญาขึ้นตำรวจผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนจำเป็นที่จะต้องไปสืบสวนสอบสวนและตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้ได้เห็นสภาพของสถานที่เกิดเหตุทั้งในวงกว้างและเฉพาะจุดและเส้นทางเข้าออกของสถานที่เกิดเหตุ นั้น หรือของผู้กระทำผิด หรือค้นหาพยานวัตถุ หรือพยานบุคคล และทำแผนที่ที่เกิดเหตุ ถ้าพบสิ่งที่จะใช้เป็นหลักฐานในคดีหรือพยานบุคคลที่ตรงไหนให้มีปรากฏในแผนที่นั้นให้ชัด ทั้งนี้เพื่อช่วยเสริมและรับกับพยานหลักฐานอื่นๆ

เช่น พยานบุคคลได้แจ่มกระจ่าง หรือแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และเพื่อช่วยในการสอบสวนประกอบ ถ้อยคำพยานในเวลาให้การ เว้นไว้แต่คดีเล็กน้อย เช่น คดีลหุโทษ หรือคดีไม่มีมูลอันจะต้องไป ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งพนักงานสอบสวนเห็นว่าไม่มีปัญหาใดๆ ที่จะต้องไปตรวจสอบสถานที่และ ทำแผนที่ก็ให้บันทึกเหตุผลที่ไม่ไปรวมไว้ในสำนวน ส่วนคดีอุกฉกรรจ์ก็ปฏิบัติตามที่บังคับไว้ว่า ด้วยคดีอุกฉกรรจ์ หรือคดีที่เกี่ยวกับยานพาหนะชนกันก็จำเป็นที่จะต้องอาศัยที่เกิดเหตุ และแผนที่ สังเกตเป็นหลักการพิจารณาประกอบข้อเท็จจริงก็จำเป็นจะต้องกระทำทุกเรื่อง

ข้อ 2 เพื่อประโยชน์ในการรวบรวมหลักฐาน พนักงานสอบสวนมีอำนาจตรวจสอบสิ่งของ หรือที่ทางอันสามารถอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ให้รวมทั้งทำภาพถ่าย แผนที่ หรือภาพวาด กับให้บันทึกรายละเอียดทั้งหลายซึ่งน่าจะทำให้คดีกระจ่างขึ้น มีอำนาจสั่งมิให้ผู้ใดออกไปจากที่ นั้นชั่วคราวที่จำเป็น หรือผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนหรือฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งในการนั้นๆ ก็อาจมีความผิดตามกฎหมาย การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเป็นวิทยาการตำรวจ ในแขนงหนึ่งซึ่งพนักงานสอบสวนจำเป็นจะต้องให้ความสนใจและมีความละเอียดรอบคอบในการ ดำเนินการ นอกจากนี้จะต้องกระทำด้วยความเป็นกลางและมีผู้รู้เห็นยืนยันการปฏิบัติงานของ พนักงานสอบสวนด้วย การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุคดีสำคัญจะต้องให้ผู้ชำนาญของแต่ละเรื่องเข้าร่วมตรวจสอบจะทำให้การตรวจได้ข้อเท็จจริงที่แน่นอน และนอกจากนั้นยังเป็นพยานยืนยันในทางคดี ด้วย เช่น คดีบุกรุกที่ดิน คดีป่าไม้ เป็นต้น

ข้อ 3 เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้นซึ่งจำเป็นจะต้องทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้พนักงานสอบสวนทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเอง เว้นไว้แต่คดีสำคัญซึ่งพนักงานสอบสวนเห็นว่า มีร่องรอย หรือหลักฐานซึ่งต้องใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ และจำเป็นต้องขอความร่วมมือจาก เจ้าหน้าที่หน่วยงานวิทยาการหรือกองพิสูจน์หลักฐาน ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ชำนาญการพิเศษฝ่าย ต่างๆ ไปร่วมทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุกับพนักงานสอบสวนในคดี ดังต่อไปนี้

- 3.1 คดีความผิดต่อชีวิต เพศ
- 3.2 คดีฆ่าตัวตาย แต่มีพฤติการณ์น่าสงสัยว่าอาจถูกผู้อื่นฆ่าตาย
- 3.3 คดีความผิดฐานลักทรัพย์ และมีร่องรอยในที่เกิดเหตุ
- 3.4 คดีความผิดฐานชิงทรัพย์ และมีคนตาย
- 3.5 คดีความผิดฐานปล้นทรัพย์
- 3.6 คดีวางเพลิง หรือเพลิงไหม้โดยไม่ทราบสาเหตุ
- 3.7 คดีจราจรทางบก กรณีผู้ขับขี่หลบหนี หรือมีผู้ถึงแก่ความตายที่เป็นปัญหา หรือรถชนมีคนตายที่เป็นปัญหา
- 3.8 คดีที่มีปัญหา หรือคดีสำคัญอื่นๆ ที่มีร่องรอยหรือหลักฐานในที่เกิดเหตุ

สำหรับคดีที่เกิดขึ้นนอกเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร ในการที่พนักงานสอบสวนจะขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานวิทยาการหรือกองพิสูจน์หลักฐาน ให้พนักงานสอบสวนพิจารณาในแง่ความสำคัญของคดี ร่องรอยพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ การสืบเปลี่ยนค่าใช้จ่าย ตลอดจนระยะทางการติดต่อระหว่างกัน ความสะดวกในการคมนาคมเป็นมูลฐาน เพราะอำนาจและหน้าที่ของพนักงานสอบสวน ก็มีอยู่แล้วตามกฎหมาย

ข้อ 4 คดีอาญาที่เกิดขึ้นในวัง ตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไป บ้านคณะทูตต่างประเทศ หรือบ้านรัฐมนตรีในคณะรัฐบาลปัจจุบัน ถ้าเป็นคดีที่ต้องไปสืบสวนตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้หัวหน้าสถานีตำรวจ หรือผู้รักษาราชการแทน เป็นผู้ออกไปสืบสวนยังสถานที่เกิดเหตุด้วยตนเอง

ข้อ 5 วิธีการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

5.1 ต้องไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุโดยเร็ว และควรไปตรวจซ้ำในระยะเวลาเดียวกันกับระยะเวลาที่เกิดเหตุอีกครั้ง เพื่อตรวจสอบสภาพความเป็นจริงของ ดิน ฟ้า อากาศ ตลอดจนความเคลื่อนไหวของบุคคลในบริเวณที่เกิดเหตุ

5.2 ปิดกั้นบริเวณที่เกิดเหตุจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจเฝ้าดูและป้องกันไม่ให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปยุ่งเกี่ยว ซึ่งจะทำให้ร่องรอยพยานหลักฐานต่างๆ ถูกทำลายได้ โดยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามเป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติ

5.3 ถ่ายภาพของสถานที่เกิดเหตุจากด้านนอกครอบคลุมพื้นที่แล้วถ่ายตรงบริเวณที่เกิดเหตุ จุดที่เกิดเหตุ และถ่ายจุดหรือบริเวณที่พบร่องรอยพยานหลักฐานต่างๆ ก่อนที่จะหยิบจับเก็บวัตถุต่างๆ

5.4 ตรวจหาร่องรอยพยานหลักฐานต่างๆ และจัดเก็บให้ถูกวิธีเพื่อป้องกันการเสียหายหรือสูญหาย

5.5 จัดการบันทึกการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ แผนที่เกิดเหตุต่อหน้าบุคคลที่รู้เห็นในการตรวจพบและเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน แล้วให้ร่วมลงชื่อไว้

ข้อ 6 การบันทึกการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

การบันทึกการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุนั้นต้องทำเป็น “บันทึก” ซึ่งต้องประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

6.1 สถานที่ทำบันทึก

6.2 วัน เดือน ปี ที่ทำบันทึก

6.3 นามและตำแหน่งเจ้าพนักงานผู้ทำบันทึก รวมทั้งผู้ที่ร่วมไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ หรือผู้เสียหาย หรือพยานที่รู้เห็นการตรวจด้วย

6.4 สภาพของที่เกิดเหตุแยกเป็นสภาพทั่วไปและสภาพตรงจุดที่เกิดเหตุ

สภาพทั่วไป บันทึกให้ปรากฏสภาพของที่เกิดเหตุกว้างๆ เช่น เป็นบ้านอยู่ห่างถนนมีทางเข้าออก มีบ้านหรืออาคาร ร้านค้า ของใคร อยู่ด้านใด ห่างเท่าใด หากเป็นเวลากลางวันต้องบอกในเรื่องแสงสว่างของหลอดไฟฟ้า ที่ติดตั้งอยู่ห่างเท่าไร ขนาดแรงเทียนแสงจันทร์ ความพลุกพล่านของคนในบริเวณที่เกิดเหตุ

สภาพตรงจุดที่เกิดเหตุ บันทึกให้ปรากฏรายละเอียดของวัตถุพยาน ของกลาง ร่องรอยพยานหลักฐานที่ตกหล่นอยู่ ร่องรอยการต่อสู้ ความเสียหายที่ปรากฏพบ ต้องบันทึกไว้โดยละเอียด

6.5 พฤติการณ์ที่เกิดเหตุ ผลการตรวจและความเห็น ข้อนี้เป็นการประมวลเหตุการณ์ประกอบกับสภาพของที่เกิดเหตุ และร่องรอยหรือหลักฐานที่พบในที่เกิดเหตุ

6.6 ผลการสืบสวนสอบสวนขณะตรวจที่เกิดเหตุ ได้รับความจากใครเป็นผู้รู้เห็นเหตุการณ์ ให้ระบุชื่อให้ปรากฏเพื่อนำไปสอบสวนเป็นพยานประกอบ ซึ่งพยานเหล่านี้ถือว่าเป็นพยานคนกลางที่น่าเชื่อถือ และเป็นที่มาของพยานนำเข้าสู่สำนวน

บันทึกการตรวจสถานที่เกิดเหตุนั้นควรให้ผู้ที่น่าเชื่อถือ ประจักษ์พยานในที่เกิดเหตุลงลายมือชื่อยืนยันความถูกต้อง และรับรองไว้ หากบุคคลดังกล่าวมิได้อยู่ในขณะตรวจที่เกิดเหตุอาจให้บุคคลอื่นที่รู้เห็นในขณะตรวจที่เกิดเหตุลงลายมือชื่อรับรองไว้ด้วย

ข้อ 7 การทำแผนที่สังเขปแสดงสถานที่เกิดเหตุ

7.1 ในคดีอาญาซึ่งมีการตรวจสถานที่เกิดเหตุจะต้องมีการจัดทำแผนที่สังเขปแสดงสถานที่เกิดเหตุ ให้ปรากฏรายละเอียดโดยชัดเจน หากเป็นคดีเล็กน้อยอาจจะทำแผนที่ เพียงฉบับเดียว แต่ถ้าเป็นคดีสำคัญซึ่งต้องปรากฏรายละเอียดมาก อาจจะต้องทำแผนที่หลายฉบับ

7.2 แผนที่เกิดเหตุที่พนักงานสอบสวนจัดทำขึ้น ถ้ามีผู้กล่าวหา ผู้ต้องหา หรือพยานเป็นผู้นำชี้ พนักงานสอบสวนจะต้องจัดให้ผู้นำชี้ลงลายมือชื่อรับรองไว้ในแผนที่เกิดเหตุ นั้นด้วยทุกฉบับ ทั้งนี้เพื่อให้แผนที่เกิดเหตุนั้นมีน้ำหนักฟังเป็นหลักฐานได้มั่นคงยิ่งขึ้น และป้องกันไม่ให้บุคคลผู้นำชี้สถานที่เกิดเหตุ นั้นโต้แย้ง คัดค้านแผนที่เกิดเหตุ นั้นในชั้นศาลอันจะทำให้เสียหายแก่รูปคดีได้ด้วย

7.3 แผนที่ต้องแสดงทิศทาง การเข้าการออกของบุคคลเกี่ยวข้องกับคดีนั้นรวมทั้งเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนทางหลบหนีของผู้กระทำความผิด ความเคลื่อนไหวของผู้กระทำความผิดก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิดและอื่นๆ เท่าที่จำเป็น อีกทั้งตำแหน่งที่พบของกลางหรือร่องรอยพยานหลักฐานต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการที่จะให้ข้อเท็จจริงต่างๆ ชัดเจนยิ่งขึ้น

7.4 แผนที่ต้องจัดทำให้ตรงตามที่เป็นจริง โดยมิทิศทางถูกต้องมีทิศเหนืออยู่ด้านบนหัวกระดาษ มีรายละเอียดตรงกับการนำชี้ของผู้ชี้

7.5 การจัดทำแผนที่ต้องมีจุดหลัก มีเครื่องหมายในแผนที่ ใช้มาตราส่วนให้ถูกต้องที่สุดเท่าที่จะทำได้ และจัดทำแผนที่ให้เสร็จในขณะออกไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

7.6 การลงชื่อรับรองแผนที่ของผู้ต้องหาหรือคู่กรณี ให้ลงชื่อทันทีหากไม่อยู่ในที่เกิดเหตุขณะทำแผนที่ ให้ลงวันที่ตรวจและรับรองแผนที่เหล่านั้นไว้ในแผนที่เกิดเหตุ

ข้อ 8 การถ่ายภาพหรือบันทึกภาพ

นอกจากจะจัดทำแผนที่เสร็จแล้ว หากพนักงานสอบสวนเห็นว่า เพื่อประโยชน์แก่รูปคดี อาจใช้ดุลพินิจจัดให้มีการถ่ายภาพหรือบันทึกภาพเคลื่อนไหว ประกอบไว้ในสำนวนการสอบสวนก็ได้ การถ่ายภาพหรือบันทึกภาพเริ่มต้นตั้งแต่

8.1 สถานที่เกิดเหตุ ถ่ายภาพมุมกว้างจากด้านนอก และถ่ายภาพตรงจุดที่เกิดเหตุหลายมุม

8.2 ศพ ถ่ายภาพก่อนการชันสูตรพลิกศพ ระหว่างการชันสูตรพลิกศพ และหลังการชันสูตรพลิกศพ โดยให้ปรากฏลักษณะบาดแผล ทิศทางเข้าทางออกของบาดแผลที่เกิดจากอาวุธ

8.3 ร่องรอยต่างๆ ที่ปรากฏในสถานที่เกิดเหตุหรือที่อื่น และตำแหน่งที่พบพยานหลักฐานตกหล่นอยู่

8.4 ในคดีจราจรทางบกให้ถ่ายภาพร่องรอย สภาพการตกกระจายของเศษกระเจกดิน สี รอยครูดบนพื้นผิวถนน สภาพของจุดที่เกิดเหตุ ลักษณะของการเฉี่ยวชน ความเสียหายของยานพาหนะที่เกิดเหตุรถชนกัน

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน หรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานวิทยากรมาร่วมถ่ายรูป และตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามหลักวิชาการแล้วให้ส่งรูปถ่ายและหลักฐานต่างๆ ที่ตรวจพบไปให้พนักงานสอบสวนเจ้าของคดีพร้อมด้วยหนังสือนำเสนอเป็นหลักฐานโดยเร็ว

พนักงานสอบสวนและผู้เกี่ยวข้องในคดีพยายามป้องกันไม่ให้มีการเผยแพร่ภาพถ่ายผู้ตายในสภาพเปลือยกายโดยไม่มีสิ่งปกปิดใดๆ หรือภาพของผู้ที่ถูกทำร้ายร่างกายโดยไม่สวมเสื้อผ้า ตลอดจนภาพของบุคคลหนึ่งบุคคลใดซึ่งมีลักษณะในทำนองเดียวกัน เพื่อมิให้เกิดความเสียหายต่อเกียรติยศ ชื่อเสียง และนำมาซึ่งความอับอายแก่ญาติพี่น้องที่เกี่ยวข้อง อันอาจจะเป็นการละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามกฎหมาย รวมทั้งให้ขอความร่วมมือจากสื่อมวลชนไม่ให้ถ่ายภาพไปเผยแพร่ในลักษณะดังกล่าวด้วย

ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีลักษณะที่ 2 การสืบสวน บทที่ 2 การสืบสวน และตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ บทที่ 4 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และนำชี้สถานที่เกิดเหตุ ลักษณะ 5 การสอบสวน ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และ

กำหนดให้พนักงานสอบสวนทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเอง สามารถอธิบายได้ว่าพนักงานสอบสวนจะใช้ผู้อื่นไปดำเนินการแทนไม่ได้ อีกทั้งการรวบรวมพยานหลักฐานเป็นเรื่องการสอบสวน ดังนั้น พนักงานสอบสวนจึงจำเป็นต้องไปสถานที่เกิดเหตุด้วยตนเอง กรณีการตรวจสอบที่เกิดเหตุนี้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญายังได้บัญญัติให้อำนาจพนักงานสอบสวนไว้โดยเฉพาะเพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมหลักฐาน ในมาตรา 132 (1) ดังนี้ ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจตรวจสอบสิ่งของหรือที่ทางอันสามารถอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ให้รวมทั้งทำภาพถ่ายแผนที่หรือภาพวาด จำลอง หรือพิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือหรือลายเท้า กับให้บันทึกรายละเอียดทั้งหลายซึ่งน่าจะทำให้คดีแจ่มกระจ่างขึ้น (นัยนา เกิดวิชัย 2546 : 71)

นอกจากนี้ยังมีระเบียบและกฎหมายเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพซึ่งพนักงานสอบสวนจะต้องยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ เนื่องจาก ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 129 ได้กำหนดว่า “ให้ทำการสอบสวนรวมทั้งการชันสูตรพลิกศพในกรณีที่ความตาย เป็นผลแห่งการกระทำผิดอาญาดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนี้ อันว่าด้วยการชันสูตรพลิกศพ ถ้าการชันสูตรพลิกศพยังไม่สำเร็จห้ามมิให้ฟ้องผู้ต้องหาขังศาล” และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 148 ได้กล่าวถึงเหตุที่จะต้องทำการชันสูตรพลิกศพ ไว้ว่าเมื่อปรากฏแน่ชัดหรือมีเหตุน่าสงสัย 2 ประการ ดังนี้ ประการแรก คือ บุคคลตายผิดธรรมชาติ ซึ่งได้แก่ ฆ่าตัวตาย ถูกผู้อื่นทำให้ตาย ถูกสัตว์ทำร้าย ตายโดยอุบัติเหตุ และตายโดยไม่ปรากฏเหตุ ประการที่สอง คือ ตายในระหว่างการควบคุมของเจ้าพนักงาน ไม่ว่าจะเป็นการตายตามธรรมชาติหรือตายผิดธรรมชาติก็ตาม การชันสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 จะต้องดำเนินการร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่และแพทย์ กรณีที่ตายระหว่างการควบคุมของเจ้าพนักงานให้เพิ่มพนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครองเป็นผู้ร่วมชันสูตรพลิกศพด้วย

ตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยการชันสูตรพลิกศพ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2543 ลักษณะที่ 10 บทที่ 1 ได้วางแนวทางการปฏิบัติของพนักงานสอบสวน ดังนี้ เมื่อได้รับแจ้งว่ามีการตายผิดธรรมชาติให้บันทึกการรับแจ้งลงในรายงานประจำวัน แล้วรีบไปที่พบศพเพื่อดำเนินการรักษาสภาพแวดล้อมในบริเวณที่พบศพ ตลอดจนพยานหลักฐานที่แสดงถึงเหตุการณ์ตายให้อยู่ในสภาพเดิมจนกว่าจะทำการชันสูตรพลิกศพเสร็จ เว้นแต่มีความจำเป็นต้องทำเพื่อป้องกันอันตรายแก่อนามัยประชาชนหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น จากนั้นแจ้งให้แพทย์มาร่วมชันสูตรพลิกศพ หรือกรณีที่ตายระหว่างการควบคุมของเจ้าพนักงานให้แจ้งพนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครองด้วย จากนั้นให้ถ่ายภาพศพ ส่วนของศพ สถานที่พบศพ ตลอดจนสถานที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบที่เกิดเหตุ จัดทำรายงานการตรวจพิสูจน์ ถ้าจำเป็นต้องส่งศพตรวจพิสูจน์ก็ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการให้เสร็จสิ้น ดำเนินการสอบสวนเพื่อหาผู้กระทำผิด และ

ต้องดำเนินการพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ตายด้วย (อุทัย ตีระวนิทร พัทธา สีนลอยมา และธิดิ มหาเจริญ 2548 : 12 - 13)

สำหรับขั้นตอนการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน สามารถแบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้ (ชาติรี เชื้ออภัย 2544 : 39 - 40)

1. ขั้นตอนการรับแจ้ง

การรับแจ้งความเป็นความลับหรือข้อบ่งชี้ของพนักงานสอบสวน จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เสียหาย หรือผู้รับมอบอำนาจ หรือผู้อื่นมาแจ้งความที่สถานีตำรวจหรือโดยวิธีอื่น เช่น โทรศัพท์ วิทยุ ฯลฯ หลังจากพนักงานสอบสวนทราบเหตุแล้วต้องรับแจ้งทุกเรื่อง และต้องลงประจำวันไว้เป็นหลักฐานทุกเรื่อง พร้อมทั้งชี้แจงแนะนำข้อกฎหมายและการปฏิบัติในแต่ละเรื่อง ช่วยดำเนินการในส่วนที่สามารถจะทำได้ ถ้าเรื่องที่รับแจ้งเป็นความผิดอาญา ต้องทำสำนวนการสอบสวน และเห็นว่าร้องทุกข์ได้ พนักงานสอบสวนต้องรับคำร้องทุกข์ทุกเรื่อง

2. ขั้นตอนการออกไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเป็นขั้นตอนที่ทำให้ได้พยานหลักฐานในการฟ้องร้องผู้กระทำผิด และเกิดประโยชน์ในการทำสำนวนการสอบสวน เนื่องจากจะทำให้พนักงานสอบสวนรู้เรื่องราวและเหตุการณ์ในคดีชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งนี้พนักงานสอบสวนอาจร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุกับผู้ชำนาญการอื่นด้วยก็ได้ เช่น เจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน เจ้าหน้าที่วิทยาการเขต เจ้าหน้าที่วิทยาการจังหวัด แพทย์นิติเวช เป็นต้น

3. ขั้นตอนการสอบสวนปากคำผู้เสียหาย พยาน และผู้ต้องหา

พนักงานสอบสวนมีอำนาจทำการบันทึกปากคำของผู้เสียหาย หรือบุคคลอื่นๆ ที่เห็นว่าถ้อยคำของเขาอาจจะเป็นประโยชน์แก่รูปคดีได้ รายละเอียดที่ได้จากการสอบสวนปากคำและการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจะเป็นข้อวินิจฉัยของพนักงานสอบสวนในการตั้งข้อหาและฐานความผิดสำหรับเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษต่อไป นอกจากนี้ พนักงานสอบสวนอาจใช้ถ้อยคำให้การของผู้ต้องหาเป็นพยานหลักฐานยืนยันการกระทำความผิดตามข้อกล่าวหาได้ เพราะกฎหมายได้บัญญัติให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบก่อนว่าถ้อยคำที่ผู้ต้องหากล่าวหานั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 ซึ่งหมายรวมถึงการพิจารณาคดีของเจ้าพนักงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพิจารณาของศาลซึ่งมีอำนาจหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีนั้น

4. ขั้นตอนการรับคำร้องทุกข์กล่าวโทษในรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดี

การรับคำร้องทุกข์และกล่าวโทษถือเป็นสาเหตุแห่งการสอบสวน เพราะพนักงานสอบสวนจะมีอำนาจการสอบสวนคดีอาญาได้ก็ต่อเมื่อการกระทำผิดนั้นปรากฏขึ้นแก่พนักงาน

สอบสวนเอง หรือโดยการร้องทุกข์กล่าวโทษตามนัยที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือ เมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้น ผู้เสียหายหรือผู้เกี่ยวข้องก็จะมาแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานสอบสวน หากพนักงานสอบสวนพิจารณาแล้วเห็นว่าคดีมีมูลแห่งการทำความผิดจริงก็จะรับแจ้ง หรือรับคำร้องทุกข์ในรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดี แล้วทำการสืบสวนสอบสวนหาพยานหลักฐานมาเพื่อดำเนินการต่อผู้กระทำผิด

5. ขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐานตามระเบียบแห่งกฎหมาย

พนักงานสอบสวนจะต้องรวบรวมพยานหลักฐานด้วยความถูกต้องและเป็นธรรมตามระบบกล่าวหา ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวมีความสำคัญมากที่สุด นอกจากการรวบรวมพยานหลักฐานทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ พยานบุคคล พยานวัตถุ และพยานเอกสาร พนักงานสอบสวนยังมีอำนาจดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจตัวผู้เสียหาย การตรวจตัวผู้ต้องหา การตรวจค้นสิ่งของ การถ่ายภาพถ่าย แผนที่ หรือภาพวาดจำลองหรือพิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือหรือลายเท้าของผู้ต้องหา การค้นเพื่อพบสิ่งของซึ่งมีไว้เป็นความผิดหรือได้โดยการกระทำความผิดหรือได้ใช้หรือสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำความผิด ออกหมายเรียกบุคคลซึ่งครอบครองสิ่งของการยึดไว้ซึ่งสิ่งของที่ค้นพบหรือส่งมาให้ตามหมายเรียก เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดจากพยานหลักฐานต่างๆ

6. ขั้นตอนการเสนอความคิดเห็นทางคดีต่อผู้บังคับบัญชา

เมื่อพนักงานสอบสวนได้ทำการรวบรวมพยานหลักฐานเสร็จสิ้นแล้ว จะต้องสรุปสำนวนเป็นความเห็นของพนักงานสอบสวน ถ้าคดีใดไม่ปรากฏว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิด จะมีความเห็นควรงดการสอบสวนหรือให้งดการสอบสวน แต่ถ้ารู้ตัวผู้กระทำผิดไม่ว่าจะหลบหนีหรือจับตัวได้ หรือสิทธิภาคีอาญามาฟ้องระงับไปในบางกรณี จะมีความเห็นควรสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องแล้วเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงผู้มีอำนาจสั่งคดีตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยหรือระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี เมื่อผู้มีอำนาจสั่งคดีมีความเห็นอย่างไรจะต้องถือตามนั้น และถือเป็นความเห็นที่แท้จริงของพนักงานสอบสวนก่อนที่จะส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณา

7. ขั้นตอนการส่งสำนวนยังพนักงานอัยการเพื่อสั่งคดี

เมื่อผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนมีความเห็นทางคดีในสำนวนการสอบสวนนั้นแล้ว ก็จะมีการส่งสำนวนการสอบสวนดังกล่าวให้กับพนักงานอัยการ ซึ่งเป็นอีกหน่วยงานหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมทำการตรวจกลั่นกรองสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนส่งมาว่ามีมูลเพียงพอแก่การฟ้องผู้กระทำผิดตามที่ให้มีผู้กล่าวหาหรือไม่เพียงใด

ทั้งนี้อำนาจหน้าที่ในการสอบสวน เป็นอำนาจหน้าที่เฉพาะตัวจะมอบให้บุคคลอื่นทำการแทนไม่ได้ เว้นแต่การใดในการสอบสวนอยู่นอกเขตอำนาจของตนมีอำนาจส่งประเด็นไปให้พนักงานสอบสวนซึ่งมีอำนาจทำการนั้นจัดการแทนได้ หรือการใดที่เป็นสิ่งเล็กน้อยพนักงาน

สอบสวนมีอำนาจสั่งให้ผู้ได้บังคับบัญชาทำแทนได้ แต่ทั้งนี้เมื่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือกฎหมายอื่นมิได้บัญญัติเจาะจงให้ทำด้วยตนเอง

5. นโยบายการปฏิบัติราชการตำรวจภูธรภาค 8

สัณฐาน ชยนนท์ (2551) ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับตำรวจภูธรภาค 8 ในนโยบายการปฏิบัติราชการตำรวจภูธรภาค 8 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 ดังนี้ ตำรวจภูธรภาค 8 เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รับผิดชอบพื้นที่ 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน ซึ่งตั้งอยู่บนคาบสมุทรระหว่าง 2 ฝั่งทะเล โดยด้านชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ได้แก่ จังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช ด้านชายฝั่งทะเลอันดามัน ได้แก่ จังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต และกระบี่ มีเนื้อที่รวมทั้งสิ้น 41,593 ตารางกิโลเมตร ประชากร 3,813,897 คน สถานีตำรวจในความรับผิดชอบ 112 สถานี โดยเป็นสถานีระดับที่มีผู้กำกับการเป็นหัวหน้า 85 สถานี สารวัตรใหญ่เป็นหัวหน้า 16 สถานี สารวัตรเป็นหัวหน้า 11 สถานี อัตรากำลังพลข้าราชการตำรวจทั้งสิ้น 11,605 คน (แบ่งเป็นชั้นสัญญาบัตร 1,540 คน ชั้นประทวน 10,065 คน) เทียบอัตราส่วนตำรวจ 1 นาย รับผิดชอบพื้นที่ 3.58 ตารางกิโลเมตร และประชากร 329 คน

5.1 สถานการณ์ทั่วไปของตำรวจภูธรภาค 8

สภาพปัญหาอาชญากรรมหรือความสงบเรียบร้อยที่เกิดขึ้นมีความแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่ ภูมิประเทศ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง แต่เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้วสภาพปัญหาต่างๆ ประกอบไปด้วยปัญหาหลักที่สำคัญ ได้แก่

ปัญหาการประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย อันมีสาเหตุจากความขัดแย้งการประกอบอาชีพ การบุกรุกแก่งแย่งที่ดินทำกิน การเมืองท้องถิ่น

ปัญหาการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน อันมีสาเหตุมาจากสภาพเศรษฐกิจชะลอตัว ราคาผันผวนของพลังงานน้ำมัน ปัญหาอัตราเงินเฟ้อและคนว่างงาน

ปัญหาการชุมนุมประท้วง อันมีสาเหตุมาจากความขัดแย้งทางการเมืองและการเมืองท้องถิ่น การบุกรุกที่ดินทำกิน ราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ

นอกจากนี้ยังรวมไปถึงปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ปัญหาคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ปัญหาแรงงานต่างด้าว ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหาการท่องเที่ยว ปัญหาแหล่งบันเทิงสถานเริงรมย์ ปัญหาสังคมซึ่งเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

5.2 อำนาจหน้าที่ของตำรวจภูธรภาค 8

ตามพระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 5 กำหนดให้ตำรวจภูธรภาค 8 มีอำนาจหน้าที่ในเขตอำนาจการรับผิดชอบหรือเขตพื้นที่การปกครอง ดังนี้

5.2.1 กำหนดยุทธศาสตร์รวมทั้งวางแผน ควบคุม ตรวจสอบ ให้คำแนะนำ เสนอแนะการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของตำรวจภูธรภาคและหน่วยงานในสังกัด

5.2.2 บูรณาการร่วมกับหน่วยงานตำรวจหรือหน่วยงานอื่นที่มีความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

5.2.3 ควบคุม ตรวจสอบ แนะนำ หน่วยงานในสังกัดและตำรวจหน่วยงานอื่นที่อยู่ในพื้นที่ให้เป็นไปตามนโยบายของคณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

5.2.4 ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดระบบงานและบริหารงานบุคคล การเงิน การบัญชี การงบประมาณ การพัสดุ อาคารสถานที่และทรัพย์สินอื่นของตำรวจภูธรภาค 8

5.2.5 รักษาความปลอดภัยสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอาคันตุกะ

5.2.6 ดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การรักษาความสงบเรียบร้อย และการให้ความปลอดภัยแก่บุคคลสำคัญ ประชาชน ตลอดจนให้บริการช่วยเหลือประชาชน

5.2.7 ปฏิบัติงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับความผิดทางอาญา

5.2.8 ดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

5.2.9 ส่งเสริมและสนับสนุนเกี่ยวกับการบรรเทาสาธารณภัย

5.2.10 ดำเนินการเกี่ยวกับการจราจร

5.2.11 ดำเนินการเกี่ยวกับการสรรหาบุคคลเพื่อเข้ารับราชการตำรวจ

5.2.12 ดำเนินการวิเคราะห์ค้นคว้าหาความจำเป็นในการฝึกอบรม การสร้างและพัฒนาหลักสูตรระบบการเรียนการสอน จัดฝึกอบรมก่อนเข้ารับราชการตำรวจ และจัดฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพของข้าราชการตำรวจ พนักงานราชการและลูกจ้างในสังกัด

5.2.13 ดำเนินการเกี่ยวกับการฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน เพื่อสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การรักษาความสงบเรียบร้อย และรักษาความปลอดภัยในกิจการของตำรวจ

5.2.14 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ท้องถิ่นหรือชุมชนมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญา การรักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาความปลอดภัยของประชาชนตามความเหมาะสม และความต้องการแต่ละพื้นที่

5.2.15 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

5.3 วิสัยทัศน์ (Vision) และพันธกิจ (Mission) ของตำรวจภูธรภาค 8

5.3.1 วิสัยทัศน์ของตำรวจภูธรภาค 8

จากสถานการณ์ทั่วไปและสภาพปัญหาในพื้นที่ของตำรวจภูธรภาค 8 มีความแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่ภูมิประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการแก้ไขปัญหาดังกล่าวมีความชัดเจน สอดคล้องและเป็นระบบตามแนวทางกระจายอำนาจ กระจายความรับผิดชอบ และสร้างระบบการตรวจสอบจากประชาชนโดยสมบูรณ์ และเป็นรูปธรรม ตำรวจภูธรภาค 8 จึงได้พิจารณากำหนดจัดทำวิสัยทัศน์และพันธกิจของตำรวจภูธรภาค 8 เพื่อให้หน่วยในสังกัดได้มองเห็นอนาคตหรือทิศทางการทำงานที่ตำรวจภูธรภาค 8 มุ่งมั่นให้เกิดขึ้น ดังข้อความที่ว่า “ตำรวจภูธรภาค 8 เป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่ประชาชนศรัทธาและเชื่อมั่นให้บริการโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง”

5.3.2 พันธกิจของตำรวจภูธรภาค 8

ตำรวจภูธรภาค 8 มีงานที่ต้องดำเนินการดำเนินการ เพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดขึ้น ประกอบด้วยพันธกิจหลัก พันธกิจรอง และพันธกิจสนับสนุน รวม 15 ประการ ซึ่งจะขอลำดับถึงเพียงพันธกิจหลักซึ่งมี 5 ประการ ดังนี้

พันธกิจที่ 1 รักษาความปลอดภัยสำหรับองค์พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์

พันธกิจที่ 2 ดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การรักษาความสงบเรียบร้อย และการให้ความปลอดภัยแก่บุคคลสำคัญ ประชาชน ตลอดจนการให้บริการช่วยเหลือประชาชน

พันธกิจที่ 3 ปฏิบัติงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับความผิดอาญา

พันธกิจที่ 4 ดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

พันธกิจที่ 5 ดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมและอำนวยความสะดวกด้านการจราจร

5.4 นโยบายตำรวจภูธรภาค 8

ตำรวจภูธรภาค 8 ได้นำนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2551 – 2552 มาเป็นกรอบในการกำหนดนโยบายการปฏิบัติราชการ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีทิศทางสอดคล้องตามที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนดขึ้น ซึ่งประกอบด้วยนโยบายหลัก นโยบายเร่งด่วน และนโยบายพิเศษ รวม 19 ประการ ซึ่งจะขอกล่าวถึงเพียงนโยบายหลักซึ่งมี 6 ประการ ดังนี้

5.4.1 ดำรงไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีองค์พระมหากษัตริย์เป็นประมุข

การรักษาความปลอดภัยสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอาคันตุกะ ถือเป็นภารกิจสำคัญสูงสุดซึ่งต้องปฏิบัติอย่างเต็มกำลังความสามารถ โดยต้องมีแผนหรือคำสั่งปฏิบัติการอย่างชัดเจน รัดกุมและมีประสิทธิภาพ โดยปราศจากความบกพร่องผิดพลาดทุกประการ รวมทั้งให้ความสำคัญในการรักษาความปลอดภัยบุคคลสำคัญที่อยู่หรือเข้ามาในพื้นที่รับผิดชอบทั้งนี้หน่วยปฏิบัติต้องมีความพร้อมด้านกำลังพล ยานพาหนะ ยุทโธปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่มีคุณภาพ มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย ตลอดจนให้เร่งรัดการดำเนินการตามโครงการต่างๆ อันเนื่องมาจากพระราชดำรินในพื้นที่ให้รู้ดหน้าไปอย่างต่อเนื่อง

5.4.2 ด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

การให้ความสำคัญและจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนเป็นพิเศษ โดยมุ่งเน้นการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมด้วยการรณรงค์ทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะชุมชนให้เป็นพลังแผ่นดินในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานในการป้องกันอาชญากรรม พัฒนาและจัดระบบสายตรวจให้ปฏิบัติงานในเชิงรุก โดยจัดและกระจายสายตรวจประเภทต่างๆ โดยเฉพาะสายตรวจเดินเท้าลงสู่ชุมชนเพื่อให้มีผลในเชิงป้องปรามและให้ความพร้อมที่จะไปถึงที่เกิดเหตุได้อย่างรวดเร็ว สามารถระงับเหตุและให้บริการประชาชนทันสถานการณ์ เร่งรัดมาตรการด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมที่คุกคามต่อการดำรงชีวิตของประชาชน เพิ่มความเข้มในการตั้งด่านตรวจ จุดตรวจสัมพันธ์ เพื่อป้องปรามและสกัดกั้นการก่ออาชญากรรมทุกประเภท โดยเฉพาะการลักลอบนำพาลำเลียงอาวุธปืน อาวุธสงคราม วัตถุระเบิด ยาเสพติด และสิ่งของทรัพย์สินที่ผิดกฎหมายหรือได้จากการโจรกรรม และให้ผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดควบคุม กำกับดูแลการปฏิบัติอย่างใกล้ชิดเพื่อป้องกัน มิให้มีการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ หรือก่อปัญหาความเดือดร้อนแก่ประชาชน เข้มงวดกวดขันการ

จัดระเบียบสังคมให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล และเร่งรัดควบคุมอัตราการเกิดคดีให้เป็นไปตามเป้าหมาย ตามตัวชี้วัดที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนด

5.4.3 ด้านการอำนวยความสะดวก

การพัฒนาปรับปรุงงานอำนวยความสะดวกยุติธรรมระดับสถานีตำรวจ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและหน่วยงานข้างเคียงโดยพัฒนาพนักงานสอบสวนให้มีทักษะ มีความรู้ด้านการสอบสวนคดีอาญา และคดีความผิดในลักษณะพิเศษอื่นๆ เช่น คดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ คดีอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ คดีเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา การตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติด มีความรู้และความเข้าใจภาษาอังกฤษสามารถติดต่อสื่อสารและสอบสวนชาวต่างประเทศได้ รวมทั้งมีทักษะพื้นฐานงานนิติวิทยาศาสตร์พร้อมทั้งเสริมสร้างคุณธรรม จรรยาบรรณของพนักงานสอบสวน และความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เร่งรัดพัฒนาการสืบสวนสอบสวนให้เป็นระบบแบบบูรณาการ (Crime Solving Team) พัฒนารูปแบบงานอำนวยความสะดวกยุติธรรมระดับชุมชนที่มีกระบวนการร่วมกันระหว่างประชาชน และเจ้าหน้าที่ตามกระบวนการยุติธรรมเร่งรัด ผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นให้ความสำคัญ การควบคุม กำกับดูแล การอำนวยความสะดวกให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประสานหน่วยงานต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมในเชิงบูรณาการเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยและราบรื่น

5.4.4 ด้านการบริการประชาชน

การกำหนดมาตรการและแผนปฏิบัติการ เพื่อควบคุมจัดการจราจร ป้องกันและลดอุบัติเหตุจราจร ลดจำนวนผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บให้เป็นไปตามเกณฑ์และตัวชี้วัดที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนด เร่งรัดกวดขันการบังคับใช้กฎหมายจราจรอย่างเคร่งครัดและทั่วถึง รณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้การป้องกันลดอุบัติเหตุบนท้องถนน มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาจราจร บริการอำนวยความสะดวก ให้ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแก่นักท่องเที่ยว การกระจายบริการ การรักษาความสงบเรียบร้อยลงสู่ชุมชนอย่างทั่วถึง ปรับปรุงระบบวิธีการทำงานให้สั้นกระชับ สะดวกรวดเร็วและเสร็จสิ้น ณ จุดบริการประชาชน ดำเนินการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างตำรวจกับประชาชนพร้อมทั้งเผยแพร่ข่าวสารตำรวจให้ประชาชนรับทราบด้วยความถูกต้องและรวดเร็ว จัดเตรียมช่องทางการรับแจ้งข้อมูล ข่าวสาร เเบะแฉจากประชาชน

5.4.5 ด้านการรักษาความมั่นคงของชาติ และกิจการพิเศษ

การพัฒนาปรับปรุงระบบข้อมูลการข่าว ประสานการข่าวกับพื้นที่ข้างเคียง จัดทำแผนเผชิญเหตุและเตรียมกำลังพลชุดปฏิบัติการยุทธวิธีพิเศษ ชุดเก็บกู้วัตถุระเบิด กองร้อยควบคุมฝูงชน ชุดเจรจาต่อรองเพื่อรองรับภัยหรือเหตุสถานการณ์ต่างๆ และฝึกอบรมทบทวนให้มีทักษะ

และความพร้อมในการปฏิบัติ ดำเนินการสืบสวนปราบปรามการลักลอบหนีเข้าเมือง แรงงานต่าง
 ค้าผิดกฎหมาย อาชญากรรมข้ามชาติ และบุคคลที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ

5.4.6 ด้านการบริหารจัดการที่ดี

การบริหารจัดการโดยการกระจายอำนาจให้มีสายการบังคับบัญชาที่สั้นกระชับ
 เพื่อความรวดเร็วในการตัดสินใจและการบริการประชาชน บูรณาการทั้งภายในหน่วยและ
 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเน้นการทำงานอย่างมียุทธศาสตร์โดยมุ่งผลสำเร็จของงาน พัฒนา
 ผู้บริหารทุกระดับใหม่ทักษะการบริหารที่ดี มีคุณธรรมและประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
 พัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลด้วยระบบคุณธรรมในการให้ความดีความชอบ เรงัดการลง
 ทัณฑ์ ดำเนินการทางปกครองกับข้าราชการตำรวจที่กระทำผิดทางวินัย ทางอาญาอย่างรวดเร็ว
 เต็มขนาดและเป็นธรรม ส่งเสริมด้านสวัสดิการและการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ข้าราชการตำรวจทุก
 ระดับ และครอบครัวดำรงชีพอยู่ในความพอดีตามรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่จ่ายเกินฐานะ
 พัฒนาการศึกษอบรมโดยทำการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะเชิงวิชาชีพควบคู่ไปกับ
 ปลูกฝังคุณธรรมโดยต่อเนื่อง ควบคุม กำกับ ดูแลการบริหารงบประมาณให้มีความโปร่งใส
 เรงัดการเบิกจ่ายให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ควบคุมกำกับดูแลการใช้พลังงานงานไฟฟ้าและ
 น้ำมันเชื้อเพลิงให้เป็นไปตามมาตรการประหยัดพลังงานและเกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติ
 ราชการสูงสุด พัฒนาการบริหารระบบราชการโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ
 ปฏิบัติงานรวมทั้งตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติราชการของข้าราชการตำรวจ พัฒนา
 ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งด้านการวิเคราะห์
 ข้อมูล การรายงานในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อนำมาช่วยการบริหารจัดการและสนับสนุนการ
 ปฏิบัติงานด้านการบริหาร การจัดการองค์ความรู้ การป้องกันปราบปรามอาชญากรรม
 การให้บริการประชาชนได้อย่างถูกต้องแม่นยำทันสมัยเชื่อถือได้

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ มีดังนี้

ศุภชัย ไตรสมบุญ (2546) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การตรวจสถานที่เกิดเหตุ” ผลการศึกษา
 พบว่า การตรวจสถานที่เกิดเหตุต้องอาศัยหลักการและขั้นตอนการตรวจสถานที่เกิดเหตุที่ถูกต้อง
 ชัดเจนมีการปฏิบัติได้จริง ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของผู้ชำนาญการตรวจพิสูจน์
 สถานที่เกิดเหตุ ของกองพิสูจน์หลักฐาน สำนักงานวิทยาการตำรวจ ได้แก่ มีบุคลากร
 ผู้ชำนาญการตรวจพิสูจน์สถานที่เกิดเหตุจำนวนน้อย ไม่มีมาตรการป้องกันและรักษาสถานที่เกิด
 เหตุอย่างเป็นรูปธรรม ผู้ชำนาญการตรวจพิสูจน์สถานที่เกิดเหตุขาดความคล่องตัวในการ

ปฏิบัติงาน ขาดการฝึกอบรมด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่เกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ขาดความรู้ความเข้าใจด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานรวมทั้งขาดอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ป้องกันอันตรายจากการปฏิบัติงาน และขาดการติดต่อประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่วนแนวทางแก้ไข คือ ควรเพิ่มบุคลากรให้เพียงพอ มีมาตรการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างเป็นรูปธรรม ลดขั้นตอนสายการบังคับบัญชาเพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน จัดให้มีการฝึกอบรมด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่เกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและศึกษาดูงานต่างประเทศ ให้ความรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานและจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ป้องกันอันตรายจากการปฏิบัติงาน และจัดให้มีการสัมมนาระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สมาน ศิริเจริญสุข (2541) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การรักษาสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญา” ผลการศึกษาพบว่า สถานที่เกิดเหตุเป็นแหล่งสำคัญในการแสวงหาและเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน แต่พยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุมักถูกทำลายหรือทำให้เสียหายเพราะระเบียบปฏิบัติที่กำหนดให้เจ้าพนักงานปฏิบัติไม่สอดคล้องกับกฎหมาย เป็นเหตุให้ประชาชนที่เข้ามาในสถานที่เกิดเหตุกระทำการขัดต่อคำสั่งเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 368

สฤณี สืบพงษ์ศิริ (2546) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรู้และความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ต่อการป้องกันรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ” ผลการศึกษาพบว่า ระยะเวลาการปฏิบัติ และการอบรมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับงานด้านบรรเทาสาธารณภัยและกู้ภัยมีผลต่อความรู้ในเรื่องการป้องกันรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัย การอบรมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับงานด้านนิติเวชหรือการป้องกันรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ มีผลต่อความคิดเห็นในเรื่องการป้องกันรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัย ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัยต่อการป้องกันรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุมีความสัมพันธ์เชิงบวก

จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช (2540) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การกลั่นกรองพยานหลักฐานชั้นสอบสวน” ผลการศึกษาพบว่า การกลั่นกรองพยานหลักฐานชั้นสอบสวน พนักงานสอบสวนจะต้องกลั่นกรองให้ได้พยานหลักฐานที่ดีที่สุดหรือมีคุณค่าต่อการรับฟังของศาลให้มากที่สุด พยานหลักฐานที่ไม่มีประโยชน์ในคดีแต่อย่างใด พยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบหรือพยานหลักฐานที่ไม่เกี่ยวกับประเด็นแห่งคดีแล้ว พนักงานสอบสวนต้องกลั่นกรองพยานหลักฐานประเภทนี้ไม่ให้มีอยู่ในสำนวนการสอบสวน ในการสั่งคดีของพนักงานอัยการหรือการพิจารณาคดีชั้นศาลต้องอาศัยพยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนรวบรวมมาทั้งสิ้น

ธนพร วุฒิกวิภาค (2545) ศึกษาวิจัยเรื่อง “พยานหลักฐานเชิงวิทยาศาสตร์ในความผิดฐานฆ่าผู้อื่น” ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์มีความจำเป็น

ต่อการนำมาใช้พิสูจน์ความจริงในคดีฐานฆ่าผู้อื่นอันเป็นความผิดร้ายแรง ซึ่งพยานหลักฐานเชิงวิทยาศาสตร์สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบความผิดได้อย่างถูกต้องชัดเจน ทั้งนี้ พยานหลักฐานเชิงวิทยาศาสตร์จะสามารถใช้ในการตรวจพิสูจน์ความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพและลงโทษผู้กระทำผิดได้อย่างแน่นอน จึงต้องมีการกำหนดมาตรการและมาตรฐานในการจัดเก็บ การตรวจพิสูจน์ การรายงานผล ให้มีความรัดกุม ถูกต้อง โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และต้องกำหนดมาตรฐานในการกลั่นกรองและการรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อลดการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงาน

กิตติศักดิ์ ปลาทอง (2537) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนะของพนักงานสอบสวนต่อปัจจัยที่มีผลกระทบในการสอบสวนคดีอาญา : ศึกษาเฉพาะกรณีสถานีตำรวจภูธรภาค 1” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการสอบสวนคือ เครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัย การจัดอัตรากำลังในการปฏิบัติงานสอบสวนให้เหมาะสมกับปริมาณงานและเขตรับผิดชอบ ความพึงพอใจที่จะปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของทางราชการว่าด้วยการสอบสวน เป็นปัจจัยสำหรับการสอบสวนคดีอาญาประสบความสำเร็จ หากกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งที่มีอยู่จำนวนมากเกินไปเป็นปัจจัยที่ทำให้พนักงานสอบสวนมีโอกาสดเกิดความบกพร่องในงานสอบสวนคดีอาญาได้ การได้รับโอกาสจากผู้บังคับบัญชาที่คอยให้กำลังใจมากกว่าตำหนิ การศึกษาอบรมให้เกิดความชำนาญเพิ่มประสิทธิภาพของงานสอบสวน

ชาตรี เชื้ออภัย (2544) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาพนักงานสอบสวนเพื่อให้บริการประชาชนตามแนวนโยบายสำนักงานตำรวจแห่งชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณีกองบัญชาการตำรวจนครบาล” ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมแล้วพนักงานสอบสวนมีทัศนะที่เห็นด้วยระดับน้อยต่อปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากพนักงานสอบสวนใน แต่ละขั้นตอนการสอบสวน ซึ่งได้แก่ การรับแจ้งความ การสอบสวนปากคำผู้มาแจ้งความ การรับคำร้องทุกข์ การรวบรวมหลักฐานตามกฎหมาย การเสนอความเห็นทางคดีต่อผู้บังคับบัญชา และการส่งสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการสั่งคดี แต่ในขั้นตอนการออกไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุพนักงานสอบสวนมีทัศนะที่เห็นด้วยระดับปานกลาง พนักงานสอบสวนมีทัศนะที่เห็นด้วยระดับมากต่อแนวทางการพัฒนาพนักงานสอบสวนในด้านความรู้ ทักษะ ทักยะ ความชำนาญและเทคนิคการปฏิบัติ และในภาพรวมพนักงานสอบสวนที่มีปริมาณงานรับผิดชอบเฉลี่ยต่อปีต่างกันจะมีทัศนะต่อแนวทางการพัฒนาพนักงานสอบสวนในด้านความชำนาญและเทคนิคการปฏิบัติ และในภาพรวม แตกต่างกัน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ จะเห็นว่าได้มีกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ และหลักวิชาการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุกำหนดไว้อย่างชัดเจน ซึ่งเปรียบเสมือนคู่มือที่พนักงานสอบสวนสามารถนำไปใช้ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุได้เป็น

อย่างดี ทั้งนี้ การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจะมีประสิทธิภาพหรือไม่นั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับหลักกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ หรือหลักวิชาการที่ได้มีการกำหนดมาแล้วยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ อีกหลายประการดังที่ได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยว่าการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนมักจะต้องประสบปัญหาในด้านการขาดแคลนกำลังพล การขาดความรู้ความสามารถ การขาดแคลนอุปกรณ์เครื่องมือ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิจัยส่วนใหญ่จะศึกษาการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนในภาพรวมไม่ได้มีการศึกษาเฉพาะการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุแต่อย่างใด ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการศึกษาการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนเฉพาะการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ หากพนักงานสอบสวนมีการปฏิบัติในขั้นตอนดังกล่าวอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการจะส่งผลต่อการคลี่คลายคดีอาญาได้มากขึ้น อีกทั้งพื้นที่ในความรับผิดชอบตำรวจภูธรภาค 8 มีความสำคัญต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวของประเทศ ถ้าคดีอาญาลดลงก็จะสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวรวมทั้งประชาชนทั่วไปได้มากขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ในประเด็นการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเพื่อนำไปสู่การพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) เพื่อศึกษาถึงการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบที่เกิดเหตุ ปัญหาและอุปสรรคในงานตรวจสอบที่เกิดเหตุ และข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการปรับปรุงและพัฒนางานด้านตรวจสอบที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 โดยมีการกำหนดประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การกำหนดประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรเป้าหมาย คือ พนักงานสอบสวน (สบ1) – (สบ3) ของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 จำนวนประชากร 482 คน (กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 8, 2552) ทั้งนี้ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากวิธีของทาโร่ ยามานะ (Taro Yamane) (Yamane, 1973 อ้างถึงใน ชีรวิทย์ เอกะกุล 2543) และสัมภาษณ์เจาะลึกพนักงานสอบสวนจำนวน 5 คน โดยหัวหน้าสถานีตำรวจเป็นผู้คัดเลือกพนักงานสอบสวนที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นด้านการสอบสวนและตรวจสอบที่เกิดเหตุ

สูตรการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากวิธีของทาโร่ ยามานะ มีดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n	หมายถึง	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
e	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง (0.05)
N	หมายถึง	ขนาดของประชากรเป้าหมาย

แทนค่าสูตร

$$n = \frac{482}{1 + 482 (0.05)^2}$$

$$= 218.5 \approx 219$$

ในการศึกษาพบว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะเก็บจริงมีจำนวนทั้งสิ้น 219 คน จากนั้นใช้วิธีการเทียบสัดส่วนกับจำนวนสถานีตำรวจแต่ละจังหวัดในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 เพื่อให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบสัดส่วนและขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากประชากรเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมาย	สถานีตำรวจในแต่ละ ภ.จว. (สถานี)	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (คน)
ภ.จว. กระบี่	10	20
ภ.จว. ชุมพร	16	31
ภ.จว. นครศรีธรรมราช	32	62
ภ.จว. พังงา	11	22
ภ.จว. ภูเก็ต	8	16
ภ.จว. ระนอง	9	18
ภ.จว. สุราษฎร์ธานี	26	50
รวม	112	219

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้ การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากร คือ พนักงานสอบสวน (สบ1) – (สบ3) ในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ซึ่งมีจำนวน 482 คน จาก 112 สถานี จากนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 219 คน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เจาะลึกเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งมีวิธีการ ดังนี้

2.1.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เจาะลึกในการวิจัย

2.1.2 กำหนดขอบเขตเนื้อหาของคำถามเพื่อให้ครอบคลุมตัวแปรต่าง ๆ ที่จะทำการศึกษา สำหรับแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ระดับชั้นยศ ตำแหน่ง ระยะเวลาการปฏิบัติงานด้านการสอบสวน ระยะเวลาที่ผ่านการเข้ารับการฝึกอบรมมาแล้ว เงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษต่อเดือน และจังหวัดที่สังกัด จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ และวิธีการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในแต่ละขั้นตอน จำนวน 64 ข้อ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร 2550 : 281) โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

- 1 หมายถึง ไม่มีการปฏิบัติเกิดขึ้น
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติเกิดขึ้นในระดับน้อยถึงปานกลาง (1% - 50%)
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติเกิดขึ้นในระดับมากถึงมากที่สุด (51% - 99%)
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติเกิดขึ้นทุกครั้ง

นำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามหลักสถิติ ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 3.00 – 4.00 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมาก
 ค่าเฉลี่ย 2.00 – 2.99 หมายถึง ระดับการปฏิบัติปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.99 หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อย

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ จำนวน 2 ข้อ

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวกับงานนิติวิทยาศาสตร์ การพิสูจน์หลักฐาน การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ระเบียบข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และนโยบายการปฏิบัติราชการตำรวจภูธรภาค 8 โดยศึกษาค้นคว้าจากระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกฎหมาย บทความ งานวิจัย หนังสือ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.3 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัย เมื่อผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเป็นที่เรียบร้อยแล้วได้ดำเนินการทดสอบคุณภาพแบบสอบถามด้านต่างๆ ดังนี้

2.3.1 การหาความตรง (Validity) ด้วยการหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ดังนี้

2.3.1.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การวิจัย และการใช้ภาษา เกี่ยวกับความเหมาะสม ถูกต้องตามหลักวิชาการ และครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษาวิจัย

2.3.1.2 นำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ มาแก้ไข ปรับปรุงแบบสอบถามให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่ต้องการศึกษาวิจัย

2.3.1.3 นำเครื่องมือไปทดลองใช้

2.3.2 การหาความเที่ยง (Reliability) ก่อนนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปใช้จริง ได้นำไปทดสอบกับพนักงานสอบสวน (สบ1) – (สบ3) ของสถานีตำรวจสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดภูเก็ต ซึ่งมีสภาพปัญหาและลักษณะทางกายภาพของพื้นที่คล้ายคลึงกันจำนวน 30 คน ผู้วิจัยทำการทดสอบกลุ่มโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้เท่ากับ 0.92 แสดงว่าเครื่องมือหรือแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถืออยู่ในเกณฑ์สูง

สำหรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้วิจัยใช้ข้อคำถามเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ปัญหาและอุปสรรคในงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ปัญหาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนางานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ รวมทั้งสัมภาษณ์ประวัติส่วนตัวที่ข้อคำถามคล้ายกับข้อมูลสถานภาพทั่วไปในแบบสอบถาม ทั้งนี้เพื่อนำผลการสัมภาษณ์มาอธิบายในภาพรวมและเสริมผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

3.3.1 ผู้วิจัยนำหนังสือราชการจากคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ไปขอความร่วมมือจากตำรวจภูธรภาค 8 จากนั้นผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 8 ได้มีหนังสือแจ้งให้พนักงานสอบสวนในสังกัดให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม รวมไปถึงการให้สัมภาษณ์ และให้เอกสารบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัย

3.3.2 ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้พนักงานสอบสวน (สบ1) - (สบ3) ในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 โดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ แล้วขอความร่วมมือให้ส่งแบบสอบถามกลับ

ภายในเวลา 1 เดือน พร้อมทั้งโทรศัพท์ประสานงานกับหัวหน้างานสอบสวนแต่ละสถานี เมื่อได้รับแบบสอบถามที่ส่งกลับมาแล้วผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีวิจัยต่อไป

3.3.3 ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์แบบเจาะลึกพนักงานสอบสวนจำนวน 5 คน ที่หัวหน้าสถานีตำรวจเป็นผู้คัดเลือกพนักงานสอบสวนที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นด้านการสอบสวนและตรวจสถานที่เกิดเหตุ ในขั้นตอนดังกล่าวผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ด้วยตนเองโดยใช้ทั้งวิธีการจดบันทึกและใช้เครื่องบันทึกเสียงแล้วถอดเทป จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาบรรยายสรุปเชิงพรรณนา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามพนักงานสอบสวน (สบ1) - (สบ3) ของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 จำนวน 219 ฉบับ ไปลงรหัสข้อมูล แล้ววิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistic Package For The Social Science - SPSS)

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่

1.1 การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ยหรือตัวกลางเลขคณิต (Average or Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายถึงลักษณะการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่างด้านการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ และด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

2. สถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่

2.1 การคำนวณค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ในการเปรียบเทียบข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างกับการปฏิบัติงานด้านการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ และด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนางานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพนักงานสอบสวน (สบ1) – (สบ3) ของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 จำนวน 219 คน และการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) พนักงานสอบสวนจำนวน 5 คน แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
2. ข้อมูลการตรวจสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8
3. การทดสอบสมมติฐาน
4. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ
5. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึกเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

1. ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

ในด้านอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีช่วงอายุระหว่าง 41- 50 ปี จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 47.03 รองลงมา มีช่วงอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 32.42 มีช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 10.50 และมีช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปี เพียง 22 คน คิดเป็นร้อยละ 10.05

ในด้านระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 78.50 รองลงมาคือระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 19.60 และมีระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.83

ในด้านระดับชั้นยศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีชั้นยศเป็นพันตำรวจโท จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 53.90 รองลงมาคือชั้นยศร้อยตำรวจเอก จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 17.40 และมีชั้นยศร้อยตำรวจตรีเพียง 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.74

ในด้านตำแหน่ง พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานสอบสวน (สบ 2) จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 35.60 รองลงมาคือพนักงานสอบสวน (สบ1) จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 33.30 และพนักงานสอบสวน (สบ3) จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 31.10 ตามลำดับ

ในด้านระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน 11- 15 ปี จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 27.90 รองลงมาคือระยะเวลา 6 – 10 ปี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 24.20 และระยะเวลา 16 – 20 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 23-30

ในการฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุมาแล้วเป็นระยะเวลา 2 - 5 ปี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 37.40 รองลงมาคือเคยเข้ารับการฝึกอบรมมาแล้วเป็นระยะเวลามากกว่า 5 ปีขึ้นไป จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 30.10 และยังมีกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 14.60

ในการมีเงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษต่อเดือน 15,001 - 23,000 บาท จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 45.20 รองลงมาคือ 23,001 – 31,000 บาท จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 35.60 และไม่พบกลุ่มตัวอย่างที่มีเงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษต่อเดือนมากกว่า 39,000 บาท ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลสถานภาพทั่วไป	จำนวน (n = 219)	ร้อยละ (100.00)
1. อายุ		
- ต่ำกว่า 30 ปี	22	10.05
- 31 – 40 ปี	71	32.42
- 41 – 50 ปี	103	47.03
- 51 ปีขึ้นไป	23	10.50

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลสถานภาพทั่วไป	จำนวน (n = 219)	ร้อยละ (100.00)
2. อายุ		
- ต่ำกว่า 30 ปี	22	10.05
- 31 – 40 ปี	71	32.42
- 41 – 50 ปี	103	47.03
- 51 ปีขึ้นไป	23	10.50
3. ระดับการศึกษาสูงสุด		
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	4	1.83
- ปริญญาตรี	172	78.50
- ปริญญาโทและสูงกว่า	43	19.60
4. ระดับชั้นยศ		
- ร.ต.ต.	6	2.74
- ร.ต.ท.	31	14.20
- ร.ต.อ.	38	17.40
- พ.ต.ต.	26	11.90
- พ.ต.ท.	118	53.90
5. ตำแหน่ง		
- พนักงานสอบสวน (สบ1)	73	33.30
- พนักงานสอบสวน (สบ2)	78	35.60
- พนักงานสอบสวน (สบ3)	68	31.10
6. ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน		
- น้อยกว่า 5 ปี	45	20.50
- 6 - 10 ปี	53	24.20
- 11 - 15 ปี	61	27.90
- 16 - 20 ปี	51	23.30
- 21 ปีขึ้นไป	9	4.11

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลสถานภาพทั่วไป	จำนวน (n = 219)	ร้อยละ (100.00)
7. เคยผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบที่เกิดเหตุมาแล้ว	32	14.60
- ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม	39	17.80
- น้อยกว่า 2 ปี	82	37.40
- 2 - 5 ปี	66	30.10
- มากกว่า 5 ปีขึ้นไป		
8. เงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษต่อเดือน		
- 7,000 - 15,000 บาท	29	13.20
- 15,001 - 23,000 บาท	99	45.20
- 23,001 - 31,000 บาท	78	35.60
- 31,001 - 39,000 บาท	13	5.94
- มากกว่า 39,000 บาท	-	-

2. การตรวจสอบที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8

ในการศึกษาการตรวจสอบที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการบริหารจัดการสถานีที่เกิดเหตุในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.50$, S.D. = 0.45) และด้านการตรวจสอบที่เกิดเหตุในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.87$, S.D. = 0.37) เช่นเดียวกัน ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจ ในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการ ปฏิบัติ
1. ด้านการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ	2.50	0.45	ปานกลาง
2. ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ	2.87	0.37	ปานกลาง
รวม	2.68	0.37	ปานกลาง

2.1 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุระดับปานกลาง เมื่อทำการสำรวจเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการสอบถามข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ที่ไปถึงสถานที่เกิดเหตุชุดแรก ผู้เสียหาย พยาน บุคคลแวดล้อม ($\bar{x} = 3.60$, S.D. = 0.63) นำข้อมูลจากบุคคล ระบบฐานข้อมูล หรือพยานวัตถุที่ตรวจพบมาประมวลเหตุการณ์ (Reconstruction) ($\bar{x} = 3.26$, S.D. = 0.76) และระมัดระวังในการให้ข้อมูลแก่สื่อมวลชนเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุคดีต่างๆ ($\bar{x} = 3.11$, S.D. = 0.95) ตามลำดับ แต่มีการจัดทีมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอยู่ในระดับน้อย ซึ่งประกอบไปด้วย หัวหน้าที่ เจ้าหน้าที่ถ่ายภาพ เจ้าหน้าที่ทำแผนผังและเจ้าหน้าที่เก็บพยานวัตถุ ($\bar{x} = 1.73$, S.D. = 0.81) การตั้งจุดสั่งการ (Command Post) ก่อนเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ($\bar{x} = 1.75$, S.D. = 0.88) และการจัดทีมในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ (ทีม หมายถึง สมาชิกไม่ต่ำกว่า 4 คน) ($\bar{x} = 1.91$, S.D. = 0.78) ตาม ลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีดำรงในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการ
บริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีดำรงในเขตพื้นที่ ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการ ปฏิบัติ
1. การสอบถามข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตรวจ สถานที่เกิดเหตุจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง (เช่น เจ้าหน้าที่ที่ ไปถึงสถานที่เกิดเหตุชุดแรก ผู้เสียหาย พยาน บุคคล แวดล้อม)	3.60	0.63	มาก
2. การนำข้อมูลจากบุคคล ระบบฐานข้อมูล หรือ พยานวัตถุที่ตรวจพบมาประมวลเหตุการณ์ (Reconstruction)	3.26	0.76	มาก
3. การจัดทีมในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ (ทีม หมายถึง สมาชิกไม่ต่ำกว่า 4 คน)	1.91	0.78	น้อย
4. การจัดทีมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ประกอบไปด้วย หัวหน้าทีม เจ้าหน้าที่ถ่ายภาพ เจ้าหน้าที่ทำแผนผัง และเจ้าหน้าที่เก็บพยานวัตถุ	1.73	0.81	น้อย
5. การกำหนดเวลาในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุแต่ละคดี อย่างเหมาะสม	2.62	0.97	ปานกลาง
6. การจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือในการตรวจสอบสถานที่เกิด เหตุแต่ละครั้งอย่างครบถ้วน เช่น ชุดกันสถานที่เกิด เหตุ ชุดเก็บพยานวัตถุ ชุดถ่ายภาพ เครื่องมือการ สื่อสาร และเครื่องมือในการตรวจค้น	2.06	0.90	ปานกลาง
7. การตั้งจุดสั่งการ (Command Post) ก่อนเข้าตรวจ สถานที่เกิดเหตุ	1.75	0.88	น้อย
8. การประสานกับหน่วยงานอื่นได้เป็นอย่างดี เมื่อมี ความจำเป็นต้องร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุกับหน่วยงาน นั้น (เช่น วท.เขต วท.จว. แพทย์)	2.76	0.79	ปานกลาง

ตารางที่ 5 (ต่อ)

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการ ปฏิบัติ
9. การประสานงานกับสื่อมวลชน และกำหนดขอบเขต พื้นที่ไม่ให้สื่อมวลชนเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุ	2.15	0.86	ปานกลาง
10. ความระมัดระวังในการให้ข้อมูลแก่สื่อมวลชน เกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุคดีต่างๆ	3.11	0.95	มาก
รวม	2.50	0.45	ปานกลาง

2.2 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการ ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

2.2.1 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เรื่อง การรับแจ้งเหตุและการเดินทางไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในระดับมากเกือบทุกข้อ เช่น การลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐานเมื่อได้รับแจ้งเหตุ สำหรับคดีสำคัญหรือเป็นคดีที่น่าสนใจของประชาชนได้รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับขั้นทุกครั้ง ($\bar{x} = 3.67$, S.D. = 0.59) เมื่อรับแจ้งเหตุแล้วได้แจ้งให้สายตรวจหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่ใกล้พื้นที่เกิดเหตุไปดูแลป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุทุกครั้ง ($\bar{x} = 3.64$, S.D. = 0.55) แต่หลังจากรับแจ้งเหตุได้แจ้ง วท.เขต/ วท.จว. จะมาร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ($\bar{x} = 2.76$, S.D. = 0.76) อยู่ในระดับปานกลาง ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีดำรงในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการ
ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เรื่อง การรับแจ้งเหตุและการเดินทางไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีดำรงในเขตพื้นที่ ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการ ปฏิบัติ
1. เมื่อได้รับแจ้งเหตุได้ลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐาน สำหรับคดีสำคัญหรือเป็นคดีที่น่าสนใจของประชาชน และได้รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับชั้น	3.67	0.59	มาก
2. เมื่อรับแจ้งเหตุแล้วได้แจ้งให้สายตรวจหรือเจ้าหน้าที่ ตำรวจที่อยู่ใกล้พื้นที่เกิดเหตุไปดูแลป้องกันรักษาสถานที่ เกิดเหตุ	3.64	0.55	มาก
3. เมื่อได้รับแจ้งเหตุได้แจ้งกับผู้แจ้งเหตุ/ผู้เสียหายว่า “อย่า เคลื่อนย้ายหรือรื้อค้นทรัพย์สินใดๆ ให้รอจน กระทั่งเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญไปทำการตรวจเก็บพยาน หลักฐานเสร็จสิ้นก่อน”	3.50	0.65	มาก
4. มีการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ สภาพอากาศ และวัตถุพยานที่สำคัญในคดีจากผู้แจ้งเหตุ	3.01	0.80	มาก
5. เมื่อได้รับแจ้งเหตุจะออกเดินทางไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ภายในเวลาไม่เกิน 15 นาที	3.19	0.60	มาก
6. หลังจากรับแจ้งเหตุได้แจ้ง วท.เขต/วท.จว. มาร่วมตรวจ สถานที่เกิดเหตุ	2.76	0.76	ปานกลาง
รวม	3.30	2.41	มาก

2.2.2 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีดำรงในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8
ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เรื่อง การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ ในภาพรวมมีการปฏิบัติ
ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ได้ละเว้นพฤติกรรมที่เป็น
การเพิ่มหรือทำลายพยานวัตถุเมื่ออยู่ในสถานที่เกิดเหตุ เช่น สูบบุหรี่ เคี้ยวหมากฝรั่ง รับประทาน
อาหาร พุดคุยโทรศัพท์ ใช้มือเปล่าบิดลูกบิดประตู เปิดน้ำในตู้เย็นดื่ม ใช้ห้องน้ำห้องส้วม เปิด
ปิดสวิทช์ไฟ/พัดลม เป็นต้น ($\bar{x} = 3.17$, S.D. = 0.99) สำหรับหัวข้อจะปฏิบัติในระดับปานกลาง

ทั้งสิ้น เช่น เมื่อเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุสามารถสวมอุปกรณ์ป้องกัน เช่น ถุงมือ หมวกคลุมผม ถุงครอบเท้า และผ้าปิดปาก อย่างครบถ้วน ($\bar{x} = 2.01$, S.D. = 0.90) เมื่อเดินเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุที่เป็นอาคารได้ปิดไฟในห้องหรือทำให้แสงสว่างน้อยลง แล้วใช้ไฟฉายส่องทำมุมเฉียงกับพื้นเพื่อหารอยเท้าและพยานวัตถุขนาดเล็กที่อยู่บนพื้น ($\bar{x} = 2.10$, S.D. = 0.93) ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เรื่อง การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. เมื่อทำการปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุด้วย Police Line /เชือก/แผงเหล็ก/อื่นๆ ได้จัดเจ้าหน้าที่ตำรวจเฝ้าประจำแนวกันด้วย	2.69	0.90	ปานกลาง
2. เมื่อเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุสามารถสวมอุปกรณ์ป้องกัน เช่น ถุงมือ หมวกคลุมผม ถุงครอบเท้า และผ้าปิดปาก อย่างครบถ้วน	2.01	0.90	ปานกลาง
3. นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจสถานที่เกิดเหตุในเบื้องต้น (Preliminary Survey) มาใช้ในการกำหนดขอบเขตพื้นที่ปิดล้อม สถานที่เกิดเหตุ และวางแผนกำหนดเส้นทางการเข้าสถานที่เกิดเหตุ (การสำรวจเบื้องต้นเป็นการเดินผ่านรอบๆ สถานที่เกิดเหตุแล้วสังเกตพยานวัตถุที่พบโดยไม่ต้องหยิบจับแต่อย่างใด)	2.56	0.88	ปานกลาง
4. เมื่ออยู่ในสถานที่เกิดเหตุได้ละเว้นพฤติกรรมที่เป็นการเพิ่มหรือทำลายพยานวัตถุ เช่น สูบบุหรี่ เลี้ยวหมากฝรั่ง รับประทานอาหาร พุดคุยโทรศัพท์ ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เปิดน้ำในตู้เย็นดื่ม ใช้น้ำในห้องส้วม เปิด-ปิดสวิทช์ไฟ/พัดลม เป็นต้น	3.17	0.99	มาก
5. เมื่อเดินเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุที่เป็นอาคารได้ปิดไฟในห้องหรือทำให้แสงสว่างน้อยลง แล้วใช้ไฟฉายส่องทำมุมเฉียงกับพื้นเพื่อหารอยเท้าและพยานวัตถุขนาดเล็กที่อยู่บนพื้น	2.10	0.93	ปานกลาง

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการ ปฏิบัติ
6. เมื่อจำเป็นต้องให้แพทย์ หน่วยกู้ภัย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุได้ให้คำแนะนำในการเข้าสถานที่เกิดเหตุเพื่อจะไม่เพิ่มและไม่ทำลายพยานหลักฐาน	2.77	0.90	ปานกลาง
รวม	2.55	0.58	ปานกลาง

2.2.3 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เรื่อง การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น ในภาพรวมปฏิบัติระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญเป็นพิเศษในการค้นหาพยานหลักฐานบริเวณเส้นทางเข้าออก เส้นทางหลบหนี และบริเวณที่คนร้ายกระทำการต่างๆ ($\bar{x} = 3.26$, S.D. = 0.76) และกรณีมีผู้เสียชีวิตในสถานที่เกิดเหตุ มีเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ วท.เขต /วท.จว. ได้ทำการตรวจเก็บพยานหลักฐานทั้งหมดก่อน แล้วจึงให้แพทย์เข้าชันสูตรพลิกศพ ($\bar{x} = 3.01$, S.D. = 0.93) ดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เรื่อง การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการ ปฏิบัติ
1. นำข้อมูลจากการสำรวจเบื้องต้น/ข้อมูลจากผู้เสียหายและพยานมาประเมินเพื่อวางแผนวางแผนการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ	2.84	0.87	ปานกลาง
2. ประสบปัญหาในการลำดับขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ	2.36	0.80	ปานกลาง
3. ประเมินและคำนึงถึงความปลอดภัยของทีมงานก่อนเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ	2.85	0.96	ปานกลาง

ตารางที่ 8 (ต่อ)

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีดำรงในเขตพื้นที่ ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
4. ให้ความสำคัญเป็นพิเศษในการค้นหาพยานหลักฐานบริเวณเส้นทางเข้าออก เส้นทางหลบหนี และบริเวณที่คนร้ายกระทำการต่างๆ	3.26	0.76	มาก
5. กรณีมีผู้เสียชีวิตในสถานที่เกิดเหตุ จะให้เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ท.เขต / วท.จว. ได้ทำการตรวจเก็บพยานหลักฐานทั้งหมดก่อนแล้วจึงให้แพทย์เข้าชันสูตรพลิกศพ	3.01	0.93	มาก
6. หลังจากตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้นแล้ว ได้สำรวจสถานที่เกิดเหตุอีกครั้งหนึ่ง (Final Survey) ซึ่งเป็นการตรวจสอบความสมบูรณ์ที่ได้จากการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เช่น ความครบถ้วนถูกต้องของการบันทึก การค้นหาและการเก็บรวบรวมพยานวัตถุ	2.99	0.80	ปานกลาง
รวม	2.89	0.51	ปานกลาง

2.2.4 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีดำรงในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เรื่อง การบันทึกสถานที่เกิดเหตุ

ด้านการจดบันทึก การปฏิบัติในภาพรวมมีระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับสมุดจดบันทึกการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ดังเช่นพยานหลักฐานชิ้นสำคัญ ($\bar{x} = 3.33$, S.D. = 0.73) และจดบันทึกตั้งแต่เวลาที่รับแจ้งเหตุ ต่อเนื่องไปจนกระทั่งเวลาที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น ($\bar{x} = 3.15$, S.D. = 0.89) มาก แต่ใช้วิธีการบันทึกแบบอื่นประกอบการจดบันทึก เช่น การบันทึกเสียง การถ่ายภาพวิดีโอ เป็นต้น ($\bar{x} = 1.97$, S.D. = 0.84) น้อย ดังแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีดำรงในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการ
ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เรื่อง การจذبบันทึก

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีดำรงในเขตพื้นที่ ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการ ปฏิบัติ
การจذبบันทึก			
1. บันทึกสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ง่ายในห้องที่เกิด เหตุ เช่น สภาพแสงไฟ กลิ่น เสียง อุณหภูมิ การปิด-เปิด ประตู/หน้าต่าง เป็นต้น	2.84	0.91	ปานกลาง
2. สามารถเขียนรายงานการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุได้จาก การจذبบันทึกโดยไม่ต้องอาศัยภาพถ่ายประกอบ	2.60	0.88	ปานกลาง
3. ประสบปัญหาการบรรยายลักษณะของสถานที่เกิดเหตุ เช่น การบอกตำแหน่งห้อง การบอกตำแหน่งทรัพย์สินในห้อง การบรรยายเส้นทางเข้าออกคนร้าย การบรรยายลักษณะการ ลามไหม้ในคดีเพลิงไหม้ เป็นต้น	2.32	0.82	ปานกลาง
4. ให้ความสำคัญกับสมุดจذبบันทึกการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ดังเช่นพยานหลักฐานชิ้นสำคัญ	3.33	0.73	มาก
5. มีการจذبบันทึกตั้งแต่เวลาที่รับแจ้งเหตุ ต่อเนื่องไปจนกระทั่ง เวลาที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น	3.15	0.89	มาก
6. ใช้วิธีการบันทึกแบบอื่นประกอบการจذبบันทึก เช่น การ บันทึกเสียง การถ่ายภาพวิดีโอ เป็นต้น	1.97	0.84	น้อย
รวม	2.89	0.51	ปานกลาง

ด้านการถ่ายภาพ การปฏิบัติในภาพรวมมีระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็น
รายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะถ่ายภาพตำแหน่งและสภาพพยานวัตถุที่พบก่อนที่จะเก็บ
รวบรวม ($\bar{x} = 3.43$, S.D. = 0.69) และเมื่อพบพยานวัตถุในสถานที่เกิดเหตุได้ทำการถ่ายภาพทั้งใน
ระยะไกล ระยะกลาง และระยะใกล้ (ระยะไกล คือ การถ่ายภาพมุมกว้างให้เห็นสภาพทั่วไป
ระยะกลาง คือ การถ่ายภาพให้เห็นความสัมพันธ์ของพยานวัตถุกับสถานที่เกิดเหตุ ระยะใกล้ คือ
การถ่ายภาพให้เห็นรายละเอียดของพยานวัตถุ ($\bar{x} = 3.05$, S.D. = 0.80) ดังแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการ
ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เรื่อง การถ่ายภาพ

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการ ปฏิบัติ
การถ่ายภาพ			
1. จัดทำบัญชีภาพถ่าย (Photographic Log) ซึ่งประกอบด้วย ชนิดของกล้องและฟิล์มที่ใช้ ลำดับภาพถ่าย และ รายละเอียดภาพที่ถ่าย	2.17	1.11	ปานกลาง
2. ถ่ายภาพสภาพแวดล้อมรอบสถานที่เกิดเหตุทุกด้าน กรณีสถานที่เกิดเหตุเป็นห้อง เช่น คดีฆาตกรรมใน ห้องพักพาร์ทเมนต์ ท่านได้ทำการถ่ายภาพในระยะไกล จากทั้ง 4 มุมห้อง	2.89	0.99	ปานกลาง
3. ในสถานที่เกิดเหตุที่มีบริเวณกว้างได้ใช้วิธีการถ่ายภาพ ต่อกัน (Panorama)	2.45	0.95	ปานกลาง
4. เมื่อพบวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุได้ทำการถ่ายภาพทั้ง ในระยะไกล ระยะกลาง และระยะใกล้ (ระยะไกล คือ การถ่ายภาพมุมกว้างให้เห็นสภาพทั่วไป ระยะกลาง คือ การถ่ายภาพให้เห็นความสัมพันธ์ของพยานวัตถุกับ สถานที่เกิดเหตุ และระยะใกล้ คือ การถ่ายภาพให้เห็น รายละเอียดของพยานวัตถุ)	3.05	0.80	มาก
5. มีการวางมาตราส่วนกำกับทุกครั้งถ่ายภาพในระยะใกล้	2.63	0.90	ปานกลาง
6. ถ่ายภาพตำแหน่งและสภาพพยานวัตถุที่พบก่อนที่จะ เก็บรวบรวม	3.43	0.69	มาก
รวม	2.77	0.57	ปานกลาง

ด้านการทำแผนที่/แผนผัง การปฏิบัติในภาพรวมมีระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะทำแผนที่หรือแผนผังสถานที่เกิดเหตุ โดยให้ทิศเหนือชี้ไปทางหัวกระดาษเสมอ ($\bar{x} = 3.56$, S.D. = 0.69) และเลือกชนิดของการทำแผนที่ในแบบมองจากมุมสูง (Top view) เท่านั้น ($\bar{x} = 2.91$, S.D. = 0.91) ดังแสดงในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เรื่อง การทำแผนที่/แผนผัง

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
การทำแผนที่/แผนผัง			
1. ทำแผนที่/แผนผังสถานที่เกิดเหตุ โดยให้ทิศเหนือชี้ไปทางหัวกระดาษเสมอ	3.56	0.72	มาก
2. เลือกใช้ชนิดของการทำแผนที่ในแบบมองจากมุมสูง (Top view) เท่านั้น	2.91	0.91	ปานกลาง
3. มีการวัดระยะ และกำหนดตำแหน่งพยานวัตถุทุกชิ้นลงในแผนที่/แผนผัง	2.79	0.88	ปานกลาง
4. กรณีสถานที่เกิดเหตุนอกอาคาร (Outdoor) มีจุดอ้างอิงถาวรจุดเดียว ได้นำวิธีการกำหนดระยะโดยใช้เข็มทิศมาช่วย	2.02	0.97	ปานกลาง
5. กรณีสถานที่เกิดเหตุที่มีขนาดใหญ่ เช่น ห้องจัดเลี้ยง ลานจอดรถ ได้นำวิธีการกำหนดระยะโดยใช้เส้นสมมุติ (Base Line) มาช่วย	2.13	0.94	ปานกลาง
6. ใช้วิธีทำแผนที่/แผนผังสถานที่เกิดเหตุแบบไม่มีมาตราส่วนประกอบสำนวนส่งศาลพิจารณาคดี	2.84	0.91	ปานกลาง
รวม	2.71	0.46	ปานกลาง

2.2.5 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เรื่อง การค้นหาพยานวัตถุ การปฏิบัติในภาพรวมมีระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีการคาดคะเนไว้ก่อนว่าใน

สถานที่เกิดเหตุคดีนั้นๆ ควรจะต้องพบบยานวัตถุอะไรบ้าง เช่น คดีข่มขืนแล้วฆ่าควรจะต้องพบบเส้นผม/ขน อสุจิ รอยข่วน ร่องรอยลักษณะของเสื้อผ้า อาวุธที่ใช้ทำร้าย เป็นต้น ($\bar{x} = 3.28$, S.D. = 0.75) และกำหนดพื้นที่สำหรับค้นหาพยานวัตถุโดยให้ครอบคลุมทางเข้าออกของคนร้าย ($\bar{x} = 3.01$, S.D. = 0.83) ดังแสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เรื่อง การค้นหาพยานวัตถุ

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. นำข้อมูลจากพยานบุคคลและการสำรวจเบื้องต้น (Preliminary Survey) มาใช้ในการกำหนดขอบเขตพื้นที่สำหรับค้นหาพยานวัตถุ	2.88	0.76	ปานกลาง
2. กำหนดพื้นที่สำหรับค้นหาพยานวัตถุโดยให้ครอบคลุมทางเข้าออกของคนร้าย	3.01	0.83	มาก
3. กรณีเหตุเกิดนอกอาคาร (Outdoor Scene) มักมีปัญหาในเรื่องการกำหนดขอบเขตพื้นที่ค้น	2.68	0.76	ปานกลาง
4. ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุแต่ละคดี จะมีการคาดคะเนไว้ก่อนว่าในสถานที่เกิดเหตุคดีนั้นๆ ควรจะต้องพบบยานวัตถุอะไรบ้าง เช่น คดีข่มขืนแล้วฆ่า ควรจะต้องพบบ เส้นผม/ขน อสุจิ รอยข่วน ร่องรอยลักษณะเสื้อผ้า อาวุธที่ใช้ทำร้าย เป็นต้น	3.28	0.75	มาก
5. กรณีพบศพในบ้านหรือห้องพักของอพาร์ทเมนต์ ได้ใช้วิธีการค้นโดยยึดศพเป็นจุดศูนย์กลางแล้วขยายวงค้นออกไปรอบๆ ในลักษณะวนเป็นก้นหอย	2.85	0.82	ปานกลาง
6. การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุแต่ละครั้งมีการค้นในแบบละเอียด (Detail Searching) (การค้นแบบละเอียด คือ การค้นที่มีการเคลื่อนย้ายเปิดดูสิ่งของในบริเวณที่ลับตา เช่น ยกฟูกที่นอนขึ้น ก้มดูใต้เตียง รื้อค้นในถังขยะ)	2.82	0.83	ปานกลาง
รวม	2.92	0.47	ปานกลาง

2.2.6 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เรื่อง การเก็บพยานวัตถุ การปฏิบัติในภาพรวมมีระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พิจารณาถึงประโยชน์ของพยานวัตถุ ตำแหน่งของพยานวัตถุที่ใช้ตรวจพิสูจน์ แล้วจึงเลือกวิธีการเก็บที่ไม่กระทบกับตำแหน่งที่ใช้ในการตรวจพิสูจน์พยานวัตถุนั้น ก่อนตรวจเก็บพยานวัตถุทุกชิ้น ($\bar{x} = 3.15$, S.D. = 0.76) และเมื่อพบพยานวัตถุที่อาจสูญหายหรือเสื่อมสภาพได้ง่าย เช่น เส้นผม/ขน รอยยางรถยนต์เปียกน้ำ ได้ดำเนินการตรวจเก็บหรือป้องกันพยานวัตถุไม่ให้สูญหาย/เสื่อมสภาพเป็นอันดับแรกก่อนที่จะดำเนินการในขั้นตอนอื่นๆ ($\bar{x} = 3.09$, S.D. = 0.80) ดังแสดงในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เรื่อง การเก็บรวบรวมพยานวัตถุ

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. มีการสอบถามรายละเอียดของสถานที่เกิดเหตุจากผู้แจ้ง/ผู้เสียหาย และนำข้อมูลที่ได้รับมาเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือเก็บพยานวัตถุอย่างครบถ้วนก่อนไปสถานที่เกิดเหตุ	2.83	0.86	ปานกลาง
2. มีการจัดทำบัญชีหลักฐาน (Evidence Log) ซึ่งประกอบด้วย ลำดับรายการ ลักษณะรูปพรรณสัณฐาน ตำแหน่งที่พบรูปภาพ วิธีการบรรจุหีบห่อ	2.84	0.88	ปานกลาง
3. ก่อนตรวจเก็บพยานวัตถุทุกชิ้นมีการพิจารณาถึงประโยชน์ของพยานวัตถุตำแหน่งของพยานวัตถุที่ใช้ตรวจพิสูจน์ แล้วจึงเลือกวิธีการเก็บที่ไม่กระทบกับตำแหน่งที่ใช้ในการตรวจพิสูจน์พยานวัตถุนั้น	3.15	0.76	มาก
4. เมื่อพบพยานวัตถุที่อาจสูญหายหรือเสื่อมสภาพได้ง่าย เช่น เส้นผม/ขน รอยยางรถยนต์เปียกน้ำ ได้ดำเนินการตรวจเก็บหรือป้องกันพยานวัตถุไม่ให้สูญหาย/เสื่อมสภาพเป็นอันดับแรก ก่อนที่จะดำเนินการในขั้นตอนอื่นๆ	3.09	0.80	มาก

ตารางที่ 13 (ต่อ)

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการ ปฏิบัติ
5. ได้รับการฝึกอบรมให้สามารถเก็บพยานวัตถุประเภทจากร่างกาย ประเภทสิ่งของ และประเภทรอยประทับ ได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชา	2.49	0.95	ปานกลาง
6. ทำเครื่องหมายสัญลักษณ์บนพยานวัตถุ	2.50	1.04	ปานกลาง
รวม	2.82	0.58	ปานกลาง

2.2.7 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เรื่อง การบรรจุหีบห่อและการนำพยานวัตถุส่งตรวจพิสูจน์ไปยังห้องปฏิบัติการ ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะคำนึงถึงการป้องกันการเปลี่ยนแปลงของพยานวัตถุขณะที่ทำการเก็บจนกระทั่งส่งตรวจพิสูจน์ที่ห้องปฏิบัติการ (การเปลี่ยนแปลงของพยานวัตถุ หมายถึง การปนเปื้อน การแตกหัก การสูญหาย การขีดข่วน/ โค้งงอ หรือการระเหยเป็นไอ) ($\bar{x} = 3.34$, S.D. = 0.76) ให้ความสำคัญและระมัดระวังในเรื่องช่วงการครอบครองพยานหลักฐาน (Chain of Evidence) มีการรับผิดชอบดูแลพยานวัตถุที่เป็นของกลางโดยตลอดไม่ขาดช่วง (ช่วงการครอบครองพยานหลักฐาน หมายถึง ช่วงเวลาตั้งแต่เก็บพยานวัตถุจนกระทั่งนำพยานวัตถุแสดงในชั้นศาลประกอบ การพิจารณาคดี) ($\bar{x} = 3.26$, S.D. = 0.77) และเลือกบรรจุหีบห่อพยานวัตถุแต่ละประเภทได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ($\bar{x} = 3.11$, S.D. = 0.79) ดังแสดงในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการ
ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เรื่อง การบรรจุหีบห่อและการนำพยานวัตถุส่งตรวจพิสูจน์ยัง
ห้องปฏิบัติการ

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการ ปฏิบัติ
1. เลือกบรรจุหีบห่อพยานวัตถุแต่ละประเภทได้อย่าง ถูกต้องเหมาะสม	3.11	0.79	มาก
2. แยกบรรจุหีบห่อพยานวัตถุที่เก็บคนละตำแหน่งกัน แม้จะเป็นพยานวัตถุชนิดเดียวกัน	3.05	0.91	มาก
3. เกิดปัญหาเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติที่ต้องนำพยานวัตถุของ กลางส่งตรวจพิสูจน์ไปยังห้องปฏิบัติการด้วยตนเอง	2.73	0.96	ปานกลาง
4. มีการรวบรวมพยานวัตถุจากหลายคดีไปส่งตรวจพิสูจน์ ยังห้องปฏิบัติการในคราวเดียวกัน (รอพยานวัตถุจาก หลายๆ คดีแล้วจึงเดินทางไปส่งของกลางทีเดียว)	2.43	1.03	ปานกลาง
5. คำนึงถึงการป้องกันการเปลี่ยนแปลงของพยานวัตถุ ขณะที่ทำการเก็บจนกระทั่งส่งตรวจพิสูจน์ที่ห้อง ปฏิบัติการ (การเปลี่ยนแปลงของพยานวัตถุ หมายถึง การปนเปื้อน การแตกหัก การสูญหาย การขีดข่วน/ โค้งงอ หรือการระเหยเป็นไอ)	3.34	0.76	มาก
6. ให้ความสำคัญและระมัดระวังเรื่องช่วงการครอบครอง พยานหลักฐาน(Chain of Evidence) มีการรับผิดชอบดูแล พยานวัตถุที่เป็นของกลางโดยตลอดไม่ขาดช่วง (ช่วงการ ครอบครองพยานหลักฐาน หมายถึง ช่วงเวลาตั้งแต่เก็บ พยานวัตถุจนกระทั่งนำพยานวัตถุแสดงในชั้นศาล ประกอบการพิจารณาคดี)	3.26	0.77	มาก
รวม	2.99	0.48	ปานกลาง

3. การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน จะมีระดับการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 แตกต่างกัน

ผลการวิจัยว่า พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีระดับการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ส่วนรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันในด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ($F = 3.652$, $P = 0.013$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 41 - 50 ปีขึ้นไปมีระดับการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุสูงสุด ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 31 - 40 ปี มีระดับการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุต่ำสุด ดังแสดงในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจำแนกตามระดับอายุ

การปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ ตำรวจภูธรภาค 8	อายุ								F	P
	ต่ำกว่า 30 ปี (n = 22)		31 – 40 ปี (n = 71)		41 – 50 ปี (n = 103)		51 ปีขึ้นไป (n = 23)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ	2.80	0.38	2.85	0.36	2.90	0.40	2.85	0.30	0.639	0.591
2. ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ	2.41	0.46	2.38	0.41	2.59	1.47	2.48	0.40	3.652	0.013*
รวม	2.60	0.37	2.61	0.35	2.75	0.40	2.66	0.36	2.260	0.082

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูงสุดต่างกัน จะมีระดับการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 แตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูงสุดต่างกันมีระดับการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบที่เกิดเหตุจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด

การปฏิบัติงานด้านการ ตรวจสอบที่เกิดเหตุของ สถานีตำรวจในเขตพื้นที่ ตำรวจภูธรภาค 8	ระดับการศึกษาสูงสุด						F	P
	ต่ำกว่า ปริญญาตรี (n = 4)		ปริญญาตรี (n = 172)		ปริญญาโท และสูงกว่า (n = 43)			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการบริหารจัดการ สถานีที่เกิดเหตุ	2.83	0.52	2.85	0.36	2.94	0.40	1.012	0.365
2. ด้านการตรวจสอบสถานีที่ เกิดเหตุ	2.6	0.55	2.48	0.42	2.57	0.51	0.772	0.463
รวม	2.71	0.53	2.66	0.35	2.75	0.50	0.985	0.375

สมมติฐานที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับชั้นยศต่างกัน จะมีระดับการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 แตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับชั้นยศต่างกันมีระดับการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบที่เกิดเหตุจำแนกตามระดับชั้นยศ

การปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบที่เกิดเหตุ ของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธร ภาค 8	ระดับชั้นยศ										F	P
	ร.ต.ต. (n = 6)		ร.ต.ท. (n = 31)		ร.ต.อ. (n = 38)		พ.ต.ต. (n =26)		พ.ต.ท.ขึ้นไป (n = 118)			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	SD.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ	2.92	0.34	2.78	0.39	2.91	0.41	2.79	0.33	2.89	0.37	0.948	0.437
2. ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ	2.33	0.31	2.43	0.38	2.48	0.51	2.40	0.32	2.55	0.48	1.043	0.386
รวม	2.62	0.29	2.70	0.36	2.61	0.42	2.59	0.29	2.72	0.38	1.000	0.409

สมมติฐานที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งต่างกัน จะมีระดับการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 แตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งแตกต่างกันมีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกัน (F = 4.726, P = 0.010) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีระดับการปฏิบัติแตกต่างกันทุกด้าน ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการสถานีที่เกิดเหตุ (F = 4.114, P = 0.018) และด้านตรวจสอบที่เกิดเหตุ (F = 4.833, P = 0.026) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่ง สบ3 มีระดับการปฏิบัติงานสูงสุดทั้งสองด้าน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่ง สบ2 มีระดับการปฏิบัติงานต่ำสุดทั้งสองด้านเช่นกัน ดังแสดงในตารางที่ 18

ตารางที่ 18 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบที่เกิดเหตุจำแนกตามตำแหน่ง

การปฏิบัติงานด้านการ ตรวจสอบที่เกิดเหตุของ สถานีตำรวจในเขตพื้นที่ ตำรวจภูธรภาค 8	ตำแหน่ง						F	P
	สบ 1		สบ 2		สบ 3			
	(n = 73)		(n = 78)		(n = 68)			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการบริหารจัดการ สถานีที่เกิดเหตุ	2.82	0.40	2.79	0.35	2.97	0.34	4.114	0.018*
2. ด้านการตรวจสอบสถานที่ เกิดเหตุ	2.45	0.45	2.43	0.38	2.62	0.51	3.833	0.026*
รวม	2.66	0.39	2.61	0.32	2.79	0.39	4.726	0.010*

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนต่างกัน จะมีระดับการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 แตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน ต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ($F = 2.682, P = 0.033$) ส่วนรายด้าน พบว่า ด้านที่แตกต่างกัน คือ ด้านตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ($F = 2.550, P = 0.040$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานสอบสวนตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไปมีระดับการปฏิบัติงานสูงสุด ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานสอบสวนน้อยกว่า 5 ปี มีระดับการปฏิบัติงานต่ำสุด ดังแสดงในตารางที่ 19

ตารางที่ 19 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจำแนกตามระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน

การปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8	ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน										F	P
	น้อยกว่า 5 ปี (n = 45)		5 – 10 ปี (n = 53)		11 – 15 ปี (n = 61)		16 – 20 ปี (n = 51)		21 ปีขึ้นไป (n = 9)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ	2.86	0.37	2.82	0.39	2.81	0.37	2.96	0.32	3.05	0.50	1.889	0.114
2. ด้านตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ	2.44	0.44	2.44	0.40	2.44	0.43	2.61	0.46	2.81	0.69	2.550	0.040*
รวม	2.65	0.37	2.63	0.37	2.63	0.35	2.79	0.36	2.93	0.55	2.682	0.033*

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบที่เกิดเหตุแตกต่างกัน จะมีระดับการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 แตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบที่เกิดเหตุต่างกันมีระดับการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน ดังแสดงในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบที่เกิดเหตุจำแนกตามระยะเวลาที่เคยผ่านการฝึกอบรม

การปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8	การฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ								F	P
	ไม่เคย (n = 32)		น้อยกว่า 2 ปี (n = 39)		2-5 ปี (n = 82)		5 ปีขึ้นไป (n = 66)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ	2.81	0.28	2.89	0.39	2.89	0.35	2.85	0.43	0.521	0.668
2. ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ	2.36	0.38	2.53	0.47	2.55	0.42	2.47	0.50	1.549	0.203
รวม	2.59	0.29	2.71	0.40	2.72	0.35	2.66	0.42	1.212	0.306

สมมติฐานที่ 7 กลุ่มตัวอย่างที่มีเงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษต่อเดือนแตกต่างกัน จะมีระดับการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษต่อเดือนต่างกันมีระดับการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน ดังแสดงในตารางที่ 21

ตารางที่ 21 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบที่เกิดเหตุจำแนกตามเงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษต่อเดือน

การปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบที่เกิดเหตุ ของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธร ภาค 8	เงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษต่อเดือน								F	P
	7,000 - 15,000 บาท (n = 29)		15,001- 23,000 บาท (n = 99)		23,001-31,000 บาท (n = 78)		31,001- 39,000 บาท (n = 13)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ	2.87	0.37	2.83	0.41	2.90	0.35	2.90	0.20	0.470	0.703
2. ด้านการตรวจสอบที่เกิดเหตุ	2.41	0.44	2.46	0.41	2.57	0.51	2.45	0.36	1.261	0.289
รวม	2.63	0.36	2.65	0.37	2.73	0.40	2.68	0.22	0.897	0.444

4. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

ผู้วิจัยได้แบ่งข้อคำถามปลายเปิดออกเป็น 2 ข้อ ได้แก่ คำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

4.1 ปัญหาและอุปสรรคในงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ของพนักงานสอบสวน (สบ1) - (สบ3) ของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 จำนวน 219 คน พบว่าพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ประสบปัญหาและอุปสรรค คือ อุปกรณ์เครื่องมือในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุไม่ครบถ้วน มีความเสื่อมสภาพ ไม่มีความทันสมัย รองลงมา คือ พนักงานสอบสวนและ วิทยาการเขตหรือวิทยาการจังหวัดขาดทีมงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ มีชุดทีมงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุไม่เพียงพอกับปริมาณงาน กรณีที่เกิดเหตุซ้อนกันทำให้ไม่สามารถแบ่งทีมงานไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุได้ สถานที่เกิดเหตุจะถูกทำลายก่อนที่จะชุดตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจะเดินทางมาถึงเสมอ ผู้บังคับบัญชาระดับสูง เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ไม่เกี่ยวข้อง สื่อมวลชน หน่วยกู้ภัยประชาชนทั่วไป เข้ามาเหยียบย่ำทำลาย จำต้องเคลื่อนย้ายพยานวัตถุ และควบคุมสถานที่เกิดเหตุได้ยากโดยเฉพาะแหล่งชุมชน ทีมงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุขาดความรู้ความชำนาญในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและการเก็บรวบรวมพยานวัตถุ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจขาดความรู้ความชำนาญในการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ ทีมงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุไม่ได้รับการฝึกอบรมหรือได้รับการฝึกอบรมน้อย ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 22

ตารางที่ 22 ปัญหาและอุปสรรคในงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

ลำดับที่	ปัญหาและอุปสรรคในงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ	ความถี่
1.	อุปกรณ์เครื่องมือในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุไม่ครบถ้วน/เสื่อมสภาพ/ไม่ทันสมัย	144
2.	พนักงานสอบสวนและ วท.เขต วท.จว. ขาดทีมงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ/มีชุดตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุไม่เพียงพอกับปริมาณงาน กรณีเกิดเหตุพร้อมกันไม่สามารถแบ่งทีมไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุได้	118

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ลำดับที่	ปัญหาและอุปสรรคในงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ	ความถี่
3.	สถานที่เกิดเหตุถูกทำลายก่อนที่จะชุดตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจะเดินทางมาถึงเสมอ/ ผู้บังคับบัญชาระดับสูง เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ไม่เกี่ยวข้อง สื่อมวลชน หน่วยกู้ภัย ประชาชนทั่วไป เข้ามาเหยียบย่ำทำลาย จำต้องเคลื่อนย้าย พยานวัตถุ/ ควบคุมสถานที่เกิดเหตุได้ยากโดยเฉพาะแหล่งชุมชน	108
4.	ทีมงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุขาดความรู้ความชำนาญในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและการเก็บรวบรวมพยานวัตถุ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจขาดความรู้ความชำนาญในการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ	78
5.	ทีมงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุไม่ได้รับการฝึกอบรมหรือได้รับการฝึกอบรมน้อย	63
6.	ติดต่อประสานงานกับหน่วยที่เกี่ยวข้องได้ยาก เช่น วท.เขต วท.จว. แพทย์ โดยเฉพาะหลังเวลาราชการหรือวันหยุด	59
7.	หน่วยงานต้นสังกัดไม่สนับสนุนงบประมาณด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ทำให้พนักงานสอบสวนต้องจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องมือการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุด้วยเงินส่วนตัว เช่น กล้องถ่ายรูปดิจิทัล ซองใส่พยานวัตถุ ถุงมือยาง รวมถึงค่าล้างภาพถ่าย ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง/ ขอยืมอุปกรณ์เครื่องมือจาก วท.เขต วท.จว. หรือโรงพยาบาล เช่น ผงฝุ่นสีดำ น้ำกลั่น เป็นต้น	55
8.	วท.เขต วท.จว. แพทย์ เดินทางมาร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุช้า	49
9.	พฐ. แจ้งผลการตรวจพิสูจน์พยานวัตถุที่เป็นของกลางช้า	45
10.	พนักงานสอบสวนประสบปัญหากับระเบียบปฏิบัติในการรับส่งของกลางตรวจพิสูจน์ด้วยตนเอง	32
11.	บางคดีแพทย์มักจะไม่นำชันสูตรพลิกศพ ณ สถานที่เกิดเหตุ ต้องเคลื่อนย้ายศพไปที่โรงพยาบาล	25
12.	เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ผ่านการฝึกอบรมงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมาแล้วแต่เปลี่ยนไปปฏิบัติงานด้านอื่น	23

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ลำดับที่	ปัญหาและอุปสรรคในงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ	ความถี่
13.	ผู้บังคับบัญชาไม่ให้ความสำคัญกับงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและการสอบสวน ทำให้ผู้ปฏิบัติงานขาดขวัญกำลังใจและไม่มีความตั้งใจปฏิบัติงาน	16
14.	ยานพาหนะที่ใช้มีสภาพเก่า ทрудโทรม ไม่พร้อมใช้งาน/ รถยนต์ที่ใช้เดินทางไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุนำไปใช้ในงานหน้าที่อื่นด้วย/ บางครั้งต้องยืมใช้รถจากหน่วยอื่น	15
15.	สภาพพื้นที่เป็นหมู่เกาะ ทะเล ภูเขา ประกอบกับสภาพอากาศที่มีฝนตกชุกเกือบทั้งปี ทำให้เดินทางไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุช้า เก็บพยานวัตถุยาก	12
16.	ข้อมูลจากการสอบถามผู้เกี่ยวข้องในสถานที่เกิดเหตุมีน้อย/ ฐานข้อมูลบุคคลสำคัญ ผู้มีอิทธิพล คนร้ายในท้องถิ่นมีน้อย	9
17.	ผู้บังคับบัญชาระดับสูงเข้าไปสั่งการในสถานที่เกิดเหตุในบางคดี และบางครั้งนำสื่อมวลชนเข้าไปทำข่าว ทำให้เกิดความยุ่งยากในการปฏิบัติงานของทีมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ	7
18.	ผู้บังคับบัญชาโทรศัพท์มาสอบถามความคืบหน้าของคดีหรือการที่ต้องโทรศัพท์รายงานผลคดีผู้บังคับบัญชาขณะตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เป็นการเพิ่มภาระงานและทำให้เสียสมาธิในการปฏิบัติงาน	4

4.2 ข้อเสนอแนะในงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน (สบ1) - (สบ3) ของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 จำนวน 219 คน พบว่า พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ได้เสนอแนะให้ หัวหน้าหน่วยควรเพิ่มงบประมาณที่ต้องใช้ในงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและงานสอบสวนให้เพียงพอ เพื่อที่จะสามารถนำมาจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย มาให้ครบถ้วนและเพียงพอต่อการใช้งานทุกครั้ง รวมทั้งค่าใช้จ่ายอย่างอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ค่าล้างฟิล์มภาพถ่าย ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าเดินทางไปรับส่งพยานวัตถุของกลาง รองลงมา คือ หัวหน้าหน่วย หรือวิทยาการเขต หรือวิทยาการจังหวัดควรเพิ่มกำลังพลในทีมงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอย่างน้อย 4 คนต่อ 1 ทีม และควรจัดไว้หลายทีมเพื่อให้เพียงพอต่อปริมาณงาน ควรจัดให้มีผู้ชำนาญการหรือเจ้าหน้าที่วิทยาการเขต

หรือเจ้าหน้าที่วิทยาการจังหวัดอยู่ประจำทุกสถานีตำรวจ จัดการฝึกอบรมด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและการใช้อุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัยในสถานที่เกิดเหตุตามมาตรฐานสากล ให้แก่พนักงานสอบสวนและผู้ช่วยพนักงานสอบสวนอย่างน้อยปีละครั้ง กองพิสูจน์หลักฐานควรทำการตรวจพิสูจน์และแจ้งผลกลับโดยเร็วเพื่อจะได้นำมาใช้ประกอบการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดตามลำดับดังรายละเอียดในตารางที่ 23

ตารางที่ 23 ข้อเสนอแนะในการพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1.	หัวหน้าหน่วยควรเพิ่มงบประมาณที่ต้องใช้ในงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและงานสอบสวนให้เพียงพอ เพื่อที่จะสามารถนำมาจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย มาให้ครบถ้วนและเพียงพอต่อการใช้งานทุกครั้ง รวมทั้งค่าใช้จ่ายอย่างอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ค่าล้างภาพถ่าย ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าเดินทางไปรับส่งพยานวัตถุของกลาง	132
2.	หัวหน้าหน่วย หรือ วท.เขต/ วท.จว. ควรเพิ่มกำลังพลในทีมงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอย่างน้อย 4 คนต่อ 1 ทีม และมีหลายทีมเพื่อให้เพียงพอต่อภาระงาน	117
3.	ควรจัดให้มีผู้ชำนาญการหรือเจ้าหน้าที่ วท.เขต/ วท.จว. อยู่ประจำทุกสถานีตำรวจ	81
4.	จัดการฝึกอบรมด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและการใช้อุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัยในสถานที่เกิดเหตุตามมาตรฐานสากลให้แก่พนักงานสอบสวนและผู้ช่วยพนักงานสอบสวน อย่างน้อยปีละครั้ง	76
5.	พฐ.ควรทำการตรวจพิสูจน์และแจ้งผลกลับโดยเร็วเพื่อจะได้นำมาใช้ประกอบการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด	51
6.	ผู้บังคับบัญชาควรส่งเสริมและเข้าใจภาระงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและงานสอบสวนให้มากขึ้น/ ควรเพิ่มคำตอบแทน เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน	48

ตารางที่ 23 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
7.	ผู้บังคับบัญชาไม่ควรให้มีการโยกย้ายเปลี่ยนสายงานในการปฏิบัติหน้าที่บ่อย เพราะพนักงานสอบสวนหรือผู้ช่วยมักจะไม่สามารถทำงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและงานสอบสวน	41
8.	ควรจัดการฝึกอบรมด้านการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ อย่างน้อยปีละครั้ง	39
9.	สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรแก้ไขปรับปรุงระเบียบเกี่ยวกับการรับส่งพยานวัตถุของกลางส่งตรวจพิสูจน์เพื่อให้พนักงานสอบสวนดำเนินการได้สะดวกมากขึ้น	34
10.	ยานพาหนะต้องอยู่ในสภาพดี พร้อมทั้งจะใช้งานได้ตลอดเวลา/ไม่ใช้ร่วมกับงานในหน้าที่อื่น	23
11.	การฝึกอบรมการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุควรเป็นเชิงปฏิบัติการมากกว่าการบรรยาย สอนเทคนิควิธีการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามลักษณะสภาพพื้นที่สภาพภูมิอากาศ และสถานที่ฝึกอบรมควรใช้จังหวัดที่สังกัดหรือตำรวจภูธรภาค 8	19
12.	วท.เขต/ วท.จว. ควรมีอุปกรณ์เครื่องมือในการตรวจพิสูจน์ที่ทันสมัย สามารถตรวจพยานวัตถุได้ทุกประเภท จะได้ไม่ต้องส่งของกลางไปตรวจพิสูจน์ที่ พฐ.	15
13.	สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรออกระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดทีมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้ชัดเจน	12
14.	ควรมีบทลงโทษทางกฎหมายกับผู้ที่ไม่ม่อำนาจเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุโดยไม่ได้รับอนุญาต เช่น ประชาชนทั่วไป สื่อมวลชน รวมถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ไม่เกี่ยวข้อง เพราะจะลดปัญหาการทำลายสถานที่เกิดเหตุ การเพิ่มหรือทำลายพยานหลักฐาน	11
15.	ควรให้ วท.เขต/วท.จว.เป็นผู้มีหน้าที่รับส่งพยานวัตถุของกลางส่งตรวจพิสูจน์ที่ พฐ. แล้วจึงแจ้งผลมาที่พนักงานสอบสวน	9

ตารางที่ 23 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
16.	ควรจัดโครงการให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น	5
17.	งานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุควรให้เป็นหน้าที่ของ วท.เขต วท.จว.	4
18.	ควรจัดให้พนักงานสอบสวนศึกษาดูงานเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและวิทยาการสมัยใหม่ที่ต่างประเทศ	2

5. การสัมภาษณ์เจาะลึกเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

ผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกโดยการกำหนดประเด็นการสัมภาษณ์พนักงานสอบสวนจำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นด้านการสอบสวนและตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ โดยการคัดเลือกจากหัวหน้าสถานีตำรวจ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

5.1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไป

พนักงานสอบสวนคนที่หนึ่ง ชัยยศ พันตำรวจโท ตำแหน่ง พนักงานสอบสวน (สบ2) จังหวัดภูเก็ต คุณวุฒิการศึกษา รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต จากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ และรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต จากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) มีประสบการณ์การทำงานด้านการสอบสวนและการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเป็นเวลา 21 ปี ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

พนักงานสอบสวนคนที่สอง ชัยยศ พันตำรวจโท ตำแหน่ง พนักงานสอบสวน (สบ2) จังหวัดนครราชสีมา คุณวุฒิการศึกษา นิติศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และรัฐศาสตรมหาบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง มีประสบการณ์การทำงานด้านการสอบสวนและการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเป็นเวลา 21 ปี ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม

พนักงานสอบสวนคนที่สาม ชัยยศ พันตำรวจตรี ตำแหน่ง พนักงานสอบสวน (สบ2) จังหวัดสุราษฎร์ธานี คุณวุฒิการศึกษา นิติศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง มีประสบการณ์การทำงานด้านการสอบสวนและการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเป็นเวลา 17 ปี ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

พนักงานสอบสวนคนที่สี่ ชัยยศ พันตำรวจตรี ตำแหน่ง พนักงานสอบสวน (สบ2) จังหวัดกระบี่ คุณวุฒิการศึกษา รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต จากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ และนิติศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มีประสบการณ์การทำงานด้านการสอบสวนและการตรวจสถานที่เกิดเหตุเป็นเวลา 9 ปี ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ คือ การฝึกอบรมนิติวิทยาศาสตร์เบื้องต้นและขั้นสูง ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

พนักงานสอบสวนคนที่ห้า ชัยยศ พันตำรวจตรี ตำแหน่ง พนักงานสอบสวน (สบ2) จังหวัดพังงา คุณวุฒิการศึกษา รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต จากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ และนิติศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มีประสบการณ์การทำงานด้านการสอบสวนและการตรวจสถานที่เกิดเหตุเป็นเวลา 9 ปี ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ คือ การฝึกอบรมนิติวิทยาศาสตร์เบื้องต้นและขั้นสูง ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดังแสดงในตารางที่ 24

ตารางที่ 24 สรุปข้อมูลสถานภาพทั่วไปของพนักงานสอบสวน

ชัยยศ	ตำแหน่ง	การศึกษา	ประสบการณ์ (ปี)
พันตำรวจโท	พนักงานสอบสวน (สบ2)	รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต	21
พันตำรวจโท	พนักงานสอบสวน (สบ2)	นิติศาสตรบัณฑิต รัฐศาสตรมหาบัณฑิต	21
พันตำรวจตรี	พนักงานสอบสวน (สบ2)	นิติศาสตรบัณฑิต	17
พันตำรวจตรี	พนักงานสอบสวน (สบ2)	รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต นิติศาสตรบัณฑิต	9
พันตำรวจตรี	พนักงานสอบสวน (สบ2)	รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต นิติศาสตรบัณฑิต	9

5.2 บทบาทของพนักงานสอบสวนกับงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนได้ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ตามระเบียบข้อบังคับของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และข้อกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตราต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนและการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ จะเห็นว่าพนักงานสอบสวนมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ หรืออาจถือได้ว่าพนักงานสอบสวนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

งานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการสอบสวนคดีอาญา ซึ่งการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจะเริ่มตั้งแต่การรับแจ้งเหตุ การเดินทางไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ การจดบันทึก การถ่ายภาพ การทำแผนที่ การตรวจค้น การเก็บรวบรวมพยานวัตถุ การบรรจุหีบห่อพยานวัตถุเพื่อส่งห้องปฏิบัติการตรวจพิสูจน์ และการทำรายงาน หากพนักงานสอบสวนสามารถตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุได้ถูกต้องตามหลักวิชาการก็จะมีโอกาสประสบความสำเร็จในการคลี่คลายคดีได้สูง ทั้งนี้ ก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ ด้วย เช่น การมีทีมงานที่มีประสิทธิภาพ การมีเครื่องมืออุปกรณ์ที่ครบถ้วนและทันสมัย เป็นต้น

พนักงานสอบสวนจะต้องเดินทางไปถึงสถานที่เกิดเหตุอย่างรวดเร็ว เพราะจะช่วยในเรื่องการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะส่งผลไปถึงความสมบูรณ์ของพยานหลักฐาน เพราะหากสถานที่เกิดเหตุไม่ถูกหีบห่อทำลาย ไม่มีการจับต้องเคลื่อนย้ายสิ่งใดๆ สถานที่เกิดเหตุและพยานหลักฐานก็จะคงอยู่ในสภาพเดิม พนักงานสอบสวนก็จะสามารถประมวลเหตุการณ์ได้ชัดเจนและถูกต้องมากขึ้น การเก็บรวบรวมพยานหลักฐานและบรรจุหีบห่อที่ถูกต้องตามหลักวิชาการจะทำให้พยานหลักฐานดังกล่าวกลายเป็นพยานหลักฐานชิ้นสำคัญที่จะเชื่อมโยงไปถึงตัวผู้กระทำความผิดได้เป็นอย่างดี

แม้ว่าพนักงานสอบสวนจะมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุก็ตาม แต่บางครั้งอาจจะต้องใช้ผู้ชำนาญการจากหน่วยงานอื่น เช่น แพทย์ วิทยาการเขตหรือวิทยาการจังหวัดหรือผู้ชำนาญการเกี่ยวกับไฟฟ้ามาร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เพราะบางคดีพนักงานสอบสวนก็ไม่มี ความชำนาญเพียงพอที่จะทำการฝ่ายเดียวได้ ต้องอาศัยความรู้สามารถของผู้ชำนาญการแต่ละสาขาวิชาชีพมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางคดี การทำงานร่วมกันอย่างเต็มที่และเต็มใจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะช่วยให้การทำงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และยังส่งผลต่อการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมอีกด้วย

5.3 การปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึงการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งส่วนใหญ่โดยมีแนวทางการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกัน ดังนี้

5.3.1 การรับแจ้งเหตุและการเดินทางไปสถานที่เกิดเหตุ เมื่อพนักงานสอบสวนได้รับแจ้งเหตุก็จะแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจที่อยู่บริเวณสถานที่เกิดเหตุไปตรวจสอบเบื้องต้นว่ามีเหตุเกิดขึ้นตามที่มีการแจ้งความหรือไม่ ถ้ามีเหตุเกิดขึ้นก็ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจทำการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยส่วนใหญ่จะมีการปิดล้อมไว้ชั้นเดียว กันไม่ให้มีผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ แจ้งเจ้าของบ้านหรือผู้เสียหายไม่ให้เข้าต้องพยานหลักฐาน รวมทั้งตรวจสอบนอกของสถานที่เกิดเหตุ เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนสอบถามข้อมูลจากบุคคลในสถานที่เกิดเหตุ กรณีพบศพก็ไม่ให้เข้าต้องศพ ถ้ามีคนเจ็บก็ให้รีบนำส่งโรงพยาบาล พนักงานสอบสวนและผู้ช่วยพนักงานสอบสวนจะรีบเดินทางไปสถานที่เกิดเหตุโดยเร็ว แต่ก็ขึ้นอยู่กับลักษณะพื้นที่ของสถานที่เกิดเหตุ สภาพอากาศ และระยะทางด้วย เช่น กรณีเกิดเหตุที่หมู่เกาะก็ต้องติดต่อขอใช้เรือของหน่วยข้างเคียง หรือถ้าฝนตกหนักมากก็ไม่สามารถเดินทางไปได้ทันที

5.3.2 เมื่อไปถึงสถานที่เกิดเหตุก็สอบถามข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดแรกที่ไปถึง พนักงานสอบสวนจะสอบถามคำเบื้องต้นจากผู้เสียหาย ส่วนพยานหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องก็จะให้เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนสอบถาม จากนั้นจะเข้าไปสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้นเพื่อประเมินสถานการณ์ โดยจะยึดจากภายนอกเข้าสู่ภายในแต่บางครั้งก็มีการเข้าไปดูที่จุดเกิดเหตุก่อนแล้วจึงออกมาด้านนอก ไม่ได้มีการกำหนดเส้นทางการเดินในสถานที่เกิดเหตุ จากการสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้นก็จะทำให้ทราบว่าต้องให้วิทยากรเขตหรือวิทยากรจังหวัดมาร่วมตรวจด้วยหรือไม่ ถ้าต้องมาร่วมตรวจสถานที่เกิดเหตุด้วย พนักงานสอบสวนก็จะตรวจไปก่อนโดยไม่รอ แต่ถ้าพบศพก็ต้องรอแพทย์ชันสูตรพลิกศพพร้อมกับ รวมไปถึงพนักงานอัยการ และพนักงานฝ่ายปกครองตามลักษณะของคดีที่เกิดขึ้น

5.3.3 การจดบันทึก มีการจดบันทึกรายละเอียดต่างๆ ตามหัวข้อที่กำหนดในแบบฟอร์ม การบรรยายสภาพที่เกิดเหตุก็จะบันทึกตามความเข้าใจ

5.3.4 การถ่ายภาพ ส่วนใหญ่จะถ่ายภาพสถานที่เกิดเหตุโดยรวม และถ่ายภาพให้มากเพื่อจะได้นำไปเลือกใช้ประกอบรายงาน บางครั้งมีการถ่ายภาพระยะไกล ระยะกลาง ระยะใกล้ และวางมาตราส่วนกำกับ หรืออาจมีป้ายตัวเลขวางกำกับไว้ที่พยานหลักฐานก่อนถ่ายภาพ บางครั้งอาจต้องให้ผู้เสียหายนำพยานหลักฐานบ้าง ไม่ได้ใช้เทคนิคพิเศษใดๆ ในการถ่ายภาพ กล้องถ่ายภาพจะใช้กล้องดิจิทัลแบบธรรมดา

5.3.5 การทำแผนที่ ส่วนใหญ่จะเลือกใช้แบบมองจากมุมสูงอย่างเดียวเพราะเป็นวิธีที่ง่าย ทำให้รวดเร็วไม่ต้องใช้ฝีมือในการวาดภาพมากนัก ส่วนการให้รายละเอียดของสถานที่เกิดเหตุในแผนที่ก็จะทำในภาพรวมแล้วเจาะจงเฉพาะส่วนที่สำคัญ แล้วเขียนหมายเลขกำกับไว้เพื่อแสดงว่าภาพที่บรรจุลงในแผนที่หมายถึงสิ่งใดในสถานที่เกิดเหตุ

5.3.6 การวัดระยะของพยานวัตถุหรือศพ กรณีเป็นภายนอกอาคารก็จะยึดจากขอบทาง เสาไฟฟ้า หลัทธิโลเมตร ต้นไม้ใหญ่ ถ้าเกิดเหตุในบ้านก็จะยึดจุดอ้างอิงจากผนัง แต่บางครั้งก็ไม่ได้วัดระยะอาจจะบอกเพียงว่าพบศพในห้อง ไม่ได้กำหนดมาตราส่วนชัดเจน

5.3.7 การตรวจค้นพยานหลักฐาน มีการนำข้อมูลจากพยานบุคคลและการสำรวจเบื้องต้นมาใช้ในการกำหนดขอบเขตพื้นที่สำหรับค้นหาพยานหลักฐาน และค้นหาโดยให้ครอบคลุมทางเข้าออกของคนร้าย มีการคาดคะเนไว้ก่อนว่าในแต่ละคดีน่าจะพบพยานวัตถุอะไรบ้าง จะมีการเดินดูแล้วกวาดสายตาให้ทั่ว บางครั้งก็มีเดินตรวจค้นแบบสลับพื้นปลา เมื่อเจอพยานหลักฐานก็ทำเครื่องหมายไว้

5.3.8 การเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน ก่อนที่จะเก็บพยานหลักฐานจะมีการประเมินจากคดีว่าควรจะต้องพบและเก็บพยานหลักฐานประเภทใด เช่น คดีฆาตกรรมก็ควรจะต้องพบอาวุธ คราบเลือด เมื่อตรวจพบแล้วก็จดบันทึกสภาพและถ่ายภาพไว้ การเก็บรวบรวมพยานหลักฐานก็ดำเนินการเท่าที่มีอุปกรณ์เครื่องมือ พยานหลักฐานประเภทที่สูญหายได้ง่ายพวกเส้นผมเส้นขนจะรีบเก็บก่อน โดยที่พนักงานสอบสวนอาจจะเก็บเองหรือให้ผู้ช่วยพนักงานสอบสวนเป็นคนเก็บ ไม่ได้สวมถุงมืออย่างในการเก็บพยานหลักฐานทุกครั้ง บางครั้งอาจจะสวมถุงพลาสติกแทน หรือใช้เสาวิทยุสอดใส่ในช่องของพยานหลักฐาน เช่น สอดในโครงโกป็นพยานหลักฐานบางอย่างที่ไม่รู้วิธีการเก็บหรือไม่มีอุปกรณ์เครื่องมือก็ให้วิทยากรเขตหรือวิทยากรจังหวัดดำเนินการ กรณีที่วิทยากรเขตหรือวิทยากรจังหวัดไม่มาร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจะเก็บพยานหลักฐานไปส่งตรวจพิสูจน์ทั้งชิ้น

5.3.9 การบรรจุหีบห่อพยานหลักฐาน มีการปฏิบัติตามความเข้าใจเบื้องต้นว่าพยานหลักฐานที่ได้จากร่างกาย เช่น เลือด ต้องผึ่งลมให้แห้งแล้วใส่ซองกระดาษ หรือพยานหลักฐานอื่นที่เปียกชื้นก็ต้องผึ่งลมให้แห้งก่อนบรรจุหีบห่อเสมอ แยกบรรจุพยานหลักฐานที่เก็บจากต่างสถานที่กัน

4.5.3.10 การส่งพยานหลักฐานตรวจพิสูจน์ พยานหลักฐานที่เก็บรวบรวมมาได้จะไม่ได้ส่งตรวจพิสูจน์ทุกชิ้น เลือกเฉพาะพยานหลักฐานที่สำคัญ และบางครั้งไม่ได้ส่งตรวจพิสูจน์ทันทีจะรอให้มีพยานหลักฐานจากคดีอื่นแล้วรวมไปส่งทีเดียว สถานที่ส่งตรวจพิสูจน์

ของกลางจะเป็นกองพิสูจน์หลักฐาน ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ไม่เคยส่งไปตรวจที่สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม

จากขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนที่ให้สัมภาษณ์ จะเห็นว่าการดำเนินการตามขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ แต่บางขั้นตอนอาจดำเนินการไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการทั้งหมดซึ่งอาจเกิดจากปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานหลายประการ เช่น ขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดอุปกรณ์เครื่องมือ เป็นต้น

5.4 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

5.4.1 ปัญหาด้านกำลังพล

พนักงานสอบสวนมีผู้ช่วยหรือทีมงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุน้อยมาก ส่วนใหญ่จะมีเพียง 2 - 3 คน คือ พนักงานสอบสวน ผู้ช่วยพนักงานสอบสวน และพลขับซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยพนักงานสอบสวนด้วย พนักงานสอบสวนต้องแก้ไขปัญหาโดยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสายงานป้องกันและปราบปรามช่วยเหลือในการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ และเจ้าหน้าที่ตำรวจสายงานสืบสวนสอบถามข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง บางครั้งก็ต้องรอตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุพร้อมกับวิทยาการเขตหรือวิทยาการจังหวัด โดยที่พนักงานสอบสวนจะทำหน้าที่จดบันทึก ถ่ายภาพ ทำแผนที่ ส่วนหน้าที่การค้นหาและการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานก็ให้วิทยาการเขตหรือวิทยาการจังหวัดรับผิดชอบ ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่ง กล่าวว่า

...ต้องเดินทางไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเพียงคนเดียว ต้องดำเนินการเองทุกขั้นตอนไม่ว่าจะเป็นการสอบถามข้อมูล การจดบันทึก การถ่ายภาพ การค้นหาและการเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน ข้อมูลที่ได้ก็มีความบกพร่อง ไม่สมบูรณ์ครบถ้วน กลายเป็นข้อได้เปรียบของผู้ต้องสงสัย บางครั้งต้องไปตรวจที่เกิดเหตุซ้ำอีกครั้ง แม้ว่าจะผ่านการฝึกอบรมมาแล้วแต่ก็ไม่สามารถทำตามหลักวิชาการได้ เพราะไม่มีทีมตรวจที่เกิดเหตุตามหลักการที่อบรมมา เคยเสนอปัญหาเรื่องนี้แก่ผู้บังคับบัญชาแต่ก็ไม่ได้รับการแก้ไข อาจจะมีข้อจำกัดในเรื่องของกำลังพลของหน่วยงาน (พนักงานสอบสวนคนที่ 4 2552)

ปัญหาด้านกำลังพลยังส่งผลกระทบไปถึงการจัดทีมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสริมอีกด้วย กรณีที่เกิดเหตุพร้อมกันพนักงานสอบสวนก็ต้องเลือกไปสถานที่เกิดเหตุที่ใดที่หนึ่งก่อนตามความเหมาะสม ส่วนอีกที่หนึ่งก็ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุไว้ บางครั้งจึงทำให้ไม่สามารถตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุได้ละเอียดมากนักเพราะจะต้องรีบไปอีกที่หนึ่ง

เพราะเกิดข้อจำกัดเรื่องเวลาและระยะทาง กว่าจะเดินทางไปถึงสถานที่เกิดเหตุอีกที่พยานหลักฐานบางอย่างก็เกิดการสูญหาย เช่น เส้นผม เส้นขน หรือเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา เช่น สีของคราบ โลหิต แสงสว่าง กลิ่น เป็นต้น

5.4.2 ปัญหาด้านความรู้ความสามารถในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

พนักงานสอบสวน ผู้ช่วยพนักงานสอบสวน และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวข้องมักจะมีปัญหาด้านความรู้ความสามารถในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานอย่างยิ่ง เมื่อเกิดคดีอาญาขึ้นพนักงานสอบสวนไม่ได้เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดแรกที่ไปถึงสถานที่เกิดเหตุ แต่จะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ ซึ่งมีหน้าที่ป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจมักจะไม่มีความรู้ในเรื่องการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ ทำให้สภาพที่เกิดเหตุและพยานหลักฐานถูกทำลายก่อนที่จะพนักงานสอบสวนหรือผู้ชำนาญการจะเดินทางไปถึงเสมอ และการปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุก็จะทำเพียงชั้นเดียว

บางครั้งพนักงานสอบสวนหรือผู้ช่วยพนักงานสอบสวนก็เป็นผู้ทำลายสถานที่เกิดเหตุและพยานหลักฐานเสียเอง ตั้งแต่ขั้นตอนการเข้าสู่สถานที่เกิดเหตุซึ่งก็ไม่ได้กำหนดเส้นทางการเดินแต่จะใช้วิธีเดินตามกันไป หรือเดินในเส้นทางที่คาดว่าไม่น่าจะมีพยานหลักฐาน ในเรื่องการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันการปนเปื้อนผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ก็จะใช้แค่ถุงมืออย่างเดียว หมวกคลุมผมหรือถุงครอบเท้าก็ไม่ได้ใช้ เพราะคิดว่าป้องกันเพียงเท่านั้นก็จะเพียงพอแล้ว สำหรับการตรวจค้นพยานหลักฐานมีผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่ง กล่าวว่า “เมื่อไปถึงสถานที่เกิดเหตุจะเริ่มเข้าไปตรวจ ณ จุดเกิดเหตุก่อนจึงออกมาตรวจรอบนอก” (พนักงานสอบสวนคนที่ 2 2552)

ปัญหาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ พนักงานสอบสวนและผู้ช่วยพนักงานสอบสวนขาดความรู้เรื่องการเก็บพยานหลักฐาน ทั้งที่รู้ว่าพยานหลักฐานบางอย่างน่าจะมีความสำคัญแต่ก็ไม่ได้เก็บพยานหลักฐานนั้นไว้เพราะไม่รู้วิธีการเก็บ บางครั้งพนักงานสอบสวนจะเป็นคนเก็บพยานหลักฐานเองหรือให้ผู้ช่วยพนักงานสอบสวนเป็นคนเก็บพยานหลักฐาน ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่ง กล่าวว่า

...รู้ว่าการเก็บพยานหลักฐานไม่ถูกวิธีก็จะทำให้ตรวจพิสูจน์ไม่ได้ แต่ก็ต้องเก็บรวมๆ มาก่อนค่อยมาแยกตอนถึงที่ทำงาน พวกเราประทับใจที่ดูก่อนว่ามีลายหรือไม่แล้วจึงใช้วิธีเก็บด้วยการหล่อปูนพลาสติก แต่บางครั้งเก็บมาแล้วเห็นลายไม่ชัดเจนเพราะไม่รู้เทคนิคว่าต้องทำวิธีใด โดยเฉพาะ พวกเราล้อมล้อรถ รอยรองเท้าบนพื้นทราย หรือในโคลนที่มีน้ำมากก็จะไม่เก็บเลย ทั้งๆ ที่บางครั้งก็เห็นลายชัดเจนแต่ก็เก็บไม่ได้เพราะไม่รู้วิธีการ จะถ่ายภาพก็ไม่สามารถถ่ายได้เหมือนกัน ส่วนพวกเราขโมยฝึปากก็ไม่คิดจะเก็บเลย จะเลือกเก็บพยานหลักฐานที่เคยเก็บแล้วใช้ผลได้ ถ้าเป็นมัดที่ติดคราบเลือดก็เก็บเฉพาะคราบเลือดไม่ได้เก็บคราบเหงื่อที่ติดอยู่ อาวุธปืนก็จะใช้ผ้าห่อมาจาก

สถานที่เกิดเหตุเพื่อส่งให้เจ้าหน้าที่วิทยาการเก็บรอยลายนิ้วมือแฝง เพราะว่าไม่รู้วิธีการเก็บรอยลายนิ้วมือแฝงด้วยวิธีชุปเปอร์กลู ส่วนลูกกระสุนปืนและปลอกกระสุนปืนก็เก็บรวมๆ ใส่ในถุงพลาสติก พยานหลักฐานประเภทเอกสารก็มักจะไม่นำเก็บเช่นกัน (พนักงานสอบสวนคนที่ 1 2552)

จะเห็นได้ว่าพนักงานสอบสวนมักจะให้วิทยาการเขตหรือวิทยาการจังหวัดเป็นผู้เก็บรวบรวมพยานหลักฐานเอง หากไม่มั่นใจว่าจะสามารถเก็บพยานหลักฐานได้ถูกต้องตามหลักวิชาการหรือไม่ก็จะเก็บพยานหลักฐานมาทั้งชิ้นเพื่อส่งให้วิทยาการเขตหรือวิทยาการจังหวัดตรวจพิสูจน์ต่อไป เช่น กล่องพลาสติกที่มีรอยลายนิ้วมือแฝง เบาะรถจักรยานยนต์ที่มีคราบเลือด เป็นต้น สำหรับพยานหลักฐานบางประเภทที่ไม่เคยเก็บมาก่อนก็มักจะไม่นำมาใช้ประโยชน์ในการคลี่คลายคดี เช่น ใบไม้หรือกิ่งไม้ที่รถยนต์ที่ไ้ขับบรรทุกศพไปทิ้ง หนองหรือแมลงที่ตัวศพ เป็นต้น เพราะเก็บมาแล้วไม่รู้ว่าจะส่งตรวจพิสูจน์ที่หน่วยงานใด หรือพวก รอยประทับต่างๆ เช่น รอยล้อรถ รอยรองเท้า รอยริมฝีปาก เป็นต้น เพราะเก็บมาแล้วก็คิดว่าไม่มีฐานข้อมูลเปรียบเทียบ

นอกจากนี้พนักงานสอบสวนยังได้กล่าวถึงประเด็นการฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุว่าควรจะมีการฝึกอบรมอย่างน้อยที่สุดปีละหนึ่งครั้ง เพราะจะได้เรียนรู้วิทยาการสมัยใหม่ รวมถึงเทคนิควิธีการเก็บพยานวัตถุที่มีประสิทธิภาพ สำหรับการฝึกอบรมแต่ละครั้งจะต้องเป็นไปตามมาตรฐานสากล มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีการประเมินผลอย่างจริงจังและติดตามผลการปฏิบัติงานหลังจากที่ฝึกอบรมไป อีกทั้งควรจัดการฝึกอบรมในพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 เพราะจะเป็นการประหยัดงบประมาณและไม่เสียเวลาในการเดินทางด้วย ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่ง กล่าวว่า

ในเรื่องของการอบรมก็มีหนังสือส่งมาสอบถามทุกปี แต่ส่วนใหญ่ก็ไม่ได้ไปเพราะถ้าต้องไปอบรมถึงกรุงเทพ ก็จะทำให้เสียเวลาในการเดินทาง และเสียเวลาในการทำงาน พนักงานสอบสวนมีงานเยอะมาก ถ้าหยุดทำงานไปประมาณหนึ่งสัปดาห์เพื่อไปอบรม เมื่อกลับมาจะมีงานเก่าค้างค้ำรวมกับงานใหม่อีกทำให้ไม่อยากไปอบรม แต่ถ้าจัดอบรมที่ภาค 8 หรือที่ ภ.จว. ก็สามารถกลับมาเคลียร์งานต่อได้ไม่ต้องทิ้งงาน หลักสูตรที่ไปอบรมก็มีประโยชน์ คนที่ไปอบรมน่าจะตรวจสถานที่เกิดเหตุได้ดี ตามทฤษฎีบอกว่าต้องมีทีมงานมีอุปกรณ์ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ แต่ความจริงแล้วไม่ใช่ โรงพักไม่ได้มีอะไรเลย ผู้ช่วยจริงๆ ก็มีแค่คนหรือสองคน อุปกรณ์ที่ดีที่ทันสมัยอย่างทีอบรมก็ไม่มาให้ใช้ มีแต่ความรู้อย่างเดียวก็ตรวจที่เกิดเหตุได้ไม่คืบนัก อีกประการหนึ่งการจัดอบรมก็เป็นแบบไม่จริงจัง ไม่ว่าหลักสูตรไหนที่เคยไปอบรมก็ไม่ได้เคร่งครัดอะไร อบรมให้เสร็จๆ กันไป บางคนกลับมาก็ไม่ได้ความรู้อะไร ไปอบรมก็เหมือนไปพักผ่อน เพราะไม่มีการประเมินผลติดตามผลอย่างจริงจัง (พนักงานสอบสวนคนที่ 5 2552)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในแต่ละขั้นตอนจะต้องทำให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ ต้องใช้ความรู้ความชำนาญแล้ว สิ่งสำคัญก็ต้องมีอุปกรณ์เครื่องมือในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่ครบถ้วนตามลักษณะการใช้งาน มีคุณภาพและทันสมัย หากพนักงานสอบสวนมีความรู้ความชำนาญในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ แต่ไม่มีอุปกรณ์เครื่องมือหรือทีมงานในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ก็ไม่สามารถทำให้การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมีประสิทธิภาพได้

5.4.3 ปัญหาด้านอุปกรณ์เครื่องมือและยานพาหนะ

การขาดอุปกรณ์เครื่องมือในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุถือเป็นปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุไม่มีประสิทธิภาพ พนักงานสอบสวนจะประสบปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์เครื่องมือในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ อุปกรณ์เครื่องมือที่มีอยู่ก็มักจะเป็นกล้องถ่ายรูป กล้องเมตร และผงฝุ่นสีดำ แม้ว่าจะมีอุปกรณ์เครื่องมือก็จะเสื่อมคุณภาพ ล้าสมัยและไม่ตรงกับความต้องการที่จะใช้งาน

ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุแต่ละครั้งของพนักงานสอบสวนก็จะมีเพียงกระเป๋าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุซึ่งภายในก็ไม่ได้มีอุปกรณ์เครื่องมือครบถ้วนแต่อย่างใด อีกทั้งเป็นกระเป๋าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดสรรให้มานานมากแล้ว บางสถานีตำรวจก็ไม่มีกระเป๋าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ สิ่งที่เป็นบางอย่างพนักงานสอบสวนก็อาจจะต้องจัดซื้อด้วยงบประมาณส่วนตัว ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งกล่าวว่า

...ตั้งแต่ย้ายมาประจำอยู่ที่โรงพักนี้ก็ไม่มีกระเป๋าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้ใช้เลย เวลาไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุก็ใช้วิธีการจดบันทึก ถ่ายภาพ เป็นส่วนใหญ่อุปกรณ์ที่มีก็เป็นกล้องถ่ายรูปดิจิทัล กล้องเมตรที่ซื้อหามาใช้เองส่วนตัว อย่างอื่นก็ไม่ได้หาอะไรเพิ่ม หากต้องการเก็บลายนิ้วมือแฝงก็เก็บพยานวัตถุทั้งชิ้นเอาไปให้ วท. ตรวจ เพราะผงฝุ่นดำ ผงฝุ่นอลูมิเนียม ผงฝุ่นแม่เหล็กก็ไม่มี รู้วิธีใช้อุปกรณ์พวกนี้เพราะเคยอบรมมาแล้ว รู้ว่ามีประโยชน์แต่ไม่มีให้ใช้ ก็ตรวจไปเท่าที่จะทำได้ ถ้า วท. มาร่วมตรวจก็ให้ วท. เก็บพยานวัตถุ แต่ถ้า วท. ไม่มาหรือมาช้ามากไม่ทันการก็จะเก็บเองโดยจะทำเท่าที่มีอุปกรณ์ หัวหน้าโรงพักเคยเสนอไปยัง ภ.จว. ขอให้จัดซื้อเครื่องโพลีไลต์ แต่ก็ไม่มีงบมาให้ปัญหาเรื่องเครื่องมืออุปกรณ์มีเยอะ แล้วก็ทุกโรงพัก (พนักงานสอบสวนคนที่ 4 2552)

นอกจากพนักงานสอบสวนจะต้องใช้งบประมาณส่วนตัวในการจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องมือในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุแล้ว บางครั้งยังต้องจ่ายค่าล้างฟิล์มภาพถ่าย ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าเดินทางไปราชการส่งตรวจพิสูจน์ของกลางเองด้วย ส่วนยานพาหนะที่ใช้ก็มีสภาพทรุดโทรมเป็นอุปสรรคในการเดินทางอย่างยิ่ง ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งให้ข้อมูลว่า “บางครั้งรถก็ไม่ได้ใช้งานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเพียงอย่างเดียว เมื่อมีการแจ้งเหตุก็ต้องรอรถทำให้เดินทางไปตรวจ

สถานที่เกิดเหตุซ้ำ หรือถ้ามีรถของงานสายสืบจอดอยู่ก็ต้องยืมไปก่อน” (พนักงานสอบสวนคนที่ 3 2552) ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าการขาดอุปกรณ์เครื่องมือ หรือมีอุปกรณ์เครื่องมือไม่เพียงพอ ไม่ตรงกับความต้องการใช้งาน และไม่ทันสมัย รวมถึงยานพาหนะที่อยู่ในสภาพไม่พร้อมใช้งานจะก่อให้เกิดอุปสรรคในการปฏิบัติงานและเป็นการจำกัดขีดความสามารถในการทำงานด้วย

5.4.4 ปัญหาด้านการติดต่อประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นวิทยาการเขต วิทยาการจังหวัด และแพทย์ ในกรณีของวิทยาการเขต วิทยาการจังหวัดนั้น บางครั้งก็ติดต่อได้ยากมากโดยเฉพาะหลังเวลาราชการหรือวันหยุด บางครั้งก็ไม่มาร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและบางครั้งก็มาถึงสถานที่เกิดเหตุช้ามาก ทั้งนี้ พนักงานสอบสวนก็มีความเข้าใจในระดับหนึ่งว่า วิทยาการเขตหรือวิทยาการจังหวัดก็มีข้อจำกัดในเรื่องกำลังพล งบประมาณ และปริมาณงานที่ต้องรับผิดชอบในการร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุกับสถานีตำรวจทั้งจังหวัด

สำหรับคดีที่ต้องมีการชันสูตรพลิกศพแพทย์ไม่สามารถมาร่วมตรวจที่สถานที่เกิดเหตุได้เนื่องจากติดภารกิจ ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งกล่าวว่า

...หมอนิติเวชที่นี่ไม่มี ต้องใช้หมอทั่วไปของโรงพยาบาล ถ้ามีคดีที่ต้องให้หมอมาตรวจ หมอมักจะไม่ค่อยมาที่สถานที่เกิดเหตุหรือมาช้า เมื่อติดต่อประสานงานไปก็จะแจ้งว่าติดภารกิจ เข้าเวรบ้าง ผ่าตัดบ้างหรือไม่ก็ตรวจคนไข้ ซึ่งเป็นภารกิจหลักของหมอ กรณีคดีสำคัญมากจะไม่เคลื่อนย้ายศพ ต้องรองจนกว่าหมอจะมาตรวจ ถ้าเคสไหนที่ยกศพไปตรวจที่โรงพยาบาลได้ก็จะยกไปให้ เช่น เคสที่พบศพในน้ำเมื่อยกศพขึ้นมาแล้วก็จะเอาไปให้หมอตรวจที่โรงพยาบาลเลย แต่ถ้าพบศพในสถานที่เกิดเหตุทั่วไป เช่น ในอาคารบ้านพักก็รองจนกว่าหมอมาตรวจ (พนักงานสอบสวนคนที่ 2 2552)

นอกจากหน่วยงานดังกล่าวแล้ว หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องก็มักจะไม่ค่อยมาร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุหรือไม่ก็จะติดต่อประสานงานได้ยากมาก เช่น พนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครองที่จะต้องมาร่วมชันสูตรพลิกศพพร้อมกับพนักงานสอบสวนและแพทย์ ในคดีที่มีคนตายที่เกิดจากการกระทำของเจ้าพนักงาน หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามราชการตามหน้าที่ โดยพนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครองมักจะแจ้งว่าติดภารกิจไม่สามารถมาได้หรือมาถึงสถานที่เกิดเหตุช้ามาก ในกรณีดังกล่าวพนักงานสอบสวนมีความจำเป็นต้องรองจนกว่าจะมาครบทั้ง 4 ฝ่ายจึงจะทำการชันสูตรพลิกศพ เพื่อให้การปฏิบัติงานถูกต้องตามหลักกฎหมาย สำหรับมูลนิธิต่อหรือสื่อมวลชนจะไม่มีการติดต่อประสานงานกันเมื่อเกิดคดีขึ้น

มูลนิธิหรือสื่อมวลชนจะรู้ข่าวจากแหล่งข้อมูลอื่นแล้วมาที่สถานที่เกิดเหตุเอง ซึ่งบางครั้งจะเป็นการสร้างปัญหาเรื่องการเข้ามาทำลายสถานที่เกิดเหตุและพยานหลักฐาน

5.4.5 ปัญหาด้านงบประมาณ

การจัดสรรงบประมาณในงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและด้านการสอบสวนจะเป็นไปในภาพรวม ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการส่งผลกระทบต่อการทำงานของพนักงานสอบสวนที่ต้องออกค่าใช้จ่ายเพื่อซื้ออุปกรณ์เครื่องมือในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ รวมถึงค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นค่าล้างฟิล์มภาพถ่าย ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง หรือค่าเดินทางไปราชการส่งตรวจพิสูจน์ของกลาง แม้บางครั้งสามารถเบิกจ่ายจากงบประมาณของทางราชการได้แต่ก็ดำเนินการช้ามาก สิ่งเหล่านี้ทำให้พนักงานสอบสวนขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน โดยผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งกล่าวว่า

แม้ว่าพนักงานสอบสวนจะมีเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งสามารถที่จะซื้ออุปกรณ์ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุบางอย่างเองได้ แต่ก็ไม่อยากจะมาจ่ายเงินในส่วนนี้ เวลาต้องล้างรูปถ่ายก็เลือกเฉพาะรูปที่สำคัญ เช่น ต้องใช้ยืนยันในศาล รูปไหนไม่สำคัญมากก็ใช้วิธีปริ้นภาพสีแทน เครื่องปริ้นเตอร์กับหมึกก็ต้องซื้อเอง บางครั้งก็รู้สึกเบื่อ ทำงานมาหลายโรงพักแล้ว พนักงานสอบสวนแทบจะไม่มีบทบาทอะไร ผู้บังคับบัญชาคิดว่างานสอบสวนและงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมีความสำคัญมากแต่ก็ไม่ได้มีการสนับสนุนส่งเสริมอะไรมากเท่าที่ควร ถ้าผู้บังคับบัญชาให้ความสนใจจัดงบให้มากกว่านี้ผลการทำงานน่าจะดีกว่านี้ พนักงานสอบสวนจะได้มีกำลังใจในการทำงานด้วย (พนักงานสอบสวนคนที่ 3 2552)

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมีความจำเป็นต้องใช้งบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องมือและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง หากปัญหาดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน งานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและงานสอบสวนก็จะเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ

5.4.6 ปัญหาด้านการส่งพยานหลักฐานที่เป็นของกลางตรวจพิสูจน์

พนักงานสอบสวนจะมีปัญหาเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติในการส่งของกลางตรวจพิสูจน์มาก หากพนักงานสอบสวนต้องเดินทางไปส่งของกลางทุกอย่างด้วยตนเองทุกครั้งก็จะทำให้เสียเวลาในการเดินทาง และยังสิ้นเปลืองงบประมาณอีกด้วย เพราะของกลางบางอย่างน่าจะส่งทางไปรษณีย์ได้ เช่น แผ่นเก็บรอยลายนิ้วมือแฝง เอกสารบางอย่าง เป็นต้น หรืออาจจะให้เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนมีหน้าที่รับผิดชอบการรับส่งของกลางก็ได้ ระเบียบปฏิบัติดังกล่าวทำให้พนักงานสอบสวนเลือกพยานหลักฐานส่งตรวจพิสูจน์เท่าที่จำเป็น หรือไม่ก็เก็บรวบรวม

พยานหลักฐานให้ได้จำนวนหนึ่งจึงเดินทางไปส่งตรวจพิสูจน์ในคราวเดียวเพื่อประหยัด เวลาและงบประมาณ ซึ่งการเก็บพยานหลักฐานบางอย่างไว้นานก็อาจจะมีการเสื่อมสภาพได้

5.4.7 ปัญหาด้านการแจ้งผลการตรวจพิสูจน์

การแจ้งผลการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานที่เป็นของกลางจากกองพิสูจน์หลักฐาน ดำเนินการช้ามาก โดยเฉพาะผลการตรวจพิสูจน์ดีเอ็นเอ และเอกสารทำให้พนักงานสอบสวนนำผลการตรวจพิสูจน์มาใช้ประกอบการดำเนินคดีไม่ทันเวลา บางคดีที่ต้องฝากขัง ผลการตรวจพิสูจน์แจ้งกลับมาตอนที่สืบพยานไปแล้ว หรือคดีข่มขืนต้องรอผลการตรวจดีเอ็นเอเป็นเวลา 5 เดือน ซึ่งถือว่านานมากถ้าผลการตรวจพิสูจน์แจ้งกลับมาเร็วก็จะช่วยผู้เสียหายได้เร็วขึ้น พนักงานสอบสวนจึงไม่อยากส่งพยานหลักฐานตรวจพิสูจน์ หากจำเป็นก็ต้องเลือกพยานหลักฐานที่สำคัญจริงๆ

5.5 ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ดังนี้

5.5.1 ผู้บังคับบัญชาควรจัดการฝึกอบรมเรื่องการตรวจสถานที่เกิดเหตุและเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมพยานวัตถุวิธีการใหม่ๆ เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สภาพอากาศให้แก่พนักงานสอบสวน ผู้ช่วยพนักงานสอบสวน และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มพูนความรู้และศักยภาพในการทำงาน อย่างน้อยปีละหนึ่งถึงสองครั้ง จากการสัมภาษณ์เจาะลึกจะเห็นว่าพนักงานสอบสวนไม่ได้อบรมเกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุมาเป็นระยะเวลามากกว่า 2 ปีแล้ว นอกจากนี้ สถานที่ฝึกอบรมควรจัดที่สถานีตำรวจที่สังกัดหรือเป็นจังหวัดใกล้เคียง ไม่ควรจัดฝึกอบรมที่กรุงเทพมหานครเพราะจะได้ไม่เสียเวลาในการเดินทาง อีกทั้งปริมาณงานที่รับผิดชอบมีจำนวนมาก

5.5.2 เจ้าหน้าที่วิทยาการเขตหรือวิทยาการจังหวัดควรจัดบรรยายให้ความรู้เรื่องการตรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้นแก่ผู้ช่วยพนักงานสอบสวน และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นหัวข้อการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุและการเก็บรวบรวมพยานวัตถุ ให้ทุกสถานีตำรวจอย่างน้อยปีละ 2 – 3 ครั้ง

5.5.3 ผู้บังคับบัญชาควรจัดสรรงบประมาณให้งานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุเพิ่มมากขึ้น เพื่อจะได้จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็น มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ รวมถึงค่าใช้จ่ายอย่างอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ค่าล้างฟิล์มภาพถ่าย ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าซ่อมบำรุงยานพาหนะ ค่าเดินทางรับส่งพยานวัตถุของกลางที่ส่งตรวจพิสูจน์ เป็นต้น นอกจากนี้ควรจัดหาเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุไว้สำหรับศึกษาค้นคว้า

5.5.4 ผู้บังคับบัญชาควรจัดสรรกำลังพลที่จะช่วยงานพนักงานสอบสวนด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเพิ่มขึ้น และควรจัดให้มีทีมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุหลายทีมเพื่อให้เพียงพอกับปริมาณงาน

5.5.5 สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบคำสั่ง กรณีการรับส่งของกลาง ควรกำหนดให้ชัดเจนว่าของกลางประเภทใดสามารถส่งทางไปรษณีย์ หรือต้องไปส่งด้วยตนเอง เพราะการส่งของกลางด้วยตนเองทุกประเภทจะกระทบไปถึงงบประมาณในการเดินทางไปราชการ

5.5.6 กองพิสูจน์หลักฐานควรทำการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานของกลางและแจ้งผลกลับโดยเร็ว เพื่อจะได้นำผลการตรวจพิสูจน์มาใช้ประกอบการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดได้ทันการ

5.5.7 วิทยาการเขตหรือวิทยาการจังหวัดควรมีสักยภาพในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และด้านการตรวจพิสูจน์มากขึ้น โดยเฉพาะด้านการตรวจพิสูจน์ควรมีผู้ชำนาญการและอุปกรณ์เครื่องมือในการตรวจพิสูจน์ต่างๆ ด้าน พนักงานสอบสวนจะได้ส่งพยานหลักฐานของกลางตรวจพิสูจน์ได้สะดวกและไม่ต้องรอผลตรวจพิสูจน์นานเหมือนส่งที่กองพิสูจน์หลักฐาน

5.5.8 ในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น วิทยาการเขต วิทยาการจังหวัด แพทย์ พนักงานอัยการ พนักงานฝ่ายปกครอง เป็นต้น พนักงานสอบสวนจะต้องขอหมายเลขโทรศัพท์เพื่อใช้ในการติดต่อประสานงานครั้งต่อไป จะทำให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น และต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานนั้นๆ โดยจัดการสัมมนาหรือประชุมร่วมกันเพื่อจะได้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค หรือข้อขัดข้องในการปฏิบัติงาน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะในงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ได้แก่ พนักงานสอบสวน (สบ1) – (สบ3) ของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ซึ่งมีพนักงานสอบสวนจำนวน 482 คน จากสถานีตำรวจ 112 สถานี (กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 8, 2552) การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ใช้สูตรการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากวิธีของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 219 คน และการสัมภาษณ์เชิงลึกพนักงานสอบสวนจำนวน 5 คน ซึ่งหัวหน้าสถานีตำรวจเป็นผู้คัดเลือกพนักงานสอบสวนที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นด้านการสอบสวนและตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistic Package for the Social Science - SPSS) สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance)

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี จบการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี โดยมีชั้นยศเป็นพันตำรวจโท ตำแหน่งเป็นพนักงานสอบสวน (สบ 2) ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนระหว่าง 11-15 ปี เคยผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสถานที่เกิด

เกิดเหตุมาแล้วเป็นระยะเวลา 2 - 5 ปี มีเงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษต่อเดือนอยู่ระหว่าง 15,001 - 23,000 บาท

1.2 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานระดับปานกลาง แต่เมื่อสำรวจเป็นรายข้อพบว่าพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากตามหัวข้อต่อไปนี้ การสอบถามข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ที่ไปถึงสถานที่เกิดเหตุชุดแรก ผู้เสียหาย พยาน บุคคลแวดล้อม) การนำข้อมูลจากบุคคล ระบบฐานข้อมูล หรือพยานวัตถุที่ตรวจพบมาประมวลเหตุการณ์ และระมัดระวังในการให้ข้อมูลแก่สื่อมวลชนเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุคดีต่างๆ แต่พนักงานสอบสวนได้ปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยตามหัวข้อต่อไปนี้ การจัดทีมในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ (ทีม หมายถึง สมาชิกไม่ต่ำกว่า 4 คน) การตั้งจุดสั่งการก่อนเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และการจัดทีมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุประกอบไปด้วย หัวหน้าทีม เจ้าหน้าที่ถ่ายภาพ เจ้าหน้าที่ทำแผนผัง และเจ้าหน้าที่เก็บพยานวัตถุ

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามขั้นตอนการปฏิบัติงาน ปรากฏผลดังนี้

การรับแจ้งเหตุและการเดินทางไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่จะลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐานเมื่อได้รับแจ้งเหตุ สำหรับคดีสำคัญหรือเป็นคดีที่น่าสนใจของประชาชนได้รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับชั้น การแจ้งให้สายตรวจหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่ใกล้พื้นที่เกิดเหตุไปดูแลป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ เมื่อได้รับแจ้งเหตุได้แจ้งกับผู้แจ้งเหตุหรือผู้เสียหายไม่ให้แตะต้อง เคลื่อนย้าย รื้อค้นทรัพย์สินใดๆ ให้รอจนกว่าเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญไปทำการตรวจเก็บพยานหลักฐานเสร็จสิ้นก่อน แต่วิทยาการเขตหรือวิทยาการจังหวัดมาร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในระดับปานกลาง

การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่เมื่ออยู่ในสถานที่เกิดเหตุได้ละเว้นพฤติกรรมที่เป็นการเพิ่มหรือทำลายพยานวัตถุ เช่น สูบบุหรี่ เคี้ยวหมากฝรั่ง รับประทานอาหาร พุดคุยโทรศัพท์ ใช้มือเปล่าบิดลูกบิดประตู เปิดน้ำในตู้เย็นดื่ม ใช้ห้องน้ำห้องส้วม เปิด-ปิดสวิตช์ไฟ พัดลม พนักงานสอบสวนมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลางตามหัวข้อต่อไปนี้ เมื่อจำเป็นต้องให้แพทย์ หน่วยกู้ภัย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุได้ให้คำแนะนำในการเข้าสถานที่เกิดเหตุเพื่อจะไม่เพิ่มและไม่ทำลายพยานหลักฐาน เมื่อปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุด้วย Police Line เชือก แผงเหล็ก หรืออื่นๆ แล้วได้จัดเจ้าหน้าที่ตำรวจเฝ้า

ประจำแนวกั้นด้วย นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจสถานที่เกิดเหตุในเบื้องต้นมาใช้ในการกำหนดขอบเขตพื้นที่ปิดล้อมสถานที่เกิดเหตุ และวางแผนกำหนดเส้นทางการเข้าสถานที่เกิดเหตุ เมื่อเดินเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุที่เป็นอาคารได้ปิดไฟในห้องหรือทำให้แสงสว่างน้อยลง แล้วใช้ไฟฉายส่องท่ามูมเฉียงกับพื้นเพื่อหารอยเท้าและวัตถุพยานขนาดเล็กที่อยู่บนพื้น และเมื่อเข้าในสถานที่เกิดเหตุได้สวมอุปกรณ์ป้องกัน เช่น ถุงมือ หมวกคลุมผม ถุงครอบเท้า และผ้าปิดปาก อย่างครบถ้วน

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญเป็นพิเศษในการค้นหาพยานหลักฐานบริเวณเส้นทางเข้าออก เส้นทางหลบหนี และบริเวณที่คนร้ายกระทำการต่างๆ กรณีมีผู้เสียชีวิตในสถานที่เกิดเหตุได้ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่วิทยาการเขตหรือวิทยาการจังหวัด ทำการตรวจเก็บพยานหลักฐานทั้งหมดก่อนแล้วจึงให้แพทย์เข้าชันสูตรพลิกศพ พนักงานสอบสวนมีการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง ดังนี้ หลังจากตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้นแล้ว ได้สำรวจสถานที่เกิดเหตุอีกครั้งหนึ่ง ประเมินและคำนึงถึงความปลอดภัยของทีมงานก่อนเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ นำข้อมูลจากการสำรวจเบื้องต้น ข้อมูลจากผู้เสียหายและพยานมาประเมินเพื่อวางแผนวางแผนการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ และประสบปัญหาการลำดับขั้นตอนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

การจดบันทึกสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับสมุดจดบันทึกการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุดังเช่นพยานหลักฐานชิ้นสำคัญ และมีการจดบันทึกตั้งแต่เวลาเริ่มเหตุต่อเนื่องไปจนกระทั่งเวลาที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น พนักงานสอบสวนมีการปฏิบัติงานระดับปานกลาง ดังนี้ การบันทึกสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ง่ายภายในห้องที่เกิดเหตุ เขียนรายงานการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจากการจดบันทึกโดยไม่ต้องอาศัยภาพถ่ายประกอบ และประสบปัญหาการบรรยายลักษณะของสถานที่เกิดเหตุ แต่พนักงานสอบสวนใช้วิธีการบันทึกแบบอื่นประกอบการจดบันทึกน้อย

การถ่ายภาพสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่จะถ่ายภาพตำแหน่งและสภาพพยานวัตถุที่พบก่อนที่จะเก็บรวบรวม และเมื่อพบพยานวัตถุในสถานที่เกิดเหตุได้ทำการถ่ายภาพทั้งในระยะใกล้ ระยะกลาง และระยะไกลอยู่ในระดับมาก พนักงานสอบสวนมีการปฏิบัติงานระดับปานกลาง ดังนี้ ถ่ายภาพสภาพแวดล้อมรอบสถานที่เกิดเหตุทุกด้าน กรณีสถานที่เกิดเหตุเป็นห้องได้วางมาตราส่วนกำกับทุกครั้งที่ยถ่ายภาพในระยะใกล้ ในสถานที่เกิดเหตุที่มีบริเวณกว้างได้ใช้วิธีการถ่ายภาพต่อกัน จัดทำบัญชีภาพถ่ายซึ่งประกอบด้วย ชนิดของกล้องและฟิล์มที่ใช้ ลำดับภาพถ่าย และรายละเอียดภาพที่ถ่าย

การทำแผนที่และแผนผังสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่จะทำแผนที่และแผนผังสถานที่เกิดเหตุ โดยให้ทิศเหนือชี้ไปทางหัวกระดาษเสมอ และมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ

ปานกลางตามหัวข้อต่อไปนี้ เลือกใช้ชนิดของการทำแผนที่ในแบบมองจากมุมสูงเท่านั้น ใช้วิธีทำแผนที่สถานที่เกิดเหตุแบบไม่มีมาตราส่วนประกอบสำนวนส่งศาลพิจารณาคดี มีการวัดระยะและกำหนดตำแหน่งวัตถุพยานทุกชิ้นลงในแผนที่ กรณีสถานที่เกิดเหตุที่มีขนาดใหญ่ เช่น ห้องจัดเลี้ยง ลานจอดรถ ได้นำวิธีการกำหนดระยะโดยใช้เส้นสมมุติมาช่วย กรณีสถานที่เกิดเหตุนอกอาคารมีจุดอ้างอิงถาวรจุดเดียว ได้นำวิธีการกำหนดระยะโดยใช้เข็มทิศมาช่วย

การค้นหาพยานวัตถุ พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่จะมีการคาดคะเนไว้ก่อนว่าในสถานที่เกิดเหตุคิ่่นั้นๆ ควรจะต้องพบพยานวัตถุอะไรบ้าง เช่น คดีข่มขืนแล้วมาควรจะต้องพบเส้นผม เส้นขน อสุจิ รอยข่วน ร่องรอยฉีกขาดของเสื้อผ้า อาวุธที่ใช้ ทำร้าย เป็นต้น และกำหนดพื้นที่สำหรับค้นหาพยานวัตถุให้ครอบคลุมทางเข้าออกของคนร้าย พนักงานสอบสวนมีการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง ดังนี้ การนำข้อมูลจากพยานบุคคลและจากการสำรวจเบื้องต้นมาใช้ในการกำหนดขอบเขตพื้นที่สำหรับค้นหาพยานวัตถุ กรณีพบศพในบ้านหรือห้องพักของอพาร์ทเมนต์ที่ได้ใช้วิธีการค้นโดยยึดศพเป็นจุดศูนย์กลางแล้วขยายวงค้นออกไปรอบๆ ในลักษณะวนเป็นก้นหอย การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุแต่ละครั้งมีการค้นในแบบละเอียด และกรณีเหตุเกิดนอกอาคารมักมีปัญหาในเรื่องการกำหนดขอบเขตพื้นที่ที่ตรวจค้น

การเก็บรวบรวมพยานวัตถุ พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่จะพิจารณาถึงประโยชน์ของพยานวัตถุและตำแหน่งร่องรอยบนพยานวัตถุที่ใช้ตรวจพิสูจน์ ก่อนทำการตรวจเก็บพยานวัตถุทุกชิ้น แล้วจึงเลือกวิธีการเก็บที่ไม่กระทบกับตำแหน่งที่ใช้ในการตรวจพิสูจน์พยานวัตถุนั้น และเมื่อพบพยานวัตถุที่อาจสูญหายหรือเสื่อมสภาพได้ง่าย เช่น เส้นผม เส้นขน รอยยางรถยนต์เปียกน้ำ ได้ดำเนินการตรวจเก็บหรือป้องกันพยานวัตถุไม่ให้สูญหาย เสื่อมสภาพเป็นอันดับแรก ก่อนที่จะดำเนินการในขั้นตอนอื่นๆ พนักงานสอบสวนมีการปฏิบัติงานระดับปานกลาง ดังนี้ การจัดทำบัญชีหลักฐาน การสอบถามรายละเอียดของสถานที่เกิดเหตุจากผู้แจ้ง ผู้เสียหาย และนำข้อมูลที่ได้รับมาเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือเก็บพยานวัตถุอย่างครบถ้วนก่อนไปสถานที่เกิดเหตุ ทำเครื่องหมายสัญลักษณ์บนพยานวัตถุ ได้รับการฝึกอบรมให้สามารถเก็บพยานวัตถุประเภทจากร่างกาย สิ่งของ และรอยประทับ ได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

การบรรจุหีบห่อและการนำพยานวัตถุส่งตรวจพิสูจน์ไปยังห้องปฏิบัติการ พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่จะคำนึงถึงการป้องกันการเปลี่ยนแปลงของพยานวัตถุขณะที่ทำการเก็บจนกระทั่งส่งตรวจพิสูจน์ที่ห้องปฏิบัติการ ให้ความสำคัญและระมัดระวังเรื่องช่วงการครอบครองพยานหลักฐาน มีการรับผิดชอบดูแลพยานวัตถุที่เป็นของกลางโดยตลอดไม่ขาดช่วง เลือกบรรจุหีบห่อพยานวัตถุแต่ละประเภทได้อย่างถูกต้องเหมาะสม แยกบรรจุหีบห่อพยานวัตถุที่เก็บคนละตำแหน่งกันแม้จะเป็นพยานวัตถุชนิดเดียวกัน พนักงานสอบสวนจะเกิดปัญหากับระเบียบปฏิบัติที่

ต้องนำพยานวัตถุของกลางส่งตรวจพิสูจน์ไปยังห้องปฏิบัติการด้วยตนเอง และมีการรวบรวมพยานวัตถุจากหลายคดีไปส่งตรวจพิสูจน์ยังห้องปฏิบัติการในคราวเดียวกัน (รอพยานวัตถุจากหลายๆ คดีแล้วจึงเดินทางไปส่งของกลางทีเดียว)

1.3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า พนักงานสอบสวนที่มีข้อมูลสถานภาพทั่วไปเกี่ยวกับระดับการศึกษาสูงสุด ระดับชั้นยศ การฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ เงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษต่อเดือนต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

พนักงานสอบสวนที่มีข้อมูลสถานภาพทั่วไปเกี่ยวกับตำแหน่งต่างกัน จะมีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ทั้งในด้านการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุและการตรวจสถานที่เกิดเหตุ โดยพนักงานสอบสวนที่มีตำแหน่ง สบ3 มีระดับการปฏิบัติงานสูงสุด ส่วนพนักงานสอบสวนที่มีตำแหน่ง สบ2 มีระดับการปฏิบัติงานต่ำสุด

ผลการเปรียบเทียบการพัฒนางานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 จำแนกตามระดับอายุ โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันในด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งพนักงานสอบสวนที่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี มีระดับการปฏิบัติงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุสูงสุด ส่วนพนักงานสอบสวนที่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี มีระดับการปฏิบัติงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุต่ำสุด

ผลการเปรียบเทียบการพัฒนางานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 จำแนกตามระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันในด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งพนักงานสอบสวนที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานสอบสวนตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไปมีระดับการปฏิบัติงานสูงสุด ส่วนพนักงานสอบสวนที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานสอบสวนน้อยกว่า 5 ปี มีระดับการปฏิบัติงานต่ำสุด

1.4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ประสบปัญหาและอุปสรรค ดังนี้ อุปกรณ์เครื่องมือในการตรวจสถานที่เกิดเหตุไม่ครบถ้วน มีความเสื่อมสภาพ ไม่มีความทันสมัย พนักงานสอบสวนรวมทั้งเจ้าหน้าที่วิทยาการเขตหรือวิทยาการจังหวัดขาดทีมงานตรวจสถานที่เกิดเหตุ มีชุดทีมงานตรวจสถานที่เกิดเหตุไม่เพียงพอกับปริมาณงาน กรณีที่เกิดเหตุพร้อมกันไม่สามารถแบ่งทีมงานไปตรวจสถานที่เกิดเหตุได้ สถานที่เกิดเหตุมักจะถูกทำลายก่อนที่จะชุดตรวจสถานที่เกิดเหตุจะเดินทางมาถึงเสมอ โดยผู้บังคับบัญชาระดับสูง เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ไม่เกี่ยวข้อง สื่อมวลชน หน่วยกู้ภัยประชาชนทั่วไป เข้ามาเหยียบย่ำทำลาย จำต้องเคลื่อนย้ายพยานวัตถุ และควบคุมสถานที่เกิดเหตุ

ได้ยากโดยเฉพาะแหล่งชุมชน ทีมงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุขาดความรู้ความชำนาญในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและการเก็บรวบรวมพยานวัตถุ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจขาดความรู้ความชำนาญในการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ ทีมงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุไม่ได้รับการฝึกอบรมหรือได้รับการฝึกอบรมน้อย พนักงานสอบสวนติดต่oprสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ยาก โดยเฉพาะหลังเวลาราชการหรือวันหยุด หน่วยงานต้นสังกัดไม่มีงบประมาณสนับสนุนในงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุส่งผลให้พนักงานสอบสวนต้องใช้งบประมาณส่วนตัวในการจัดซื้อจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือที่จำเป็น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น วิทยาการเขต วิทยาการจังหวัด แพทย์เป็นต้น มาร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุช้า กองพิสูจน์หลักฐานแจ้งผลการตรวจพิสูจน์ของกลางช้า พนักงานสอบสวนประสบปัญหาเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติที่ต้องส่งของกลางตรวจพิสูจน์ด้วยตนเอง ผู้ช่วยพนักงานสอบสวนที่ผ่านการฝึกอบรมการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมักจะย้ายไปปฏิบัติงานด้านอื่น ผู้บังคับบัญชามักจะไม่ให้ความสำคัญกับงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและด้านการสอบสวน ยานพาหนะที่ใช้เดินทางไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมีสภาพทรุดโทรม สภาพภูมิประเทศ เช่น หมูเกาะ ทะเล ภูเขา รวมถึงสภาพภูมิอากาศ เช่น ฝนตกชุกตลอดปี ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ฐานข้อมูลของบุคคลสำคัญ ผู้มีอิทธิพล หรือคนร้ายในท้องถิ่นน้อย การปฏิบัติของผู้บังคับบัญชาระดับสูงทำให้เกิดความยุ่งยากในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เช่น พาสื่อมวลชนเข้าไปทำข่าวในขณะที่พนักงานสอบสวนกำลังตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และการโทรศัพท์ติดตามผลคดีของผู้บังคับบัญชาน้อยๆ ขณะที่พนักงานสอบสวนกำลังตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทำให้เสียสมาธิในการปฏิบัติงาน

สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ได้เสนอแนะให้หัวหน้าหน่วยควรเพิ่มงบประมาณที่ต้องใช้ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและงานสอบสวนให้เพียงพอ เพื่อที่จะสามารถนำมาจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย มาให้ครบถ้วนและเพียงพอต่อการใช้งานทุกครั้ง รวมทั้งค่าใช้จ่ายอย่างอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ค่าล้างฟิล์ม ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าเดินทางไปส่งพยานวัตถุของกลาง หัวหน้าสถานีตำรวจและวิทยาการเขตหรือวิทยาการจังหวัดควรเพิ่มกำลังพลในทีมงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอย่างน้อย 4 คนต่อ 1 ทีม และควรจัดไว้หลายทีมเพื่อให้เพียงพอต่อปริมาณงาน ควรจัดให้มีผู้ชำนาญการหรือเจ้าหน้าที่วิทยาการเขตหรือเจ้าหน้าที่วิทยาการจังหวัดอยู่ประจำทุกสถานีตำรวจ จัดการฝึกอบรมด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและการใช้อุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัยในสถานที่เกิดเหตุตามมาตรฐานสากล ให้แก่พนักงานสอบสวนและผู้ช่วยพนักงานสอบสวนอย่างน้อยปีละครั้ง กองพิสูจน์หลักฐานควรทำการตรวจพิสูจน์และแจ้งผลกลับโดยเร็วเพื่อจะได้นำมาใช้ประกอบการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด

ผู้บังคับบัญชาควรส่งเสริมและเข้าใจลักษณะของงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและงานสอบสวนให้มากขึ้น และควรเพิ่มค่าตอบแทนเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ผู้บังคับบัญชาไม่ควรให้มีการโยกย้ายเปลี่ยนสายงานในการปฏิบัติหน้าที่บ่อย เพราะพนักงานสอบสวนหรือผู้ช่วยพนักงานสอบสวนมักจะย้ายไปปฏิบัติงานด้านอื่น ควรจัดการฝึกอบรมด้านการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจอย่างน้อยปีละครั้ง สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรแก้ไขปรับปรุงระเบียบเกี่ยวกับการรับส่งพยานวัตถุของกลางส่งตรวจพิสูจน์เพื่อให้พนักงานสอบสวนดำเนินการได้สะดวกมากขึ้น ยานพาหนะที่ใช้ในงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุต้องอยู่ในสภาพดี พร้อมทั้งจะใช้งานได้ตลอดเวลาและไม่ใช้ร่วมกับงานในหน้าที่อื่น การฝึกอบรมการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุควรเป็นเชิงปฏิบัติการมากกว่าการบรรยาย สอนเทคนิควิธีการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามลักษณะสภาพพื้นที่ สภาพภูมิอากาศ และสถานที่ฝึกอบรมควรเป็นจังหวัดที่สังกัดหรือตำรวจภูธรภาค 8 วิทยาการเขตหรือวิทยาการจังหวัด ควรมีอุปกรณ์เครื่องมือในการตรวจพิสูจน์ที่ทันสมัยสามารถตรวจพยานวัตถุได้ทุกประเภท เพื่อจะได้ไม่ต้องส่งของกลางไปตรวจพิสูจน์ที่กองพิสูจน์หลักฐานเพียงที่เดียว สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรออกระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดทีมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้ชัดเจน ควรมีบทลงโทษทางกฎหมายกับผู้ที่ไม่มียานพาหนะเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุโดยไม่ได้รับอนุญาต ควรให้วิทยาการเขตหรือวิทยาการจังหวัดเป็นผู้มีหน้าที่รับส่งของกลางที่ส่งตรวจพิสูจน์ที่กองพิสูจน์หลักฐานแล้วจึงแจ้งผลมายังพนักงานสอบสวน ควรจัดโครงการให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น งานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุควรให้เป็นหน้าที่ของวิทยาการเขตหรือวิทยาการจังหวัด ควรจัดให้พนักงานสอบสวนศึกษางานเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและวิทยาการสมัยใหม่ที่ต่างประเทศ

1.5 ผลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

พนักงานสอบสวนผู้ให้สัมภาษณ์มีชั้นยศพันตำรวจโทจำนวน 2 คน ชั้นยศพันตำรวจตรีจำนวน 3 คน มีตำแหน่งพนักงานสอบสวน (สบ 2) ทุกคน การศึกษาสูงสุดมีระดับปริญญาโทจำนวน 2 คนและปริญญาตรี 3 คน ประสบการณ์การทำงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและการสอบสวนมีระยะเวลา 21 ปี จำนวน 2 คน ระยะเวลา 17 ปี จำนวน 1 คน และระยะเวลา 9 ปี จำนวน 2 คน

พนักงานสอบสวนจะมีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวจะเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ ระเบียบข้อบังคับของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ยังได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุไว้อย่างชัดเจนอีกด้วย

การปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ โดยส่วนใหญ่จะมีแนวทางการปฏิบัติที่สอดคล้องกัน ดังนี้ การรับแจ้งเหตุและการเดินทางไปสถานที่เกิดเหตุ การสอบถามข้อมูลต่างๆ การสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น การจดบันทึกรายละเอียด การถ่ายภาพ การทำแผนที่ การวัดระยะ การตรวจค้นพยานหลักฐาน การเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน การบรรจุหีบห่อพยานหลักฐาน และการส่งพยานหลักฐานตรวจพิสูจน์ พนักงานสอบสวนจะมีการดำเนินการตามขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ แต่วิธีการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนอาจไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เช่น พนักงานสอบสวนไม่สวมถุงมือเมื่อเก็บพยานวัตถุ ใช้ผ้าห่ออาวุธปืนเพื่อจะนำไปส่งวิทยาการจังหวัด ร่องพยานวัตถุที่เป็นของกลางจากหลายคดี เป็นต้น ทั้งนี้ วิธีการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องดังกล่าวอาจเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น ความเข้าใจผิด ขาดความรู้ความชำนาญ หรือขาดแคลนอุปกรณ์เครื่องมือในการเก็บพยานวัตถุ ซึ่งสาเหตุต่างๆ ล้วนส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทั้งสิ้น

ปัญหาและอุปสรรคในงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ คือ ขาดแคลนกำลังพล ทีมงานขาดความรู้ความสามารถในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ขาดแคลนอุปกรณ์เครื่องมือและยานพาหนะ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมักไม่มาร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุหรือเดินทางมาถึงช้า ขาดแคลนงบประมาณ การส่งของกลางตรวจพิสูจน์มีขั้นตอนยุ่งยาก และหน่วยตรวจพิสูจน์แจ้งผลการตรวจพิสูจน์ช้า

สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ได้แก่ ควรจัดการฝึกอบรมเรื่องการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ จัดสรรงบประมาณในจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องมือและค่าใช้จ่ายอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องให้เพียงพอ จัดสรรกำลังพลให้เพียงพอ ควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบคำสั่งการรับส่งของกลาง กองพิสูจน์หลักฐานควรแจ้งผลตรวจพิสูจน์ของกลางโดยเร็ว วิทยาการเขตหรือวิทยาการจังหวัดควรเพิ่มศักยภาพในงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและงานตรวจพิสูจน์ให้มากขึ้น และพนักงานสอบสวนควรมีความสัมพันธ์อันดีในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานสอบสวน (สบ1) – (สบ3) ของสถานีตำรวจในพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 จำนวน 219 คน และการศึกษาในเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เจาะลึกพนักงานสอบสวนจำนวน 5 คน ซึ่งหัวหน้าสถานีตำรวจเป็นผู้คัดเลือกพนักงานสอบสวนที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นด้านการสอบสวนและตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ สามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

2.1 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ

พนักงานสอบสวนจะมีการสอบถามข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ที่ไปถึงสถานที่เกิดเหตุชุดแรก ผู้เสียหาย พยาน บุคคลแวดล้อม เป็นต้น และมีการนำข้อมูลจากบุคคล ระบบฐานข้อมูล หรือพยานวัตถุที่พบมาประมวลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะช่วยให้พนักงานสอบสวนนำข้อมูลที่ได้รับทั้งหมดมาประมวลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดีโดยการนำมาสร้างเส้นเวลา (Time Line) เพื่อใช้ในการเชื่อมโยงเหตุการณ์และยืนยันคำให้การของผู้เสียหาย ผู้ต้องสงสัย พยาน และผู้ที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภชัย ไตรสมบุญ (2546 : 88) ที่ได้ศึกษาในเรื่อง การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ พบว่า ผู้ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุต้องสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากพยานบุคคลประกอบการพิจารณามูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุด้านการบริหารข้อมูลจากบุคคลของ ลี และคณะ (Lee and others 2001 : 19 - 25)

นอกจากนี้ พนักงานสอบสวนยังมีความระมัดระวังในการให้ข้อมูลแก่สื่อมวลชนเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุคดีต่างๆ อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ 855/2548 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน 2552 เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ข่าว การแถลงข่าว การให้สัมภาษณ์ การเผยแพร่ภาพต่อสื่อมวลชน และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 2548 : 3 - 4) ที่ต้องมีความระมัดระวังในการให้ข้อมูลเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายทางชื่อเสียงของผู้อื่นและไม่ส่งผลกระทบต่อคดี

แม้ว่าพนักงานสอบสวนจะมีการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมในข้างต้นแล้ว แต่ยังมีอีกหลายประเด็นที่ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขอย่างเร่งด่วนเพราะจะส่งผลกระทบต่อการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเป็นอย่างยิ่ง นั่นคือพนักงานสอบสวนไม่มีการจัดทีมในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ (ทีมหมายถึง สมาชิกไม่ต่ำกว่า 4 คน) จากการสอบถามปัญหาและอุปสรรคในการทำงานและการสัมภาษณ์เจาะลึกทำให้ทราบว่า ทุกสถานีตำรวจจะมีอัตรากำลังพลที่ปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุน้อยมาก ส่งผลให้พนักงานสอบสวนผู้เป็นหัวหน้าทีมไม่สามารถจัดทีมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่จะต้องมีการถ่ายภาพ เจ้าหน้าที่ทำแผนผัง และเจ้าหน้าที่เก็บพยานวัตถุได้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำราญ ปิยะวงศ์ (2544 : 162) ที่ได้ศึกษาในเรื่อง แนวทางการพัฒนางานสอบสวนของพนักงานสอบสวนในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 6 พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานมีจำนวนน้อยเกินไปไม่เหมาะสมกับปริมาณงานที่มีมาก

นอกจากนี้ พนักงานสอบสวนมักจะไม่ได้ตั้งจุดสังเกตการณ์ก่อนเข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุซึ่งเป็นการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง ซึ่ง สมภพ เองสมบุญ (2551 : 22) ได้กล่าวถึงความสำคัญของตั้งจุดสังเกตการณ์ว่าเป็นจุดสำคัญที่จะต้องใช้เป็นที่พักผ่อนวางแผนและสังเกตการณ์ก่อนเข้าตรวจจนถึงการส่งมอบคืนสถานที่เกิดเหตุ ใช้เป็นจุดประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และยังใช้เป็นที่ตั้งอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ อีกด้วย

การจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือการตรวจสถานที่เกิดเหตุให้ครบถ้วนจัดเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของพนักงานสอบสวนเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์เจาะลึก กล่าวคือ สถานีตำรวจที่สังกัดไม่มีอุปกรณ์เครื่องมือในการตรวจสถานที่เกิดเหตุและไม่มียงบประมาณในการจัดซื้อ พนักงานสอบสวนจึงไม่มีอุปกรณ์เครื่องมือในการตรวจสถานที่เกิดเหตุอย่างครบถ้วน และ ชาตรี เชื้ออภัย (2544 : 153) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาพนักงานสอบสวนเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามแนวนโยบายสำนักงานตำรวจแห่งชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณีกองบัญชาการตำรวจนครบาล พบว่าควรมีการจัดสรรงบประมาณค่าตอบแทนการทำงาน พร้อมทั้งอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการทำงานให้ครบถ้วนเพียงพอต่อความต้องการ

นอกจากนี้ พนักงานสอบสวนยังไม่สามารถกำหนดเวลาในการตรวจสถานที่เกิดเหตุแต่ละคดีได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เจาะลึก กล่าวคือ พนักงานสอบสวนที่มีปริมาณงานน้อย หากไม่เกิดคดีเข้าชั้นใน ช่วงเวลาเดียวกันก็จะตรวจสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียดไม่จำกัดเวลา แต่ในขณะเดียวกันถ้าเกิดคดีเข้าชั้นใน ช่วงเวลาเดียวกันก็จะรีบตรวจสถานที่เกิดเหตุเพื่อจะได้รับเดินทางไปตรวจสถานที่เกิดเหตุอีกที่หนึ่ง ประกอบกับไม่มีทีมตรวจสถานที่เกิดเหตุสำรองและมีทีมงานน้อย (ประมาณ 1 – 2 คน) จึงไม่สามารถแบ่งทีมงานไปตรวจสถานที่เกิดเหตุได้

ในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น วิทยาการเขต วิทยาการจังหวัด แพทย์ และสื่อมวลชน รวมไปถึงการกำหนดขอบเขตพื้นที่ไม่ให้สื่อมวลชนเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุ นับเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องแก้ไข เพราะการไม่มาสถานที่เกิดเหตุหรือเดินทางมาถึงสถานที่เกิดเหตุช้าของวิทยาการจังหวัด วิทยาการเขต หรือแพทย์ ย่อมจะส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลง สูญหาย หรือเสื่อมคุณค่าของพยานหลักฐานบางประเภทที่พนักงานสอบสวนไม่มีความรู้ความชำนาญในการเก็บรวบรวมได้ แม้กระทั่งการเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุของสื่อมวลชนโดยไม่ได้รับอนุญาตก็เป็นการเพิ่มหรือทำลายพยานหลักฐานเช่นกัน

2.2 การตรวจสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

ขั้นตอนการรับแจ้งเหตุและการเดินทางไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนโดยส่วนใหญ่มีความเข้าใจวิธีการปฏิบัติในขั้นตอนดังกล่าวเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นการลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐานทุกครั้งเมื่อได้รับแจ้งเหตุ สำหรับคดีสำคัญหรือเป็นคดีที่น่าสนใจของประชาชนได้รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับชั้น การรีบออกเดินทางไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุภายใน 15 นาทีหลังจากได้รับแจ้งเหตุ การสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ สภาพอากาศ พยานวัตถุที่สำคัญจากผู้แจ้งเหตุ การแจ้งให้สายตรวจหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่ใกล้เคียงที่เกิดเหตุไปดูแลป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ และแจ้งให้ผู้แจ้งเหตุหรือผู้เสียหายห้ามเคลื่อนย้ายหรือทรัพย์สินใดๆ ก่อนที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น การปฏิบัติดังกล่าวมีความสอดคล้องกับคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และขั้นตอนการควบคุมและสั่งการในสถานที่เกิดเหตุระดับสถานีตำรวจ (Kanetp007 2552) กล่าวคือ เมื่อพนักงานสอบสวนรับเป็นคดีที่จะต้องรีบออกไปตรวจที่เกิดเหตุให้พนักงานสอบสวนรีบลงประจำวันรับแจ้งพร้อมลงประจำวันออกไปตรวจที่เกิดเหตุ

นอกจากนี้ พนักงานสอบสวนยังประสบปัญหาเรื่องวิทยาการเขตหรือวิทยาการจังหวัด ไม่มาร่วมตรวจหรือมาตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุซ้ำ ซึ่งอาจเกิดจากภูมิประเทศที่เป็นหมู่เกาะ ทะเล หรือภูมิอากาศที่มีฝนตกชุกตลอดทั้งปี หรือแม้กระทั่งมีทีมตรวจสอบที่เกิดเหตุน้อยก็ตาม สาเหตุดังกล่าวล้วนส่งผลให้สถานที่เกิดเหตุและพยานหลักฐานต้องเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาหรืออาจถูกทำลายได้ อย่างไรก็ตาม พนักงานสอบสวนจำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานวิทยาการเขตหรือวิทยาการจังหวัด เพื่อประโยชน์ในการติดต่อประสานงานและการทำงานร่วมกัน

ขั้นตอนการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนจะมีความเข้าใจถึงวิธีการปฏิบัติตนเมื่ออยู่ในสถานที่เกิดเหตุโดยได้ละเว้นพฤติกรรมที่เป็นการเพิ่มหรือทำลายวัตถุ เช่น สูบบุหรี่ คุยวุ่นวาย รับประทานอาหาร เปิดปิดสวิตช์ไฟ เป็นต้น แต่มีสิ่งที่พนักงานสอบสวนจะต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ คือ ต้องสวมอุปกรณ์ป้องกันอย่างครบถ้วน เพราะจะป้องกันการปนเปื้อนพยานหลักฐานจากร่างกายกับในสถานที่เกิดเหตุ และจะไม่เป็นการเพิ่มหรือทำลายพยานหลักฐานด้วย ในกรณีที่พนักงานสอบสวนเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุที่เป็นอาคารต้องปิดไฟในห้องหรือทำให้แสงสว่างน้อยลง แล้วใช้ไฟฉายส่องทำมุมเฉียงกับพื้นเพื่อหารอยเท้าและวัตถุขนาดเล็กที่อยู่บนพื้น ซึ่งหลักการดังกล่าวจะสอดคล้องกับแนวคิดของ สมภพ เองสมบุญ (255 : 25) ที่กล่าวว่า การปฏิบัติดังกล่าวจะทำให้ตรวจพบพยานหลักฐานประเภทรอยเท้า รอยรองเท้า หรือพยานวัตถุขนาดเล็กที่สำคัญได้ เช่น กระดุม เศษดินทรายที่ติดมากับรอยเท้าคนร้าย ซึ่งสามารถนำมาประมวลเหตุการณ์ (Reconstruction) ได้ในบางส่วน

เมื่อพนักงานสอบสวนจำเป็นต้องให้บุคคลที่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ จะต้องให้คำแนะนำในการเข้าสถานที่เกิดเหตุทุกครั้งเพื่อจะไม่เพิ่มหรือทำลายพยานหลักฐาน ทุกครั้งที่ปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุเรียบร้อยแล้วจะต้องจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจเฝ้าประจำแนวกันด้วยเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ไม่เกี่ยวข้องแอบรูล้ำเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุได้ นอกจากนี้ ควรนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น มาใช้ในการกำหนดขอบเขตพื้นที่ปิดล้อมสถานที่เกิดเหตุ และวางแผนกำหนดเส้นทางการเข้าสถานที่เกิดเหตุด้วย เพราะจะได้ไม่เป็นการเพิ่มหรือทำลายพยานหลักฐาน ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐานของสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ

ขั้นตอนการตรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น พนักงานสอบสวนได้ให้ความสำคัญเป็นพิเศษในการค้นหาพยานหลักฐานบริเวณเส้นทางเข้าออก เส้นทางหลบหนีและบริเวณที่คนร้ายกระทำการต่างๆ ส่วนกรณีมีผู้เสียชีวิตในสถานที่เกิดเหตุก็มีการตรวจเก็บพยาน หลักฐานทั้งหมดก่อนแล้วจึงให้แพทย์เข้าชันสูตรพลิกศพ ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักวิชาการตรวจสถานที่เกิดเหตุ แต่พนักงานสอบสวนควรมีการปรับปรุงแก้ไขวิธีการปฏิบัติบางประการ คือ ควรศึกษาขั้นตอนการตรวจสถานที่เกิดเหตุแต่ละขั้นตอนให้เข้าใจอย่างถ่องแท้เพื่อจะได้มีการตรวจสถานที่เกิดเหตุอย่างเป็นลำดับขั้นตอนและไม่เกิดความสับสน อีกทั้งต้องนำข้อมูลจากการสำรวจเบื้องต้น ข้อมูลจากผู้เสียหาย และพยานมาประเมินเพื่อวางแผนการปฏิบัติงาน รวมถึงประเมินสภาพของสถานที่เกิดเหตุก่อนเข้าทำการตรวจเพื่อความปลอดภัยของทีมงาน และหลังจากตรวจสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้นแล้วก็ต้องมีการสำรวจสถานที่เกิดเหตุอีกครั้ง ซึ่งหลักการปฏิบัติดังกล่าวสอดคล้องกับหลักวิชาการตรวจสถานที่เกิดเหตุที่จะส่งผลให้การตรวจสถานที่เกิดเหตุมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนการบันทึกสถานที่เกิดเหตุ ด้านการจัดบันทึก พนักงานสอบสวนจะให้ความสำคัญกับสมุดจดบันทึกดังเช่นพยานหลักฐานสำคัญ โดยมีการจดบันทึกตั้งแต่เวลาที่รับแจ้งเหตุต่อเนื่องไปจนกระทั่งเวลาที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น ซึ่งเป็นวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องแสดงให้เห็นว่าพนักงานสอบสวนมีความเข้าใจในการจดบันทึกสอดคล้องกับหลักวิชาการ แต่พนักงานสอบสวนต้องจดบันทึกสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ง่ายในห้องที่เกิดเหตุให้ละเอียดมากขึ้น เช่น สภาพแสงไฟ กลิ่น เสียง การปิดเปิดของประตูและหน้าต่าง เพราะข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนทำให้สามารถจำกัดกลุ่มคนร้ายได้แคบลง และยังเป็นข้อมูลที่ช่วยในการประมวลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี ควรจดบันทึกให้ละเอียดชัดเจนเป็นลำดับขั้นตอนเพื่อจะช่วยให้สามารถเขียนรายงานการตรวจสถานที่เกิดเหตุได้อย่างถูกต้อง และควรศึกษาวิธีการเขียนบรรยายลักษณะของสถานที่เกิดเหตุให้มากขึ้น เช่น การบอกตำแหน่งห้อง การบอกตำแหน่งทรัพย์สินในห้อง การلامไหม้ของไฟ เป็นต้น

นอกจากนี้สิ่งที่พนักงานสอบสวนควรจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขอย่างเร่งด่วน คือ ควรจะใช้การบันทึกแบบอื่นประกอบการจดบันทึก เช่น การบันทึกเสียง การถ่ายภาพวิดีโอ แม้ว่า การจดบันทึกจะเป็นวิธีการที่สะดวก รวดเร็วและประหยัดมากกว่าวิธีอื่น แต่ถ้าสามารถ บันทึกเสียง หรือถ่ายภาพวิดีโอไว้ได้จะทำให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการถ่ายภาพ วิดีทัศน์ตั้งแต่เข้าไปถึงสถานที่เกิดเหตุ สามารถกลับมาย้อนดูภาพเหตุการณ์แล้วอาจทำให้พบผู้ต้อง สงสัยจากวิดีโอได้ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 2552)

ขั้นตอนการบันทึกสถานที่เกิดเหตุ ด้านการถ่ายภาพ พนักงานสอบสวนมีความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการถ่ายภาพในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ดังจะเห็นได้ว่าการถ่ายภาพยานวัตถุทั้งใน ระยะใกล้ ระยะกลาง และระยะไกล เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของตำแหน่งยานวัตถุกับสถานที่ เกิด และถ่ายภาพตำแหน่งและสภาพยานวัตถุที่พบก่อนทำการเก็บ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการ ถ่ายภาพในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐาน พ.ศ. 2548 ของสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ ทั้งนี้ พนักงานสอบสวนยังมีข้อบกพร่องบาง ประการ คือ ควรมีการถ่ายภาพสภาพแวดล้อมรอบสถานที่เกิดเหตุทุกด้าน กรณีสถานที่เกิดเหตุมี ลักษณะเป็นห้องก็ควรถ่ายภาพในระยะไกลจากทั้ง 4 มุมห้องด้วย สำหรับสถานที่เกิดเหตุที่มี บริเวณกว้างควรใช้วิธีการถ่ายภาพต่อกัน (Panorama) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมภพ เองสมบูรณ์ (2551 : 38) ที่ว่าการถ่ายภาพที่แบ่งเป็นส่วนๆ จะทำให้มองไม่เห็นภาพสถานที่เกิด เหตุในมุมกว้าง และเมื่อถ่ายภาพในระยะใกล้ให้วางมาตราส่วนกำกับทุกครั้ง

นอกจากนี้ การปฏิบัติที่ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขมากที่สุด คือ พนักงานสอบสวน มักจะไม่ทำบัญชีภาพถ่าย (Photographic Log) ทั้งที่ความเป็นจริงแล้วการทำบัญชีภาพถ่ายจัดเป็น สิ่งที่มีประโยชน์มาก เพราะจะช่วยตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของการถ่ายภาพในสถานที่ เกิดเหตุ และสามารถนำมาใช้ประกอบเขียนรายงานผลการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุได้ง่ายขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐาน พ.ศ. 2548 สำนักงาน นิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ เกี่ยวกับหลักการถ่ายภาพในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ได้กำหนดให้มีการ จัดทำบัญชีภาพถ่ายไว้ด้วย อย่างไรก็ตาม สาเหตุที่พนักงานสอบสวนมักจะไม่ทำบัญชีภาพถ่าย อาจจะมีสาเหตุมาจากมีทีมงานน้อยมาก จึงไม่สามารถทำงานทุกอย่างได้ครบถ้วนสมบูรณ์

ขั้นตอนการบันทึกสถานที่เกิดเหตุ ด้านการทำแผนที่และแผนผัง พนักงานสอบสวนยัง ไม่มีความเข้าใจในการทำแผนที่และแผนผังมากนัก ดังจะเห็นได้ว่าการทำแผนที่และแผนผัง สถานที่เกิดเหตุ โดยให้ทิศเหนือชี้ไปทางหัวกระดานทุกครั้ง แม้ว่าจะสอดคล้องกับประมวล ระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 2552) ซึ่งได้กำหนดให้มีทิศเหนืออยู่ ด้านบนหัวกระดาน แต่การทำแผนที่ในลักษณะดังกล่าวจะทำให้พนักงานสอบสวนไม่สามารถ

บรรยายสถานที่เกิดเหตุได้ตรงกับตามความเป็นจริงทางธรรมชาติ เพราะบางครั้งสถานที่เกิดเหตุไม่ได้หันหน้าไปทางทิศเหนือ แต่เมื่อแบบฟอร์มกำหนดให้มีทิศเหนืออยู่ด้านบนหัวกระดาษ การกำหนดทิศในการทำแผนที่สถานที่เกิดเหตุจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมโดยมีการยึดหลักความเป็นจริงตามธรรมชาติ

พนักงานสอบสวนมักจะเลือกชนิดของการทำแผนที่แบบมองจากมุมสูง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เจาะลึก เพราะการทำแผนที่แบบดังกล่าวเป็นวิธีการที่ง่าย ไม่ต้องมีความชำนาญในการวาดภาพก็สามารถทำได้ และเป็นวิธีที่ได้รับความนิยมมากที่สุด แต่วิธีการดังกล่าวจะมีผลเสียคือทำให้เห็นพยานวัตถุในแนวระนาบเพียงอย่างเดียว ส่วนพยานวัตถุที่อยู่ในแนวตั้งก็จะไม่เห็น เช่น รอยกระเซ็นของคราบโลหิต ร่องรอยการลามไหม้ของไฟ เป็นต้น

นอกจากนี้ พนักงานสอบสวนยังมีข้อบกพร่องเรื่องการกำหนดตำแหน่งพยานวัตถุที่ต้องมีการปรับปรุงแก้ไข คือ ในกรณีที่สถานที่เกิดเหตุมีจุดอ้างอิงเพียงจุดเดียวให้ใช้เข็มทิศมาช่วยโดยวางในตำแหน่งเดียวกับจุดอ้างอิง และใช้ทิศเหนือเป็นหลัก แล้วจึงวัดว่าพยานวัตถุทำมุมเท่าใดกับทิศเหนือและมีระยะห่างจากจุดอ้างอิงเท่าใด และกรณีสถานที่เกิดเหตุที่มีขนาดใหญ่ เช่น ห้องจัดเลี้ยง ลานจอดรถ เป็นต้น ให้ใช้วิธีการกำหนดระยะโดยใช้เส้นสมมุติ (Base Line) โดยวัดระยะกับแนวเส้นสมมุติ ที่ลากผ่านจุดอ้างอิงอย่างน้อย 2 จุด ทั้งนี้วิธีการกำหนดระยะดังกล่าวเป็นการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมภพ เองสมบุญ (2551 : 50 - 58) พนักงานควรใช้วิธีการกำหนดระยะให้เหมาะสมกับลักษณะของพื้นที่ เพราะจะส่งผลต่อความถูกต้องของมาตราส่วนในแผนที่ และพนักงานสอบสวนจะต้องทำแผนที่ได้หลายรูปแบบเพื่อให้สอดคล้องกับพยานวัตถุที่ปรากฏอยู่ในสถานที่เกิดเหตุ

ขั้นตอนการค้นหาพยานวัตถุ พนักงานสอบสวนมีการคาดคะเนไว้ก่อนว่าในสถานที่เกิดเหตุแต่ละคดีจะต้องพบวัตถุพยานอะไรบ้าง และได้กำหนดพื้นที่สำหรับค้นหาพยานวัตถุโดยให้ครอบคลุมทางเข้าออกของคนร้าย ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักวิชาการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ แต่ต้องปรับปรุงแก้ไขในการนำข้อมูลจากพยานบุคคลและการสำรวจเบื้องต้นมาใช้ในการกำหนดขอบเขตพื้นที่สำหรับค้นหาพยานวัตถุให้มากขึ้น รวมถึงต้องมีการตรวจค้นแบบละเอียดในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทุกครั้งด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สันต์ สุขวัญ (2550 : 40 - 49) เนื่องจากตรวจค้นแบบละเอียดจะช่วยให้สามารถตรวจพบพยานวัตถุสำคัญซึ่งอาจอยู่ในตำแหน่งที่มองเห็นได้ไม่ชัดเจน

สำหรับการกำหนดขอบเขตพื้นที่ค้นหาพยานวัตถุ ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการปิดล้อมพื้นที่ในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ตามประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี กล่าวไว้ว่าการกำหนดขอบเขตพื้นที่ให้พิจารณาตามความเหมาะสมโดยคำนึงถึงสภาพพื้นที่ ประเภทคดี ระยะเวลา

อีกทั้งต้องคำนึงว่ากันให้มีบริเวณกว้างดีกว่าแคบเพราะจะครอบคลุมพยานหลักฐานได้ทั้งหมด จากนั้นให้เลือกใช้วิธีการตรวจค้นที่เหมาะสมกับลักษณะของพื้นที่ ส่วนการค้นหาพยานวัตถุโดยยึดศพเป็นจุดศูนย์กลางแล้วขยายวงค้นออกไปรอบๆ ในลักษณะวนเป็นก้นหอย เป็นหลักการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องเพราะการค้นหาพยานวัตถุวิธีดังกล่าวจะเป็นการเพิ่มหรือทำลายพยานหลักฐาน หลักการตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุที่เหมาะสมควรเริ่มตรวจค้นจากส่วนใหญ่ไปสู่ส่วนย่อย หรือค้นจากภาพรวมก่อนแล้วจึงลงลึกไปสู่รายละเอียด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภชัย ไตรสมบุญ (2546 : 40) ที่ได้ศึกษาในเรื่อง การตรวจสถานที่เกิดเหตุ พบว่า หลักการตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุ ที่ถูกต้องให้เริ่มจากใหญ่ไปสู่ส่วนย่อย หรือจากภายนอกไปสู่ภายในเสมอ

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมพยานวัตถุ พนักงานสอบสวนมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนดังกล่าว จะเห็นได้จากการพิจารณาถึงประโยชน์และตำแหน่งของพยานวัตถุที่ใช้ตรวจพิสูจน์ก่อนทำการเก็บพยานวัตถุ แล้วจึงเลือกวิธีการเก็บที่ไม่กระทบกับตำแหน่งที่ใช้ในการตรวจพิสูจน์ เมื่อตรวจพบพยานวัตถุที่อาจสูญหายหรือเสื่อมสภาพได้ดำเนินการตรวจเก็บหรือป้องกันพยานวัตถุไม่ให้สูญหาย หรือเสื่อมสภาพเป็นอันดับแรกก่อนที่จะดำเนินการในขั้นตอนอื่นๆ อย่างไรก็ตาม พนักงานสอบสวนควรจะมีการสอบถามรายละเอียดของสถานที่เกิดเหตุจากพยานบุคคลเพื่อนำข้อมูลมาเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือเก็บพยานวัตถุอย่างครบถ้วนก่อนไปสถานที่เกิดเหตุ มีการจัดทำบัญชีหลักฐาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และทำเครื่องหมายสัญลักษณ์บนพยานวัตถุทุกครั้งด้วยเพื่อป้องกันการสับเปลี่ยนพยานหลักฐาน ซึ่งเป็นหลักการเก็บรวบรวมพยานวัตถุที่สอดคล้องกับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐาน พ.ศ. 2548 ของสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ

นอกจากนี้ พนักงานสอบสวนทุกคนต้องได้รับการฝึกอบรมให้สามารถเก็บพยานวัตถุประเภทจากร่างกาย ประเภทสิ่งของ และประเภทรอยประทับได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เพราะจะทำให้พยานหลักฐานสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการยืนยันตัวผู้กระทำความผิดได้อย่างแท้จริง เพราะเมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลคำถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์เจาะลึกกลับพบว่าพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความชำนาญในการเก็บรวบรวมพยานวัตถุ และไม่มีอุปกรณ์เครื่องมือในการตรวจสถานที่เกิดเหตุอย่างครบถ้วนและทันสมัย จึงทำให้ไม่สามารถเก็บพยานหลักฐานได้ถูกต้องตามหลักวิชาการและอาจทำให้เก็บพยานหลักฐานที่มีความสำคัญต่อคดีไม่ครบถ้วน หรือเก็บมาแล้วแต่ไม่สามารถใช้ตรวจพิสูจน์ได้เพราะเสื่อมสภาพหรือเสียหาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาตรี เชื้ออภัย (2544 :145) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาพนักงานสอบสวน เพื่อช่วยเหลือประชาชนตามแนวนโยบายสำนักงานตำรวจแห่งชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณี กองบัญชาการตำรวจนครบาล พบว่า พนักงานสอบสวนไม่มีความรู้ความชำนาญในการใช้

เครื่องมือที่เก็บรวบรวมพยานหลักฐาน และมีความรู้ความสามารถน้อยด้านการเก็บพยานหลักฐาน รวมทั้งขาดอุปกรณ์เครื่องมือในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และงานวิจัยของ วิภาวี ทศนลิลพร (2542 : 84) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสวงหาพยานหลักฐานทางชีวภาพจาก ร่างกายผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน สังกัดสถานีตำรวจนครบาล พบว่า พนักงานสอบสวน และทีมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุยังไม่มีความรู้ความชำนาญที่ดีพอในการเก็บพยานหลักฐาน บางครั้ง ทำให้ขาดพยานหลักฐานบางอย่างที่จำเป็นต่อคดี

ขั้นตอนการบรรจุหีบห่อและการนำพยานวัตถุส่งตรวจพิสูจน์ไปยังห้องปฏิบัติการ พนักงานสอบสวนมีความเข้าใจในขั้นตอนดังกล่าวเป็นอย่างดี ดังจะเห็นว่า มีการเลือกบรรจุหีบห่อพยานวัตถุแต่ละประเภทได้อย่างถูกต้องเหมาะสม แยกบรรจุหีบห่อพยานวัตถุที่เก็บคนละตำแหน่งกันแม้จะเป็นวัตถุพยานชนิดเดียวกัน คำนึงถึงการป้องกันการเปลี่ยนแปลงของพยานวัตถุ ขณะที่เก็บรวบรวมจนกระทั่งส่งตรวจพิสูจน์ที่ห้องปฏิบัติการ ให้ความสำคัญและระมัดระวังในเรื่องช่วงการครอบครองพยานหลักฐานมีการรับผิดชอบดูแลพยานวัตถุของกลางโดยตลอดไม่ขาดช่วง เป็นการปฏิบัติตามหลักการบรรจุหีบห่อที่สอดคล้องกับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐาน พ.ศ. 2548 ของสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ

อย่างไรก็ตาม พนักงานสอบสวนจะประสบปัญหาในการนำพยานวัตถุของกลางส่งตรวจพิสูจน์ยังห้องปฏิบัติการด้วยตนเอง เพราะเกิดความยุ่งยากในการเดินทางและสิ้นเปลืองงบประมาณ บางครั้งก็ไม่อาจเบิกเงินค่าเดินทางไปราชการได้ต้องใช้งบประมาณส่วนตัว อีกทั้งมีปริมาณงานที่ต้องทำเป็นจำนวนมาก สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์เจาะลึก สำหรับการส่งพยานวัตถุตรวจพิสูจน์ยังห้องปฏิบัติการจะต้องดำเนินการทันที ไม่ควรเก็บรวบรวมพยานวัตถุจากหลายคดีไปส่งในคราวเดียว เพราะพยานหลักฐานที่เก็บไว้นานโดยไม่รีบส่งตรวจพิสูจน์จะเกิดการเสื่อมคุณภาพหรือเสียหายได้ สอดคล้องกับระเบียบปฏิบัติตามประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 2552) ได้กล่าวว่าเอกสารและวัตถุของกลางใดที่จำเป็นจะต้องตรวจพิสูจน์ให้พนักงานสอบสวนรีบส่งไปยังกองพิสูจน์หลักฐานโดยเร็ว

2.3 การทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐานจะพบว่าตำแหน่ง อายุ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนของพนักงานสอบสวนต่างก็มีผลต่อการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนที่มีตำแหน่ง (สบ3) มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี และมีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป ควรจะมีผลการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูง เพราะมีการสั่งสมประสบการณ์การทำงานจนทำให้มีความรู้ความชำนาญ มีทักษะและเทคนิควิธีการต่างๆ ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ทำงาน ดังนั้น ตำแหน่ง อายุ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนของพนักงานสอบสวนจึงมีผลต่อการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

สำหรับระดับการศึกษาสูงสุด และชั้นยศต่างก็ไม่มีผลต่อการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน ซึ่งอาจจะขึ้นอยู่กับความตั้งใจหรือความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล รวมไปถึงปริมาณงาน ความพร้อมของทีมงาน ความพร้อมของอุปกรณ์เครื่องมือ ความรู้ความชำนาญในการตรวจสถานที่เกิดเหตุด้วย ส่วนการฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุก็ไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุเช่นกัน ซึ่งตามหลักความเป็นจริงแล้วการฝึกอบรมควรจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเป็นอย่างยิ่ง เพราะพนักงานสอบสวนที่ผ่านการฝึกอบรม หรือได้รับการฝึกอบรมเป็นประจำจะต้องมีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างจากพนักงานสอบสวนที่ไม่เคยผ่านการฝึกอบรมหรือเข้ารับการฝึกอบรมแบบนานๆ ครั้ง แต่จากผลการสัมภาษณ์เจาะลึกทำให้ทราบว่าพนักงานสอบสวนที่ผ่านการฝึกอบรมมาแล้ว เมื่อกลับมาปฏิบัติงานก็ไม่มีทีมงานที่มีศักยภาพและไม่มีอุปกรณ์เครื่องมือที่ได้มาตรฐานตามหลักวิชาการ ทำให้พนักงานสอบสวนต้องตรวจสถานที่เกิดเหตุตามสภาพที่เอื้ออำนวย คือ ตามกำลังคน อุปกรณ์เครื่องมือ และงบประมาณที่มีจำกัด ซึ่งไม่เป็นตามหลักวิชาการที่ได้รับการฝึกอบรม อีกทั้งการฝึกอบรมหลายหลักสูตรมักจะไม่มี การประเมินและติดตามผลอย่างจริงจัง จึงทำให้พนักงานสอบสวนขาดความตั้งใจในการฝึกอบรม ดังนั้นผลจากการสัมภาษณ์เจาะลึกดังกล่าวจึงเป็นเหตุผลสนับสนุนและสอดคล้องกับผลสมมติฐานที่ว่า การฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

2.4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามและการสัมภาษณ์เจาะลึก ทำให้ทราบว่าพนักงานสอบสวน (สบ1) – (สบ3) ของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 โดยส่วนใหญ่ประสบปัญหาสำคัญในการปฏิบัติงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ดังนี้

ประการแรก คือ อุปกรณ์เครื่องมือในการตรวจสถานที่เกิดเหตุไม่ครบถ้วน ไม่ทันสมัย ไม่เหมาะสมในการใช้งานแต่ละพื้นที่ และยานพาหนะที่ใช้มีสภาพทรุดโทรม

ประการที่สอง คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุมีจำนวนน้อยมาก

ประการที่สาม คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุขาดความรู้ความชำนาญในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ และการใช้อุปกรณ์เครื่องมือในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

ประการที่สี่ คือ งานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุไม่มีงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ

ประการที่ห้า คือ การส่งของกลางไปตรวจพิสูจน์ยังห้องปฏิบัติการด้วยตนเอง

ปัญหาที่ได้กล่าวข้างต้นจะส่งผลกระทบต่อการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทุกขั้นตอน และยังเชื่อมโยงไปถึงขั้นตอนอื่นๆ ของกระบวนการสอบสวนคดีอาญาอีกด้วย พนักงานสอบสวนไม่สามารถตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าจะผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมาหลายหลักสูตรหรือจะได้รับการฝึกอบรมเป็นประจำก็ตาม ถ้าการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุขาดแคลนอุปกรณ์เครื่องมือที่จำเป็นและทันสมัยรวมไปถึงยานพาหนะที่อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี ขาดแคลนทีมงานที่มีความชำนาญ ขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินงานต่างๆ และการส่งของกลางไปตรวจพิสูจน์ยังห้องปฏิบัติการด้วยตนเอง เมื่อการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุไม่มีประสิทธิภาพก็จะส่งผลไปถึงการจับกุมตัวผู้กระทำความผิดที่อาจจะประสบความล้มเหลวเนื่องจากไม่สามารถหาพยานหลักฐานใดๆ มาเชื่อมโยงหรือยืนยันการกระทำความผิดหรือพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของบุคคล บางครั้งอาจจะมีการจับกุมผู้บริสุทธิ์ไปปรับโทษอีกก็เป็นได้ ตำรวจภูธรภาค 8 จึงมีความจำเป็นต้องแก้ไขปัญหานี้ทั้ง 4 ประการอย่างเร่งด่วนเพื่อประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนและยังเป็นการดำรงความยุติธรรมในสังคม

สำหรับข้อเสนอแนะในการพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 คือ การจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้ครบถ้วน มีความทันสมัย ยานพาหนะอยู่ในสภาพพร้อมใช้งานตลอดเวลา เพิ่มอัตรากำลังพลเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ จัดให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและประเมินการฝึกอบรมอย่างจริงจัง จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อความต้องการ ปรับปรุงแก้ไขระเบียบคำสั่งกรณีการรับส่งของกลาง กองพิสูจน์หลักฐานควรทำการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานของกลางและแจ้งผลกลับโดยเร็ว วิทยาการเขตหรือวิทยาการจังหวัดควรมีสักยภาพในด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และด้านการตรวจพิสูจน์มากขึ้น สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หากตำรวจภูธรภาค 8 ได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะดังกล่าวก็จะทำให้ปัญหาอื่นๆ ที่เกิดจากการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุลดลงโดยปริยาย รวมถึงปัญหาอาชญากรรมที่สร้างความวิตกกังวลให้กับคนในสังคมอีกด้วย

ตำรวจภูธรภาค 8 มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเร่งพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในสังกัด เพื่อจะได้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของตำรวจภูธรภาค 8 ว่าเป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่ประชาชนศรัทธาและเชื่อมั่นให้บริการโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง และดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาปรับปรุงงานอำนวยความสะดวกยุติธรรมระดับสถานีตำรวจ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและหน่วยงานข้างเคียงโดยพัฒนาพนักงานสอบสวนให้มีความรู้และทักษะด้านการสอบสวนคดีอาญา คดีความผิดในลักษณะพิเศษอื่นๆ รวมทั้งพื้นฐานงานนิติวิทยาศาสตร์

3. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ทำให้ทราบถึงการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

3.1.1 ระดับนโยบาย

3.1.1.1 ตำรวจภูธรภาค 8 ควรจัดสรรงบประมาณด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอย่างเพียงพอและเหมาะสม เพื่อให้สถานีตำรวจทุกสถานีสามารถนํางบประมาณที่ได้รับไป จัดซื้อจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพได้อย่างครบถ้วน เช่น กระเป๋าดำตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ พร้อมอุปกรณ์พื้นฐาน กระเป๋าเก็บพยานวัตถุและหลักร่องรอยพยานวัตถุ อุปกรณ์ถ่ายภาพ เครื่องถ่ายภาพดิจิทัล เป็นต้น รวมทั้งยานพาหนะที่มีสภาพใหม่ สามารถบรรทุกทั้งทีมงานและเครื่องมือได้เป็นอย่างดี นโยบายดังกล่าวควรมีการดำเนินการอย่างเร่งด่วน เนื่องจากการขาดแคลนอุปกรณ์เครื่องมือเป็นปัญหาและอุปสรรคสำคัญต่องานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเป็นอย่างยิ่ง พนักงานสอบสวนไม่สามารถตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุได้อย่างมีประสิทธิภาพหากขาดอุปกรณ์เครื่องมือและยานพาหนะ

3.1.1.2 ตำรวจภูธรภาค 8 ควรเพิ่มกำลังพลทั้งพนักงานสอบสวนและผู้ช่วยพนักงานสอบสวนให้เพียงพอ ซึ่งแต่ละสถานีควรจัดทีมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ 2 ทีมต่อวัน โดย 1 ทีมต้องมีย่านอย่างน้อย 4 คน เพื่อจะได้รองรับปริมาณงานที่มีจำนวนมาก สามารถบริหารเวลาในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุได้อย่างเหมาะสม กรณีที่เกิดคดีซ้อนในเวลาเดียวกันก็จะสามารถแบ่งทีมไปตรวจได้ทันที นโยบายดังกล่าวควรมีการดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพราะปัญหาการขาดแคลนผู้ปฏิบัติงานเป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

3.1.1.3 ตำรวจภูธรภาค 8 ควรจัดให้มีการฝึกอบรมหลักสูตรการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเป็นประจำทุกปีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อพัฒนาและเพิ่มศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน การฝึกอบรมควรมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยเน้นการฝึกตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และสภาพอากาศ กล่าวคือ พื้นที่ส่วนใหญ่ในเขตการรับผิดชอบของตำรวจภูธรภาค 8 จะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีผู้คนจำนวนมากทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ดังนั้นควรฝึกตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุกลางแจ้ง (Outdoor) ให้มีความชำนาญและมีมาตรการในการบริหารเวลาได้อย่างเหมาะสม ควรฝึกทักษะการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุหรือใช้เครื่องมือพิเศษ โดยเน้นการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ การค้นหาและเก็บรวบรวมพยานวัตถุบนพื้นทราย พื้นที่ที่มีแอ่งน้ำ

บริเวณที่มีความชื้นสูง เพราะสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติส่วนใหญ่มักจะเป็นทะเลหรือหมู่เกาะ ซึ่งได้เกิดคดีอาญาที่เป็นคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญหลายคดี เช่น การฆ่าข่มขืนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่บริเวณชายหาดแล้วนำศพไปทิ้งทะเล ที่เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นต้น รวมทั้งฝึกเทคนิคการตรวจสถานที่เกิดเหตุโดยเน้นการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ การค้นหาและเก็บรวบรวมพยานวัตถุในบริเวณพื้นที่ที่มีฝนตกชุก เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพอากาศในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ส่วนสถานที่ในการฝึกอบรมจึงควรจัดในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 เพื่อที่จะได้ฝึกปฏิบัติตรวจสถานที่เกิดเหตุในสภาพพื้นที่และสภาพอากาศตามความเป็นจริง

การฝึกอบรมหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุควรแบ่งออกเป็น 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรสำหรับพนักงานสอบสวนซึ่งเป็นหัวหน้าทีม และหลักสูตรสำหรับผู้ช่วยพนักงานสอบสวน สำหรับหลักสูตรของพนักงานสอบสวนนั้นนอกจากจะต้องฝึกอบรมจนมีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญในการตรวจสถานที่เกิดเหตุแล้วยังต้องฝึกอบรมในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุด้วย เช่น ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับไฟฟ้า นิติเวช การวิเคราะห์การกระเด็นของเลือด การใช้เครื่องมือพิเศษและเทคโนโลยีต่างๆ ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การฝึกอบรมทุกครั้งจะต้องทำอย่างจริงจังตลอดระยะเวลาการฝึกอบรม มีการตรวจสอบประเมินผล และติดตามผลการปฏิบัติงานหลังจากที่ผ่านการฝึกอบรมไปแล้ว เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงานอันจะส่งผลต่อการคลี่คลายคดีต่างๆ ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังสอดคล้องกับนโยบายการปฏิบัติราชการของตำรวจภูธรภาค 8 ที่มุ่งเน้นด้านการป้องกันปราบปรามและด้านการอำนวยความยุติธรรมให้แก่สังคมด้วย

3.1.1.4 สำนักงานตำรวจควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบปฏิบัติการส่งตรวจพิสูจน์ของกลาง โดยให้พนักงานสอบสวนสามารถส่งตรวจพิสูจน์ของกลางบางประเภททางไปรษณีย์ได้ เช่น แผ่นเก็บรอยลายนิ้วมือแฝง เอกสารต่างๆ เป็นต้น แต่ต้องมีมาตรการป้องกันไม่ให้ของกลางถูกสับเปลี่ยน สูญหาย ถูกทำลายได้ รวมทั้งมีหลักฐานแสดงการรับ-ส่งของกลางโดยตลอดและไม่ขาดช่วงการครอบครอง

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยระดับนโยบายทั้ง 4 ข้อ ที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้นล้วนเป็นนโยบายที่มีความสำคัญต่อการพัฒนางานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ทั้งสิ้น โดยเฉพาะการจัดสรรงบประมาณและเพิ่มกำลังพลในการตรวจสถานที่เกิดเหตุซึ่งต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน หากตำรวจภูธรภาค 8 สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ปัญหาอื่นๆ ก็จะหมดไปในที่สุด

3.1.2 ระดับการปฏิบัติ

3.1.2.1 พนักงานสอบสวนควรมีการทบทวนความรู้ความเข้าใจ ฝึกทักษะ เพื่อเพิ่มความชำนาญในการตรวจสถานที่เกิดเหตุอยู่เสมอ โดยเฉพาะการเก็บพยานวัตถุแต่ละประเภท มีการค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับวิทยาการในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ และพยายามเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ ที่เกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือหน่วยงานอื่นๆ

3.1.2.2 พนักงานสอบสวนควรกำหนดให้ผู้ช่วยพนักงานสอบสวนหรือทีมงานตรวจสถานที่เกิดเหตุ ฝึกปฏิบัติการตรวจสถานที่เกิดเหตุในขั้นตอนต่างๆ อย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง เพื่อเป็นการทบทวนความรู้และเพิ่มความชำนาญ มีการจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือในการตรวจสถานที่เกิดเหตุให้พร้อมใช้งานเสมอ

3.1.2.3 พนักงานสอบสวนควรจัดให้มีการสัมมนาหรือประชุมร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ เช่น วิทยาการเขต วิทยาการจังหวัด แพทย์ที่ตรวจชันสูตรพลิกศพ พนักงานอัยการ พนักงานฝ่ายปกครอง เป็นต้น เพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการทำงานร่วมกันให้มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างหน่วยงานด้วย

3.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรกำหนดกลุ่มประชากรเป้าหมายที่ใช้ตอบแบบสอบถามให้เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุทั้งหมด เช่น ผู้ช่วยพนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายป้องกันและปราบปราม เป็นต้น ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ข้อมูลจะลึกควรมีทั้ง พนักงานสอบสวน ผู้ช่วยพนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่วิทยาการเขตหรือเจ้าหน้าที่วิทยาการจังหวัด แพทย์นิติเวช เพื่อจะได้ทราบถึงการปฏิบัติงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของทุกฝ่าย รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุได้ดียิ่งขึ้น

3.2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจแต่ละจังหวัดในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8

3.2.3 ควรศึกษาการพัฒนางานตรวจสถานที่เกิดเหตุของหน่วยงานอื่นในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เช่น ตำรวจภูธรภาค 1-7 และ 9 สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ เป็นต้น

3.2.4 ควรศึกษาการพัฒนางานด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์ของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เช่น การตรวจพิสูจน์สารเสพติด การตรวจพิสูจน์ดีเอ็นเอ เป็นต้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กัมพล อรุณปลอด. “การสืบสวนกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

กิตติศักดิ์ ปลาทอง, ร้อยตำรวจโท. “ทัศนะของพนักงานสอบสวนต่อปัจจัยที่มีผลกระทบในการสอบสวนคดีอาญา : ศึกษาเฉพาะกรณีสถานีตำรวจภูธรภาค 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาสังคมสงเคราะห์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537.

กู้เกียรติ เจริญบุญ, พันตำรวจเอก. คู่มือพนักงานสอบสวนตามกฎหมายใหม่. กรุงเทพมหานคร : บริษัท 21 เซนจูรี, 2548.

จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช, พันตำรวจตรี. “การกลั่นกรองพยานหลักฐานชั้นสอบสวน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

จิรศักดิ์ เขียมเจตจรูญ, พันตำรวจโท. “สถานที่เกิดเหตุและวัตถุพยานทางชีววิทยา.” เอกสารทางวิชาการสำหรับใช้ประกอบการปฏิบัติงาน เสนอที่กองพิสูจน์หลักฐาน สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ, 2550. (อัดสำเนา)

ชาติรี เชื้ออภัย, ร้อยตำรวจเอก. “การพัฒนาพนักงานสอบสวนเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามแนวนโยบายสำนักงานตำรวจแห่งชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณีกองบัญชาการตำรวจนครบาล.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.

ณัฐ ดันศรีสวัสดิ์ และ ชินวัตร สุวรรณทิพย์. “การรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์.” จุฬาลงกรณ์เวชสาร 50, 11 (พฤศจิกายน 2549) : 765 – 766.

ตำรวจภูธรภาค 8. กองบังคับการอำนวยการ. “รายงานยอดอัตรากำลังพล(แยกจังหวัด).” มีนาคม 2552.

ตำรวจภูธรภาค 8. กองบังคับการอำนวยการ. “สถิติคดีอาญา 5 กลุ่ม ของตำรวจภูธรภาค 8 ประจำปีงบประมาณ 2551 – 2552.” กุมภาพันธ์ 2552.

ชนพร วุฒิกิจวิภาค, พันตำรวจโทหญิง. “พยานหลักฐานเชิงวิทยาศาสตร์ในความผิดฆ่าผู้อื่น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

ธีรวุฒิ เอกะกุล. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8. อุบลราชธานี :

สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, 2543.

นัยนา เกิดวิชัย, พันตำรวจเอกหญิง. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง วิธีพิจารณาความ

อาญา. นครปฐม : นิติไณย, 2546.

บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร. ระเบียบวิธีการวิจัย : แนวทางการปฏิบัติสู่ความสำเร็จ. กรุงเทพมหานคร :

ยูเอเนคไอ อินเตอร์มีเดีย, 2550.

บริษัทเซอุอิน (ประเทศไทย) จำกัด. คู่มือการถ่ายภาพพิสูจน์หลักฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 2 .

กรุงเทพมหานคร : บริษัทเซอุอิน (ประเทศไทย) จำกัด, 2531.

พงศกรณ์ ชูเวช, พันตำรวจเอก. การพิสูจน์หลักฐาน. กรุงเทพมหานคร : สุตรไพศาล, 2530.

พงศ์พัฒน์ ฉายาพันธุ์, พลตำรวจตรี. ความรู้เบื้องต้นการสืบสวนอาชญากรรม. กรุงเทพมหานคร :

ศิลปสยามการพิมพ์, 2537.

วิภาวี ทศนลิลพร. “ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสวงหาพยานหลักฐานทางชีวภาพจากร่างกาย

ผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน สังกัดสถานีตำรวจนครบาล.” วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต สาขาบริหารกฎหมายการแพทย์และสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหิดล, 2542.

ศุภชัย ไตรสมบุญ, ร้อยตำรวจเอก. “การตรวจสถานที่เกิดเหตุ.” สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก, 2546.

สันติ์ สุขวัจน์, พันตำรวจเอก. “การตรวจสถานที่เกิดเหตุ.” เอกสารประกอบการสอน วิชา การ

ตรวจสถานที่เกิดเหตุ. สาขานิติวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร,

2550. (อัดสำเนา)

_____. นิติวิทยาศาสตร์ 1. นครปฐม : โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, 2550.

สมภพ เองสมบุญ, พันตำรวจโท. การตรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น. นครปฐม : โรงเรียนนายร้อย

ตำรวจ, 2551.

สฤณี สืบพงษ์ศิริ, พันตำรวจโท. “ความรู้และความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัยมูลนิธิ

ป่อเต็กตึ้งต่อการป้องกันรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ.” วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญวิทยาและงานยุติธรรม คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2546.

สมชาย เฉลิมสุขสันต์, พันตำรวจโท. การตรวจสถานที่เกิดเหตุ [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 1

กันยายน 2552. เข้าถึงได้จาก http://www.cifs.moj.go.th/main/index.php?option=com_content&task=view&id=174&Itemid=28

- สมาน ศิริเจริญสุข, ร้อยตำรวจเอก. “การรักษาสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญา.” วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- สัณฐาน ชยนนท์, พลตำรวจโท. นโยบายการปฏิบัติราชการตำรวจภูธรภาค 8 ปีงบประมาณ พ.ศ.
2552. สุราษฎร์ธานี : ตำรวจภูธรภาค 8, 2551.
- สำนักงานกฎหมายและสอบสวน. กองคดีอาญา. “บันทึกข้อความ ที่ คด. 0031.212/2339 เรื่อง
การส่งตรวจพิสูจน์ของกลางทางไปรษณีย์.” 9 พฤศจิกายน 2550.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. “คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ 665/2550 เรื่อง กำหนดอำนาจ
หน้าที่ของสถานีตำรวจและหน้าที่ของตำแหน่งในสถานีตำรวจ.” 17 ตุลาคม 2550.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. “คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ 855/2548 เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับการ
การให้ข่าว การแถลงข่าว การให้สัมภาษณ์ การเผยแพร่ภาพต่อสื่อมวลชน และการ
จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์.” 16 พฤศจิกายน 2548.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีลักษณะที่ 2 [ออนไลน์]. เข้าถึง
เมื่อ 31 สิงหาคม 2552. เข้าถึงได้จาก [http://www.royalthaipolice.go.th/admin/
download/file/law.doc](http://www.royalthaipolice.go.th/admin/download/file/law.doc)
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ. มาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการ
ตรวจพิสูจน์หลักฐาน พ.ศ. 2548. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ตำรวจ, 2548.
- สำราญ ปิยะวงศ์, ร้อยตำรวจเอก. “แนวทางการพัฒนางานสอบสวนของพนักงานสอบสวนใน
สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 6.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการ
บริหารงานยุติธรรม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.
- อรรถพล เข้มสุวรรณวงศ์, พลตำรวจเอก และคณะ. นิติวิทยาศาสตร์ 1 เพื่อการสืบสวน
สอบสวน. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ทีซีจี พรินติ้ง จำกัด, 2544.
- อุทัย ธีระวินนิต, พันตำรวจเอก, พัชรา สีนลอยมา, พันตำรวจโทหญิง และธิดิ มหาเจริญ,
ร้อยตำรวจเอก. นิติเวชศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : พิทักษ์อักษร, 2548.
- Kanetp007 [นามแฝง]. การตรวจสถานที่เกิดเหตุทางนิติวิทยาศาสตร์ [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 14
เมษายน 2552. เข้าถึงได้จาก [http://www.bloggang.com/
viewdiary.php?id =
detectivethailand & month = 04-2009&date = 14&group = 4&gblog = 1](http://www.bloggang.com/viewdiary.php?id=detectivethailand&month=04-2009&date=14&group=4&gblog=1)
- การสัมภาษณ์
พนักงานสอบสวนคนที่ 1 [นามแฝง], พันตำรวจโท. พนักงานสอบสวน (สบ2) ตำรวจภูธรภาค 8.
สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2552.

พนักงานสอบสวนคนที่ 2 [นามแฝง], พันตำรวจโท. พนักงานสอบสวน (สบ2) ตำรวจภูธรภาค 8.
สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2552.

พนักงานสอบสวนคนที่ 3 [นามแฝง], พันตำรวจโท. พนักงานสอบสวน (สบ2) ตำรวจภูธรภาค 8.
สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2552.

พนักงานสอบสวนคนที่ 4 [นามแฝง], พันตำรวจโท. พนักงานสอบสวน (สบ2) ตำรวจภูธรภาค 8.
สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2552.

พนักงานสอบสวนคนที่ 5 [นามแฝง], พันตำรวจโท. พนักงานสอบสวน (สบ2) ตำรวจภูธรภาค 8.
สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2552.

ภาษาต่างประเทศ

Arter, Richard O. The Scientific Investigation. 2 nd ed. Illinois : Charles C. Thomas
Publisher, 1970.

Bennett, Wayne W. and Karen M. Hess. Criminal Investigation. 6th ed. Belmont :
R.R.Donnelley, Willard, 2001.

Byre, Mike. Duty Description for the Crime Scene Investigation [Online]. Accessed 22
April 2009. Available from <http://www.crime-scene-investigator.net/duty-description.html>

Clemens, Daryl W. Introduction to Crime Scene Reconstruction [Online]. Accessed 22
April 2009. Available from <http://www.crimeandclues.com/introduction.html>

Ferdico, John N. Criminal Procedure for The Law Enforcement Officer. 2nd ed. Minnesota :
West Publishing, 1979.

Hobson, Charles B. Fire Investigation : a new concept. Illinois : Charles C. Thomas Publisher, 1991.

Inman , K., and N. Rudin. "The origin of evidence." Forensic Science International
no. 126 (2002) : 11 - 16.

Lee, Henry C. Crime Scene Investigation. Taiwan : Central Police University Press, 1994.

Lee, Henry C., Timothy M. Palmbach, and Marilyn T. Miller. Henry Lee's Crime Scene
Handbook. Barcelona : Grafos SA Arte Sobre Papel, 2001.

Kirk , P.L., Criminal Investigation. Edited by John Thornton . 2nd ed. New York : Wiley, 1974.

Schiro, George. Protecting the Crime Scene [Online]. Accessed 22 April 2009. Available
from <http://www.crime-scene-investigator.net/evidence1.html>

ภาคผนวก

หมายเลขแบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง การพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 3 ตอน มีจำนวน 12 หน้า ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ และการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าคำตอบที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง และกรอกรายละเอียดลงในช่องว่างที่กำหนด

1. อายุ _____ ปี

2. ระดับการศึกษาสูงสุด

☐ 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี☐ 2. ปริญญาตรี☐ 3. ปริญญาโท☐ 4. ปริญญาเอก

3. ระดับชั้นยศ

☐ 1. ร.ต.ต.☐ 2. ร.ต.ท.☐ 3. ร.ต.อ.☐ 4. พ.ต.ต.☐ 5. พ.ต.ท.

4. ดำรงตำแหน่ง

☐ 1. พนักงานสอบสวน (สบ1)☐ 2. พนักงานสอบสวน (สบ2)☐ 3. พนักงานสอบสวน (สบ3)☐ 4. พนักงานสอบสวน (สบ4)

5. ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน

- ☐ 1. น้อยกว่า 5 ปี
 ☐ 2. 6 - 10 ปี
☐ 3. 11 - 15 ปี
 ☐ 4. 16 - 20 ปี
☐ 5. 21 ปีขึ้นไป

6. เคยเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้ายภายในระยะเวลาที่ปี

- ☐ 1. ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม
 ☐ 2. น้อยกว่า 2 ปี
☐ 3. 2 - 5 ปี
 ☐ 4. มากกว่า 5 ปีขึ้นไป

7. เงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษต่อเดือน

- ☐ 1. 7,000 - 15,000 บาท
 ☐ 2. 15,001 - 23,000 บาท
☐ 3. 23,001 - 31,000 บาท
 ☐ 4. 31,001 - 39,000 บาท
☐ 5. มากกว่า 39,000 บาท

8. สังกัด สถานีตำรวจภูธร.....จังหวัด.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ และขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ
คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างเพียงช่องเดียวที่ตรงกับการปฏิบัติของท่านมากที่สุด

1 = ไม่เคยเลย	หมายถึง ไม่มีการปฏิบัติเกิดขึ้น
2 = นาน ๆ ครั้ง	หมายถึง มีการปฏิบัติเกิดขึ้นในระดับน้อยถึงปานกลาง (1% - 50%)
3 = บ่อยครั้ง	หมายถึง มีการปฏิบัติเกิดขึ้นในระดับมากถึงมากที่สุด (51% - 99%)
4 = ทุกครั้ง	หมายถึง มีการปฏิบัติเกิดขึ้นทุกครั้ง

การบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ

การปฏิบัติ	ไม่เคย เลย	นาน ๆ ครั้ง	บ่อยครั้ง	ทุกครั้ง
1. ท่านได้สอบถามข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง (เช่น เจ้าหน้าที่ที่ไปถึงสถานที่เกิดเหตุชุดแรก ผู้เสียหาย พยาน บุคคลแวดล้อม)				
2. ท่านได้นำข้อมูลจากบุคคล ระบบฐานข้อมูล หรือ วัตถุพยานที่ตรวจพบมาประมวลเหตุการณ์ (Reconstruction)				
3. ท่านได้จัดทีมในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ (ทีม หมายถึง สมาชิกไม่ต่ำกว่า 4 คน)				
4. ท่านมีทีมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ประกอบไปด้วย หัวหน้าทีม เจ้าหน้าที่ถ่ายภาพ เจ้าหน้าที่ทำแผนผัง และเจ้าหน้าที่เก็บวัตถุพยาน				
5. ท่านกำหนดเวลาในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุแต่ละคดีอย่างเหมาะสม				
6. ท่านมีอุปกรณ์เครื่องมือในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ แต่ละครั้งอย่างครบถ้วน เช่น ชุดกันสถานที่เกิดเหตุ ชุดเก็บวัตถุพยาน ชุดถ่ายภาพ เครื่องมือการสื่อสาร และเครื่องมือในการตรวจค้น				
7. ท่านได้ตั้งจุดสั่งการ (Command Post) ก่อนเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ				
8. ท่านสามารถประสานกับหน่วยงานอื่นได้เป็นอย่างดี เมื่อมีความจำเป็นต้องร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุกับหน่วยงานนั้น (เช่น วท.เขต วท.จว. แพทย์)				

การบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ (ต่อ)

การปฏิบัติ	ไม่เคย เลย	นาน ๆ ครั้ง	บ่อยครั้ง	ทุกครั้ง
10. ท่านใช้ความระมัดระวังในการให้ข้อมูลแก่สื่อมวลชนเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุคดีต่างๆ				

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

การปฏิบัติ	ไม่เคย เลย	นาน ๆ ครั้ง	บ่อยครั้ง	ทุกครั้ง
การรับแจ้งเหตุและการเดินทางไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ				
1. เมื่อได้รับแจ้งเหตุ ท่านได้ลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐาน สำหรับคดีสำคัญหรือเป็นคดีที่น่าสนใจของประชาชน ท่านได้รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับชั้น				
2. เมื่อรับแจ้งเหตุแล้ว ท่านได้แจ้งให้สายตรวจหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่ใกล้พื้นที่เกิดเหตุ ไปดูแลป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ				
3. เมื่อได้รับแจ้งเหตุ ท่านได้แจ้งกับผู้แจ้งเหตุ/ผู้เสียหายว่า “อย่าแตะต้องเคลื่อนย้ายหรือรื้อค้นทรัพย์สินใดๆ ให้รอจนกระทั่งเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญไปทำการตรวจเก็บพยานหลักฐานเสร็จสิ้นก่อน”				
4. ท่านสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ สภาพอากาศ และวัตถุพยานที่สำคัญในคดีจากผู้แจ้งเหตุ				
5. เมื่อได้รับแจ้งเหตุท่านออกเดินทางไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุภายในเวลาไม่เกิน 15 นาที				
6. หลังจากรับแจ้งเหตุท่านได้แจ้ง วท.เขต/วท.จว. มาร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ				

การปฏิบัติ	ไม่เคย เลย	นาน ๆ ครั้ง	บ่อยครั้ง	ทุกครั้ง
การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ				
1. เมื่อท่านทำการปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุด้วย Police Line /เชือก/แผงเหล็ก/อื่นๆ ท่านได้จัดเจ้าหน้าที่ตำรวจเฝ้าประจำแนวกันด้วย				
2. เมื่อท่านเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุท่านสวมอุปกรณ์ป้องกัน เช่น ถุงมือ หมวกคลุมผม ถุงครอบเท้า และผ้าปิดปาก อย่างครบถ้วน				
3. ท่านนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจสถานที่เกิดเหตุในเบื้องต้น (Preliminary Survey) มาใช้ในการกำหนดขอบเขตพื้นที่ปิดล้อมสถานที่เกิดเหตุ และวางแผนกำหนดเส้นทางการเข้าสถานที่เกิดเหตุ (การสำรวจเบื้องต้นเป็นการเดินผ่านรอบๆ สถานที่เกิดเหตุแล้วสังเกตวัตถุพยานที่พบโดยไม่หยิบจับแต่อย่างใด)				
4. เมื่ออยู่ในสถานที่เกิดเหตุท่านได้ละเว้นพฤติกรรมที่เป็นการเพิ่มหรือทำลายวัตถุพยาน เช่น สูบบุหรี่ เลี้ยวหมากฝรั่ง รับประทานอาหาร พุดคุย โทรศัพท์ ไข่มือเปล่าบิดลูกบิดประตู เปิดน้ำในตู้เย็นดื่ม ใช้น้ำในห้องส้วม เปิด-ปิดสวิตซ์ไฟ / พัดลม เป็นต้น				
5. เมื่อท่านเดินเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุที่เป็นอาคาร ท่านได้ปิดไฟในห้องหรือทำให้แสงสว่างน้อยลงแล้วใช้ไฟฉายส่องตามุมเฉียงกับพื้นเพื่อหารอยเท้า และวัตถุพยานขนาดเล็กที่อยู่บนพื้น				
6. เมื่อจำเป็นต้องให้แพทย์ หน่วยกู้ภัย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ ท่านได้ให้คำแนะนำในการเข้าสถานที่เกิดเหตุเพื่อจะไม่เพิ่มและไม่ทำลายพยานหลักฐาน				

การปฏิบัติ	ไม่เคย เลย	นาน ๆ ครั้ง	บ่อยครั้ง	ทุกครั้ง
การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น				
1. ท่านนำข้อมูลจากการสำรวจเบื้องต้น/ข้อมูลจากผู้เสียหายและพยาน มาประเมินเพื่อวางแผนการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ				
2. ท่านประสบปัญหาในการลำดับขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ				
3. ท่านมีการประเมินและคำนึงถึงความปลอดภัยของทีมงานก่อนเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ				
4. ท่านให้ความสำคัญเป็นพิเศษในการค้นหาพยานหลักฐานบริเวณเส้นทางเข้าออก เส้นทางหลบหนี และบริเวณที่คนร้ายกระทำการต่างๆ				
5. กรณีมีผู้เสียชีวิตในสถานที่เกิดเหตุ ท่านหรือเจ้าหน้าที่ วท.เขต./ วท.จว. ได้ทำการตรวจเก็บพยานหลักฐานทั้งหมดก่อน แล้วจึงให้แพทย์เข้าชันสูตรพลิกศพ				
6. หลังจากตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้นแล้ว ท่านได้สำรวจสถานที่เกิดเหตุอีกครั้งหนึ่ง (Final Survey) ซึ่งเป็นการตรวจสอบความสมบูรณ์ที่ได้จากการตรวจ สถานที่เกิดเหตุ เช่น ความครบถ้วนถูกต้องของการบันทึก การค้นหาวัตถุพยาน การเก็บวัตถุพยาน				

การปฏิบัติ	ไม่เคย เลย	นาน ๆ ครั้ง	บ่อยครั้ง	ทุกครั้ง
การบันทึกสถานที่เกิดเหตุ				
การจดบันทึก 1. ท่านบันทึกสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ง่ายใน ห้องที่เกิดเหตุ เช่น สภาพแสงไฟ กลิ่น เสียง อุณหภูมิ การปิดเปิดประตู/หน้าต่าง เป็นต้น				
2. ท่านสามารถเขียนรายงานการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ได้จากการจดบันทึกของท่านโดยไม่ต้องอาศัย ภาพถ่ายประกอบ				
3. ท่านประสบปัญหาการบรรยายลักษณะของสถานที่ เกิดเหตุ เช่น การบอกตำแหน่งห้อง การบอก ตำแหน่งทรัพย์สินในห้อง การบรรยายเส้นทางเข้า ออกคนร้าย การบรรยายลักษณะการลามาใหม่ในคดี เพลิงไหม้ เป็นต้น				
4. ท่านให้ความสำคัญกับสมุดจดบันทึกการตรวจ สถานที่เกิดเหตุ ดังเช่นพยานหลักฐานชิ้นสำคัญ				
5. ท่านเริ่มการจดบันทึกตั้งแต่วันที่รับแจ้งเหตุ ต่อเนื่องไปจนกระทั่งเวลาที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เสร็จสิ้น				
6. ท่านใช้วิธีการบันทึกแบบอื่นประกอบการจดบันทึก เช่น การบันทึกเสียง การถ่ายวิดีโอ เป็นต้น				
การถ่ายภาพ 1. ท่านได้จัดทำบัญชีภาพถ่าย (Photographic Log) ซึ่ง ประกอบด้วย ชนิดของกล้องและฟิล์มที่ใช้ ลำดับ ภาพถ่าย และรายละเอียดภาพที่ถ่าย				
2. ท่านถ่ายภาพสภาพแวดล้อมรอบสถานที่เกิดเหตุทุก ด้านกรณีสถานที่เกิดเหตุเป็นห้อง เช่น คดี ฆาตกรรมในห้องพักรอพาร์ทเมนต์ ท่านได้ถ่ายภาพ ในระยะไกล จากทั้ง 4 มุมห้อง				

การปฏิบัติ	ไม่เคย เลย	นาน ๆ ครั้ง	บ่อยครั้ง	ทุกครั้ง
การถ่ายภาพ (ต่อ) 3. ในสถานที่เกิดเหตุที่มีบริเวณกว้าง ท่านใช้วิธีการ ถ่ายภาพต่อกัน(Panorama)				
4. เมื่อพบวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุท่านได้ถ่ายภาพ ทั้งในระยะไกล ระยะกลาง และระยะใกล้ (ระยะไกลเป็นการถ่ายภาพมุมกว้างให้เห็นสภาพ ทั่วไป ระยะกลางเป็นการถ่ายภาพให้เห็นความ สัมพันธ์ของวัตถุพยานกับสถานที่เกิดเหตุ และ ระยะใกล้เป็นการถ่ายภาพให้เห็นรายละเอียดของ วัตถุพยาน)				
5. ท่านได้วางมาตราส่วนกำกับทุกครั้งถ่ายภาพใน ระยะใกล้				
6. ท่านถ่ายภาพตำแหน่งและสภาพวัตถุพยานที่พบ ก่อนที่จะเก็บรวบรวม				
การทำแผนที่/แผนผัง 1. ท่านทำแผนที่/แผนผังสถานที่เกิดเหตุ โดยให้ทิศ เหนือชี้ไปทางหัวกระดาษเสมอ				
2. ท่านเลือกชนิดของการทำแผนที่ในแบบมองจากมุม สูง (Top View) เท่านั้น				
3. ท่านวัดระยะ และกำหนดตำแหน่งวัตถุพยานทุกชิ้น ลงในแผนที่/แผนผัง				
4. กรณีสถานที่เกิดเหตุนอกอาคาร (Outdoor) มีจุด อ้างอิงถาวรจุดเดียว ท่านได้นำวิธีการกำหนดระยะ โดยใช้เข็มทิศมาช่วย				
5. กรณีสถานที่เกิดเหตุที่มีขนาดใหญ่ เช่น ห้องจัด เลี้ยง ลานจอดรถ เป็นต้น ท่านได้นำวิธีการกำหนด ระยะโดยใช้เส้นสมมุติ (Base Line) มาช่วย				

การปฏิบัติ	ไม่เคย เลย	นาน ๆ ครั้ง	บ่อยครั้ง	ทุกครั้ง
การทำแผนที่/แผนผัง (ต่อ) 6. ท่านทำแผนที่/แผนผังสถานที่เกิดเหตุแบบไม่มีมาตราส่วนประกอบสำนวนส่งศาลพิจารณาคดี				
<u>การค้นหาวัตถุพยาน</u> 1. ท่านนำข้อมูลจากพยานบุคคลและการสำรวจเบื้องต้น (Preliminary Survey) มาใช้ในการกำหนดขอบเขตพื้นที่สำหรับค้นหาวัตถุพยาน				
2. ท่านกำหนดพื้นที่สำหรับค้นหาวัตถุพยานโดยให้ครอบคลุมทางเข้าออกของคนร้าย				
3. กรณีเหตุเกิดนอกอาคาร (Outdoor Scene) ท่านมักมีปัญหาในเรื่องการกำหนดขอบเขตพื้นที่ค้น				
4. การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุแต่ละคดี ท่านมีการคาดคะเนไว้ก่อนว่าในสถานที่เกิดเหตุคดีนั้นๆ ควรจะต้องพบวัตถุพยานอะไรบ้าง เช่น คดีข่มขืนแล้วฆ่า ควรจะต้องพบ เส้นผม/ขน อสุจิ รอยข่วน ร่องรอยฉีกขาดเสื้อผ้า อาวุธที่ใช้ทำร้าย เป็นต้น				
5. กรณีพบศพในบ้านหรือห้องพักของอพาร์ทเมนต์ ท่านใช้วิธีการค้นโดยยึดศพเป็นจุดศูนย์กลางแล้วขยายวงค้นออกไปรอบๆ ในลักษณะวนเป็นก้นหอย				
6. การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของท่านมีการค้นในแบบละเอียด (Detail Searching) (การค้นแบบละเอียด คือ การค้นที่มีการเคลื่อนย้ายเปิดดูสิ่งของในบริเวณที่ลับตา เช่น ยกฟูกที่นอนขึ้น ก็มดดูใต้เตียง รื้อค้นในถังขยะ เป็นต้น)				

การปฏิบัติ	ไม่เคย เลย	นาน ๆ ครั้ง	บ่อยครั้ง	ทุกครั้ง
<u>การเก็บรวบรวมวัตถุพยาน</u>				
1. ท่านได้สอบถามรายละเอียดของสถานที่เกิดเหตุจากผู้แจ้ง ผู้เสียหาย และนำข้อมูลมาเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือเก็บวัตถุพยานอย่างครบถ้วนก่อนไปสถานที่เกิดเหตุ				
2. ท่านมีการจัดทำบัญชีหลักฐาน (Evidence Log) ซึ่งประกอบด้วย ลำดับรายการ ลักษณะรูปพรรณสัณฐาน ตำแหน่งที่พบ รูปภาพ วิธีการบรรจุหีบห่อ				
3. ก่อนทำการตรวจเก็บวัตถุพยานทุกชิ้น ท่านพิจารณาถึงประโยชน์ของวัตถุพยาน ตำแหน่งของวัตถุพยานที่ใช้ตรวจพิสูจน์ แล้วจึงเลือกวิธีการเก็บที่ไม่กระทบกับตำแหน่งที่ใช้ในการตรวจพิสูจน์วัตถุพยานนั้น				
4. เมื่อท่านพบวัตถุพยานที่อาจสูญหายหรือเสื่อมสภาพได้ง่าย เช่น เส้นผม/ขน รอยยางรถยนต์เปียกน้ำ เป็นต้น ท่านได้ดำเนินการตรวจเก็บหรือป้องกันวัตถุพยานไม่ให้สูญหาย/เสื่อมสภาพเป็นอันดับแรก ก่อนที่จะดำเนินการในขั้นตอนอื่นๆ				
5. ท่านได้รับการฝึกอบรมให้สามารถเก็บวัตถุพยานประเภทจากร่างกาย ประเภทสิ่งของ และประเภทรอยประทับ ได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชา				
6. ท่านได้ทำเครื่องหมายสัญลักษณ์บนวัตถุพยาน				
<u>การบรรจุหีบห่อพยานวัตถุเพื่อส่งตรวจพิสูจน์ยังห้องปฏิบัติการ</u>				
1. ท่านเลือกบรรจุหีบห่อวัตถุพยานแต่ละประเภทได้อย่างถูกต้องเหมาะสม				
2. ท่านแยกบรรจุหีบห่อวัตถุพยานที่เก็บคนละตำแหน่งกันแม้จะเป็นวัตถุพยานชนิดเดียวกัน				

การปฏิบัติ	ไม่เคย เลย	นาน ๆ ครั้ง	บ่อยครั้ง	ทุกครั้ง
<u>การบรรจุหีบห่อพยานวัตถุเพื่อส่งตรวจพิสูจน์ยัง ห้องปฏิบัติการ (ต่อ)</u> 3. ท่านมีปัญหาเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติที่ต้องนำวัตถุพยาน ของกลางส่งตรวจพิสูจน์ยังห้องปฏิบัติการด้วยตนเอง				
4. ท่านรวบรวมวัตถุพยานจากหลายคดีไปส่งตรวจ พิสูจน์ยังปฏิบัติการในคราวเดียว (รอวัตถุพยานจาก หลายๆ คดีแล้วจึงเดินทางไปส่งของกลางทีเดียว)				
5. ท่านคำนึงถึงการป้องกันการเปลี่ยนแปลงของวัตถุ พยานขณะที่ทำการเก็บจนกระทั่งส่งตรวจพิสูจน์ที่ ห้องปฏิบัติการ (การเปลี่ยนแปลงของวัตถุพยาน หมายถึง การปนเปื้อน การแตกหัก การสูญหาย การขีดข่วน/ โก้งงอ หรือการระเหยเป็นไอ)				
6. ท่านให้ความสำคัญและระมัดระวังในเรื่องช่วงการ ครอบครองพยานหลักฐาน(Chain of Evidence) มีการ รับผิดชอบดูแลวัตถุพยานที่เป็นของกลางโดย ตลอดไม่ขาดช่วง (ช่วงการครอบครองพยานหลักฐาน หมายถึง ช่วงเวลาตั้งแต่เก็บวัตถุพยานจนกระทั่งนำ วัตถุพยานแสดงในชั้นศาลประกอบการพิจารณาคดี)				

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในงานด้านการตรวจสอบที่เกิดเหตุ
คำชี้แจง กรุณากรอกข้อมูลตามความเป็นจริง

1. ท่านมีปัญหและอุปสรรคในงานด้านการตรวจสอบที่เกิดเหตุอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านการตรวจสอบที่เกิดเหตุอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

“ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามทุกข้อค่ะ ”

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	ร้อยตำรวจเอกหญิง กนกพร แสนแก้ว
ที่อยู่	90 หมู่ 7 ตำบลสามพราน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2542	ศิลปศาสตรบัณฑิต (วิชาเอกภาษาไทย) เกียรตินิยมอันดับ 2 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
พ.ศ.2548	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
พ.ศ.2550	ศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ.2545	รองสารวัตรวิทยาการจังหวัดพังงา สำนักงานวิทยาการตำรวจ สำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ
พ.ศ.2548	นักวิทยาศาสตร์ (สบ1) วิทยาการจังหวัดพังงา สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
พ.ศ.2549	รองสารวัตรกลุ่มงานวิชาการสืบสวนและสอบสวน กองบังคับการ วิชาการ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
พ.ศ.2552	รองสารวัตรสำนักงานคดี คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อย ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ